

Projekt jest współfinansowany przez Unię Europejską z Europejskiego Funduszu Społecznego
w ramach Pomocy Technicznej RPO WŁ 2014-2020

BADANIE EWALUACYJNE PN. SYSTEM WYBORU PROJEKTÓW ZE SZCZEGÓLNYM UWZGLĘDNIENIEM KRYTERIÓW WYBORU PROJEKTÓW

Raport końcowy

Poznań, listopad 2017

NOTA REDAKCYJNA

Zamawiający

- Badanie zrealizowane na zlecenie Województwa łódzkiego

Wykonawca

- Firma: ITTI Sp. z o.o.

Termin realizacji badania

- Kwiecień 2016 r. – listopad 2017 r.

Autorzy raportu

- Joanna Barszcz - kierownik projektu
  - Dr Tomasz Piaścik - członek zespołu badawczego
  - Przemysław Matuszewski - członek zespołu badawczego
  - Patrycja Młynarek – ekspert ds. badań jakościowych
  - Karina Pawlina - ekspert ds. badań ilościowych
-

Spis treści

Wykaz skrótów	4
Słownik pojęć	6
1 Streszczenie.....	7
2 Summary	19
3 Wprowadzenie	30
3.1 Cel badania.....	33
4 Opis zastosowanej metodologii oraz źródeł informacji wykorzystywanych w badaniu ..	35
5 Opis wyników ewaluacji.....	39
5.1 Obszar I: System oraz proces oceny i wyboru projektów	39
5.1.1 Wyniki ewaluacji.....	39
5.2 Obszar II: Kryteria wyboru projektów.....	63
5.2.1 Wyniki ewaluacji.....	64
6 Wnioski i rekomendacje.....	105
7 Bibliografia	117
Spis rysunków.....	128

W toku realizacji niniejszego badania sporządzono 4 raporty cząstkowe obejmujące następujące okresy:

Raport cząstkowy nr 1 – od momentu uruchomienia pierwszego naboru wniosków o dofinansowanie w ramach RPO WŁ 2014-2020 do 30 czerwca 2016 r.

Raport cząstkowy nr 2 – od 1 lipca 2016 r. do 31 grudnia 2016 r.

Raport cząstkowy nr 3 – od 1 stycznia 2017 r. do 30 czerwca 2017 r.

Raport cząstkowy nr 4 – od 1 lipca 2017 r. do 30 września 2017 r.

Aneksy stanowią integralną część wyżej wymienionych raportów cząstkowych.

Wykaz skrótów

Skrót	Rozwinięcie skrótu
BUR	Baza Usług Rozwojowych
CATI	<i>Computer Assisted Telephone Interview</i> (wywiad telefoniczny wspomagany komputerowo)
CAWI	<i>Computer Assisted Web Interview</i> (badanie kwestionariuszowe z wykorzystaniem Internetu)
COP	Centrum Obsługi Przedsiębiorcy
DEFS	Departament Europejskiego Funduszu Społecznego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego
DF	Departament Finansów Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego
DPR	Departament Polityki Regionalnej Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego
DRPO	Departament ds. Regionalnego Programu Operacyjnego Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego
FGI	<i>Focus Group Interview</i> (zogniskowany wywiad grupowy)
GOPS	Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
IDI	<i>Individual In-depth Interview</i> (indywidualny wywiad pogłębiony)
IOK	Instytucja Organizująca Konkurs
IP	Instytucja Pośrednicząca Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020
IZ	Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020
JST	Jednostka samorządu terytorialnego
KM, Komitet Monitorujący	Komitet Monitorujący Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020
KOP	Komisja Oceny Projektów
KPOŚK	Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
LGD	Lokalna Grupa Działania
MOPR	Miejski Ośrodek Pomocy Rodzinie
MOPS	Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej
MR	Ministerstwo Rozwoju
MŚP	Mikro-, małe i średnie przedsiębiorstwa
NGO	<i>Non-governmental organization</i> (organizacja pozarządowa)

OKE	Okręgowa Komisja Egzaminacyjna
OP	Oś priorytetowa
OPS	Ośrodek Pomocy Społecznej
OSP	Ochotnicza Straż Pożarna
POIiŚ	Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko
POWER	Program Operacyjny Wiedza-Edukacja-Rozwój
PCPR	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie
PIFE	Punkt Informacyjny Funduszy Europejskich
PSF	Podmiotowy System Finansowania
PUP	Powiatowy Urząd Pracy
RLM	RLM (Równoważna Liczba Mieszkańców, ang. <i>People Equivalent</i> - PE)
RPO	Regionalny Program Operacyjny
RPO WŁ 2007-2013	Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013
RPO WŁ 2014-2020	Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020, również: Program
RSI - LORIS	Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego – „LORIS 2030”
SŁOM	Stowarzyszenie Łódzki Obszar Metropolitalny
SMART	<i>Specific, Measurable, Achievable, Realistic, Time-bound</i> (skonkretyzowany, mierzalny, osiągalny, realny, określony w czasie) - w dziedzinie planowania: koncepcja pięciu cech, którymi powinien się charakteryzować poprawnie sformułowany cel
SRWŁ	Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020
SZOOP	Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych RPO WŁ 2014-2020
UE	Unia Europejska
UM	Urząd Marszałkowski
UMWŁ	Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego
WUP	Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi
ZWŁ	Zarząd Województwa Łódzkiego

Słownik pojęć

Definicje pojęć przyjęte w przedmiotowym badaniu ewaluacyjnym:

- Beneficjent – osoba fizyczna, prawna albo inna jednostka organizacyjna nieposiadająca osobowości prawnej, która korzysta z publicznych środków wspólnotowych lub krajowych przyznanych na podstawie umowy o dofinansowanie zawartej w ramach RPO WŁ 2014-2020.
- Potencjalny beneficjent – podmiot, będący jednym z typów beneficjentów, wskazanych dla danego Działania/Poddziałania RPO WŁ 2014-2020, którego przedstawiciele brali udział w organizowanych przez IZ RPO WŁ, WUP i/lub COP (IP) szkoleniach dla potencjalnych beneficjentów.
- Nieskuteczny wnioskodawca – wnioskodawca, który złożył wniosek o dofinansowanie w ramach RPO WŁ 2014-2020, lecz nie otrzymał dofinansowania w wyniku: niewystarczającej liczby punktów w ramach oceny merytorycznej wniosku lub z powodu wyczerpania puli środków w danym konkursie. Nieskuteczny wnioskodawca, to także podmiot, którego wniosek został odrzucony na etapie oceny/weryfikacji formalnej lub formalno-merytorycznej oraz taki, który na etapie oceny zrezygnował z ubiegania się o dofinansowanie.
- Konkurs rozstrzygnięty – nabór wniosków o dofinansowanie w formie konkursu w ramach danego Działania/Poddziałania RPO WŁ 2014-2020, w którym zakończono proces oceny/weryfikacji formalnej i merytorycznej (formalno-merytorycznej w odniesieniu do projektów EFS) oraz podpisano umowy o dofinansowanie projektów zawartych w ramach konkursu dla danego naboru RPO WŁ 2014-2020.
- Nabór rozstrzygnięty - nabór wniosków o dofinansowanie w trybie pozakonkursowym w ramach danego Działania/Poddziałania RPO WŁ 2014-2020, w którym zakończono proces oceny/weryfikacji formalnej i merytorycznej (formalno-merytorycznej w odniesieniu do projektów EFS, oraz oceny strategicznej w odniesieniu do Poddziałania dedykowanych ZIT) i podpisano umowy o dofinansowanie projektów dla danego naboru RPO WŁ 2014-2020.
- Projekty miękkie – projekty nieinwestycyjne, w ramach RPO WŁ 2014-2020 są to projekty współfinansowane ze środków EFS.
- Rozporządzenie ogólne – Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006.
- Ustawa wdrożeniowa – Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020 z późn. zmianami.

1 STRESZCZENIE

Ewaluacja pn. *System wyboru projektów ze szczególnym uwzględnieniem kryteriów wyboru projektów* ma na celu weryfikację systemu oraz procesu oceny i wyboru projektów, w tym kryteriów wyboru projektów dla RPO Wł 2014-2020. Badanie rozpoczęło się w kwietniu 2016 r. i trwało do listopada 2017 r., zostało zrealizowane przez ITTI Sp. z o. o. na zlecenie Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego.

Głównym celem badania jest weryfikacja systemu oraz procesu oceny i wyboru projektów, w tym kryteriów wyboru projektów dla RPO Wł 2014-2020.

Badanie ewaluacyjne obejmowało w szczególności:

- ocenę funkcjonowania systemu oraz procesu oceny i wyboru projektów,
- ocenę kryteriów wyboru projektów dla RPO Wł 2014-2020,
- diagnozę ewentualnych kwestii problemowych występujących w procesie oceny i wyboru projektów oraz wskazanie możliwych rozwiązań zdiagnozowanych trudności (pożądanych zmian w tym zakresie).

Niniejszy *Raport końcowy* obejmuje okres od rozpoczęcia wdrażania Programu do 30 września 2017 r. i przedstawia zbiorczo wyniki ewaluacji zamieszczone w 4 raportach częściowych:

- raport częściowy nr 1, odnoszący się okresu od momentu uruchomienia pierwszego naboru wniosków o dofinansowanie w ramach RPO Wł 2014-2020 do czerwca 2016 roku (17 rozstrzygniętych w tym okresie konkursów i naborów w trybie pozakonkursowym¹);
- raport częściowy nr 2, odnoszący się do okresu II półrocza 2016 roku (26 rozstrzygniętych w tym okresie konkursów i naborów w trybie pozakonkursowym);
- raport częściowy nr 3 obejmował okres I półrocza 2017 roku (16 rozstrzygniętych w tym okresie konkursów i naborów w trybie pozakonkursowym)
- raport częściowy nr 4, który obejmuje także okres od 01.07.2017 r. - 30.09.2017 r. (2 rozstrzygnięte w tym okresie konkursy/nabory w trybie pozakonkursowym).

W trakcie badania przeprowadzono analizę danych zastanych (*desk research*), która obejmowała przede wszystkim dokumenty programowe i dokumenty związane z procesem aplikowania o środki RPO Wł 2014-2020², a także analizę kart oceny projektów wraz z analizą protestów od ocen projektów, składanych przez nieskutecznych wnioskodawców. Na potrzeby przygotowania wszystkich raportów częściowych oraz końcowego, przeprowadzono łącznie następujące badania pierwotne:

- Wywiady pogłębione IDI z przedstawicielami instytucji zaangażowanych (Instytucji Zarządzającej i Instytucji Pośredniczących) w realizację RPO Wł 2014-2020, ze szczególnym uwzględnieniem osób odpowiedzialnych za programowanie i wdrażanie;
- Wywiady pogłębione (IDI) z ekspertami oceniającymi wnioski³ w ramach każdego Działania/Poddziałania objętego zakresem badania, w którym w okresie badania rozstrzygnięte zostaną konkursy/nabory w trybie pozakonkursowym;

---

¹ Zgodnie z założeniami niniejszej ewaluacji, szczegółowej analizie poddawano tylko pierwszy rozstrzygnięty konkurs/nabór w trybie pozakonkursowym dla danego Poddziałania/Działania RPO Wł 2014-2020.

² Szczegółowa lista źródeł i analizowanych dokumentów znajduje się w rozdziale 7 – *Bibliografia* na końcu dokumentu.

³ Przyjęto, że ekspertami oceniającymi wnioski są także przedstawiciele instytucji (IZ i IP), będącymi członkami KOP i biorący udział w ocenie formalno-merytorycznej i merytorycznej wniosków o dofinansowanie projektów.

- Wywiady pogłębione (IDI) z beneficjentami (w tym potencjalnymi) RPO Wł 2014-2020 w ramach każdego Działania/Poddziałania objętego zakresem badania, w którym w okresie badania rozstrzygnięte zostaną konkursy/ nabory w trybie pozakonkursowym;
- Wywiady zogniskowane (FGI) z członkami Komitetu Monitorującego RPO Wł 2014-2020,
- Wywiady zogniskowane (FGI) z ekspertami oceniającymi wnioski w różnych Działaniach/Poddziałaniach RPO Wł 2014-2020;
- Wywiady zogniskowane (FGI) z partnerami społeczno-gospodarczymi, m.in. z przedstawicielami organizacji związkowych, organizacji pracodawców, izb gospodarczych, organizacji pozarządowych oraz z środowiska naukowego, których tematyka dotyczyła poszczególnych osi priorytetowych (I-XII) Programu;
- Wywiady zogniskowane (FGI) partnerami społeczno-gospodarczymi; podsumowujące wyniki badania dla każdego raportu częściowego oraz raportu końcowego;
- Panele ekspertów z udziałem ekspertów oceniających wnioski, przedstawicieli IZ/IP odpowiedzialnych za projektowanie i wdrażanie RPO Wł 2014-2020 oraz członków Komitetu Monitorującego RPO Wł 2014-2020 (przedstawiciele strony samorządowej i partnerów społeczno-gospodarczych);
- Warsztat heurystyczny/ewaluacyjny z przedstawicielami IZ/IP odpowiedzialnymi za programowanie i wdrażanie RPO Wł 2014-2020;
- Analiza wielokryterialna systemu oceny wniosków (analiza kart oceny projektów wraz z analizą protestów od ocen projektów);
- Badanie ankietowe z wykorzystaniem techniki CATI/CAWI/PAPI (ang. *Computer Assisted Telephone Interview/ Computer Assisted Web Interview/Paper&Pen Interview*) z potencjalnymi beneficjentami⁴ oraz nieskutecznymi wnioskodawcami.

Zgodnie z wynikami badania dla I obszaru (dotyczącego systemu wyboru projektów), jednym z najbardziej obciążających aspektów aplikowania o środki Programu, jest dla wnioskodawców duża objętość dokumentacji konkursowej (zarówno, jeśli chodzi o liczbę obligatoryjnych załączników do wniosku o dofinansowanie, jak i dokumentów programowych i strategicznych, z jakimi muszą się oni zapoznać, by przygotować wniosek). Znacząca część uczestników badania wskazywała, że dokumentacja wymagana od wnioskodawców jest zbyt obszerna i szczegółowa; problemem, na który wskazywali respondenci badania, jest przede wszystkim duża liczba załączników do wniosku o dofinansowanie projektu (np. wymóg przedłożenia przez JST oświadczenia o prawie własności drogi lokalnej). Odpowiedź na te oczekiwania wnioskodawców stanowią zmiany (nowelizacja zmieniająca ustawę wdrożeniową, która weszła w życie 2 września 2017 r.⁵) ustawy z dn. 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020. Nowelizacja wprowadza szereg uproszczeń w zakresie dokumentacji konkursowej: jedna z najbardziej istotnych zmian dotyczy wytycznych programowych, które z dniem 2 grudnia 2017 r. przestają obowiązywać (zamiast nich obowiązywać będą tylko wytyczne wydawane przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, wcześniej określane mianem wytycznych horyzontalnych); druga z ważnych zmian dotyczy zwolnienia wnioskodawców z obowiązku

---

⁴ Na życzenie respondenta badanie mogło zostać zrealizowane techniką CATI/CAWI lub PAPI.

⁵ www.rpo.lodzkie.pl.lubwww.cop.lodzkie.pl/prawo_i_dokumenty/815-nowelizacja-ustawy-wdrozeniowej-poznaj-najwazniejsze-zmiany-w-funduszach-ue [data dostępu: 15.09.2017]

dostarczenia dokumentów, które instytucja będzie mogła uzyskać sama, np. zaświadczenia z Urzędu Skarbowego i ZUS, dane z dostępnych powszechnie rejestrów, m.in. KRS.

W toku badania przedstawiciele beneficjentów oraz potencjalnych beneficjentów Programu sugerowali również wprowadzenie ułatwienia aplikowania o środki Programu w postaci możliwości skonsultowania zarysów swoich projektów z ekspertami dziedzinowymi (specjalistami w obszarze, jakie go dotyczy dany wniosek, np. ochrona środowiska, odnawialne źródła energii itd.), posiadającymi także wiedzę w zakresie zasad wyboru projektów RPO Wł 2014-2020; jak podkreślali eksperci oceniający wnioski w I i II OP, jest to szczególnie istotne, jeśli chodzi o projekty innowacyjne – z zasady nowatorskie, które wnioskodawcom niejednokrotnie trudno właściwie wpisać w ramy ogłaszanych konkursów i naborów w tych Osiach Priorytetowych. Z kolei w osi X i XI, wnioskodawcy wysoko ocenili możliwość szczegółowego omówienia z oceniającym złożonych przez siebie wniosków o dofinansowanie projektów, które nie uzyskały wystarczającej liczby punktów, by otrzymać środki RPO Wł 2014-2020. Tego typu spotkania muszą jednak odbywać się z zachowaniem zasad bezstronności oceniających (tzn. osoby udzielające tego typu konsultacji, musiałyby być wyłączone z procesu oceny wniosków w danym naborze, co może stanowić obciążenie kadrowe dla instytucji organizujących konkursy).

W tym kontekście zwracano również uwagę na potrzebę jeszcze lepszej i szerszej informacji o zasadach wyboru projektów oraz ogłaszanych konkursach i naborach w trybie pozakonkursowym. W okresie objętym ewaluacją, w kolejnych edycjach badania ankietowego potencjalnych beneficjentów i nieskutecznych wnioskodawców, respondenci coraz wyżej oceniali jakość i dostępność informacji na temat naborów w Punktach Informacyjnych, Instytucjach Organizujących Konkursy oraz na stronie internetowej www.rpo.lodzkie.pl. Od I półrocza 2017 roku, oprócz realizowanych od rozpoczęcia wdrażania Programu, spotkań informacyjnych po ogłoszeniu danego naboru, IOK organizują także szkolenia dla potencjalnych beneficjentów, dotyczące przekrojowo tematyki np. pomocy publicznej, kwalifikowalności wydatków w projektach, tworzenia partnerstw w projektach współfinansowanych z EFS. Tego typu szkolenia zostały w ostatnim okresie objętym ewaluacją bardzo wysoko ocenione przez potencjalnych beneficjentów, stąd w wyniku ewaluacji wskazano na potrzebę przeprowadzania większej ich liczby. Jednocześnie potencjalni beneficjenci, biorący udział w badaniu, zwracali uwagę, że nie zawsze mają możliwość uczestniczenia w szkoleniach, dlatego ważna dla nich byłaby możliwość zapoznania się w sposób zdalny z materiałami szkoleniowymi ze wszystkich instytucji organizujących konkursy w ramach RPO Wł 2014-2020, by mieć możliwość poszerzania swojej wiedzy odnośnie rozumienia pojęć (np. pomocy publicznej) czy znajomości dokumentów programowych.

Podczas wywiadu grupowego ze strony członków Komitetu Monitorującego, zrealizowanego na potrzeby opracowania raportu częściowego nr 1, jako jedną z rekomendacji co do usprawnień funkcjonowania systemu oceny i wyboru projektów oraz kryteriów, umożliwiających wybór projektów optymalnych z punktu widzenia logiki interwencji oraz celów działań i RPO Wł 2014-2020, zgłoszono propozycję wprowadzenia etapu preselekcji wniosków RPO Wł 2014-2020, podczas której istniałaby możliwość wprowadzenia przez wnioskodawcę zmian we wniosku o dofinansowanie w zakresie spełniania kryteriów wyboru projektów (np. w odpowiedzi na wstępną ocenę KOP w zakresie przyznanej punktacji w danym kryterium, wnioskodawca miałby możliwość poprawy części zapisów, co do których KOP zgłosił zastrzeżenia). Takie rozwiązanie, pomogłoby ograniczyć przypadki, kiedy wartościowy i istotny projekt zostaje odrzucony z powodu uchybień elementów wniosku, które mogłyby podwyższyć jego jakość, a które nie zostały przez wnioskodawcę

odpowiednio oszacowane (np. zawyżony budżet projektu, niewłaściwie dobrane wskaźniki produktu lub rezultatu projektu). Obecna nowelizacja ustawy wdrożeniowej wprowadza taką możliwość - artykuł 45 dopuszcza, by w trakcie dokonywania oceny merytorycznej wniosku o dofinansowanie możliwe było skierowanie przez właściwą instytucję wezwania do wnioskodawców o uzupełnienie lub poprawienie projektu w części dotyczącej spełniania kryteriów wyboru projektów w zakresie określonym w regulaminie konkursu, jeżeli zostało to w danym kryterium przewidziane (z uwzględnieniem zagwarantowania równego traktowania wnioskodawców). Celem dokonania tej zmiany jest zapewnienie zwiększenia skuteczności procedur wyboru projektów oraz efektywności wykorzystywania środków UE, umożliwiając korygowanie na etapie oceny dobrej lub bardzo dobrej jakości projektów, które musiałyby zostać odrzucone ze względu na błędy w zakresie spełniania kryteriów, wynikające niejednokrotnie z niewłaściwego zrozumienia zapisów dokumentacji konkursowej przez wnioskodawców. Według wyników przeprowadzonego badania ewaluacyjnego, beneficjenci i potencjalni beneficjenci oczekują wprowadzenia takiego rozwiązania; również w toku warsztatu ewaluacyjnego, przeprowadzonego jako forma konsultacji wyników badania z przedstawicielami IZ i IP. Na podstawie wywiadów z przedstawicielami IZ i IP, przeprowadzonych w ostatnim okresie badania ewaluacyjnego zauważono, że zalecenie to jest już realizowane w praktyce, przede wszystkim przez COP, które bazując na dotychczasowych doświadczeniach, dokonuje na bieżąco analizy, dotyczącej zastosowania w procedurze wyboru projektów RPO WŁ 2014-2020 możliwości uzupełnienia lub poprawienia wniosku o dofinansowanie w części dotyczącej spełniania merytorycznych kryteriów wyboru projektów w zakresie określonym w regulaminie konkursu, jeżeli zostało to w danym kryterium przewidziane (z uwzględnieniem zagwarantowania równego traktowania wnioskodawców) w większej niż dotychczas liczbie kryteriów merytorycznych. Praktykę tę uznano za odpowiedni środek zaradczy ze względu na mniejszą niż planowano kontraktację środków w OP I.

W obszarze badania, obejmującym kryteria wyboru projektów, poddano szczegółowej analizie system wyboru projektów, m.in. z wykorzystaniem metody analizy wielokryterialnej. Na podstawie wyników ewaluacji dla tego obszaru badania w raportach częściowych 1, 2, 3 i 4 uznano obowiązujący system kryteriów RPO WŁ 2014-2020 za funkcjonujący prawidłowo: wskaźniki i wagi przypisane kryteriom punktowym (tam, gdzie mają zastosowanie) zostały w większości dobrze opracowane. Ekspertów oceniających wnioski uznali kryteria wyboru projektów za jasne, zrozumiałe i czytelne oraz umożliwiające wybór projektów optymalnych z punktu widzenia logiki interwencji oraz celów działań i RPO WŁ 2014-2020. Pozytywne opinie na ten temat wyrażali także partnerzy społeczno-gospodarczy, poproszeni o ocenę kryteriów podczas wywiadów fokusowych, poświęconych poszczególnym OP RPO WŁ 2014-2020. Z kolei w przeprowadzonych wywiadach IDI z beneficjentami i potencjalnymi beneficjentami, jak również w wywiadach FGI z przedstawicielami partnerów społeczno-gospodarczych oraz w toku analizy protestów od ocen wniosków do dofinansowanie, za kryteria wyboru projektów, których spełnienie było najtrudniejsze, uznano (łącznie dla wszystkich analizowanych Poddziałiań/Działiań RPO WŁ 2014-2020):

- Poprawność analizy finansowej i ekonomicznej,
- Zasadność i adekwatność wydatków,
- Wpisywanie się projektu we właściwy typ projektu zgodnie z regulaminem konkursu,
- Realność wskaźników,
- Innowacyjność projektu w skali regionu,

- Komplementarność projektu EFRR z projektami EFS,
- Spójność zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu oraz trafność doboru i opisu tych zadań,
- Prawidłowość sporządzenia budżetu projektu,
- Adekwatność doboru grupy docelowej do właściwego celu szczegółowego RPO WŁ 2014-2020 oraz jakość diagnozy specyfiki tej grupy,
- Adekwatność doboru, sposobu pomiaru i opisu wskaźników realizacji projektu (w tym wskaźników dotyczących właściwego celu szczegółowego RPO WŁ 2014-2020) oraz zgodność celu głównego projektu z założeniami RPO WŁ 2014-2020.

Należy podkreślić, iż powyższe opinie pochodzą przede wszystkim z badania nieskutecznych wnioskodawców oraz potencjalnych beneficjentów, natomiast w kolejnych edycjach badania ewaluacyjnego (dla raportów cząstkowych 1, 2, 3 i 4) ze strony beneficjentów Programu padało coraz mniej uwag na temat kryteriów wyboru projektów trudnych do spełnienia. Należy więc uznać, iż przyjęty system kryteriów jest dla wnioskodawców w większości czytelny i nie wymaga znaczących zmian. Potwierdzeniem tego wniosku są wyniki badań IDI z ekspertami oceniającymi wnioski, którzy uznali, że obecnie obowiązujące kryteria są w wystarczającym stopniu obiektywne, umożliwiają zrozumiałą i jednoznaczną interpretację, są mierzalne i spójne z celami Programu oraz wystarczająco szczegółowo opisane. Tym samym kryteria te umożliwiają kompleksową ocenę projektów i sprzyjają wyborowi projektów wysokiej jakości.

Również zdaniem przedstawicieli instytucji i organizacji działających w obszarach odpowiadających zakresem Osiom priorytetowym Programu, kryteria zostały właściwie określone, cechuje je duża precyzyjność i mierzalność, są obiektywne i umożliwiają wybór projektów trafnie wpisujących się w cele RPO WŁ 2014-2020. Konieczność wprowadzenia zmian w zakresie kryteriów wyboru projektów RPO WŁ 2014-2020 wprowadza nowelizacja ustawy wdrożeniowej, w której w art. 2 dodano dwie nowe definicje: kryteriów wyboru projektów⁶ oraz definicję warunków formalnych⁷. Wprowadzone odróżnienie kryterium formalnego od warunku formalnego⁸ ma na celu zapewnienie jednolitego sposobu klasyfikowania poszczególnych elementów wniosku o dofinansowanie projektu, a ustawodawca wskazuje, że to, jak zostaną zdefiniowane warunki formalne oraz zakres i sposób ich weryfikacji będzie leżał po stronie instytucji zarządzającej; proces wprowadzania powyższych zmian ustawowych w systemie kryteriów wyboru projektów RPO WŁ 2014-2020 rozpoczął się w momencie zakończenia badania ewaluacyjnego.

Podsumowując, na obecnym etapie wdrażania Programu oczekiwania respondentów badania koncentrują się raczej na wprowadzeniu ułatwień w procesie aplikowania (poprzez ograniczenie liczby i zakresu załączników do wniosków o dofinansowanie, wprowadzenie generatora wniosków aplikacyjnych) oraz na poprawie dostępności i jakości informacji niezbędnych wnioskodawcom do skutecznego aplikowania o środki Programu (przede wszystkim poprzez włączenie kwestii

---

⁶ tj. „kryteriów umożliwiających ocenę projektu opisanego we wniosku o dofinansowanie projektu, jego wybór do dofinansowania i zawarcie umowy o dofinansowanie projektu albo podjęcie decyzji o dofinansowaniu projektu, zgodne z warunkami, o których mowa w art. 125 ust. 3 lit a rozporządzenia ogólnego, zatwierdzone przez komitet monitorujący”

⁷ ⁷, tj. „warunków odnoszących się do kompletności, formy oraz terminu złożenia wniosku o dofinansowanie projektu, których weryfikacja odbywa się przez stwierdzenie spełniania albo niespełniania danego warunku”.

⁸ Definicja warunku formalnego została zawarta w art. 2 pkt 27a znowelizowanej ustawy wdrożeniowej.

problemowych⁹ do tematyki szkoleń dla potencjalnych beneficjentów oraz wprowadzenie możliwości konsultacji planowanych projektów z ekspertami merytorycznymi). Uspójnienie wyników badania prowadzi do wniosku, iż na obecnym etapie wdrażania RPO Wł 2014-2020 nieefektywne byłoby wprowadzanie zasadniczych modyfikacji kryteriów wyboru projektów. Obowiązujące kryteria wyboru projektów wynikają z wytycznych Komisji Europejskiej, przepisów prawa krajowego oraz celów RPO Wł 2014-2020 i przyjętych w Programie wskaźników produktu i rezultatu.

Na podstawie wyników badania (z uwzględnieniem wyników ewaluacji zawartych w raportach częściowych 1 – 4) sformułowano następujące wnioski oraz powiązane z nimi rekomendacje:

➤ Wniosek 1: Przedstawiciele IP deklarowali, iż najczęściej spotykają się ze strony wnioskodawców z pytaniami odnoszącymi się do kryteriów dotyczących grup docelowych, kryteriów dostępu i możliwości aplikowania przez określony typ wnioskodawcy oraz kwalifikowalności wydatków. Należy podkreślić, że jest to podobny zestaw kwestii budzących najwięcej wątpliwości, na jaki wskazywali w badaniach IDI beneficjenci i potencjalni beneficjenci Programu. (rekomendacja w raporcie częściowym nr 1)

Rekomendacja 1: Podczas szkoleń dla potencjalnych beneficjentów oraz spotkań informacyjnych dla wnioskodawców należy przeznaczyć najwięcej miejsca na aspekty przygotowania wniosku o dofinansowanie pod względem spełnienia kryteriów dotyczących grup docelowych, kryteriów dostępu i możliwości aplikowania przez określony typ wnioskodawcy oraz kwalifikowalności wydatków. Należy także przeprowadzić część tego typu szkoleń z udziałem ekspertów/pracowników oceniających wnioski w danej OP, zwłaszcza jeśli chodzi o ocenę następujących kryteriów:

- prawidłowość sporządzenia budżetu projektu,
- spójność zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu oraz trafność doboru i opisu tych zadań,
- adekwatność doboru grupy docelowej do właściwego celu szczegółowego RPO Wł 2014-2020 oraz jakość diagnozy specyfiki tej grupy,
- adekwatność potencjału społecznego wnioskodawcy i partnerów do zakresu realizacji projektu.

➤ Wniosek 2: Ewaluator uznał za wartościowe i służące poprawie jakości składanych przez aplikujących wniosków o dofinansowanie projektów zgłaszane w toku badań IDI i FGI propozycje, by szkolenia dla potencjalnych beneficjentów organizować nie tylko tuż po ogłoszeniu konkursu, ale dwukrotnie – także np. po upływie połowy czasu przeznaczanego na przygotowanie wniosku, kiedy wnioskodawcy mają już przygotowane konkretne pytania i wątpliwości, na które podczas spotkania mogliby uzyskać kompetentną odpowiedź. (rekomendacja w raporcie częściowym nr 1)

Rekomendacja 2: Należy organizować szkolenia dla potencjalnych beneficjentów oraz spotkania informacyjne dla wnioskodawców w ramach danego konkursu dwukrotnie – po ogłoszeniu konkursu oraz po upływie połowy czasu przeznaczanego na przygotowanie wniosku.

➤ Wniosek 3: Utrudnieniem dla aplikujących jest mało funkcjonalny formularz wniosku (format Word lub Excel). Większość badanych wskazywała na związane z tym trudności: konieczność

---

⁹ Np. należałoby szczegółowo omawiać warunki niezbędne do spełnienia kryterium trwałości projektu w ramach danego Poddziałania, kwalifikowalności wydatków i występowania pomocy publicznej w różnych typach projektów, prezentować przykłady projektów komplementarnych dla poszczególnych Poddziałania, zasady tworzenia partnerstw w projektach.

„ręcznego” sumowania wartości (tabela dotycząca wydatków w projekcie w formacie Word) lub aktualizowania wszystkich pól wniosku po wprowadzeniu zmian (format Excel), problemy z wydrukowaniem wniosku (zdarza się, że arkusze nie drukują się w całości), słabej czytelności wprowadzanego tekstu. (rekomendacja w raporcie cząstkowym nr 1).

Rekomendacja 3: Rekomenduje się zapewnienie generatora wniosków o dofinansowanie RPO WŁ 2014-2020, podobnego do tego, jakiego używano w naborach wniosków o dofinansowanie RPO WŁ w perspektywie 2007-2013 czy obecnie do składania wniosków o dofinansowanie w ramach PO WER.

- Wniosek 4: Ze względu na niskie oceny dotyczące fachowości pracowników PIFE ze strony potencjalnych beneficjentów Programu, w badaniu ewaluacyjnym zdiagnozowano potrzebę podjęcia działań służących podniesieniu kompetencji pracowników Punktów Informacyjnych (np. poprzez zorganizowanie dla nich cyklu szkoleń, spotkań z ekspertami oceniającymi wnioski oraz przedstawicielami IP i IZ), które pozwoliłyby im na lepsze zapoznanie się ze specyficznymi dla poszczególnych Działań i Poddziałań RPO WŁ 2014-2020 zagadnieniami i kwestiami problemowymi, związanymi z procesem naboru i przygotowania wniosków o dofinansowanie. (rekomendacja w raporcie cząstkowym nr 1)

Rekomendacja 4: W celu zapewnienia właściwej jakości informowania wnioskodawców, rekomenduje się zorganizowanie dla pracowników PIFE cyklu szkoleń, spotkań z ekspertami oceniającymi wnioski oraz przedstawicielami IP i IZ, które pozwolą im na lepsze zapoznanie się ze specyficznymi dla poszczególnych Osi priorytetowych RPO WŁ 2014-2020 zagadnieniami oraz kwestiami problemowymi, zgłaszanymi przez beneficjentów i potencjalnych beneficjentów, związanymi z procesem naboru i przygotowania wniosków o dofinansowanie (m.in. wynikami badania ewaluacyjnego).

- Wniosek 5: Zidentyfikowanym w ramach przeprowadzonego web research potencjalnym utrudnieniem dla wnioskodawców jest niezamieszczanie dokumentacji konkursowej w ramach danego naboru bezpośrednio na oficjalnej stronie Programu www.rpo.lodzkie.pl (rekomendacja w raporcie cząstkowym nr 1)

Rekomendacja 5: Zaleca się zamieszczanie dokumentacji konkursowej w ramach wszystkich naborów bezpośrednio na oficjalnej stronie Programu www.rpo.lodzkie.pl (równoległe z zamieszczaniem tożsamyh informacji na stronach IOK, będących IP).

- Wniosek 6: W Ewaluacji ex-ante Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 zalecano wprowadzenie zasady, zgodnie z którą dokumentacja konkursowa w pełnej wersji dostępna będzie dla potencjalnych beneficjentów co najmniej 45 dni przed ogłoszeniem konkursu, co skutkowałoby poprawą warunków przygotowania wniosków o dofinansowanie oraz wpłynęłoby pozytywnie na jakość projektów. Jednocześnie zgodnie z art. 40 ust. 1 Ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 informacja o ogłoszonym konkursie musi pojawić się na stronie internetowej odpowiedniej instytucji na 30 dni przed planowanym rozpoczęciem naboru wniosków. Jak podkreślali uczestnicy niniejszego badania ewaluacyjnego – beneficjenci, potencjalni beneficjenci oraz przedstawiciele partnerów społeczno-gospodarczych, znajomość pełnej dokumentacji konkursowej w znaczący sposób wpływa na możliwość złożenia wniosku przez podmioty zainteresowane pozyskaniem środków Programu. (rekomendacja w raporcie cząstkowym nr 1)

Rekomendacja 6: Dla poprawienia jakości i zwiększenia liczby składanych wniosków o dofinansowanie ze środków RPO Wł 2014-2020 należy przestrzegać w ogłaszanych naborach zasady udostępniania dokumentacji konkursowej w pełnej wersji dla potencjalnych beneficjentów co najmniej 45 dni przed rozpoczęciem naboru wniosków.

- Wniosek 7: W toku badania IDI i FGI zgłaszano uwagi odnośnie kryterium formalnego specyficznego pn. *Efektywność projektu - pozyskiwanie inwestora* dla Poddziałania II.1.1 *Tereny inwestycyjne*. Zgodnie z opisem tego kryterium projekt powinien zakładać ulokowanie co najmniej 2 inwestycji MŚP na uzbrojonym terenie, objętym zakresem projektu. Niespełnienie tego kryterium skutkuje odrzuceniem wniosku o dofinansowanie. Podobnie brzmi opis kryterium merytorycznego punktowego pn. *Wpływ projektu na rozwój przedsiębiorczości w regionie* dla w/w Poddziałania, w którym najwyższą liczbę punktów (6) można uzyskać za zadeklarowanie więcej niż 4 inwestycji MŚP zlokalizowanych na uzbrojonych terenach. Przedstawiciele beneficjentów i potencjalnych beneficjentów wskazywali, że powinny zostać przeformułowane opisy w/w kryteriów tak, aby umożliwić alternatywny wybór kryterium podlegającego ocenie (pod kątem ilości inwestycji zlokalizowanych na terenie objętym projektem lub zwiększenia powierzchni terenów inwestycyjnych); Ponadto zgłaszano uwagi odnośnie kryterium formalnego specyficznego pn. *Zagraniczne kontrakty handlowe* dla Poddziałania II.2.1 *Modele biznesowe MŚP*. Zgodnie z opisem tego kryterium projekt powinien zakładać podpisanie co najmniej 3 zagranicznych kontraktów handlowych, jego niespełnienie skutkuje odrzuceniem. Podobnie brzmi opis kryterium merytorycznego punktowego pn. *Liczba zagranicznych kontraktów handlowych*, w którym najwyższą liczbę punktów można uzyskać za zadeklarowanie co najmniej 6 podpisanych kontraktów. Zwracano uwagę, że opis tych kryteriów powinien zostać przeformułowany, ponieważ nie zawsze liczba kontraktów, a ich wartość albo okres obowiązywania kontraktu są ważniejsze dla danego podmiotu. Należy jednak zauważyć, że wprowadzenie tego typu zmian na obecnym etapie wdrażania nie jest zasadne z uwagi na konieczność osiągnięcia założonych do realizacji w RPO Wł 2014-2020 poziomów wskaźników. (rekomendacja w raporcie cząstkowym nr 1)

Rekomendacja 7: Rekomenduje się zmianę systemu wskaźników pod kątem uelastycznienia zasad osiągania założonych wartości poszczególnych wskaźników, podczas ewentualnych re negocjacji RPO Wł 2014-2020 lub w trakcie prac nad programem operacyjnym 2021+.

- Wniosek 8: W Poddziałaniu XI.3.1 - *Kształcenie zawodowe* 92% odrzuconych wniosków nie spełniło kryterium: Spójność zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu oraz trafność doboru i opisu tych zadań. W ramach kryterium ocenie podlegały:
- Opis uzasadnienia potrzeby realizacji zadań,
  - Opis planowanego sposobu realizacji zadań,
  - Opis sposobu realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami,
  - Opis wartości wskaźników realizacji właściwego celu szczegółowego RPO Wł na lata 2014-2020 lub innych wskaźników określonych we wniosku o dofinansowanie, które zostaną osiągnięte w ramach zadań,
  - Opis sposobu, w jaki zostanie zachowana trwałość rezultatów projektu (o ile dotyczy),
  - Opis uzasadnienia wyboru partnerów do realizacji poszczególnych zadań (o ile dotyczy),
  - Trafność doboru wskaźników dla rozliczenia kwot ryczałtowych i dokumentów potwierdzających ich wykonanie (o ile dotyczy).

Tak znaczący odsetek wniosków, w których kryterium to nie zostało spełnione w sposób pozwalający na otrzymanie dofinansowania, wskazuje na uzasadnioną potrzebę podjęcie działań ułatwiających wnioskodawcom właściwe przygotowanie wniosków w zakresie ww. kryteriów. (rekomendacja w raporcie cząstkowym nr 1).

Rekomendacja 8: Przy szerokiej skali punktowej (0-20 pkt) oceny kryterium Spójność zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu oraz trafność doboru i opisu tych zadań w ramach Poddziałania XI.3.1 - *Kształcenie zawodowe*, wskazane jest zamieszczenie w dokumentacji konkursowej informacji, ile można uzyskać punktów za każdy z elementów wskazanych w opisie kryterium.

- Wniosek 9: W ramach analizy web research dotyczącej dokumentacji aplikacyjnej dla wnioskodawców, publikowanej na stronie www.rpo.lodzkie.pl oraz odpowiednich IOK, zwrócono uwagę na brak hiperłączy do załączników, przywoływanych w tekście regulaminów konkursów, ogłaszanych przez DPR, WUP i COP, co może utrudniać odnajdywanie w nich właściwych załączników, z których wnioskodawcy wielokrotnie korzystają w trakcie przygotowywania dokumentów aplikacyjnych. Wprowadzenie w treści regulaminów hiperłączy do wszystkich załączników, niezbędnych do złożenia wniosku, znacznie ułatwiłoby odnajdywanie właściwych wzorów dokumentów i powiązanie ich z instrukcją wypełniania wniosku. (rekomendacja w raporcie cząstkowym nr 2)

Rekomendacja 9: Zaleca się wprowadzenie ułatwienia w dokumentacji konkursowej, udostępnianej wnioskodawcom, poprzez wprowadzanie w treści regulaminów konkursów aktywnych odsyłaczy (hiperłączy) do wszystkich załączników, przywoływanych w treści regulaminów.

- Wniosek 10: W toku wywiadów pogłębionych z beneficjentami i potencjalnymi beneficjentami, respondenci zwracali uwagę na potrzebę uzyskania bieżącej informacji na temat planowanych naborów, przy czym obecnie dostępne harmonogramy naborów (publikowane w listopadzie na kolejny rok, a następnie aktualizowane) są zbyt mało precyzyjne w odniesieniu do naborów zaplanowanych np. na III/IV kwartał roku, a także nie zawsze zawierają informacje o wszystkich planowanych naborach. (rekomendacja w raporcie cząstkowym nr 2)

Rekomendacja 10: W związku z ograniczeniami ustawowymi co do bieżącego wprowadzania zmian w harmonogramach naborów zaleca się informowanie o planowanych przesunięciach naborów z największym możliwym wyprzedzeniem, poprzez zamieszczanie tego typu informacji (np. o opóźnieniu w opracowaniu dokumentów na poziomie krajowym, skutkującym spodziewanym przesunięciem naborów) w sekcji „Aktualności” na stronie www.rpo.lodzkie.pl.

- Wniosek 11: Odnośnie tematyki i zakresu szkoleń dla potencjalnych beneficjentów, podczas panelu ekspertów zgłoszono propozycję, związaną z planowanym uruchomieniem tzw. generatora wniosków aplikacyjnych RPO WŁ 2014-2020. w związku z tym, że obsługa nowego systemu może początkowo powodować trudności, zalecane byłoby wprowadzenie dodatkowych modułów w trakcie szkoleń dla potencjalnych beneficjentów z zakresu obsługi systemu. (rekomendacja w raporcie cząstkowym nr 2)

Rekomendacja 11: Rekomenduje się wprowadzenie w ramach szkoleń dla potencjalnych beneficjentów modułu (części szkoleniowej) dotyczącego obsługi nowowprowadzonego systemu elektronicznego służącego do składania wniosków.

- Wniosek 12: Podczas panelu ekspertów ze strony osób oceniających wnioski padła propozycja, by w Działaniu I.1. - *Rozwój infrastruktury badań i innowacji*, dwa kryteria formalne specyficzne:

Nowa infrastruktura badawcza (jeśli dotyczy) nie powieła i stanowi dopełnienie istniejących zasobów oraz Finansowanie infrastruktury TIK (jeśli dotyczy) przenieść do etapu oceny merytorycznej (zakwalifikować do kryteriów merytorycznych - ocenianych zero-jedynkowo, których niespełnienie skutkować będzie odrzuceniem wniosku), ponieważ pracownicy Instytucji, zajmujący się oceną formalną złożonych wniosków mają trudności z jednoznaczną oceną spełniania tych kryteriów. . (rekomendacja w raporcie cząstkowym nr 2)

Rekomendacja 12: *Zaleca się wprowadzenie zmian w kryteriach dla Działania I.1. **Rozwój infrastruktury badań i innowacji** poprzez przeniesienie dwóch kryteriów formalnych specyficznych: *Nowa infrastruktura badawcza (jeśli dotyczy) nie powieła i stanowi dopełnienie istniejących zasobów oraz Finansowanie infrastruktury TIK (jeśli dotyczy)* do etapu oceny merytorycznej.*

- Wniosek 13: *Potencjalni beneficjenci, nie zawsze mają możliwość uczestniczenia w szkoleniach dotyczących aplikowania o środki Programu, dlatego ważna dla nich byłaby możliwość zapoznania się z materiałami szkoleniowymi w sposób zdalny. Chcieliby oni mieć także szerszy dostęp do materiałów ze szkoleń ze wszystkich instytucji organizujących konkursy w ramach RPO WŁ 2014-2020, by mieć możliwość poszerzania swojej wiedzy jeśli chodzi o rozumienie pojęć (np. pomocy publicznej) czy znajomość dokumentów programowych (np. wytycznych Ministerstwa Rozwoju w zakresie kwalifikowalności wydatków) z różnych źródeł. (rekomendacja w raporcie cząstkowym nr 3)*

Rekomendacja 13: *Należy stworzyć bazę wiedzy, w której zamieszczone będą materiały ze szkoleń oraz odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania w ramach wszystkich działań RPO WŁ 2014-2020, w podziale na obszary tematyczne*

- Wniosek 14: *W toku wywiadów pogłębionych z beneficjentami i potencjalnymi beneficjentami, respondenci wskazywali na potrzebę zwiększenia liczby szkoleń. W planie szkoleń dla potencjalnych beneficjentów na rok 2017 przewidziano zbyt małą liczbę szkoleń z zakresu tworzenia i realizacji partnerstw w projektach współfinansowanych z EFRR, (w planie uwzględniono tylko jedno szkolenie z „realizacji projektów w partnerstwie (projekty EFS)”). (rekomendacja w raporcie cząstkowym nr 3)*

Rekomendacja 14: *Zaleca się przeprowadzanie większej liczby szkoleń dla beneficjentów i potencjalnych beneficjentów (w tym w zakresie tworzenia i realizacji partnerstw w projektach współfinansowanych z EFRR).*

- Wniosek 15: *W Działaniu VII.4 – **Edukacja**, dodatkowe kryterium formalne szczegółowe dotyczy komplementarności projektu EFRR z projektem EFS; niespełnienie tego kryterium skutkuje negatywną oceną wniosku. W wywiadach IDI beneficjenci i potencjalni beneficjenci podkreślali, że stanowi to znaczne utrudnienie w aplikowaniu, w sytuacji, gdy nawet odpowiednio wcześniej zaplanowania realizacja projektu komplementarnego współfinansowanego ze środków EFS nie doszła do skutku, na przykład w wyniku nieotrzymania dofinansowania. (rekomendacja w raporcie cząstkowym nr 3)*

Rekomendacja 15: *Zaleca się wprowadzenie zmian w kryteriach dla Działania VII.4 poprzez zaliczenie kryterium formalnego szczegółowego dotyczącego komplementarności projektu EFRR z projektem EFS do merytorycznych ogólnych jako jeden z aspektów oceniany w kryterium „**Stopień komplementarności z innymi przedsięwzięciami**”.*

Wniosek 16: *Podczas warsztatu ewaluacyjnego zaproponowano zmianę w zakresie kryteriów formalnych dla osi priorytetowej I i II, polegająca na uwspólnieniu dwóch z nich: **Zgodność***

projektu z przepisami pomocy publicznej lub pomocy de minimis oraz Projekt nie dotyczy sektorów wyłączonych ze wsparcia. Obydwa te kryteria odnoszą się do tych samych zapisów Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu i Rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis i mogłyby stanowić jedno kryterium. (rekomendacja w raporcie końcowym)

Rekomendacja 16: W celu uproszczenia listy kryteriów, zaleca się wprowadzenie zmian w kryteriach dla Osi I i II poprzez połączenie dwóch kryteriów formalnych: *Zgodność projektu z przepisami pomocy publicznej lub pomocy de minimis oraz Projekt nie dotyczy sektorów wyłączonych ze wsparcia.*

- Wniosek 17: Jeśli chodzi o *Wspólne kryteria dla osi priorytetowych VIII, IX, X, XI*, najwięcej wniosków (przekrojowo) otrzymuje negatywne oceny kryterium „*Spójność zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu oraz trafność doboru i opisu tych zadań*” (np. w Poddziałaniu XI.3.1 - *Kształcenie zawodowe* 92% odrzuconych wniosków nie spełniło tego kryterium).

W ramach kryterium ocenie podlega:

- Opis uzasadnienia potrzeby realizacji zadań;
- Opis planowanego sposobu realizacji zadań;
- Opis sposobu realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami;
- Opis wartości wskaźników realizacji właściwego celu szczegółowego RPO WŁ lub innych wskaźników określonych we wniosku o dofinansowanie, które zostaną osiągnięte w ramach zadań;
- Opis sposobu, w jaki zostanie zachowana trwałość rezultatów projektu (o ile dotyczy);
- Opis uzasadnienia wyboru partnerów do realizacji poszczególnych zadań (o ile dotyczy);
- Trafność doboru wskaźników dla rozliczenia kwot ryczałtowych i dokumentów potwierdzających ich wykonanie (o ile dotyczy).

Tak znaczący odsetek wniosków, w których kryterium to nie zostało spełnione w sposób pozwalający na otrzymanie dofinansowania, nakazuje podjęcie działań ułatwiających wnioskodawcom właściwe przygotowanie wniosków w zakresie ww. kryteriów.

Rekomendacja 17: W odniesieniu do kryterium *Spójność zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu oraz trafność doboru i opisu tych zadań*, wskazane jest ograniczenie liczby elementów/aspektów ocenianych w ramach tego kryterium. Proponuje się wprowadzenie zmiany polegającej na uwzględnieniu w ocenie kryterium *Spójność zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu oraz trafność doboru i opisu tych zadań w ramach*, jedynie 3 elementów, bezpośrednio związanych z nazwą kryterium, tj.:

- Opis uzasadnienia potrzeby realizacji zadań;
- Opis planowanego sposobu realizacji zadań;
- Opis sposobu realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

Pozostałe aspekty tego kryterium, tj. Opis sposobu, w jaki zostanie zachowana trwałość rezultatów projektu (o ile dotyczy); Opis uzasadnienia wyboru partnerów do realizacji poszczególnych zadań (o ile dotyczy); Opis wartości wskaźników realizacji właściwego celu szczegółowego RPO WŁ lub innych wskaźników określonych we wniosku o dofinansowanie, które zostaną osiągnięte

w ramach zadań; Trafność doboru wskaźników dla rozliczenia kwot ryczałtowych i dokumentów potwierdzających ich wykonanie (o ile dotyczy), w celu poprawienia czytelności sposobu oceny wspólnych kryteriów dla osi priorytetowych VIII, IX, X, XI, powinny zostać wyodrębnione jako oddzielne kryteria merytoryczne.

2 SUMMARY

Evaluation of the *Selection system, with particular emphasis on project selection criteria* project aims at verifying the system and the evaluation and selection process, including project selection criteria for ROP WŁ 2014-2020. The study started in April 2016 and lasted until November 2017. It was conducted by ITTI Sp. z o. o. at the request of the Marshal's Office of the Lodz Region.

The main objective of the study is the verification of the system and the process of evaluation and selection of projects, including selection criteria for ROP 2014-2020.

The evaluation study included in particular:

- evaluation of the functioning of the system and the process of evaluation and selection of projects,
- assessment of project selection criteria for ROP LV 2014-2020,
- diagnosis of possible problems in the evaluation and selection process and identification of possible solutions to the identified difficulties (desired changes in this area).

This Final Report covers the period from the launch of the Program until September 30, 2017, and aggregates the results of the evaluation in the 3 sub-reports:

- sub-report no. 1, referring to the period from the announcement of the first call for applications for financing under the ROP OV 2014-2020 until June 2016 (17 competitions and calls for tender in the non-competitive mode¹⁰);
- sub-report no. 2, referring to the period of the second half of 2016 (26 competitions and calls for tender in the non-competitive mode);
- sub-report no. 3 covered the period of the first half of 2017 (16 competitions and calls for tender in the non-competitive mode);
- sub-report no. 4, referring to the period of 01.07.2017-30.09.2017 (2 competitions/ non-competitive calls for tender during this period)¹¹.

During the study desk research was carried out which included program documents and documents related to the application process for ROP 2014-2020, as well as analysis of project evaluation cards together with the analysis of project evaluations submitted by ineffective applicants. For the preparation of all partial and final reports, the following primary studies were conducted:

- IDI in-depth interviews with representatives of the Institutions involved (Managing Authority and Intermediary Bodies) in ROP 2014-2020¹² implementation, with particular emphasis on those responsible for programming and implementation;
- In-depth interviews (IDI) with experts evaluating applications¹³ within each Action / Sub-measure included in the study, during which the competitions / subcontracts will be resolved in a non-competitive manner;

---

¹⁰ According to the assumptions of this evaluation, only the first settled competition / recruitment in the sub-competition mode for a given sub-measure / action of the ROP LV 2014-2020 was analyzed in detail.

¹¹ The results of the research methods and techniques carried out during this period - analogous to those of the other partial reports - are presented in a condensed form - this is in line with the study's assumptions. In the recent period covered by the evaluation, the first adjudged competitions / subcontracts were identified for Sub-measures 6.3.3 and 3.1.1.

¹² A detailed list of the sources and analyzed documents can be found in Chapter 7 - Bibliography at the end of the document.

¹³ It was also accepted that the experts evaluating applications were also representatives of the institutions (MA and IP), who are members of the NIP and who participate in the formal and substantive assessment of the applications for co-financing projects.

- In-depth interviews (IDI) with beneficiaries (including potential) ROPs 2014-2020 within each Action /Sub-measure included in the study, during which the competitions /subcontracts will be resolved in a non-competitive manner;
- Focused interviews (FGI) with members of the Monitoring Committee of the ROP LV 2014-2020,
- Focused Interview (FGI) with experts evaluating the conclusions of the various Actions / Sub-actions of the ROP LV 2014-2020;
- Focused interviews (FGI) with socio-economic partners of the Program, among others, with representatives of trade unions, employers' organizations, chambers of economy,
- non-governmental organizations and the scientific community concerned by particular priority axes (I-XII) of the Program;
- Focused Interviews (FGI) for the Socio-Economic Partners of the Program; summary results for each sub-report and final report;
- Panel of experts with the participation of experts assessing applications, representatives of the IZ /IP responsible for the design and implementation of the ROP 2014-2020 and the members of the ROP OWC 2014-2020 (representatives of local government and socio-economic partners);
- Heuristic /evaluation workshop with IZ /IP representatives responsible for programming and implementation of ROP LV 2014-2020;
- Multi-criteria analysis of the application evaluation system (analysis of project evaluation cards and analysis of protests from project evaluations)
- Survey with CATI /CAWI /PAPI (Computer Assisted Telephone Interview /Computer Assisted Interview Interview /Pen&Paper Interview) with potential beneficiaries¹⁴ and ineffective applicants.

According to the survey results, for the first area of the study (concerning the project selection system), one of the most burdensome aspects of applying for the Program's resources is the volume of the required documentation (both as regards the number of obligatory annexes to the application and the program and strategic documents that applicants need to comprehend to prepare the application).

A significant part of the respondents indicated that the documentation required from the applicants was too extensive, particularly the number of attachments to the application form (e.g. submission of local roads ownership statements). The changes on the implementation of cohesion policy programs financed in the financial perspective 2014-2020 (amendment of the implementation law, which entered into force on September 2nd 2017¹⁵) would partly respond to these expectations of the applicants. The amendment introduces a number of simplifications in the competition documentation: one of the most important changes concerns the program guidelines, which expire on 2 December 2017 (instead of them only guidelines issued by the minister responsible for regional development, previously referred to as horizontal guidelines, will apply). Another the important change concerns the exemption of applicants from the obligation to provide documents which the

---

¹⁴ At the request of the respondent, the study could be performed by CATI / CAWI or PAPI.

¹⁵ ww.rpo.lodzkie.pl.lub.c/www/op.lodzkie.pl/prawo_i_dokumenty/815-news-in-the-development-of-the-first-with-in-the-funds-ue [access date: 15.09.2017]

institution will be able to obtain on its own, e.g. Social Security record (pol. *ZUS*), data from publicly available registers, for example National Court Register (pol. *KRS*).

In the course of the study, the representatives of the beneficiaries and potential beneficiaries of the Program also suggested, that the possibility of consulting the outlines of their projects with experts (specialists in the area of the project, e.g. environmental protection, renewable energy sources, etc.) would facilitate applying for the Program funds. As emphasized by experts evaluating applications in I and II Priority Axes, this solution would be much appreciated by applicants, because their innovative projects often struggle with the strict criteria of call for proposals in these Axes. On the other hand, in the X and XI Priority Axis, the applicants would highly appreciate the possibility of re-discuss with expert evaluators of their applications, whenever they did not obtain recommendation to receive ROP 2014-2020 funds. Such meetings for experts and applicants, however, must be conducted in a manner consistent with the rules of impartiality of the evaluators (i.e. experts providing such consultations would have to be excluded from the evaluation process of the applications, which may be an organizational burden for the staff).

In this context, they also pointed out, that more attention should be paid to the need of potential beneficiaries for even better and broader information on the rules and criteria of selecting the projects in calls for proposals in the non-competitive mode. During the evaluation period, in subsequent editions of the questionnaire survey of potential beneficiaries and ineffective applicants, respondents were increasingly evaluating the higher quality and availability of information on the application procedures in Information Centers for European Funds, call for proposal organizers and on the website of ROP LV 2014-2020. From the first half of 2017, apart of common informative meetings after announcing the call for proposals, entrepreneur's service center also organize trainings for potential beneficiaries, covering topics such as public aid, eligibility of expenditure in projects, partnerships agreements in projects co-financed by the ESF. This type of training has been highly evaluated by potential beneficiaries in the recent evaluation period, and as a result of the evaluation, there has been indicated a need to conduct more trainings of these type. At the same time, potential beneficiaries participating in the survey, pointed out that they did not always have the opportunity to participate in these trainings, so it would be important for them to be able to acquaint remotely with training materials from all institutions organizing the ROP LV 2014-2020 calls for proposals; therefore, they would to be able also to broaden their knowledge of concepts (e.g. public assistance) or knowledge of program documents (e.g. Ministry of Development Guidelines on eligibility of projects' costs) from different sources.

During a group interview with members of the Monitoring Committee for the Program, as one of the recommendation for improving the functioning of the selection system and the criteria to select projects within the logic and objectives ROP LV 2014-2020, members of the Monitoring Committee have proposed to introduce the pre-selection stage of applications for ROP LV 2014-2020 funds. During this stage it would be possible to make changes to the application for co-financing to meet the project selection criteria (e.g., in response to a pre-assessment of fulfilling the selection criteria, the applicant would be able to improve some aspects of the projects). Such a solution would be helpful to reduce cases where a valuable and relevant project is rejected because of weaknesses in the proposal that might increase the quality of the proposal and which have not been appropriately estimated by the applicant (e.g. overstated project budget, improper product indicators or project results). The current amendment to the Implementation Act introduces such an option - article 45

allows a substantive review of the application for co-financing, whereby the competent institution may request the applicants to supplement or correct the project in terms of meeting the project selection criteria within the scope of the competition rules. This is in line with the criterion envisaged (taking into account the guarantee of equal treatment of applicants). The aim of this change is to increase the effectiveness of project selection procedures and the effectiveness of EU funding, allowing for the revision of high quality projects that would have to be rejected due to failure to meet criteria, often resulting from misunderstanding of the call for proposal documentation. According to the results of the evaluation study, beneficiaries and potential beneficiaries are expecting to implement this solution. During the evaluation workshop, conducted as a form of consultation of the research results with representatives of MA and IB, this type of change was recognized in the system of selection of ROP OV 2017-2020 as justified, in particular due to the lower than planned contracting in Priority Axe I.

In the second study area, concerning the selection criteria for ROP LV 2014-2020 projects, a detailed analysis of the project selection system was carried out, using the multicriteria analysis method. On the basis of the results for this area in sub-reports 1, 2, and 4, the valid system of selection criteria of ROP LV 2014-2020 were considered to be functioning correctly: indicators and weights were scaled up (where applicable) properly. The evaluators found the project selection criteria clear, comprehensible and legible and making projects selection process optimal within the intervention logic and ROP LV 2014-2020 objectives. Positive views on this issue were also expressed by the socio-economic partners of the Program, who were asked to evaluate the criteria during the focus interviews on each ROP LV 2014-2020 Priority Axis.

During the analysis of appeals from the assessment of applications, the criteria for selection of projects which were the most difficult to fulfill were indicated for all analyzed ROP LV 2014-2020 Sub-Actions / Actions, among them:

- Correct financial and economic analysis,
- The appropriateness and adequacy of expenditure,
- Entering the project into the proper type of project in accordance with the competition rules,
- Realities of indicators,
- Innovation of the project in the region,
- Complementarity of the EFRR project with ESF projects,
- Coherence of tasks planned for implementation within the project and relevance of the selection and description of these tasks,
- The correctness of budgeting the project,
- Adequacy of selection of the target group for the specific ROP 2014-2020 specific objective and the quality of diagnosis of the specificity of this group,
- Adequacy of selection, method of measurement and description of project implementation indicators (including indicators related to the specific ROP 2014-2020 specific objective) and compliance of the main project objective with ROP 2014-2020 assumptions.

It should be emphasized that the criteria mentioned above, were also pointed out by the respondents of the survey of ineffective applicants and potential beneficiaries, whereas in each subsequent editions of the evaluation study (for partial reports 1, 2,3 and 4), the beneficiaries of the Program were more aware of the criteria for selection of projects difficult to meet. It should therefore be recognized that the adopted criteria system is readily readable by applicants and does

not require significant changes. This conclusion is supported by the results of the IDI study with experts evaluating the applications, who found the current criteria as sufficiently objective, understandable, unequivocal, measurable and consistent with the objectives of the Program. Thus, these criteria allow a comprehensive assessment of projects and encourage the selection of high quality projects.

Also, according to the representatives of institutions and organizations operating in the areas corresponding to the Program's Priority Axes, the criteria have been well defined, objective, specified with high precision and measurability and they allow to select of projects aptly aligned with ROP LV 2014-2020 objectives.

The necessity of introducing changes in the selection criteria of the ROP LV 2014-2020 projects introduces an amendment to the implementation law, in which two new definitions were added: project selection criteria¹⁶ and definition of formal conditions¹⁷. The distinction made between the formal criterion and the formal condition¹⁸ is intended to provide a uniform way of classifying the various elements of the applications, and the legislator indicates that the formal conditions and the scope and manner of verification will be the MA's responsibility. The implementation of the above statutory changes in the system of selection criteria for ROP LV 2014-2020 project, has started in the last period (third quarter 2017) of the evaluation study.

In conclusion, at the present stage of the Program implementation, the key finding of the research is to focus on facilitating the application process (by limiting the number and scope of annexes to the applications, launching the application generator IT system) and improving the availability and quality of information necessary for applicants to apply effectively for the Program funds. Primarily, it should be done by including the most difficult aspects of the application process¹⁹ into the scope of training for potential beneficiaries and introducing the possibility of consulting planned projects with experts/specialists for the project's field). The coherence of the results of the survey leads to the conclusion that, at the current stage of implementation of the ROP LV 2014-2020, it would be ineffective to introduce a substantial modification of the project selection criteria. The existing criteria for selection of projects are based on the guidelines of the European Commission, national law and ROP LV 2014-2020 objectives and reflected in ROP LV 2014 2020 Product and Result Indicators.

Based on the results of the study, the following conclusions and recommendations were made:

- Conclusion 1: IB representatives declared that they usually meet on the part of applicants with questions relating to the criteria for the target groups, access criteria, the possibility of applying for a specific type of project and the eligibility of expenditure. It should be emphasized that this is a similar set of difficulties were pointed out in the study IDI beneficiaries and potential beneficiaries of the Program.

---

¹⁶ ie "the criteria allowing for the evaluation of the project described in the application for co-financing, its selection for co-financing and the conclusion of the project co-financing agreement or the decision to co-finance the project in accordance with the conditions referred to in art. Article 125 3 (a) of the General Regulation, approved by the Monitoring Committee "

¹⁷ ie "the conditions relating to the completeness, form and timing of the application for project co-financing, the verification of which is made by a statement of compliance or non-fulfillment of a given condition".

¹⁸ The definition of a formal condition is contained in Art. 2 point 27a of the amended Implementing Act.

¹⁹ For example, it is necessary to discuss in detail the conditions necessary to meet the sustainability criterion within the sub-measure, the eligibility of expenditure and the presence of public aid.

Recommendation 1: During the training for potential beneficiaries and information meetings for applicants, the attention should be paid to the criteria for the target groups, access criteria, the possibility of applying for a specific type of project and the eligibility of expenditure. This type of training should also be performed by experts / staff evaluating applications, most notably on the following criteria:

- correctness of preparation of project budget,
- consistency of the tasks provided for the implementation of the project and the accuracy of selection and description of these tasks,
- the adequacy of the selection of the target group to the right of the detailed ROP 2014-2020 and the quality of the diagnosis of the specific nature of this group,
- the adequacy of the social potential applicants and partners to the scope of the project.

- Conclusion 2: Basing on IDI and FGI respondents' proposals, there is the need of organize training for potential beneficiaries twice - not only immediately after the announcement of the call of proposal, but also after half time for preparation of the application period. Thus, the applicants would already prepared specific questions and concerns and during the second meeting, they could receive valuable help and competent answers, which allow them to improve their applications.

Recommendation 2: The training for potential beneficiaries and information meetings for applicants should be organized twice - after the announcement of the call for proposal and after half of the time of the applications preparation period.

- Conclusion 3: Insufficient functions of application form (Word or Excel format) are hurdle for the applicants. Most of the respondents indicated the difficulties related to: the need to "manually" summing the values (table on expenditure in the project in Word format) or update all fields of application after changes (Excel format), problems with printing application (it happens that the sheets do not print in its entirety), poor readability of text input.

Recommendation 3: It is recommended to provide a generator (IT system) for applications for ROP LV 2014-2020 funds, similar to one used in the call for proposals for ROP LV 2007-2013 or one currently used in call of proposals for Knowledge-Education-Development Operational Program 2014-2020.

- Conclusion 4: Due to the low score on the evaluation of competences of employees of Information Centers for European Funds (based on opinions gathered from potential beneficiaries of the Program), there is a need to take action to increase the competence of workers Information Points (e.g. by organizing for them series of trainings and meetings with experts and representatives of IB and MA). That would allow them to become better acquainted with the specific information in the areas of Measures of ROP LV 2014-2020 and problematic issues associated with the process of preparation of applications in each Program Action / Sub-Action.

Recommendation 4: To ensure the quality of information provided to applicants by Information Centers for European Funds, it is recommended to organize for their employees series of training sessions, meetings with experts and representatives of IB and MA, which will enable them to become better acquainted with the specific of each Priority Axes of ROP LV 2014-2020 and problematic issues, reported by the beneficiaries and potential beneficiaries, who seek for information needed for preparation their applications.

- Conclusion 5: Within the web research there was identified the potential obstacle for applicants, concerned the lack of full competition documentation in few call of proposals directly to the official website of the Program: www.rpo.lodzkie.pl (there were only link to the documentation on IB web sites).

Recommendation 5: The full competition documentation in all calls of proposals should be presented directly on the official website of the Program: www.rpo.lodzkie.pl (parallel with identical information at the IB web sites).

- Conclusion 6: The ex-ante Evaluation of ROP LV 2014-2020 recommended introduction of the principle, according to which the documentation of competition in the full version will be available for potential beneficiaries of at least 45 days before the announcement of the call for proposal. That would result in improving the conditions for the preparation of applications for funding and affect positively on the quality of the projects. At the same time, in accordance with Article. 40 paragraph. 1 of the Act of 11 July 2014 on the rules of implementation of programs in the field of cohesion policy financed in the 2014-2020 financial perspective, information on the announced contest must appear on the website of the institution 30 days prior to the scheduled start of the call for proposals. As the participants of this evaluation study stated – beneficiaries', potential beneficiaries' and representatives of socio-economic partners' knowledge of full competition documentation significantly affect the ability of applying effectively for Program funds.

Recommendation 6: To improve the quality and number of applications for Program funds, the rule of announcing the full competition documentation at least 45 days before the start of the call for proposals should be implemented.

- Conclusion 7: In the course of the research (especially in IDI and FGI methods) there were reported comments on the formal specific criterion: *The effectiveness of the project - raising investor* for the sub-measure II.1.1 *Investment areas*. According to the description of this criterion, the project should assume the placement of at least two investment SMEs on the area improved within the scope of the project. Failure to meet this criterion results in rejection of the application for funding. The similar description has the substantive criterion *The impact of the project on the development of entrepreneurship in the region* for this sub-measure, in which the highest number of points (6) can be obtained by declaring more than 4 investments by SMEs located in improved land. Representatives of beneficiaries and potential beneficiaries indicated that they should be reformulated descriptions / criteria in order to allow for an alternative choice criterion under assessment (in terms of the amount of investments located in the project area or to increase the surface area of investment); There were also reported comments on the formal specific criterion named *Foreign trade contracts* for the sub-measure II.2.1 *Business models of SMEs*. According to the description of this criterion, the project should assume the signing of at least three foreign trade contracts. Similar description has the substantive criterion *The number of foreign trade contracts*, in which the highest score for declaring at least six contracts signed. It was pointed out that the description of these criteria should be redrafted, because not always the number of contracts, but their value or duration of the contract, are important. It should be noted that the introduction of such changes at this stage of implementation is not justified because of the need to achieve the implementation of ROP LV 2014-2020 Indicators.

Recommendation 7: It is recommended to change the system of indicators for more flexible rules of achievement of the values of Programme indicators; these rules should be renegotiated for the ROP 2014-2020 or during the preparation of the regional operational program for 2021+ perspective.

- Conclusion 8: In Sub-Action XI.3.1 - *Vocational training* 92% of rejected applications did not meet the criteria: *Consistency tasks provided for the implementation of the project and the accuracy of selection and description of these tasks*. As part of the evaluation criteria subject:
- Description of rationale for this work,
  - Description of the planned performance of the tasks,
  - A description of how to implement the principle of equal opportunities and non-discrimination, including accessibility for people with disabilities,
  - Description of performance indicators appropriate to specific ROP 2014-2020, or other indicators specified in the grant application, which will be achieved within the tasks,
  - Description of the way will be preserved sustainability of project results (if applicable)
  - A description of the reasons for selecting partners for specific tasks (if applicable)
  - The selection of indicators for the settlement of lump sums and documents confirming their performance (if applicable).
  - As a significant percentage of applications in which these criteria were not met in a manner that receive funding, it requires applicants to take action to facilitate the proper preparation of proposals for above criteria.

Recommendation 8: With a wide range of point (0-20 points) assessment criterion *Consistency tasks provided for the implementation of the project and the accuracy of selection and description of these tasks* under Measure XI.3.1 - *Vocational training*, it is inclusion in the competition information as you can get points for each of the elements identified herein criterion.

- Conclusion 9: As a part of the web research of documentation for applicants, published on the ROP LV 2014-2020 website, the attention was drawn to the absence of hyperlinks to the attachments referred to the descriptions in the regulations of the calls for proposals, announced by MA and Intermediate Bodies. That could effect in the difficulties in finding relevant attachments, which applicants repeatedly use during the preparation of application documents. Introduction of the hyperlinks to all the attachments in the content of in the regulations of the calls for proposals, would make it much easier to find the right attachment form and link it to the instructions for completing the form. It was noted that in the regulations of the call of proposals neither the MA nor Intermediate Bodies introduces hyperlinks to all attachments needed to submit the request. This solution would facilitate the applying process and finding the right document forms and link them to the instructions for completing them.

Recommendation 9: As one of the desirable facilitators for the applicants, it would be worthwhile to introduce this solution also by the other Institutions organizing the call for proposals. It is recommended to simplify and standardize the competition documentation available to applicants by entering in the contest rules the active links (hyperlinks) to all attachments. Hyperlinks should always be in the individual bookmarks for the competitions advertised on the ROP LV 2014-2020 website.

- Conclusion 10: In the course of in-depth interviews with beneficiaries and potential beneficiaries, respondents pointed out the need to obtain up-to-date information on the planned recruitments (call for proposals). Currently available recruitment schedules (published in November for the following year and then subsequently updated) are too inaccurate (eg. for calls for proposals scheduled for III or IV quarter of the year) and they do not always contain information about all planned calls for proposals.
- Recommendation 10: Due to legislative restrictions on the changes in recruitment schedules, it is advisable to inform about the planned calls for proposals as early as possible by providing this type of information (eg. delays in drafting documents at national level, resulting in delays in announcing the calls for proposals) in “News” section on ROP LV 2014-2020 website.
- Conclusion 11: During the panel of experts there were proposed topics and scope of training for potential beneficiaries, related to the planned launching of the so-called application generator for ROP LV 2014-2020. As new system may initially cause difficulties for applicants, therefore it would be advisable to introduce additional module during training for potential beneficiaries, concerning the new electronic submission system.
- Recommendation 11: It would be advisable to introduce additional module during training for potential beneficiaries, concerning the new electronic submission system.
- Conclusion 12: During the panel of experts it was proposed that in Action I.1. - *Development of research and innovation infrastructure*, two specific formal criteria: *The new research infrastructure (if applicable) does not duplicate and complements the existing resources* and *Financing ICT infrastructure (if applicable)* to the substantive assessment stage (the failure of which results in the rejection of the application), because the staff of the institution dealing with the formal assessment of the submitted applications find it difficult to unequivocally assess the fulfillment of these criteria.
- Recommendation 12: It is recommended to amend these specific formal criteria for Action I.1. by moving these two specific formal criteria into the substantive stage of assessment.
- Conclusion 13: Potential beneficiaries are not always able to participate in training on application for Program funds, so it would be important for them to be able to review training materials remotely. They would also like to have wider access to training materials from all institutions organizing competitions within ROP 2014-2020, to be able to broaden their knowledge in terms of concepts (e.g. public assistance) or knowledge of program documents (e.g. Ministry of Development in terms of eligibility of expenditure) from various sources.
- Recommendation 13: It is recommended to create a knowledge base for potential beneficiaries, which will include training materials (including their current relevance, so as not to publish content related to outdated lists of criteria or regulations), together with answers to frequently asked questions within all ROP activities, divided into topics area.
- Conclusion 14: In the course of in-depth interviews with beneficiaries and potential beneficiaries, the respondents pointed the need to increase the number of trainings. The number of trainings for potential beneficiaries on launching and realizing EFRR projects in partnership is too small in the plan of trainings for potential beneficiaries (in 2017 there is only one scheduled training on „Realizing projects in partnership (ESF projects)”).

- Recommendation 14: It is recommended to conduct more training for potential beneficiaries (also trainings on launching and realizing EFRR projects in partnership).
- Conclusion 15: In Action VII.4 - *Education*, the additional specific formal criterion concerns the complementarity of the ERDF project with the ESF project; Failure to meet this criterion results in a negative evaluation of the application. In the IDI interviews, beneficiaries and potential beneficiaries stressed that this constitutes a significant impediment to the application, even if the adequately planned implementation of the complementary project co-financed by the ESF did not take place, for example as a result of non-receipt of funding.
Recommendation 15: It is recommended to implement the change to the criteria for Action VII.4 by passing the formal detailed criterion on the complementarity of the ERDF project with the ESF project to the substantive ones as one of the aspects assessed in the criterion "*Degree of complementarity with other undertakings*".
- Conclusion 16: During the evaluation workshop, there was proposed a change in the formal criteria for Priority Axis I and II: "*The compatibility of the project with the state aid rules or de minimis aid*" and "*The project does not apply to sectors excluded from support.*" Both criteria refer to the same provisions of Commission Regulation (EU) No 651/2014 of 17 June 2014 recognizing certain types of aid compatible with the internal market pursuant to Article Articles 107 and 108 of the Treaty and Commission Regulation (EU) No 1407/2013 of 18 December 2013 on the application of Article Articles 107 and 108 of the Treaty on the Functioning of the European Union to de minimis aid and could constitute a single criterion.
Recommendation 16: In order to simplify the criteria list, it is recommended to make changes to the criteria for Axis I and II by merging of two formal criteria „*Project compliance with state aid rules or de minimis aid*" and "*The project does not apply to sectors excluded from support.*"
- Conclusion 17: Concerning the *Common Criteria for priority axes VIII, IX, X, XI*, the majority of proposals (cross-over) receive negative evaluations of the criterion "*Coherence of tasks envisaged for implementation within the project and relevance of selection and description of these tasks*" (e.g. Sub-measure XI.3.1 - *Vocational training* 92% rejected applications did not meet this criterion). The assessment aspects for the criterion are:
  - Description of justification for the need to carry out tasks;
  - Description of planned tasks;
  - Description of how to implement the principle of equal opportunities and non-discrimination, including accessibility for people with disabilities;
  - Description of the value of performance indicators of the specific ROP RTD objective or other indicators specified in the co-financing application to be achieved within the framework of the tasks;
  - A description of how the sustainability of the project's results will be preserved (if applicable);
  - Description of the justification for the choice of partners to carry out specific tasks (if applicable);
  - The accuracy of the selection of indicators for the settlement of lump sums and documents confirming their performance (if applicable).

Such a significant percentage of applications, where this criterion has not been met in a way that allows for co-financing, requires actions to be taken to help applicants properly prepare applications for the above-criteria.

Recommendation 17: Concerning the criterion: *“Coherence of the tasks to be carried out within the project and the relevance of the selection and description of these tasks”*, it is advisable to limit the number of elements / aspects assessed under this criterion. It is proposed to introduce a change consisting in taking into account the criterion Coherence of the tasks planned for implementation within the project and the relevance of the selection and description of these tasks within only 3 elements directly related to the criterion named:

- Description of justification for the need to carry out tasks;
- Description of planned tasks;
- Description of the implementation of the principle of equal opportunities and non-discrimination, including accessibility for persons with disabilities.

Other aspects of this criterion, i.e. description of how the sustainability of project results (if applicable) will be maintained. Description of the justification for the selection of partners for the implementation of particular tasks (if applicable); A description of the value of the performance indicators of the specific ROP LV target or other indicators specified in the grant application to be achieved within the framework of the tasks. The relevance of the selection of indicators for lump sum settlements and documents confirming their implementation (if applicable), in order to improve the legibility of the way of evaluating common criteria for priority axes VIII, IX, X, XI, should be separated as separate substantive criteria.

3 WPROWADZENIE

RPO Wł 2014-2020 jest programem dwufunduszowym współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego oraz Europejskiego Funduszu Społecznego. Powiązanie w ramach RPO Wł 2014-2020 działań o charakterze infrastrukturalnym i tzw. „projektów miękkich” ma służyć lepszej koordynacji działań i kompleksowości wdrażanych interwencji.

RPO Wł 2014-2020 składa się z dwunastu Osi priorytetowych, w ramach których dostępne są środki w następujących obszarach:

1. Oś priorytetowa I. *Badania, rozwój i komercjalizacja wiedzy,*
2. Oś priorytetowa II. *Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka,*
3. Oś priorytetowa III. *Transport,*
4. Oś priorytetowa IV. *Gospodarka niskoemisyjna,*
5. Oś priorytetowa V. *Ochrona środowiska,*
6. Oś priorytetowa VI. *Rewitalizacja i potencjał endogeniczny regionu,*
7. Oś priorytetowa VII. *Infrastruktura dla usług społecznych,*
8. Oś priorytetowa VIII. *Zatrudnienie,*
9. Oś priorytetowa IX. *Włączenie społeczne,*
10. Oś priorytetowa X. *Adaptacyjność pracowników i przedsiębiorstw w regionie,*
11. Oś priorytetowa XI. *Edukacja, Kwalifikacje, Umiejętności,*
12. Oś priorytetowa XII. *Pomoc Techniczna.*

Zarządzanie realizacją Programu oraz obecne funkcjonowanie systemu wyboru projektów w ramach RPO Wł 2014-2020 jest zgodne z zapisami Ustawy wdrożeniowej oraz zaleceniami sformułowanymi w ewaluacji *ex-ante* Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020²⁰. Instytucją Zarządzającą RPO Wł 2014-2020 jest Zarząd Województwa Łódzkiego. W perspektywie 2014-2020 zadania IZ wykonują cztery departamenty Urzędu Marszałkowskiego Województwa Łódzkiego:

- Departament Polityki Regionalnej (DPR);
- Departament ds. Regionalnego Programu Operacyjnego (DRPO);
- Departament Europejskiego Funduszu Społecznego (DEFS);
- Departament Finansów (DF).

Zgodnie z art. 123 ust. 3 *Rozporządzenia ogólnego* Instytucja Zarządzająca dodatkowo pełni funkcję Instytucji Certyfikującej – Wydział Certyfikacji w DPR.

Część kompetencji związanych z wdrażaniem Programu Instytucja Zarządzająca deleguje do Instytucji Pośredniczących. Dla RPO Wł 2014 – 2020 rolę IP pełnią:

- Centrum Obsługi Przedsiębiorcy (COP),
- Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi (WUP),
- Stowarzyszenie Łódzki Obszar Metropolitalny (SŁOM).

Wybór projektów w ramach RPO Wł 2014-2020 odbywa się w następujących trybach:

---

²⁰ Raport z badania pn. *Ewaluacja ex- ante Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020*, s.199.

- konkursowy otwarty (nabór projektów trwa do wyczerpania środków) lub zamknięty (nabór projektów posiada ramy czasowe),
- pozakonkursowy.

Wybór projektu do dofinansowania zostaje dokonany na podstawie kryteriów zatwierdzonych przez KM, w skład którego wchodzi przedstawiciele strony samorządowej, rządowej oraz przedstawiciele partnerów społeczno-gospodarczych. Do zadań KM należą m. in.:

- zatwierdzanie kryteriów wyboru projektów,
- opiniowanie oraz zatwierdzanie rocznego oraz końcowego sprawozdania z wdrażania RPO Wł 2014 – 2020,
- opiniowanie oraz zatwierdzanie Planu ewaluacji RPO Wł 2014-2020,
- opiniowanie oraz zatwierdzanie Strategii Komunikacji RPO Wł 2014 – 2020,
- konsultowanie i akceptowanie zmian w RPO Wł 2014-2020 proponowanych przez IZ.

Do zadań Instytucji Zarządzającej i Instytucji Pośredniczących należy programowanie, monitoring i ewaluacja Programu oraz realizacja procesu oceny i wyboru projektów²¹ w ramach RPO Wł 2014-2020 poprzez m. in. organizację naborów i konkursów, ocenę formalną wniosków²², ocenę merytoryczną wniosków²³, prowadzenie procedury odwoławczej.

W ramach IZ dwa Departamenty: DRPO i DEFS realizują przede wszystkim zadania związane z wdrażaniem Programu, natomiast do DPR należy zarządzanie, koordynacja programowania i monitorowania rozwoju regionalnego, koordynacja prac nad RPO Wł 2014-2020, w tym m.in. realizacją zadań związanych z monitorowaniem, ewaluacją, certyfikacją, prowadzeniem działań informacyjno-promocyjnych. Dla instrumentu ZIT, dokonywana jest również ocena wniosku o dofinansowanie pod kątem zgodności ze Strategią ZIT.

Raport końcowy dotyczy badania ewaluacyjnego pt. „System wyboru projektów ze szczególnym uwzględnieniem kryteriów wyboru projektów” realizowanego na zlecenie Województwa Łódzkiego przez ITTI Sp. z o.o. Przedmiotem badania jest weryfikacja systemu oraz procesu oceny i wyboru projektów, w tym kryteriów wyboru projektów, realizowanych w ramach RPO Wł 2014-2020. Badanie ma charakter ewaluacji zewnętrznej *on-going*, a całość badania obejmuje okres od uruchomienia pierwszego naboru wniosków o dofinansowanie w ramach RPO Wł 2014-2020 do 30 września 2017 r. W okresie tym rozstrzygnięto konkursy²⁴/nabory dla 61 Działania/Poddziałania RPO Wł 2014-2020, tj.:

---

²¹ Zadania te realizowane są przez IZ i IP w ramach OP i działań RPO Wł 2014-2020, za których wdrażanie instytucje te są odpowiedzialne, tj. OP VIII i IX – WUP, OP I i II – COP, pozostałe OP – DRPO, DEFS lub DRPO wraz ze SŁOM, WUP wraz ze SŁOM za projekty realizowane w formule ZIT.

²² Dla projektów współfinansowanych z EFS jest to ocena formalno-merytoryczna.

²³ Dla projektów współfinansowanych z EFS jest to ocena formalno-merytoryczna.

²⁴ Zgodnie z przyjętą w niniejszej ewaluacji definicją: „Konkurs rozstrzygnięty – nabór wniosków o dofinansowanie w formie konkursu w ramach danego Działania/Poddziałania RPO Wł 2014-2020, w którym zakończono proces oceny/weryfikacji formalnej i merytorycznej (formalno-merytorycznej w odniesieniu do projektów EFS) oraz podpisano umowy o dofinansowanie projektów zawartych w ramach konkursu dla danego naboru RPO Wł 2014-2020”. Zgodnie z takim rozumieniem, w niniejszej ewaluacji dla analizowanego okresu bierzemy pod uwagę tylko te konkursy/nabory, w których w danym okresie zostały podpisane umowy o dofinansowanie dla danego Poddziałania (umożliwia to m.in. identyfikację beneficjentów, których lista może nie być tożsama z listą rankingową ogłoszoną po rozstrzygnięciu konkursu).

- W okresie od pierwszego naboru do 30.06.2016 r. (Raport cząstkowy nr 1):
  - Poddziałanie II.1.1 *Tereny inwestycyjne*,
  - Poddziałanie II.2.2 *Promocja gospodarcza regionu*,
  - Poddziałanie III.2.1 *Drogi wojewódzkie*,
  - Poddziałanie III.2.2 *Drogi lokalne*,
  - Poddziałanie V.1.2 *Rozwój Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego*,
  - Poddziałanie V.4.1 *Ochrona przyrody*,
  - Działanie VIII.1 *Wsparcie aktywności zawodowej osób po 29 roku życia przez powiatowe urzędy pracy*,
  - Poddziałanie IX.1.1 *Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym*,
  - Poddziałanie IX.2.1 *Usługi społeczne i zdrowotne*,
  - Poddziałanie IX.3.1 *Miejsca pracy w sektorze ekonomii społecznej*,
  - Poddziałanie IX.3.2 *Koordinacja ekonomii społecznej*,
  - Działanie X.1 *Powrót na rynek pracy osób sprawujących opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3*,
  - Poddziałanie XI.3.1 *Kształcenie zawodowe*,
  - Działanie XII.1 *Potencjał instytucji*,
  - Działanie XII.2 *System realizacji*,
  - Działanie XII.3 *Potencjał beneficjentów*,
  - Działanie XII.4 *Informacja i promocja*,

- W okresie od 01.07.2016 r. do 31.12.2016 r. (Raport cząstkowy nr 2):
  - Poddziałanie I.2.1. *Infrastruktura B+R przedsiębiorstw*,
  - Poddziałanie I.2.2 *Projekty B+R przedsiębiorstw*,
  - Poddziałanie II.1.2 *Profesjonalizacja usług biznesowych*,
  - Poddziałanie II.2.1 *Modele biznesowe MŚP*,
  - Poddziałanie II.3.1 *Innowacje w MŚP*,
  - Poddziałanie II.3.2 *Instrumenty finansowe dla MŚP*,
  - Poddziałanie III.1.2 *Niskoemisyjny transport miejski*,
  - Działanie III.4 *Transport kolejowy*,
  - Poddziałanie IV.2.1 *Termomodernizacja budynków – ZIT*,
  - Poddziałanie IV.2.2 *Termomodernizacja budynków*,
  - Poddziałanie IV.2.3 *Termomodernizacja budynków w oparciu o zastosowanie instrumentów finansowych*,
  - Poddziałanie IV.3.1 *Ochrona powietrza – ZIT*,
  - Poddziałanie V.3.2 *Gospodarka wodno-kanalizacyjna*,
  - Poddziałanie V.4.2 *Przeciwdziałanie degradacji środowiska*,
  - Poddziałanie VI.1.1 *Dziedzictwo kulturowe i infrastruktura kultury – ZIT*,
  - Poddziałanie VI.1.2 *Dziedzictwo kulturowe i infrastruktura kultury*,
  - Poddziałanie VI.2.1 *Rozwój gospodarki turystycznej*,
  - Poddziałanie VII.1.1 *Technologie informacyjno-komunikacyjne – ZIT*,
  - Poddziałanie VII.1.2 *Technologie informacyjno-komunikacyjne*,

- Poddziałanie VIII.2.1 *Wsparcie aktywności zawodowej osób po 29 roku życia,*
  - Poddziałanie VIII.3.1 *Wsparcie przedsiębiorczości w formach bezzwrotnych,*
  - Poddziałanie VIII.3.2 *Wsparcie przedsiębiorczości w formach zwrotnych,*
  - Poddziałanie X.2.2 *Wdrożenie programów typu outplacement,*
  - Poddziałanie X.3.3 *Działania uzupełniające populacyjne programy profilaktyczne w kierunku wczesnego wykrywania nowotworu jelita grubego, piersi i szyjki macicy,*
  - Poddziałanie XI.1.1 *Edukacja przedszkolna,*
  - Poddziałanie XI.1.2 *Kształcenie ogólne.*
- W okresie od 01.01.2017 r. do 30.06.2017 r. (Raport cząstkowy nr 3):
- Poddziałanie II.2.3 *Promocja gospodarcza regionu – miasto Łódź,*
  - Poddziałanie IV.3.2 *Ochrona powietrza,*
  - Poddziałanie V.3.1 *Gospodarka wodno-kanalizacyjna – ZIT,*
  - Poddziałanie VI.3.1 *Rewitalizacja i rozwój potencjału społeczno-gospodarczego – ZIT,*
  - Działanie VII.2 *Infrastruktura ochrony zdrowia,*
  - Działanie VII.3 *Infrastruktura opieki społecznej,*
  - Poddziałanie VII.4.1 *Kształcenie zawodowe i ustawiczne,*
  - Poddziałanie VII.4.2 *Edukacja przedszkolna,*
  - Poddziałanie VII.4.3 *Edukacja ogólna,*
  - Poddziałanie VIII.3.3 *Wsparcie przedsiębiorczości w formach bezzwrotnych – ZIT,*
  - Poddziałanie IX.1.2 *Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym – ZIT,*
  - Poddziałanie IX.2.2 *Usługi społeczne i zdrowotne – ZIT,*
  - Poddziałanie X.2.1 *Konkurencyjność przedsiębiorstw i ich pracowników,*
  - Poddziałanie X.3.1 *Programy z uwzględnieniem rehabilitacji medycznej ułatwiające powroty do pracy oraz umożliwiające wydłużenie aktywności zawodowej,*
  - Poddziałanie X.3.2 *Programy profilaktyczne dotyczące chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu,*
  - Poddziałanie XI.2.1 *Kształcenie osób dorosłych.*
- W okresie od 01.07.2017 r. do 30.07.2017 r. (Raport cząstkowy nr 4):
- Poddziałanie III.1.1 *Niskoemisyjny transport miejski – ZIT,*
  - Poddziałanie VI.3.3 *Rewitalizacja i rozwój potencjału społeczno-gospodarczego – miasto Łódź.*

3.1 Cel badania

Głównym celem badania jest weryfikacja systemu oraz procesu oceny i wyboru projektów, w tym kryteriów wyboru projektów dla RPO Wł 2014-2020. Osiągnięcie tego celu wpłynie na skuteczność programu operacyjnego, która determinowana jest przez wybór projektów spójnych z celami i logiką interwencji. Obiektywne, wpisujące się w realizację celów programu operacyjnego, zrozumiałe, trafne i łatwo weryfikowalne kryteria wyboru projektów, służą właściwej ocenie projektów i jednocześnie stanowią pomoc dla potencjalnych beneficjentów, tj. jasno obrazują warunki, jakie musi spełniać projekt, by uzyskać dofinansowanie w ramach RPO Wł 2014-2020.

Jednym z zasadniczych elementów badania było przedstawienie propozycji dotyczących najbardziej pożądaných usprawnień w systemie wyboru projektów, na podstawie analizy dokumentów oraz opinii i rekomendacji zgłoszonych w ramach badania ewaluacyjnego przez respondentów reprezentujących: Instytucję Zarządzającą i Instytucje Pośredniczące RPO Wł 2014-2020, Komitet Monitorujący, beneficjentów oraz potencjalnych beneficjentów Programu, ekspertów oceniających wnioski oraz partnerów społeczno-gospodarczych.

4 OPIS ZASTOSOWANEJ METODOLOGII ORAZ ŹRÓDEŁ INFORMACJI WYKORZYSTYWANYCH W BADANIU

Zgodnie z zasadą triangulacji, badania ewaluacyjne powinny obejmować swoim zakresem zarówno metody oceny jakościowej, jak i metody i techniki ilościowe, ponieważ połączenie tych dwóch rodzajów metod badawczych umożliwia stawianie wiarygodnych wniosków i formułowanie rekomendacji²⁵.

Zastosowane w badaniu metody pozyskiwania danych – czyli analiza danych zastanych (w tym analiza wielokryterialna²⁶), metody ilościowe (CATI), metody jakościowe indywidualne (IDI) i grupowe (FGI, panele ekspertów) realizują zasadę triangulacji metod badawczych. Jest ona zalecana do stosowania w badaniach ewaluacyjnych, zarówno na płaszczyźnie metod, jak i grup respondentów²⁷. W proponowanej metodyce realizacji badania realizuje się zasadę poprzez zapewnienie różnorodności metod badawczych (to znaczy wykorzystania do uzyskania odpowiedzi na pytania badawcze ilościowych i jakościowych metod zbierania danych pierwotnych, w tym metod indywidualnych i grupowych) oraz grup respondentów. W szczególności byli to: przedstawiciele instytucji zaangażowanych w realizację RPO Wł 2014-2020, przedstawiciele partnerów społeczno-gospodarczych, przedstawiciele Komitetu Monitorującego, beneficjenci, potencjalni beneficjenci, nieskuteczni wnioskodawcy oraz eksperci oceniający wnioski o dofinansowanie w Działaniach/Poddziałaniach, objętych badaniem. Zapewnienie triangulacji na poziomie źródeł informacji, zapewniło uzyskanie kompleksowej wiedzy na temat funkcjonowania systemu oraz procesu oceny i wyboru projektów, w tym kryteriów wyboru projektów dla RPO Wł 2014-2020.

Badanie obejmowało w szczególności: ocenę funkcjonowania systemu oraz procesu oceny i wyboru projektów, ocenę kryteriów wyboru projektów dla RPO Wł 2014-2020, diagnozę ewentualnych kwestii problemowych, występujących w procesie oceny i wyboru projektów oraz wskazanie możliwych rozwiązań (pożądanych zmian w tym zakresie), w odniesieniu do przyjętych kryteriów ewaluacyjnych, tj.:

- Trafność - pozwala ocenić czy przyjęte w ramach RPO Wł 2014-2020 kryteria wyboru projektów są adekwatne do planowanych celów interwencji,
- Skuteczność - pozwala zweryfikować czy system oceny i wyboru projektów zdefiniowany na początku perspektywy finansowej 2014-2020 oraz stosowane kryteria wyboru projektów umożliwiają wybór projektów optymalnych z punktu widzenia logiki interwencji oraz celów działań i RPO Wł 2014-2020,

Efektywność – tj. ekonomiczność działań rozumiana jako relacja między potencjałem administracyjnym zaangażowanym w zadania związane z wyborem projektów oraz nakładami finansowymi związanymi z naborami projektów i organizacją procesu wyboru projektów w ramach RPO Wł 2014-2020, a osiągniętymi efektami rozumianymi jako wybór projektów optymalnych

---

²⁵ *Ewaluacja – kwestie techniczne. Ewaluacja dużych projektów – aspekty instytucjonalne*, Grzegorz Dziarski, POPT 2005.

²⁶ Zgodnie z przyjętą metodologią badania, analiza wielokryterialna polega na przeprowadzeniu analiz statystycznych ocen (punktowych) wniosków o dofinansowanie na podstawie kart ocen wniosków (dane zastane).

²⁷ *Ewaluacja – kwestie techniczne, Podstawowe metody badań ewaluacyjnych*, Agnieszka Rudolf, POPT 2005.

z punktu widzenia logiki interwencji oraz celów działań i RPO Wł 2014-2020 Wykonawca w ramach desk research przeprowadził analizę m.in. następujących źródeł i grup dokumentów²⁸:

- RPO Wł 2014-2020,
- Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych RPO Wł 2014-2020,
- Kryteria wyboru projektów przyjęte w ramach RPO Wł 2014-2020²⁹,
- Regulaminy przeprowadzania konkursów oraz Wezwania do złożenia wniosku o dofinansowanie w przypadku trybu pozakonkursowego,
- Regulaminy komisji oceniających projekty (KOP),
- Wytoczne w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014-2020,
- Strategia Rozwoju Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego 2020+ (Strategia ZIT)
- dokumenty określające formy prawne (prawo krajowe i unijne) i wymogi dla systemu oceny i kryteriów wyboru projektów,
- udostępnione Wykonawcy przez Zamawiającego dokumenty, ważne z punktu widzenia przeprowadzanego badania ewaluacyjnego, m. in. takie jak: karty ocen wniosków o dofinansowanie projektów w ramach RPO Wł 2014-2020, protokoły KOP, złożone w analizowanych naborach wniosków protesty (protesty od ocen wniosków o dofinansowanie projektów).

Na potrzeby etapu ewaluacji przeprowadzono następujące badania jakościowe i ilościowe:

- **Panele ekspertów** – dwa panele ekspertów, z których jeden dotyczył przede wszystkim systemu wyboru projektów, drugi natomiast – kryteriów wyboru projektów. W panelach ekspertów wzięli udział: eksperci oceniający wnioski³⁰, przedstawiciele IZ/IP odpowiedzialni za projektowanie i wdrażanie RPO Wł 2014-2020, członkowie Komitetu Monitorującego RPO Wł 2014-2020 (przedstawiciele strony samorządowej i partnerów społeczno-gospodarczych).
- **Wywiady pogłębione IDI z ekspertami oceniającymi wnioski o dofinansowanie w Działaniach/Poddziałaniach RPO Wł 2014-2020** (osobami, które faktycznie uczestniczyły w procesie oceny merytorycznej wniosków w każdym z Działań/Poddziałań RPO Wł 2014-2020), a także przedstawicielami IZ i IP, będącymi członkami KOP i biorącymi udział w ocenie/weryfikacji formalno-merytorycznej lub merytorycznej wniosków o dofinansowanie projektów, dla których w okresie objętym ewaluacją rozstrzygnięto konkursy w ramach RPO Wł 2014-2020. W metodyce badania zakładano realizację 3 wywiadów z ekspertami dla każdego Działania/Poddziałania RPO Wł 2014-2020.
- **Wywiady pogłębione IDI z beneficjentami (w tym potencjalnymi) RPO Wł 2014-2020;** w metodyce badania przewidziano realizację 3 wywiadów w ramach każdego Działania/Poddziałania RPO Wł 2014-2020, w którym w okresie objętym ewaluacją rozstrzygnięto konkursy w ramach RPO Wł 2014-2020. Zakładano również, iż spośród trzech IDI dla każdego Działania/Poddziałania minimum jeden wywiad zostanie przeprowadzony z potencjalnym beneficjentem. Dobór próby respondentów miał charakter celowy – przedstawiciele beneficjentów objętych badaniem IDI wybrano z listy podmiotów, z którymi

---

²⁸ Lista źródeł desk research, wykorzystanych w niniejszym raporcie cząstkowym, znajduje się w rozdziale 7 – na końcu dokumentu.

²⁹ w wersjach aktualnych w momencie naboru dla analizowanych Poddziałań.

³⁰ Przyjmuje się, że ekspertami oceniającymi wnioski są także przedstawiciele instytucji (IZ i IP), będący członkami KOP i biorący udział w ocenie formalno-merytorycznej i merytorycznej wniosków o dofinansowanie projektów.

do dnia 30.09.2017 r. podpisano umowy o dofinansowanie projektów; respondentów badania IDI z przedstawicielami potencjalnych beneficjentów ustalono na podstawie wywiadu CATI/PAPI z uczestnikami szkoleń³¹ dotyczących aplikowania o środki Programu, organizowanych przez IZ i IP w tym samym okresie.

- **Wywiady zogniskowane FGI z przedstawicielami partnerów społeczno-gospodarczych** (tj. organizacji związkowych, organizacji pracodawców, izb gospodarczych, środowiska naukowego oraz organizacji pozarządowych, których specyfika działalności odpowiada obszarowi interwencji każdej z OP Programu, w tym z przedstawicielami partnerów społeczno-gospodarczych uczestniczących w Komitecie Monitorującym RPO Wł 2014-2020). W okresie objętym badaniem ewaluacyjnym przeprowadzono 12 FGI, których tematyka dotyczyła poszczególnych osi priorytetowych (I-XII) Programu;
- **Wywiady zogniskowane (FGI) z członkami Komitetu Monitorującego RPO Wł 2014-2020,**
- **Wywiad zogniskowany (FGI) z ekspertami oceniającymi wnioski w różnych Działaniach/Poddziałaniach RPO Wł 2014-2020;**
- **Wywiady zogniskowane (FGI) z partnerami społeczno-gospodarczymi; podsumowujące wyniki badania dla każdego raportu cząstkowego oraz raportu końcowego;**
- **Analizę wielokryterialną systemu oceny wniosków (kart ocen wniosków) w ramach Działań/Poddziałań RPO Wł 2014-2020,** dla których w okresie objętym ewaluacją rozstrzygnięto konkursy/ nabory wniosków w trybie pozakonkursowym; zgodnie z przyjętą metodologią badania, analiza wielokryterialna dotyczyła przede wszystkim zróżnicowania ocen punktowych kryteriów merytorycznych (w przypadku wsparcia ze środków EFS – formalno-merytorycznych), tj. częstości przydzielania przez ekspertów poszczególnych ocen punktowych (wraz z wagami), co pozwoli pośrednio na wnioskowanie na temat mierzalności i obiektywności ocen złożonych wniosków o dofinansowanie³².
- **Ankiety CATI/CAWI z reprezentatywną próbą potencjalnych beneficjentów i nieskutecznych wnioskodawców** (w ramach badania ankietowego Wykonawca ewaluacji podjął próbę kontaktu ze wszystkimi potencjalnymi beneficjentami i nieskutecznymi wnioskodawcami, tak by osiągnąć liczebność próby umożliwiającą wnioskowanie na poziomie ufności 95% przy błędzie maksymalnym 4%; w Poddziałaniach, w których grupa potencjalnych beneficjentów i nieskutecznych wnioskodawców była mało liczna, zastosowano próbę pełną). Ankietyzacją z zastosowaniem techniki wywiadu telefonicznego (CATI), ankiety realizowanej za pośrednictwem internetu (CAWI) lub ankiety PAPI³³ została objęta próba badawcza wyłoniona z uczestników szkoleń dla potencjalnych beneficjentów organizowanych przez IZ RPO Wł 2014-2020, COP i WUP oraz przedstawiciele nieskutecznych wnioskodawców, którzy w okresie objętym ewaluacją aplikowali o środki Programu, a więc w strukturze próby znaleźli

³¹ Na podstawie kontaktu z uczestnikami szkoleń na potrzeby ankietyzacji CATI/CAWI, ustalono, do którego Działania/Poddziałania zamierzają aplikować wnioskodawcy, a następnie na tej podstawie zostali oni przypisani do grupy respondentów IDI dla poszczególnych Działań/Poddziałań.

³² Zgodnie z tym, w ramach analizy wielokryterialnej, nie odnoszono się do kryteriów oceny strategicznej zgodności projektów ze strategią ZIT.

³³ Zgodnie z metodyką badania, ankietyzacja techniką CATI (wywiad telefoniczny) na życzenie respondenta mogła zostać przeprowadzona techniką CAWI (ankieta internetowa). Po zaakceptowaniu raportu metodologicznego, w odniesieniu do potencjalnych beneficjentów, będących uczestnikami szkoleń – dopuszczono realizację tego badania także techniką PAPI (ankieta typu *paper&pen*).

się przedstawiciele wszystkich Działań i Poddziałań Programu³⁴. Zastosowano dobór losowo-warstwowy respondentów ze względu na typ podmiotu (np. przedsiębiorstwa, jednostki naukowe, konsorcja przedsiębiorstw oraz jednostek naukowych, instytucje otoczenia biznesu), przy czym liczebność próby zapewnia wiarygodne wnioskowanie (poziom ufności 95%, błąd maksymalny 4%) na temat całej badanej populacji.

Techniki analizy, jakie wykorzystano w badaniu, to – oprócz wymienionej powyżej analizy wielokryterialnej systemu oceny wniosków - analiza jakościowa treści wypowiedzi oraz analiza ilościowa wyników badań ilościowych.

Zgodnie z zasadą triangulacji, przedstawione w następnych rozdziałach wyniki badania opierają się na analizie i uspoźnieniu zebranych danych pierwotnych i wtórych, pozyskanych z wykorzystaniem różnych (co najmniej dwóch) źródeł informacji i technik/metod badawczych.

Poniższy raport końcowy stanowi podsumowanie wyników badania ewaluacyjnego, przedstawionych uprzednio w czterech raportach cząstkowych. W każdym z raportów cząstkowych przeanalizowano system oceny i wyboru projektów oraz kryteria zastosowane w pierwszym rozstrzygniętym konkursie w ramach danego Poddziałania/Działania RPO Wł 2014-2020.

---

³⁴ Wynika to m.in. ze stosunkowo mniejszej liczby szkoleń organizowanych w tym czasie przez IZ oraz dużego zainteresowania szkoleniami prowadzonymi w tym okresie przez COP.

5 OPIS WYNIKÓW EWALUACJI

5.1 Obszar I: System oraz proces oceny i wyboru projektów

Obszar I obejmuje system oraz proces oceny i wyboru projektów (poza kryteriami), tj. zasady i sposób realizacji naboru:

- Prawdliwość rozplanowania konkursów, z uwzględnieniem czynników zewnętrznych niezależnych od IZ RPO Wł 2014-2020/IP RPO Wł 2014-2020, w kontekście celów działań i RPO Wł 2014-2020 (w tym wskaźników realizacji oraz kluczowych etapów wdrażania uwzględnionych w ramach wykonania);
- Potrzeb i możliwości potencjalnych wnioskodawców, cech projektów, a także potencjału instytucjonalnego IZ RPO Wł 2014- 2020/IP RPO Wł 2014-2020 (rozplanowanie w czasie oraz podział środków);
- Transparentność i bezstronność systemu oceny i wyboru projektów;
- Sposób organizacji i sprawność realizacji procesu wyboru projektów w kontekście celów działań i RPO Wł 2014-2020, w zakresie:
  - a) ogłoszenia naboru:
    - dostępność informacji,
    - czytelność i poprawność merytoryczna dokumentacji konkursowej,
    - trafność zakresu i treści regulaminów konkursów w kontekście celów działań i RPO Wł 2014-2020,
    - zakres wymaganych dokumentów,
  - b) naboru:
    - czas na składanie wniosków,
    - termin składania wniosków,
    - potencjał administracyjny IZ RPO Wł 2014-2020/IP RPO Wł 2014-2020,
  - c) oceny i wyboru projektów:
    - potencjał administracyjny i ekspercki IZ RPO Wł 2014-2020/IP RPO Wł 2014-2020,
    - czas oceny,
    - metody oceny,
    - rekrutacja i system motywacyjny ekspertów dokonujących oceny,
- Proces zatwierdzania wyników oceny/weryfikacji formalnej i merytorycznej,
- Proces zatwierdzania listy wniosków wyłonionych do dofinansowania,
- Zdolność systemu do wyboru projektów innowacyjnych,
- Zdolność systemu do zapewnienia odpowiedniego poziomu komplementarności projektów,
- Funkcjonalność i sprawność systemów informatycznych wspierających proces wyboru projektów,
- Procedury odwoławcze: transparentność i jednoznaczność zasad, czas rozpatrywania protestów, bezstronność procedury odwoławczej (osobowa i instytucjonalna).

5.1.1 Wyniki ewaluacji

Ocena i wybór projektów w ramach RPO Wł 2014-2020 przebiega w następujący sposób:

- Ocena formalna – ma charakter zerojedynkowy, oceniana jest poprawność złożenia wniosku, jego kompletność pod względem wymaganych załączników. Wniosek zostaje oceniony

pozytywnie, gdy spełnia wszystkie kryteria. Dopuszczalne jest uzupełnianie dokumentacji w trakcie trwania naboru. Wnioskodawca, który otrzymał negatywną ocenę może się od niej odwołać.

- Ocena merytoryczna – wniosek, który spełnił wymogi formalne zostaje poddany ocenie merytorycznej, podczas której weryfikowane są sformułowane dla każdego konkursu: ogólne kryteria dostępu, szczegółowe kryteria dostępu, ogólne kryteria merytoryczne, kryteria premiujące, ogólne kryterium podsumowujące. Ocena odbywa się w terminie 120 dni od dnia zakończenia naboru wniosków i dokonywana jest przez dwóch niezależnych ekspertów.

W ramach Poddziałań dedykowanych ZIT, kluczowym elementem oceny wniosków o dofinansowanie jest ocena zgodności ze Strategią ZIT, przeprowadzana przez IP ZIT (SŁOM); należy podkreślić, że w tych Poddziaaniach projekty niezgodne ze Strategią ZIT nie otrzymują dofinansowania.

- W ramach trybu konkursowego: IP ZIT dokonuje oceny spełniania kryteriów dostępu oraz kryteriów merytorycznych punktowanych w ramach, których projekt musi uzyskać co najmniej 60% punktów możliwych do zdobycia, aby uzyskać dofinansowanie – ocena zgodności ze Strategią ZIT następuje po zakończeniu przez WUP oceny formalno-merytorycznej i negocjacji i to jej wynik decyduje o miejscu projektu na *Liście projektów wybranych do dofinansowania*.
- W ramach trybu pozakonkursowego: IP ZIT dokonuje oceny spełniania kryteriów dostępu, od których spełnienia uzależnione jest przekazanie projektu do oceny formalnej i merytorycznej dokonywanej przez IZ RPO WŁ.

Dla wniosków o dofinansowanie ze środków EFS w ramach RPO WŁ 2014-2020 w OP VIII-XI prowadzona jest ocena formalno-merytoryczna w ramach jednego etapu. Obejmuje ona w pierwszej kolejności weryfikację spełnienia przez projekt kryteriów formalnych, dostępu i horyzontalnych (kryteria "zerojedynkowe"), których niespełnienie skutkuje odrzuceniem wniosku o dofinansowanie. Ocena formalno-merytoryczna poprzedzona jest weryfikacją wymogów formalnych i podczas tego etapu wnioskodawca wzywany jest do poprawy/uzupełnienia braków formalnych lub oczywistych omyłek w terminie 7 dni pod rygorem pozostawienia wniosku bez rozpatrzenia. Wnioski, które przeszły pozytywnie weryfikację wymogów formalnych kierowane są do oceny formalno-merytorycznej.

W dalszej kolejności przeprowadza się ocenę spełnienia kryteriów merytorycznych (kryteria „zerojedynkowe” i punktowe), które mogą zostać uznane za:

- spełnione (ocena pozytywna³⁵);
- spełnione warunkowo (wniosek skierowany do negocjacji);
- niespełnione (ocena negatywna, co skutkuje odrzuceniem wniosku).

Należy zauważyć, że niespełnienie któregośkolwiek kryterium premiującego nie skutkuje odrzuceniem wniosku o dofinansowanie projektu - kryteria te dotyczą preferowania pewnych typów projektów, co w praktyce oznacza przyznanie spełniającym je wnioskowi premii punktowej. Z kolei negocjacje

---

³⁵ Ocena pozytywna nie jest jednak równoznaczna z podpisaniem umowy o dofinansowanie dla danego projektu i otrzymaniem środków RPO WŁ 2014-0202 w sytuacji, gdy pula środków w ramach danego konkursu/naboru została wyczerpana.

prowadzone są do wyczerpania kwoty przeznaczonej na dofinansowanie projektów i są elementem oceny formalno-merytorycznej i w ten sposób decydują o ostatecznej pozycji wniosku na liście rankingowej, a tym samym – o możliwości otrzymania dofinansowania ze środków Programu. W ramach trybu konkursowego ZIT to ocena zgodności ze Strategią ZIT decyduje o przyznaniu dofinansowania, nie zaś - wynik negocjacji.

Transparentność oraz bezstronność procedury oceny i wyboru projektów zapewniają szczegółowe regulacje odnoszące się do Komisji Oceny Projektów (KOP), karty oceny (formalnej, merytorycznej i formalno-merytorycznej), karty oceny zgodności ze Strategią ZIT oraz procedury odwoławczej.

W odniesieniu do regulacji związanych z KOP, transparentność procedury wyboru projektów zapewniają następujące czynniki:

- 1) w skład KOP wchodzi pracownicy Instytucji Organizującej Konkurs (IZ lub IP) oraz eksperci wyznaczeni przez IZ lub IP spośród ekspertów wskazanych w *Wykazie kandydatów na ekspertów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020*;
- 2) informacja o składzie KOP zostaje zamieszczona na stronach internetowych po rozstrzygnięciu konkursu;
- 3) każda z osób oceniających wnioski korzysta z kart oceny formalnej, merytorycznej lub formalno-merytorycznej³⁶, a w Poddziałaniach dedykowanych ZIT – także kart oceny zgodności ze Strategią ZIT;
- 4) ocena formalna oraz merytoryczna lub formalno-merytoryczna³⁷ przeprowadzana jest zgodnie z zasadą „dwóch par oczu” – oceny każdorazowo dokonuje dwóch pracowników/ekspertów;
- 5) w przypadku, gdy w przeprowadzonej ocenie formalnej i merytorycznej lub formalno-merytorycznej³⁸ występują różnice przeprowadza się trzecią ocenę;
- 6) wnioskodawcy przysługuje uprawnienie do wniesienia protestu w przypadku, gdy stwierdził on nieprawidłowości w przeprowadzonej ocenie formalnej, merytorycznej lub formalno-merytorycznej³⁹.

Przyjęty system wyboru składu KOP gwarantuje w dużym stopniu bezstronność osób oceniających wnioski. W skład KOP wchodzi pracownicy IZ lub IP (w zależności od Instytucji Organizującej Konkurs wskazani przez Dyrektora Departamentu ds. Regionalnego Programu Operacyjnego, Dyrektora Departamentu Europejskiego Funduszu Społecznego, Dyrektora Centrum Obsługi Przedsiębiorcy, Dyrektora Stowarzyszenia Łódzki Obszar Metropolitalny, bądź Dyrektora Wojewódzkiego Urzędu Pracy w Łodzi). Zgodnie z zapisami Podrozdziału 7.3 *Wytycznych w zakresie trybu wyboru projektów* z dn. 15 marca 2015, gwarantem bezstronności oceniających jest wymóg by pracownicy IOK, aby móc dokonać oceny w ramach KOP, podpisali deklarację poufności i oświadczenie o bezstronności (niedopełnienie tego obowiązku skutkuje wyłączeniem z oceny). Fakt, iż to Dyrektor danej Instytucji

---

³⁶ W zależności czy jest to: wybór wniosków dla projektów współfinansowanych z EFRR, który obejmuje etapy oceny formalnej i merytorycznej, czy EFS, który obejmuje ocenę formalno-merytoryczną.

³⁷ jw.

³⁸ jw.

³⁹ jw.

decyduje o składzie osobowym po stronie IZ i IP, w pewnym stopniu minimalizuje ryzyko stroniczej oceny. Ponadto wraz z pracownikami IZ lub IP w skład KOP wchodzi również niezależni eksperci z Wykazu kandydatów na ekspertów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020⁴⁰. Są to eksperci niezależni, tzn. niepowiązani w żaden sposób (zgodnie ze składanym przez nich stosownym oświadczeniem) z Instytucją Organizującą Konkurs i nie biorą bezpośredniego udziału w jego przygotowaniu i przeprowadzeniu.

W ramach badania ewaluacyjnego analiza *desk research* koncentrowała się na dokumentach programowych, dotyczących systemu wyboru projektów w ramach RPO WŁ 2014-2020 oraz dokumentacji konkursów i naborów w trybie pozakonkursowym, udostępnianych wnioskodawcom na stronie internetowej www.rpo.lodzkie.pl.

Dokumentacja aplikacyjna i proces aplikowania

Na potrzeby *desk research* w ramach niniejszej ewaluacji przeprowadzono analizę dokumentacji aplikacyjnej w naborach wniosków o dofinansowanie od momentu uruchomienia pierwszego naboru w ramach Programu do momentu opracowywania niniejszego raportu końcowego w ramach RPO WŁ 2014-2020 w kontekście innych dokumentów programowych, dotyczących systemu wyboru projektów w ramach RPO WŁ 2014-2020 oraz dokumentów na poziomie krajowym (tzw. horyzontalnych). Dla każdego Działania i Poddziałania RPO WŁ 2014-2020 na stronie www.rpo.lodzkie.pl publikowana jest informacja o statusie naboru wniosków, jego wytycznych oraz komplecie wymaganych dokumentów. Informacje dotyczące konkursów są posortowane według dat publikacji i nazw Poddziałania, możliwe jest również filtrowanie wyników według słowa kluczowego, daty lub tematu wiadomości. W odniesieniu do projektów realizowanych w ramach ZIT, harmonogram naboru wniosków o dofinansowanie w trybie pozakonkursowym oraz informacje w zakresie wymaganych dokumentów dla poszczególnego naboru publikowane są na stronie IP ZIT www.lom.lodz.pl.

Terminy ogłaszania konkursów i terminy rozpoczęcia naborów publikowane są w harmonogramie naborów wniosków o dofinansowanie dostępnym na stronie internetowej www.rpo.lodzkie.pl, na której zamieszczany jest również wykaz niezbędnych dokumentów, jakie musi złożyć wnioskodawca, aby wziąć udział w naborze wniosków o dofinansowanie projektów w ramach Programu, a także – między innymi - instrukcje, regulaminy konkursów, ogłoszenia i wzory pism. Zgodnie z art. 40 ust. 1 *Ustawy wdrożeniowej* informacja o ogłoszonym konkursie musi pojawić się na stronie internetowej odpowiedniej instytucji na co najmniej 30 dni przed planowanym rozpoczęciem naboru wniosków. Analizując praktykę IZ i IP należy stwierdzić, że w/w termin zostaje dochowany, co zapewnia, że Wnioskodawcy mają zagwarantowany minimalny ustawowy czas na zapoznanie się z dokumentacją i sporządzenie wniosku.

Z kolei pozakonkursowy tryb wyboru projektów wyróżnia przede wszystkim fakt składania wniosku o dofinansowanie projektu pozakonkursowego⁴¹ na wezwanie Instytucji ogłaszającej nabór projektu

---

⁴⁰ Por. <http://www.rpo.lodzkie.pl/dowiedz-sie-wiecej-o-programie/dowiedz-sie-o-instytucjach-w-programie/baza-ekspertow-oceniajacych-wnioski>

⁴¹ Por. np. <http://www.rpo.lodzkie.pl/skorzystaj-z-programu/zobacz-ogloszenia-i-wyniki-naborow-wnioskow/item/1011-wezwanie-do-zlozenia-wniosku-w-trybie-pozakonkursowym-nabor-w-ramach-regionalnego-programu-operacyjnego-województwa-lodzkiego-na-lata-2014-2020-dla-poddzialania-iii-2-1-drogi-wojewodzkie> [dostęp w dniu 14.10.2016] .

w trybie pozakonkursowym (zgodnie z zapisami art. 48 ust. 1 ustawy wdrożeniowej). W wezwaniu instytucja określa kryteria wyboru projektów, według których projekt podlegać będzie ocenie oraz formularz wniosku o dofinansowanie. Ponadto, wezwanie określa termin złożenia wniosku o dofinansowanie, a także orientacyjny termin oceny projektu⁴².

Treść dokumentacji konkursowej oraz tryb i sposób ogłoszenia konkursu regulują *Wytyczne Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014-2020* z dnia 31 marca 2015 r. Wyniki badania metodą gabinetową (*desk research* i *web research*) dokumentacji aplikacyjnej udostępnianej wnioskodawcom pozwalają uznać, że określone w nich procedury przeprowadzania konkursów i naborów wniosków w trybie pozakonkursowym, ogłoszonych w okresie objętym badaniem ewaluacyjnym przez IZ RPO Wł oraz IP, są zgodne z wymaganiami opisanymi w Rozdziale 7 (odnoszącym się do trybu konkursowego) oraz Rozdziałem 8 (odnoszącym się do naborów w ramach trybu pozakonkursowego) w/w dokumencie. IOK sporządziły dokumentację konkursową zawierającą wszelkie elementy wskazane w Podrozdziale VII.2 oraz dokonały wyboru trybów w myśl zapisów Rozdziału 6 *Wytycznych*. Ponadto zgodnie z zapisem Podrozdziału VII.2 pkt 4) *Wytycznych* informacje o konkursie zostały podane do publicznej wiadomości na stronie internetowej, a wybór projektów został przeprowadzony zgodnie z Podrozdziałem VII.4 omawianego dokumentu. Dokumenty te publikowane są w wersjach dostosowanych do możliwości osób niepełnosprawnych, tj. istnieje możliwość powiększenia czcionki i zwiększenia kontrastu, a także nie stosuje się rysunków i schematów, których przeczytanie stanowiłoby problem dla osób słabowidzących.

Potencjalny Wnioskodawca ma pełen dostęp do niezbędnej dokumentacji konkursowej, wystarczającej do odpowiedniego przygotowania wniosku o dofinansowanie poprzez stronę internetową RPO Wł 2014-2020. Zakres dostępnej dokumentacji jest odpowiedni i nie wymaga uzupełnienia. Przejrzystość dokumentacji konkursowej, podział rozdziałów pod względem tematycznym oraz zamieszczanie każdorazowo listy niezbędnych załączników do wniosku o dofinansowanie także nie budzi zastrzeżeń.

Dla osób zainteresowanych realizacją projektów w ramach RPO Wł 2014-2020 bardzo istotna jest dostępność i przejrzystość dokumentów niezbędnych do zapoznania się z wymogami konkursów. Takimi dokumentami są zamieszczane w dokumentacji udostępnianej wnioskodawcom dla każdego konkursu wzory Karty oceny formalno-merytorycznej (dla konkursów przeprowadzanych dla OP VIII-XI RPO Wł 2014-2020), Karty oceny formalnej i Karty oceny merytorycznej (w pozostałych Osiach priorytetowych Programu), które zawierają zestawienie wszystkich wymogów formalnych oraz merytorycznych stawianych Wnioskodawcy wraz z dodatkową kolumną pozwalającą na zaznaczenie, czy dany warunek został spełniony oraz w jakim stopniu (w przypadku kryteriów merytorycznych). Struktura kart: oceny formalno-merytorycznej, oceny formalnej i oceny merytorycznej, jest przejrzysta i czytelna, w sposób klarowny rozgranicza poszczególne warunki i znacząco ułatwia przeprowadzenie oceny wniosku przez KOP. Ponadto, załącznikiem do Regulaminu konkursu w Poddziałaniach dedykowanych ZIT jest Karta oceny zgodności projektów ze Strategią ZIT. Dodatkowo, w tych Poddziałaniach aplikującym udostępniana jest także Lista sprawdzająca

---

⁴² Wytyczne MIR w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014-2020
http://www.rpo.lodzkie.pl/images/prawo-i-dokumenty/Wytyczne_w_zakresie_trybow_wyboru_projektow_2014_2020.pdf [dostęp w dniu 29.02.2017].

(stanowiąca załącznik do Regulaminu konkursu) pozwalająca wnioskodawcom zweryfikować, czy projekt spełnia wszystkie niezbędne kryteria.

Należy stwierdzić, że wzory kart odpowiadają opisowi procedury oceny i kryteriów wyboru wniosków zawartych w dokumentacji konkursowych, niejednokrotnie cytując treść warunków i kryteriów wprost z dokumentacji. Opis kryteriów zawartych w dokumentacji konkursowej jest tożsamy z opisem kryteriów w kartach oceny formalno-merytorycznej, oceny formalnej i oceny merytorycznej, co pozwala Oceniającym na ich wykorzystywanie jako „checklisty” przy ocenie niezbędnych elementów wniosków; karta stanowi swego rodzaju wyciąg najistotniejszych postanowień odnoszących się do kryteriów wyboru projektów z dokumentacji konkursowej. Karty oceny wniosków zostały przygotowane z myślą o osobach dokonujących oceny wniosku i zawierają opisy, pytania i wyjaśnienia do poszczególnych warunków lub kryteriów, które uszczegóławiają omawiane warunki i kryteria oraz usuwają ewentualne niejasności. Jednakże karta oceny formalno-merytorycznej stanowiąc swego rodzaju zbiór najistotniejszych informacji z dokumentacji konkursowej, jest w analogiczny sposób wykorzystywana przez wnioskodawców, to znaczy – jak podkreślali respondenci (beneficjenci i potencjalni beneficjenci) w wywiadach IDI i badaniu ankietowym – służy do sprawdzenia poprawności zamieszczenia wszystkich wymaganych elementów wniosku na koniec prac nad jego przygotowaniem. Należy zwrócić uwagę na fakt, że ze względu na to, iż pierwotnym i podstawowym przeznaczeniem kart ocen jest usprawnienie pracy ekspertów oceniających wnioski, zamieszczane w nich opisy i wyjaśnienia odnoszące się do poszczególnych kryteriów są mniej precyzyjne i obszernie niż w przypadku tych zawartych w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020.

Ocenianym w badaniu ewaluacyjnym aspektem procesu aplikowania o środki RPO Wł 2014-2020 była także trudność znalezienia źródła finansowania dla projektu, czytelność, obszerność, zrozumiałość i przydatność dokumentacji konkursowej, możliwość uzyskania dodatkowych wyjaśnień poprzez kontakt z IOK oraz Punktami Informacyjnymi.

W tym zakresie wyniki badania metodą IDI (wywiadów pogłębionych z beneficjentami i potencjalnymi beneficjentami) oraz badania ankietowego (CAWI/CATI/PAPI z potencjalnymi beneficjentami i nieskutecznymi wnioskodawcami), były bardzo podobne.

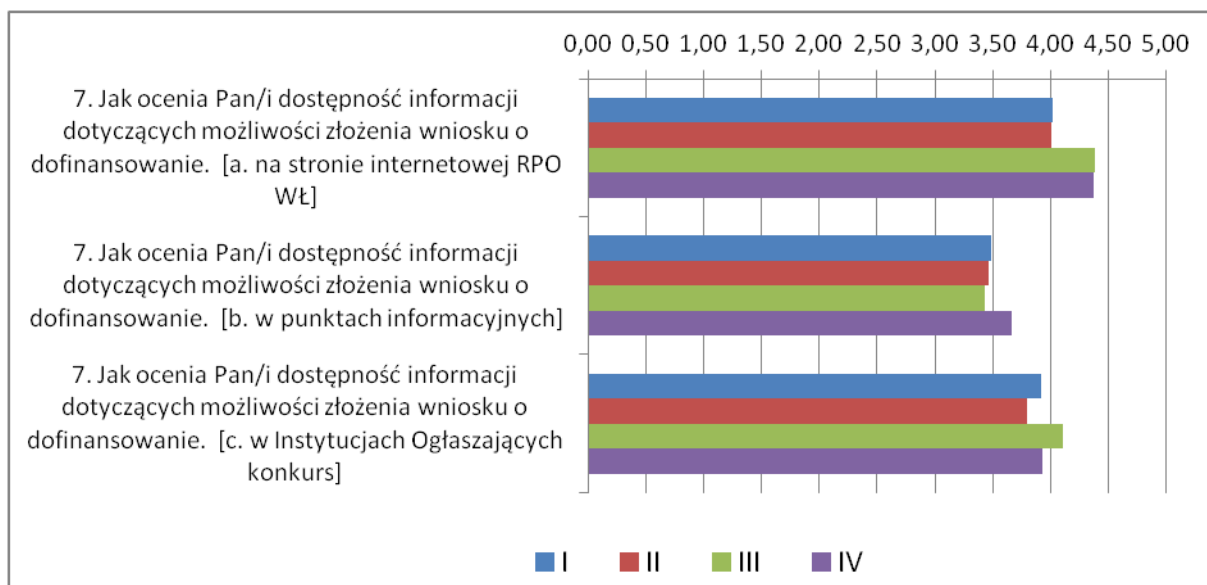
Jednym z aspektów poddanych analizie była dostępność informacji dotyczących możliwości złożenia wniosku o dofinansowanie poprzez trzy kanały informacyjne: na stronie internetowej www.rpo.lodzkie.pl, w punktach informacyjnych oraz w Instytucjach Organizujących Konkurs. Najpowszechniej wykorzystywanym źródłem informacji na temat Programu, pozostaje strona internetowa RPO Wł 2014-2020. W badaniu ankietowym potencjalnych beneficjentów i nieskutecznych wnioskodawców, wszystkie trzy kanały zostały ocenione w znaczącej mierze pozytywnie przez obie grupy respondentów: odpowiednio 78,86%, 57,73% i 66,12% pozytywnych ocen potencjalnych beneficjentów oraz odpowiednio 76,19%, 47,61% i 55,95% pozytywnych ocen nieskutecznych wnioskodawców. Wśród potencjalnych beneficjentów i nieskutecznych wnioskodawców negatywne oceny dostępności informacji za pośrednictwem poszczególnych kanałów kształtowały się następująco:

- na stronie internetowej RPO Wł – 4,07% potencjalnych beneficjentów i 8,33% nieskutecznych wnioskodawców;

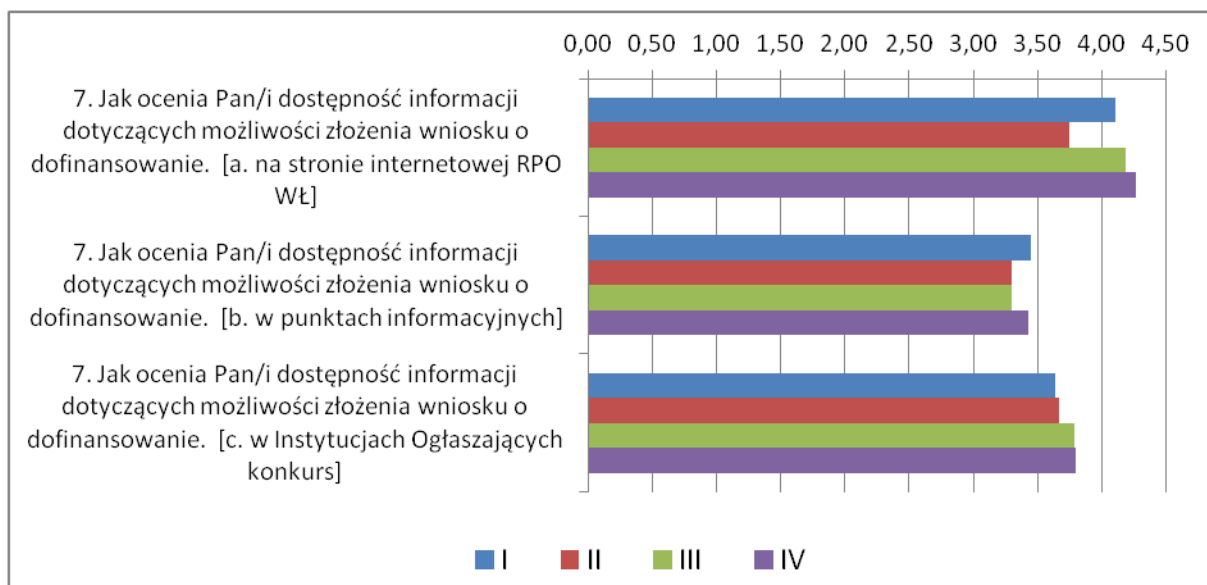
- w punktach informacyjnych – 10,56% potencjalnych beneficjentów i 11,9% nieskutecznych wnioskodawców;
- w Instytucjach Organizujących Konkurs – 4,96% potencjalnych beneficjentów i 10,72% nieskutecznych wnioskodawców.

Szczegółowe dane dotyczące wyników badania ankietowego potencjalnych beneficjentów oraz nieskutecznych wnioskodawców zestawiono także przekrojowo (dla kolejnych edycji ankietyzacji, przeprowadzonej w tych grupach z wykorzystaniem tego samego narzędzia – kwestionariusza CAWI/CATI/PAPI na potrzeby opracowania raportów cząstkowych 1, 2, 3 i 4). Porównanie tych wyników badania ankietowego z potencjalnymi beneficjentami i nieskutecznymi wnioskodawcami, pozwala zauważyć nieznaczny wzrost średniej ocen respondentów w omawianym aspekcie w trzeciej i czwartej edycji badania ankietowego w stosunku do analogicznych wyników w pierwszym etapie ewaluacji, przy czym w największym stopniu wzrosły średnie ocen dostępności informacji dotyczących możliwości złożenia wniosku o dofinansowanie na stronie internetowej www.rpo.lodzkie.pl, zarówno w grupie potencjalnych beneficjentów, jak i nieskutecznych wnioskodawców:

Rysunek 1 Porównanie średnich wyników badania ankietowego z potencjalnymi beneficjentami (Pytanie: Jak ocenia Pan/i dostępność informacji dotyczących możliwości złożenia wniosku o dofinansowanie?) w etapach I – IV badania ewaluacyjnego

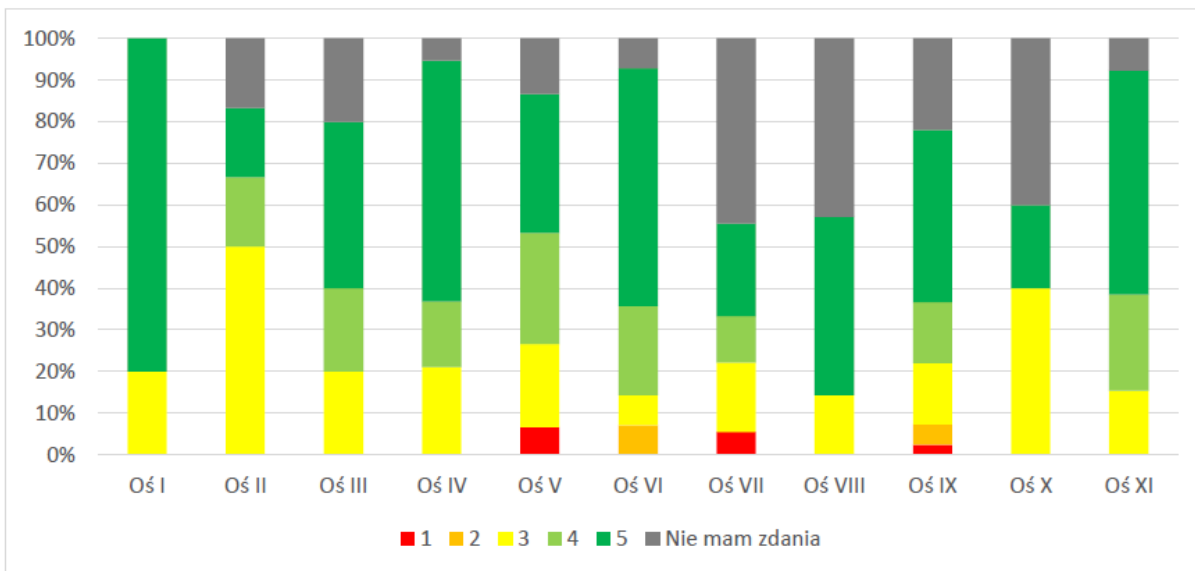
Rysunek 2 Porównanie średnich wyników badania ankietowego z nieskutecznymi wnioskodawcami (Pytanie: Jak ocenia Pan/i dostępność informacji dotyczących możliwości złożenia wniosku o dofinansowanie?) w etapach I-IV badania ewaluacyjnego

Powyższe zestawienie wskazuje, że w opinii potencjalnych beneficjentów w kolejnych okresach, objętych badaniem ewaluacyjnym najmniejsza poprawa ocen dostępności niezbędnych informacji nastąpiła w punktach informacyjnych. Z kolei w grupie nieskutecznych wnioskodawców, nie odnotowano wzrostu średniej ocen dostępności niezbędnych informacji w punktach informacyjnych pomiędzy I a IV edycją badania ankietowego (nieznaczny wzrost nastąpił jedynie pomiędzy III a IV okresem, objętym ewaluacją). Średnia ocen dla punktów informacyjnych w całym okresie badania była najniższa (poniżej 3,5 punktu na 5 możliwych), w porównaniu z ocenami dostępności informacji na stronie internetowej oraz w IOK. Powyższe wyniki mają jednak pozytywny wydźwięk w kontekście przeciętnie niskich ocen uzyskanych w tym aspekcie w pierwszej edycji badania ankietowego (tj. w okresie od uruchomienia pierwszego naboru w ramach RPO WŁ 2014-2020 do 30.06.2016 r.) w odniesieniu do dostępności informacji poprzez IOK oraz stronę internetową www.rpo.lodzkie.pl, która – zgodnie z wynikami badania IDI z beneficjentami i potencjalnymi beneficjentami - pozostaje głównym (tj. najczęściej wykorzystywanym) źródłem wiedzy na temat ogłaszanych konkursów.

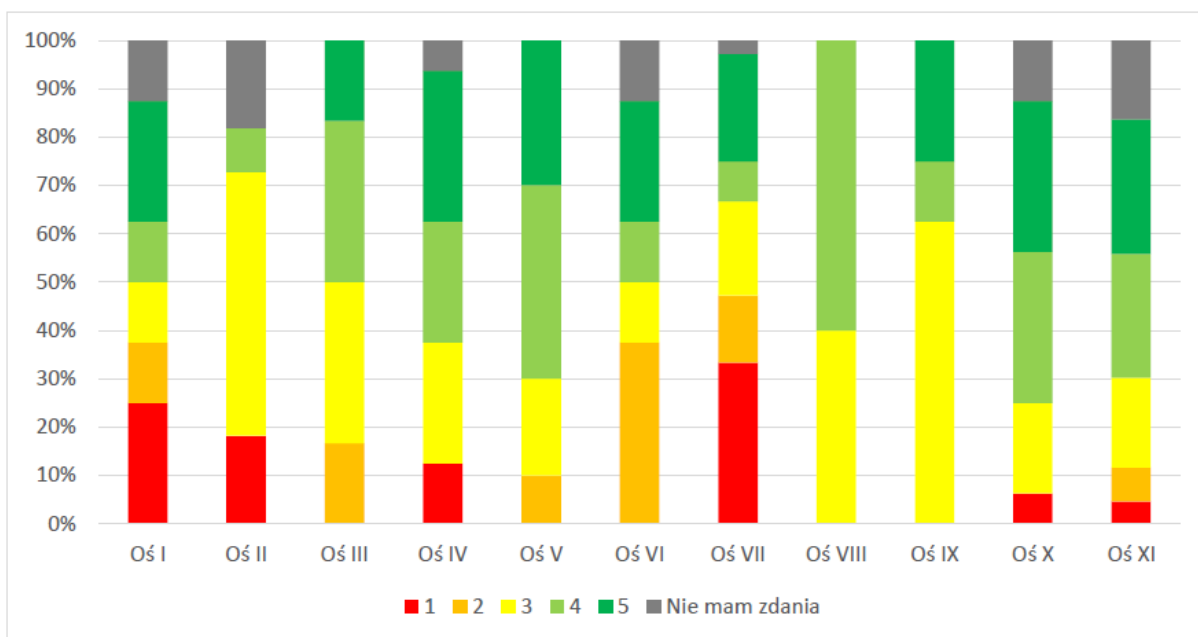
Uzyskane wyniki badania ankietowego potencjalnych beneficjentów i nieskutecznych wnioskodawców, w zakresie oceny trudności znalezienia źródła dofinansowania oraz możliwej kwoty dofinansowania w obszarze, w jakim respondenci zamierzali ubiegać o środki Programu, zestawiono w ten sposób, by przypisać odpowiedzi respondentów do Osi priorytetowych RPO WŁ 2014-2020, w ramach których ubiegali się (lub planują się ubiegać) o dofinansowanie. I tak, dostępne kwoty dofinansowania we wszystkich Osiach priorytetowych były przez potencjalnych beneficjentów częściej oceniane pozytywnie (zaznaczone na wykresie kolorem zielonym i jasnozielonym) niż negatywnie (zaznaczone na wykresie poniżej kolorem czerwonym i pomarańczowym). Duży odsetek neutralnych ocen (zaznaczone na wykresie poniżej kolorem żółtym) przypadł dla OP II i X. Większości respondentów odpowiadają możliwe kwoty dofinansowania.

Rysunek 3 Porównanie odpowiedzi na pytanie „Jak ocenia Pan/i możliwą kwotę dofinansowania w obszarze, w jakim zamierza się Pan/Pani o środki RPO? (odpowiedź w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza - bardzo niska, a 5 - bardzo wysoka, 0 – nie mam zdania/trudno powiedzieć)” – potencjalni beneficjenci wg osi priorytetowych, w których zamierzają ubiegać się o dofinansowanie.

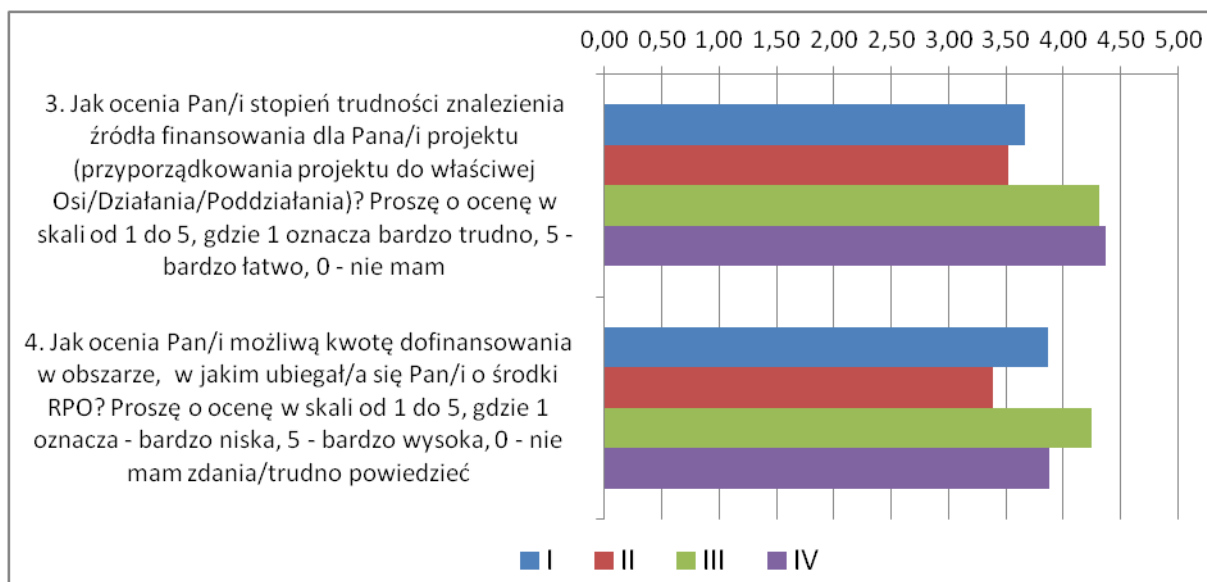
Nieco inaczej kształtowały się opinie nieskutecznych wnioskodawców: w przypadku OP III, IV, V, VIII, IX, X i XI pozytywnie oceniono możliwą kwotę dofinansowania (zaznaczone na wykresie kolorem zielonym i jasnozielonym). W przypadku OP I, II, IV i VII dominowały oceny negatywne (zaznaczone na wykresie poniżej kolorem czerwonym i pomarańczowym).

Rysunek 4 Porównanie odpowiedzi na pytanie „Jak ocenia Pan/i możliwą kwotę dofinansowania w obszarze, w jakim zamierza się Pan/Pani o środki RPO? (odpowiedź w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza - bardzo niska, a 5 - bardzo wysoka, 0 – nie mam zdania/trudno powiedzieć)” – nieskuteczni wnioskodawcy wg osi priorytetowych, w których zamierzają ubiegać się o dofinansowanie.

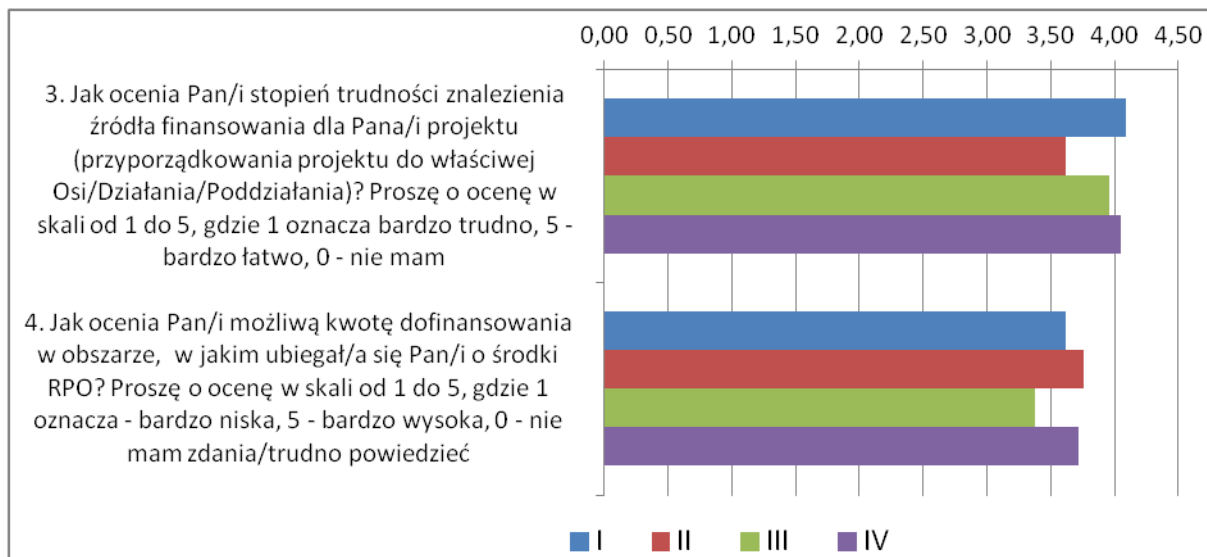

W przekrojowym zestawieniu wyników badania ankietowego potencjalnych beneficjentów oraz nieskutecznych wnioskodawców dla kolejnych edycji ankietyzacji, przeprowadzonej w tych grupach (z wykorzystaniem tego samego narzędzia – kwestionariusza CAWI/CATI/PAPI na potrzeby opracowania raportów częściowych 1, 2, 3 i 4, można zauważyć nieznaczny wzrost średniej ocen respondentów w powyższych aspektach w kolejnych edycjach badania:

Rysunek 5 Porównanie wyników badania ankietowego z potencjalnymi beneficjentami w etapach I-IV badania ewaluacyjnego

Rysunek 6 Porównanie wyników badania ankietowego z nieskutecznymi wnioskodawcami w etapach I-IV badania ewaluacyjnego

W badaniu ankietowym poproszono respondentów o ocenę ich kontaktów z IOK oraz z punktami informacyjnymi. Porównując oceny kontaktu z IOK i z punktami informacyjnymi w kolejnych edycjach badania ankietowego, można zauważyć poprawę średnich ocen respondentów w tym zakresie. W wywiadach IDI beneficjenci i potencjalni beneficjenci również – w porównaniu z poprzednimi

okresami objętymi badaniem ewaluacyjnym, nieznacznie lepiej oceniali kontakty z IOK, a także z Punktami Informacyjnymi – co szczególnie istotne wobec niskich średnich ocen w analogicznym badaniu w I i II półroczu 2016 roku (opisanymi szczegółowo w raporcie cząstkowym nr 1 i 2).

W trakcie badania metodą IDI, poruszano kwestię ewentualnego korzystania przez beneficjentów z pomocy zewnętrznej w procesie aplikowania o środki RPO WŁ 2014-2020. W badaniu pogłębionym na potrzebę korzystania z takiej pomocy (firmy zewnętrznej) wskazywali wszyscy beneficjenci Poddziałań, dla których wymagania konkursowe przewidywały obowiązek złożenia studium wykonalności (SW) i/lub przeprowadzenia analiz ekonomicznych (np. analizy popytu). Nie stwierdzono w tym zakresie różnic pomiędzy grupami respondentów reprezentujących poszczególne typy podmiotów (np. reprezentujących JST, MŚP lub NGO), przy czym przedstawiciele JST i NGO znacznie częściej niż MŚP, powierzają firmom zewnętrznym opracowanie jedynie części dokumentacji (najczęściej SW), samodzielnie przygotowując wniosek o dofinansowanie. Według wyników badania ankietowego, z pomocy zewnętrznej przy przygotowaniu wniosku o dofinansowanie projektu zamierza skorzystać blisko 60% respondentów z grupy potencjalnych beneficjentów, natomiast wśród nieskutecznych wnioskodawców, nieco ponad 60% badanych zadeklarowało skorzystanie z takiej pomocy w procesie aplikowania. Najczęściej wskazywanym typem podmiotu/osoby, do której zgłaszają się respondenci w celu uzyskania pomocy przy przygotowaniu wniosku była firma doradcza/konsultingowa.

Czytelność, przydatność, zrozumiałość i obszerność dokumentacji aplikacyjnej

Zebrane w toku wywiadów IDI ze strony beneficjentów i potencjalnych beneficjentów opinie na temat czytelności i zrozumiałości informacji w dokumentacji konkursowej, wskazują, że są one zadowalające. W swoich wypowiedziach rozmówcy podkreślali, że język dokumentacji, sposób objaśnienia ważniejszych skrótów i terminów nie stanowi dla nich przeszkody, jednak powoływali się w tym zakresie na swoje duże doświadczenie w aplikowaniu o środki z programów regionalnych i krajowych obecnej i poprzedniej perspektywy finansowej. Można przyjąć zatem, że wnioskodawcy dysponujący doświadczeniem w realizacji projektów współfinansowanych ze środków UE nie napotykają w tym zakresie poważniejszych problemów, jednak zdecydowana większość z nich podkreślała, że dokumentacja ta jest zbyt obszerna. Uczestnicy badania kwestionowali również zbytnią biurokratyzację procedur związanych z procesem aplikowania o środki Programu. Podobne opinie przeważały w przeprowadzonym badaniu ankietowym potencjalnych beneficjentów i nieskutecznych wnioskodawców; czytelność sformułowanych informacji zawartych w dokumentacji konkursowej pozytywnie oceniło w nim 58,48% respondentów z grupy potencjalnych beneficjentów oraz 44,85% z grupy nieskutecznych wnioskodawców, natomiast negatywnie oceniło ją odpowiednio 27,12% i 33,82% ankietowanych.

Ze strony respondentów badania padały przede wszystkim następujące propozycje dotyczące poprawienia czytelności dokumentów:

- uproszczenie słownictwa (stosowanie bardziej zrozumiałego języka);
- zmniejszenie objętości dokumentacji;
- wyjaśnienie pojęć.

Porównując kolejne edycje badania ankietowego, można zauważyć jednak, że oceny respondentów dotyczące czytelności i zrozumiałości dokumentacji konkursowej są obecnie wyższe.

Do pojawiających się regularnie przy każdym naborze ułatwień dla wnioskodawców, jeśli chodzi o dokumenty niezbędne do aplikowania o środki RPO Wł 2014-2020, zaliczyć można umieszczanie zestawów dokumentów strategicznych, dotyczących danego obszaru (tematyki danego konkursu), zebranych przepisów prawa i wytycznych programowych (np. w zakresie kwalifikowalności wydatków). Na przykład w naborach organizowanych przez COP są to następujące dokumenty: *Rozporządzenie Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktat* (niezbędne dla rozstrzygnięcia czy finansowanie publiczne spełniające kryteria art. 107 ust. 1 Traktatu stanowi pomoc państwa; *Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego - LORIS 2030, Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego*, Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020, *Wykaz Regionalnych Inteligentnych Specjalizacji Województwa Łódzkiego oraz wynikających z nich nisz specjalizacyjnych* oraz *Wytyczne programowe w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach regionalnego programu operacyjnego województwa łódzkiego na lata 2014-2020 (EFRR)*. Z kolei w naborach organizowanych przez WUP w Łodzi zamieszczono w tym miejscu linki do niezbędnych dokumentów, m.in.: *Raport Ekonomia społeczna w regionie łódzkim, Polskie Ramy Jakości Staży i Praktyk – Informator, Pomiar efektywności społecznej i zatrudnieniowej w celu tematycznym 9*, *Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych RPO Wł na lata 2014-2020*. W naborach Departamentu EFS UMWł zamieszcza się całe dokumenty, wśród nich: *Program rehabilitacji leczniczej dla mieszkańców województwa łódzkiego, Minimalny zakres jakości i długości trwania staży/praktyk zawodowych, Minimalny zakres jakości i długości trwania staży/praktyk zawodowych* oraz wzory dokumentów, takie jak *Minimalny zakres umowy o udzielenie wsparcia finansowego*. Praktyka ta cieszy się dużym uznaniem beneficjentów i potencjalnych beneficjentów, biorących udział w niniejszym badaniu.

Należy zauważyć, że podstawowym oczekiwaniem potencjalnych beneficjentów, pozostaje potrzeba uproszczenia dokumentacji aplikacyjnej i ograniczenia liczby dokumentów, z którymi należy się zapoznać podczas przygotowywania wniosku o dofinansowanie wraz z niezbędnymi załącznikami, a także potrzeba uproszczenia i ujednoczenia dokumentacji konkursowej. Odpowiedź na te oczekiwania wnioskodawców stanowią zmiany wprowadzone nowelizacją z dnia 02.09.2017 roku ustawy z dn. 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020. Nowelizacja wprowadza szereg uproszczeń w zakresie dokumentacji konkursowej: jedna z najbardziej istotnych zmian dotyczy wytycznych programowych, do których stosowania beneficjenci RPO Wł 2014-2020 są zobowiązani, a które z dniem 2 grudnia 2017 r. przestają obowiązywać (zamiast wytycznych programowych obowiązywać będą tylko wytyczne wydawane przez ministra właściwego do spraw rozwoju regionalnego, które przed nowelizacją nosiły nazwę wytycznych horyzontalnych); druga z ważnych zmian dotyczy ograniczenia obowiązku przedkładania dokumentów, tj. zwolnienie wnioskodawców z obowiązku dostarczenia dokumentów, które instytucja będzie mogła uzyskać sama, np. stosowne zaświadczenia z Urzędu Skarbowego lub ZUS albo dane z dostępnych powszechnie rejestrów, m.in. KRS.

Jednym z zasadniczych oczekiwań służących poprawie funkcjonowania systemu wyboru projektów RPO Wł 2014-2020, formułowanych przez wnioskodawców w toku badania ewaluacyjnego, była możliwość modyfikowania złożonej w konkursie dokumentacji aplikacyjnej w trakcie trwania oceny projektu, np. w odpowiedzi na wstępną ocenę KOP co do przyznanej punktacji w danym kryterium, podobnie jak ma to miejsce w naborach w trybie pozakonkursowym. Podobne propozycje zgłaszano

podczas wywiadu grupowego ze strony członków Komitetu Monitorującego, zrealizowanego na potrzeby opracowania raportu cząstkowego nr 1, jako jedną z rekomendacji co do usprawnień funkcjonowania systemu oceny i wyboru projektów oraz kryteriów, umożliwiających wybór projektów optymalnych z punktu widzenia logiki interwencji oraz celów działań i RPO WŁ 2014-2020, zgłoszono propozycję wprowadzenia etapu preselekcji wniosków, która polegałaby na odwróceniu kolejności etapów oceny - najpierw dokonywana byłaby ocena merytoryczna, podczas której istniałaby możliwość wprowadzenia przez wnioskodawcę zmian we wniosku o dofinansowanie w zakresie spełniania kryteriów wyboru projektów (np. w odpowiedzi na wstępną ocenę KOP co do przyznanej punktacji w danym kryterium, wnioskodawca miałby możliwość poprawienia części zapisów, co do których KOP zgłosił zastrzeżenia); dopiero po tym etapie wnioskodawcy mieliby czas na uzupełnienie wniosku o niezbędne załączniki, aż do momentu podpisania umowy o dofinansowanie. Takie rozwiązanie, pomogłoby ograniczyć przypadki, kiedy wartościowy i istotny projekt zostaje odrzucony z powodu braków formalnych i/lub elementów wniosku, które mogłyby podwyższyć jego jakość, a które nie zostały przez wnioskodawcę odpowiednio oszacowane (np. zawyżony budżet projektu, niewłaściwie dobrane wskaźniki produktu lub rezultatu projektu). Wprowadzenie tego typu możliwości oceny wstępnej, po której wnioskodawca mógłby skorygować błędy we wniosku byłoby - zdaniem przedstawicieli Komitetu Monitorującego, lepszym rozwiązaniem niż jego odrzucenie z powodu niez uzyskania wymaganej punktacji. Z uwagi na ograniczenia kadrowe (zbyt mała liczba pracowników IZ, realizujących zadania związane z naborem i oceną projektów), na jakie wskazywali w wywiadach IDI przedstawiciele IZ, wówczas (tj. na etapie wyników ewaluacji w raporcie cząstkowym nr 1) wprowadzenie tego rodzaju zmian w systemie wyboru projektów uznano za niemożliwe.

Uczestnicy szkoleń dla potencjalnych beneficjentów, pytani o pożądane z ich punktu widzenia ułatwienia w aplikowaniu o środki RPO WŁ 2014-2020, udzielali odpowiedzi dotyczących oczekiwania przede wszystkim konsultacji merytorycznych z ekspertami z dziedzin powiązanych z danym projektem i osią priorytetową przed złożeniem wniosku. W ostatnim okresie objętym ewaluacją (tj. III kwartał 2017 roku), eksperci oceniający wnioski i przedstawiciele COP, biorący udział w badaniu metodą wywiadów pogłębionych oraz w warsztacie ewaluacyjnym, podkreślali, że tego typu rozwiązanie byłoby szczególnie istotne i przydatne w związku ze znaczną liczbą projektów niespełniających kryterium „Wpisywanie się projektu we właściwy typ projektu zgodnie z regulaminem konkursu” w OP I (jest to kryterium merytoryczne ocenianie zerojedynkowo, a jego niespełnienie skutkuje odrzuceniem wniosku); możliwość wstępnego skonsultowania przez wnioskodawcę planowanego projektu z ekspertem merytorycznym jeszcze przed złożeniem wniosku, pozwoliłoby na zwiększenie liczby prawidłowo wypełnionej dokumentacji w tym zakresie i zmniejszyłoby odsetek nieskutecznych wnioskodawców w tej OP.

W badaniu ankietowym oraz w wywiadach indywidualnych IDI, przedstawiciele beneficjentów oraz części ekspertów oceniających wnioski, wskazywali jako trudność w procesie aplikowania o środki Programu brak funkcjonującego systemu elektronicznego do składania wniosków (tzw. generatora wniosków aplikacyjnych), a także obowiązujące ograniczenia liczby znaków w poszczególnych polach formularza wniosku o dofinansowanie (obecnie w postaci pliku Excel lub Word). Wobec wielu wymagań, jakich spełnienie należy opisać w odniesieniu do kryteriów merytorycznych, limit ten oceniano jako zbyt niski. Wnioskodawcy w związku z tym stosowali w opisach liczne skróty (nie tylko literowe, ale także dotyczące konstrukcji zdań), przez co treść wniosku stawała się trudna w odbiorze.

Eksperti oceniający wnioski sugerowali, że powodowało to niezrozumiałość zapisów w niektórych wnioskach, a w konsekwencji – niskie oceny przyznawane wnioskowi, w których z przyczyn technicznych ograniczano długość wprowadzanego tekstu, co czyniło go niejasnym. Większość pracowników IZ i IP, zaangażowanych w ocenę formalno-merytoryczną i merytoryczną wniosków, uznała jednak obowiązujące limity znaków za uzasadnione koniecznością terminowego zakończenia procesu wyboru projektów oraz wystarczające w większości przypadków do opisanie i wykazania spełnienia danego kryterium w dokumentacji aplikacyjnej.

Jako ułatwienie dla wnioskodawców postrzegana jest publikacja w dokumentacji konkursu/naboru wzoru karty oceny formalno-merytorycznej. Jak podkreślali w wywiadach indywidualnych respondenci badania ewaluacyjnego, reprezentujący beneficjentów i wnioskodawców, wzór karty oceny udostępniany w dokumentacji konkursowej jest dla nich bardzo przydatny, służąc im jako „checklista”, pozwalająca na sprawdzenie kompletności wniosku o dofinansowanie przed jego złożeniem. Również eksperci oceniający wnioski podczas panelu ekspertów oraz w ramach wywiadu IDI, podkreślali, że karta oceny dla RPO Wł 2014-2020 jest właściwie skonstruowana i bardzo użyteczna przy ocenie niezbędnych elementów wniosków.

W ramach *desk research* przeprowadzono także analizę harmonogramów naborów wniosków o dofinansowanie ze środków Programu oraz liczby dotychczas (tj. od momentu uruchomienia pierwszego naboru w ramach Programu do 30.09.2017 r.) ogłoszonych konkursów (naborów wniosków) w ramach RPO Wł 2014-2020. Konkursy dla każdego poddziałania charakteryzowały się, zgodnie z założeniami Programu, szczegółowym regulaminem (odmiennym dla każdego Działania/Poddziałania) i inną listą wymaganych załączników. Wspólnymi elementami regulaminów były min. podstawy prawne, sposób dokonywania oceny wniosków, procedury odwoławcze. Dla części konkursów regulamin miał postać uproszczoną, dla innych dokument dostępny był w formie rozbudowanej wielostronicowej i szczegółowo omawiającej min. zasady finansowania, kwestie związane z pomocą publiczną i pomocą *de minimis*. Rozbudowane (tj. zawierające oprócz opisu procedury aplikacyjnej oraz kryteriów wyboru projektów w ramach danego poddziałania, także obszernie wyjaśnienia i definicje zaczerpnięte z dokumentów programowych) wersje regulaminów pojawiały się w konkursach organizowanych przez Wojewódzki Urząd Pracy w Łodzi oraz Departament EFS UMWł, które przygotowują również te dokumenty w specjalnie przygotowanej szacie graficznej, zawierającej wypunktowania, obramowania i wyboldowania, służące wskazaniu najistotniejszych zapisów dokumentacji.

W toku badania *desk research* ewaluator koncentrował się na zmianach w najważniejszych z punktu widzenia systemu wyboru i kryteriów wyboru dokumentach, tj. Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych (SZOOP) wraz z załącznikami (w szczególności – załącznik nr 3 do SZOOP - *Kryteria wyboru projektów dla poszczególnych osi priorytetowych, działań i poddziałań*) oraz dokumentacji związanej z aplikowaniem w poszczególnych konkursach dla Działań/Poddziałań, objętych analizą. W okresie badania najczęściej aktualizowanym dokumentem, opisującym ukierunkowanie dofinansowania ze środków RPO Wł 2014-2020 na określone typy projektów, był Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych (SZOOP) wraz z załącznikami (w szczególności Załącznik nr 2 – *Tabela wskaźników rezultatu bezpośredniego i produktu dla działań i poddziałań*, Załącznik nr 3 do SZOOP - *Kryteria wyboru projektów dla poszczególnych osi priorytetowych, działań i poddziałań* oraz Załącznik nr 4 – *Wykaz projektów zidentyfikowanych przez właściwą instytucję w ramach trybu pozakonkursowego*).

W okresie objętym badaniem ewaluacyjnym modyfikowano ten dokument (oraz jego załączniki) dwusiestodzieciokrotnie (w stosunku do jego wersji z grudnia 2015 r., obowiązującej na początku ewaluacji), a zmiany te wynikały zarówno z potrzeby dostosowania zapisów dokumentów do wytycznych horyzontalnych i dokumentów na poziomie krajowym (m.in.: zapisów dotyczących podstawy prawnej dla udzielania pomocy publicznej, wytycznych programowych w zakresie kwalifikowania wydatków w ramach EFRR, mapy potrzeb zdrowotnych), koniecznego uszczegółowienia i modyfikacji wynikających z kolejnych etapów wdrażania Programu (uzupełnienia listy wskaźników i/lub zmiany definicji wskaźników, uzupełnienia wykazu projektów zidentyfikowanych przez właściwą instytucję w ramach trybu pozakonkursowego).

Mimo tak dużej liczby zmian w dokumentach programowych (przede wszystkim SZOOP RPO WŁ 2014-2020) w toku badania z potencjalnymi beneficjentami, beneficjentami i ekspertami oceniającymi wnioski, nie wskazywano na trudności związane z koniecznością zastosowania tych zmian w toku aplikowania oraz oceny złożonych wniosków o dofinansowanie. Zmiany te były na bieżąco uwzględniane w dokumentacji ogłaszanych konkursów (przede wszystkim ich regulaminach oraz zasadach kwalifikowalności wydatków), co zapewne przyczyniło się do niewielkiego obciążenia beneficjentów i wnioskodawców koniecznością samodzielnego zapoznawania się z tymi zmianami i dostosowywania do nich przygotowywanej dokumentacji aplikacyjnej.

W ramach badania ewaluacyjnego analizowano także rozplanowanie naborów wniosków o dofinansowanie w harmonogramie rocznym. W badaniu metodą wywiadów pogłębionych IDI, zarówno przedstawiciele beneficjentów, jak i potencjalnych beneficjentów, uznali rozplanowanie konkursów w czasie za odpowiednie i adekwatne do ich możliwości ubiegania się o dofinansowanie. W badaniu ankietowym potencjalnych beneficjentów i nieskutecznych wnioskodawców, ocenie poddane zostały również poszczególne aspekty związane z harmonogramem konkursów. Oceniane były przede wszystkim:

- Terminy ogłoszenia konkursu lub naboru⁴³,
- Czas na przygotowanie dokumentacji w ramach konkursu lub naboru⁴⁴,
- Czas na złożenie wniosku w ramach konkursu lub naboru⁴⁵,
- Częstotliwość ogłaszania konkursów lub naborów.

Terminy ogłoszenia konkursów, podobnie jak ich częstotliwość, zostały w badaniach IDI ocenione przez beneficjentów w większości pozytywnie, natomiast najslabiej ocenianym aspektem był czas na przygotowanie dokumentacji oraz złożenie wniosku w ramach konkursu - zgłaszano potrzebę zapewnienia dłuższego, nawet kilkumiesięcznego terminu od ogłoszenia konkursu do terminu złożenia wniosku; opinie te podzielali zwłaszcza beneficjenci i potencjalni beneficjenci ubiegający się o dofinansowanie projektów infrastrukturalnych (współfinansowanych ze środków EFRR), w których na etapie przygotowania wniosku trzeba zapewnić nie tylko uzyskanie niezbędnych pozwoleń budowlanych (o ile projekt przewiduje budowę, przebudowę lub modernizację obiektów), ale także zapewnić zgodność z innymi dokumentami (np. Programem Funkcjonalno-Użytkowym, Programem Rewitalizacji Miasta).

---

⁴³ W odniesieniu do trybu pozakonkursowego

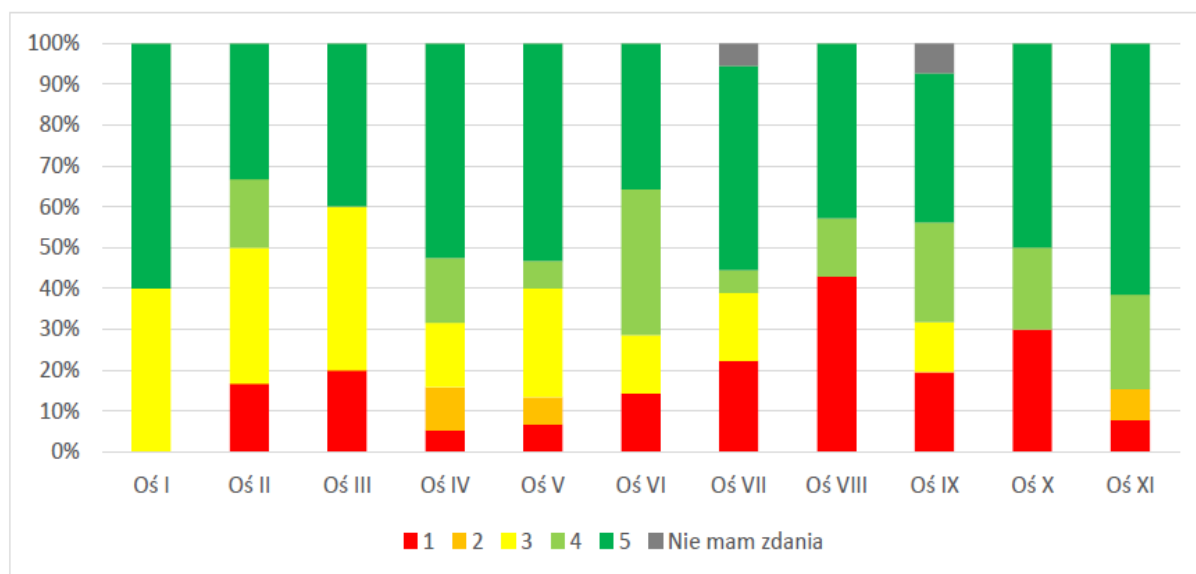
⁴⁴ W odniesieniu do trybu pozakonkursowego

⁴⁵ W odniesieniu do trybu pozakonkursowego

Podobnie jak w przypadku badania IDI, respondenci CATI/CAWI/PAPI w uwagach i komentarzach do tych odpowiedzi, wskazywali na konieczność bieżącego informowania wnioskodawców o przesunięciach w harmonogramie naborów, co pozwoliłoby im lepiej przygotować się do aplikowania (np. wystąpić o wymagane załączniki, których pozyskanie trwa najdłużej, np. pozwolenie na budowę, opinia o oddziaływaniu na środowisko w przypadku obszarów Natura 2000).

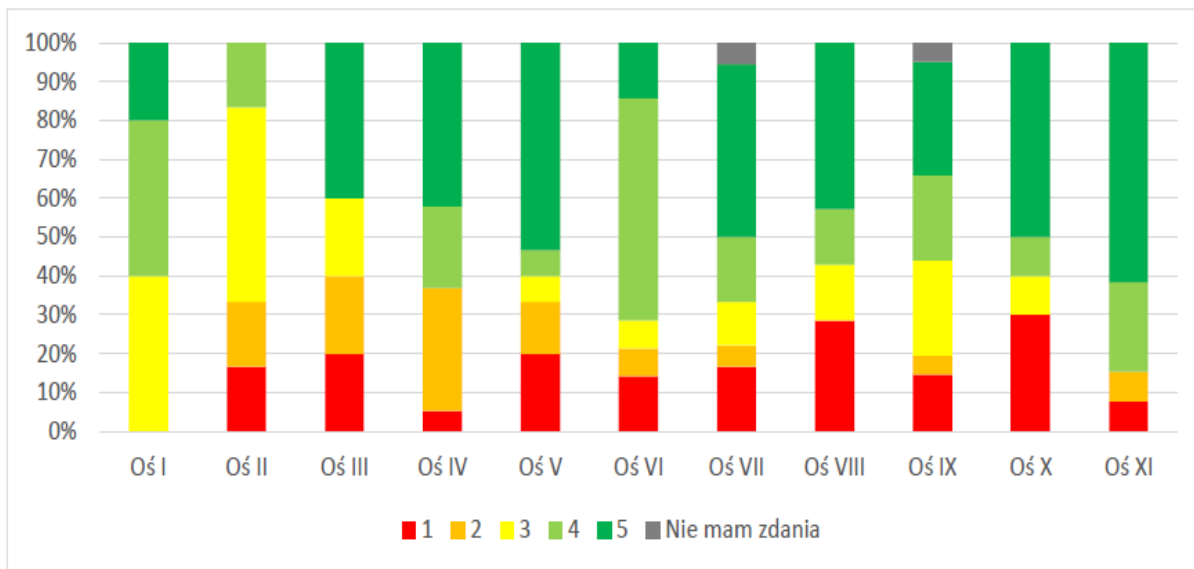
Uzyskane wyniki badania ankietowego potencjalnych beneficjentów i nieskutecznych wnioskodawców, jeśli chodzi o aspekty związane z harmonogramem i częstotliwością naborów, zestawiono w ten sposób, by przypisać odpowiedzi respondentów do Osi priorytetowych RPO Wł 2014-2020, w ramach których ubiegali się (lub planują się ubiegać) o dofinansowanie. I tak, pozytywne oceny (zaznaczone na wykresie kolorem zielonym i jasnozielonym) terminu ogłoszenia konkursu wśród potencjalnych beneficjentów formułowane były przede wszystkim ze strony zainteresowanych aplikowaniem w IV, VI, X i XI (ponad 70% ocen „dobrze” i „bardzo dobrze”):

Rysunek 7 Porównanie odpowiedzi na pytanie „Jak ocenia Pan/i następujące aspekty związane z harmonogramem konkursów? a. Termin ogłoszenia konkursu (odpowiedź w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza zupełnie niedostosowane do potrzeb mojej organizacji, 5 – w pełni dostosowane do potrzeb mojej organizacji, 0 – nie mam zdania/trudno powiedzieć)” – potencjalni beneficjenci wg osi priorytetowych, w których zamierzają ubiegać się o dofinansowanie

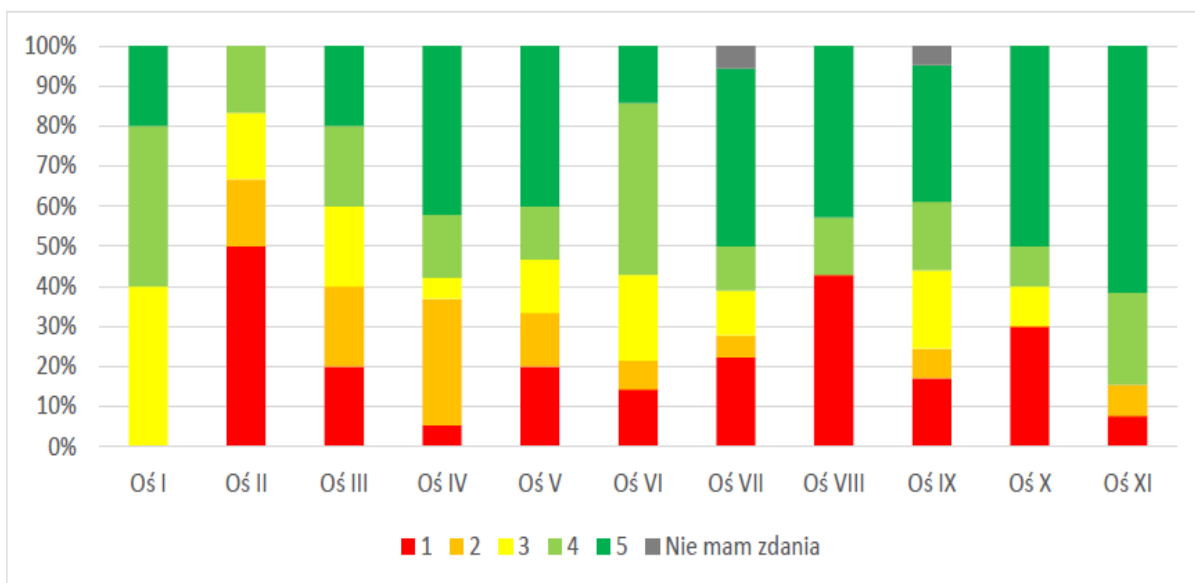
Jeśli chodzi o czas na przygotowanie dokumentacji w ramach konkursu wśród potencjalnych beneficjentów prawie wszystkich OP, opinie pozytywne na temat terminu ogłoszenia konkursu dominowały nad opiniami negatywnymi. Jedynie w przypadku OP II więcej było ocen negatywnych (33,3%) niż pozytywnych (16,7%):

Rysunek 8 Porównanie odpowiedzi na pytanie „Jak ocenia Pan/i następujące aspekty związane z harmonogramem konkursów? b. Czas na przygotowanie dokumentacji w ramach konkursu (odpowiedź w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza zupełnie niedostosowane do potrzeb mojej organizacji, 5 – w pełni dostosowane do potrzeb mojej organizacji, 0 – nie mam zdania/trudno powiedzieć)” – potencjalni beneficjenci wg osi priorytetowych, w których zamierzają ubiegać się o dofinansowanie

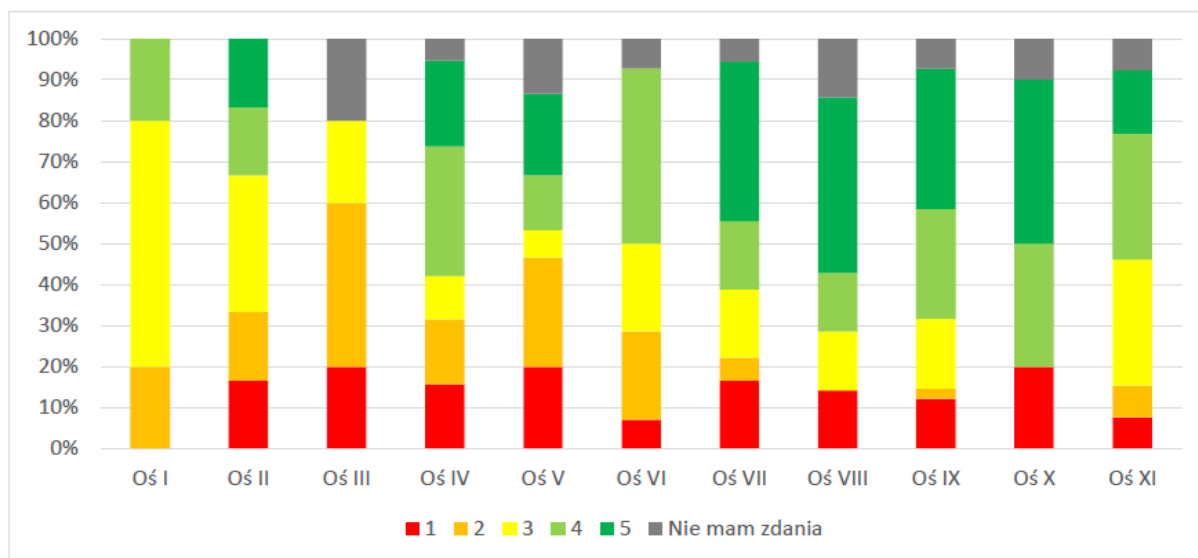
W tym samym badaniu, czas na złożenie wniosku w ramach konkursu, w opinii większości potencjalnych beneficjentów OP II, był niewystarczający. W przypadku OP III liczba negatywnych ocen była równa liczbie ocen pozytywnych (40%). Czas na złożenie wniosku w ramach konkursów dla pozostałych osi przez większość respondentów został oceniony pozytywnie (zaznaczone na rysunku 9 kolorem zielonym i jasnozielonym).

Rysunek 9 Porównanie odpowiedzi na pytanie „Jak ocenia Pan/i następujące aspekty związane z harmonogramem konkursów? c. Czas na złożenie wniosku w ramach konkursu (odpowiedź w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza zupełnie niedostosowane do potrzeb mojej organizacji, 5 – w pełni dostosowane do potrzeb mojej organizacji, 0 – nie mam zdania/trudno powiedzieć)” – potencjalni beneficjenci wg osi priorytetowych, w których zamierzają ubiegać się o dofinansowanie

Z kolei oceny częstotliwości naborów zostały przez potencjalnych beneficjentów ocenione różnorodnie, zależnie od osi priorytetowej. Oceny negatywne przeważały nad pozytywnymi w przypadku osi III i V. Częstotliwości naborów dla osi I i II zostały ocenione jako neutralne (zaznaczone na rysunku 10 kolorem żółtym). W pozostałych przypadkach dominowały oceny pozytywne (ok 60% ocen „dobrze” i „bardzo dobrze”):

Rysunek 10 Porównanie odpowiedzi na pytanie „Jak ocenia Pan/i następujące aspekty związane z harmonogramem konkursów? d. Częstotliwość naborów (odpowiedź w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza zupełnie niedostosowane do potrzeb mojej organizacji, 5 – w pełni dostosowane do potrzeb mojej organizacji, 0 – nie mam zdania/trudno powiedzieć)” – potencjalni beneficjenci wg osi priorytetowych, w których zamierzają ubiegać się o dofinansowanie

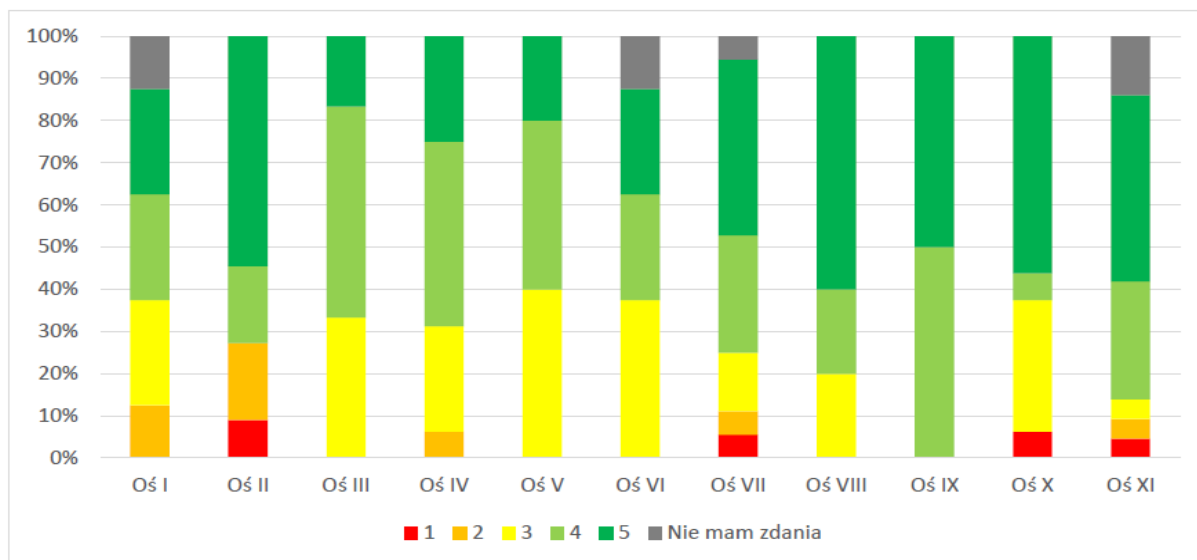

Nieco inaczej kształtowały się opinie nieskutecznych wnioskodawców w analogicznych aspektach związanych z harmonogramem naborów RPO WŁ 2014-2020.

Nieskuteczni wnioskodawcy pozytywnie ocenili terminy ogłoszenia konkursów dla wszystkich Osi priorytetowych. W szczególności dobrze oceniono OP IX, dla której respondenci przyznawali wyłącznie pozytywne oceny (zaznaczone na rysunku 11 kolorem zielonym i jasnozielonym).

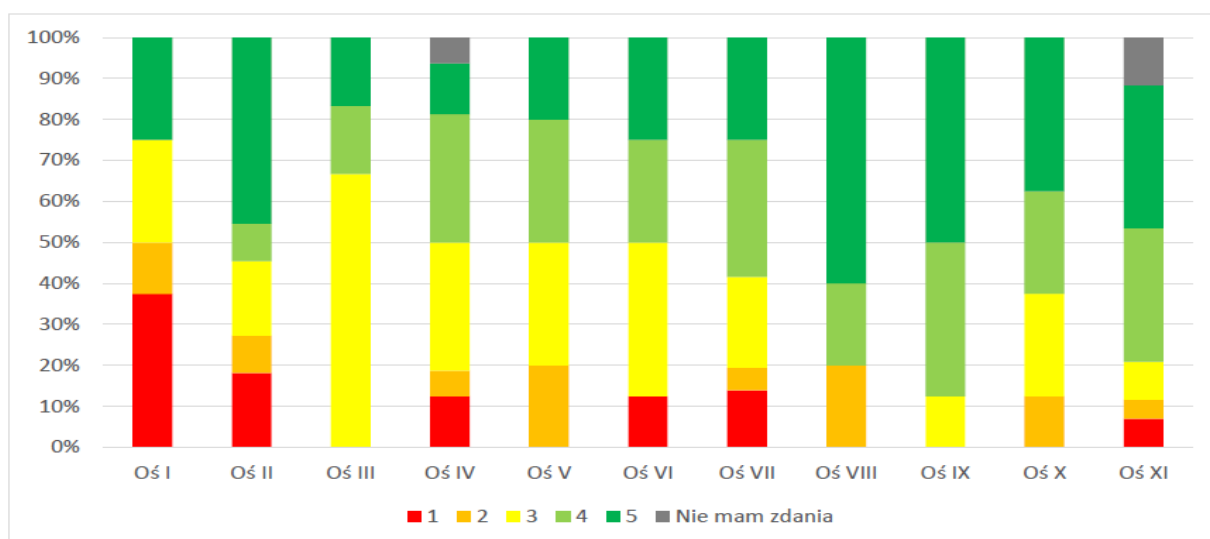

Rysunek 11 Porównanie odpowiedzi na pytanie „Jak ocenia Pan/i następujące aspekty związane z harmonogramem konkursów (a. Termin ogłoszenia konkursu)? (odpowiedź w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza zupełnie niedostosowane do potrzeb mojej organizacji, 5 – w pełni dostosowane do potrzeb mojej organizacji, 0 – nie mam zdania/trudno powiedzieć)” – nieskuteczni wnioskodawcy wg osi priorytetowych, w których zamierzają ubiegać się o dofinansowanie

Również czas na przygotowanie dokumentacji konkursu został przez większość nieskutecznych wnioskodawców oceniony pozytywnie (zaznaczone na rysunku 12 kolorem zielonym i jasnozielonym) dla większości z Osi priorytetowych. Negatywne oceny (zaznaczone na wykresie kolorem czerwonym i pomarańczowym) były przyznawane najczęściej przez nieskutecznych wnioskodawców OP I. W przypadku OP III najczęściej oceniano neutralnie czas na przygotowanie dokumentacji.

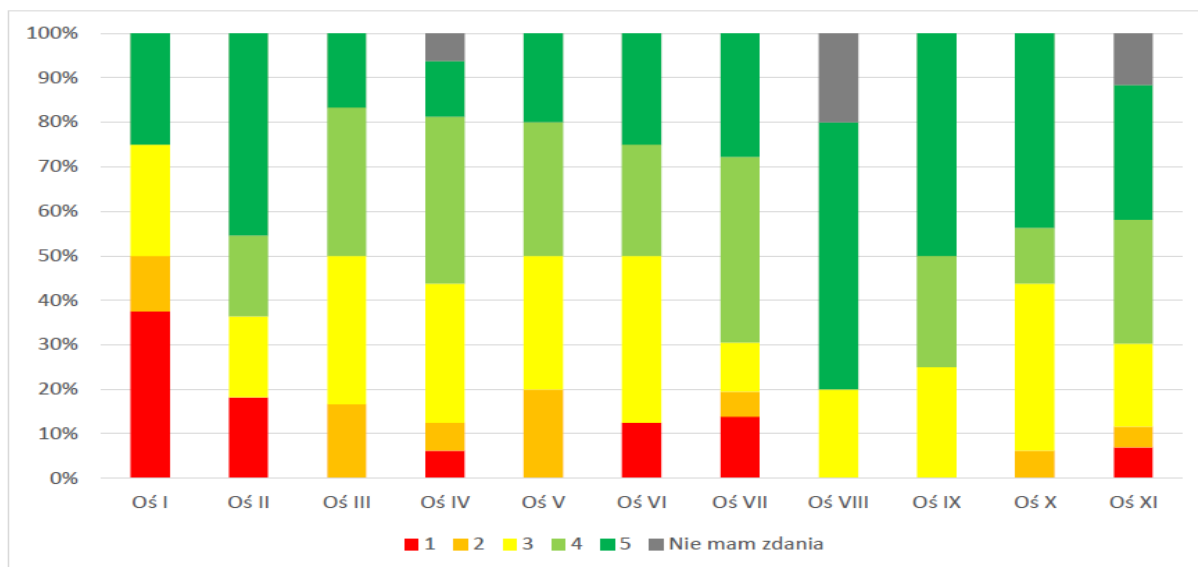
Rysunek 12 Porównanie odpowiedzi na pytanie „Jak ocenia Pan/i następujące aspekty związane z harmonogramem konkursów (b. Czas na przygotowanie dokumentacji w ramach konkursu)? (odpowiedź w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza zupełnie niedostosowane do potrzeb mojej organizacji, 5 – w pełni dostosowane do potrzeb mojej organizacji, 0 – nie mam zdania/trudno powiedzieć)” – nieskuteczni wnioskodawcy wg osi priorytetowych, w których zamierzają ubiegać się o dofinansowanie

Nieskuteczni wnioskodawcy na ogół pozytywnie (zaznaczone na rysunku 13 kolorem zielonym i jasnozielonym) ocenili również czas na złożenie wniosku w ramach konkursu dla wszystkich Osi

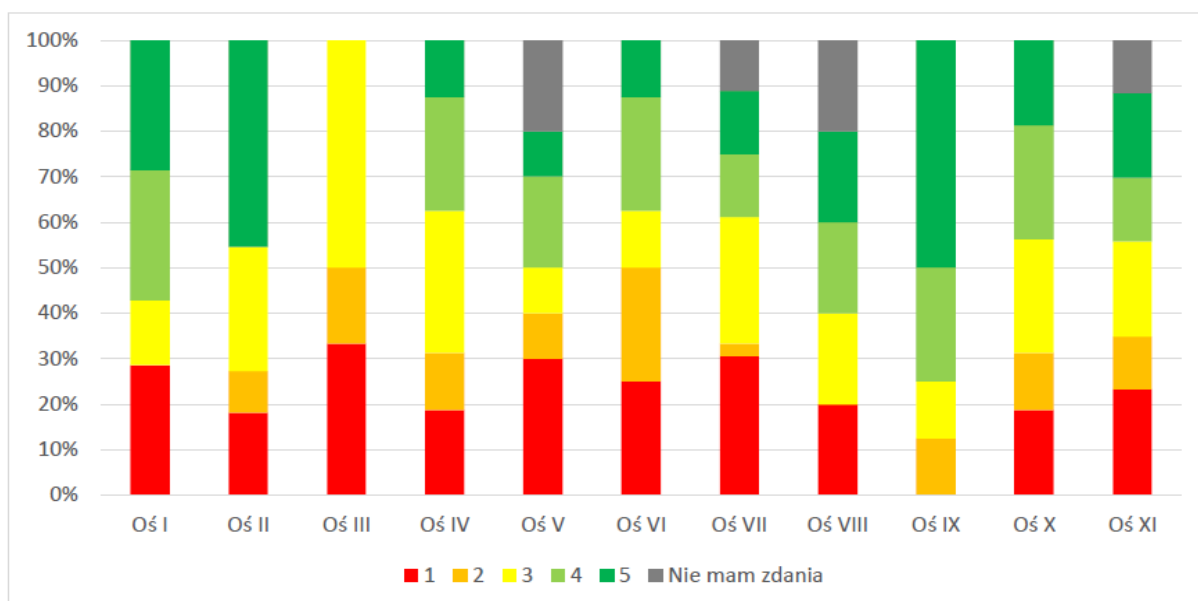
priorytetowych, z wyjątkiem OP I, w przypadku której dominowały oceny negatywne (zaznaczone na rysunku 13 poniżej kolorem czerwonym i pomarańczowym).

Rysunek 13 Porównanie odpowiedzi na pytanie „Jak ocenia Pan/i następujące aspekty związane z harmonogramem konkursów (c. Czas na złożenie wniosku w ramach konkursu)? (odpowieź w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza zupełnie niedostosowane do potrzeb mojej organizacji, 5 – w pełni dostosowane do potrzeb mojej organizacji, 0 – nie mam zdania/trudno powiedzieć)” – nieskuteczni wnioskodawcy wg osi priorytetowych, w których zamierzają ubiegać się o dofinansowanie

Z kolei, częstotliwość naborów pozytywnie (zaznaczone na rysunku 14 kolorem zielonym i jasnozielonym) ocenili wnioskodawcy OP I, II, IX i X. W przypadku OP III, V, VI, VII i XI dominowały oceny negatywne (zaznaczone na rysunku 14 poniżej kolorem czerwonym i pomarańczowym).

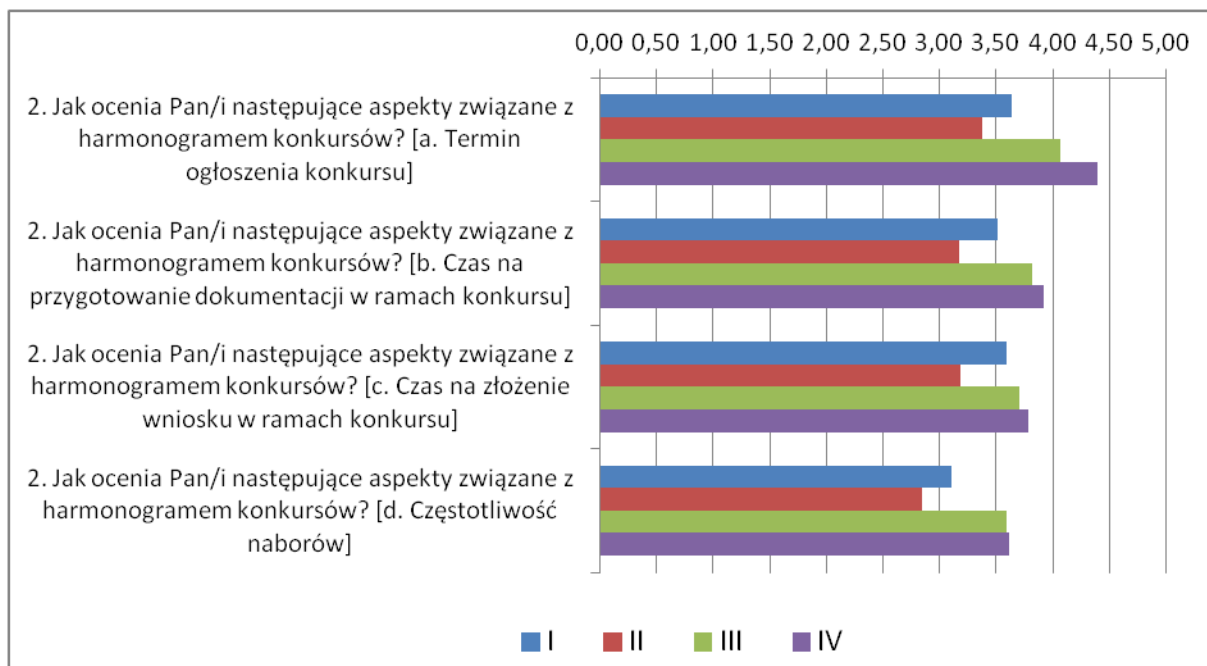
Rysunek 14 Porównanie odpowiedzi na pytanie „Jak ocenia Pan/i następujące aspekty związane z harmonogramem konkursów (d. Częstotliwość naborów)? (odpowieź w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza zupełnie niedostosowane do potrzeb mojej organizacji, 5 – w pełni dostosowane do potrzeb mojej organizacji, 0 – nie mam zdania/trudno powiedzieć)” – nieskuteczni wnioskodawcy wg osi priorytetowych, w których zamierzają ubiegać się o dofinansowanie

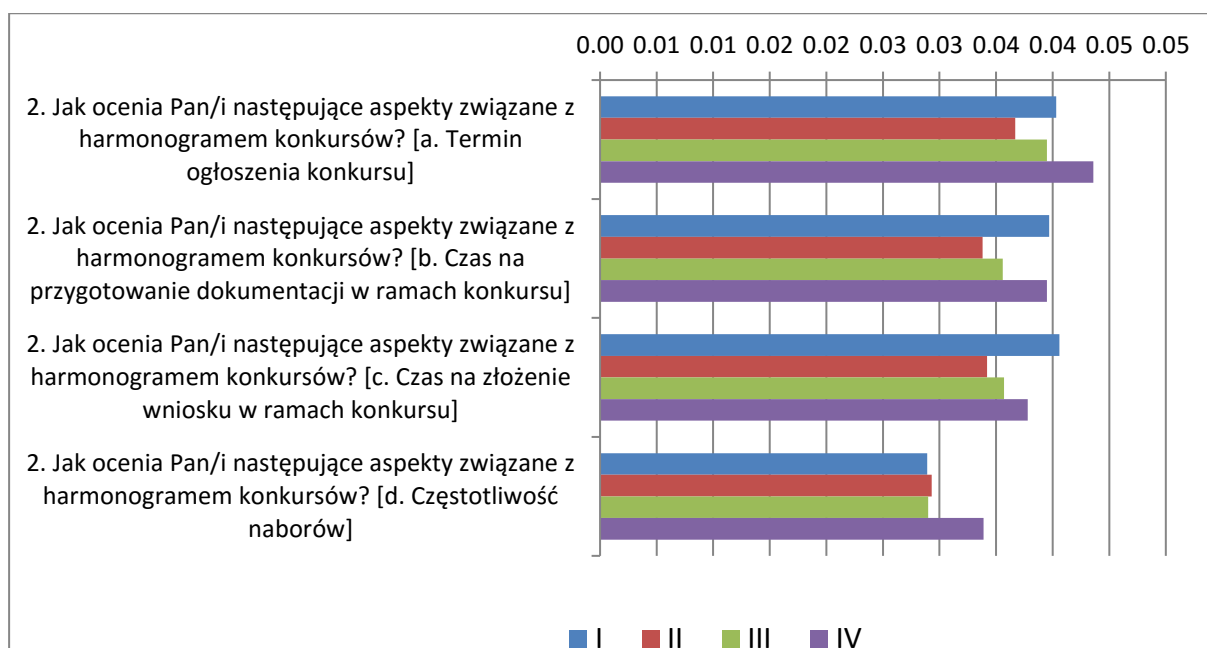
Jak pokazuje przeprowadzone porównanie, aspekty związane z rozplanowaniem naborów w czasie oraz częstotliwością naborów w ramach poszczególnych OP, zostały przez obydwie grupy (tj. potencjalnych beneficjentów oraz nieskutecznych wnioskodawców) ocenione w większości pozytywnie. Jedynie w grupie nieskutecznych wnioskodawców, zwłaszcza w przypadku OP III, V, VI, VII i XI, dominowały oceny negatywne w zakresie częstotliwości ogłaszania naborów. Oznacza to prawdopodobnie, że w tych obszarach wnioskodawcy, którzy do tej pory nie uzyskali dofinansowania, planują ponownie aplikować, stąd oczekują ogłoszenia kolejnych naborów w krótkim czasie.

Wyniki badania ankietowego potencjalnych beneficjentów oraz nieskutecznych wnioskodawców zestawiono także przekrojowo (dla kolejnych edycji ankietyzacji, przeprowadzonej w tych grupach z wykorzystaniem tego samego narzędzia – kwestionariusza CAWI/CATI/PAPI na potrzeby opracowania raportów cząstkowych 1, 2, 3 i 4). Porównanie tych wyników badania ankietowego z potencjalnymi beneficjentami między I a IV edycją badania ankietowego, pozwala zauważyć nieznaczny wzrost średniej ocen respondentów w omawianych aspektach w stosunku do niskich ocen w II i III etapie badania. Pozwala to przypuszczać, że zainteresowani pozyskaniem dofinansowania ze środków RPO Wł 2014-2020 posiadają coraz lepszą wiedzę na temat procedur związanych z aplikowaniem i potrafią odnaleźć niezbędne informacje o naborach. Z kolei w grupie nieskutecznych wnioskodawców, wzrost średniej ocen odnotowano w odniesieniu do terminu ogłoszenia konkursu oraz częstotliwości ogłaszania naborów między I a IV edycją badania ankietowego, natomiast czas na przygotowanie dokumentacji w ramach konkursu został oceniony przez respondentów z tej grupy tak samo w I i IV edycji badania (i o 0,7 i 0,5 punktu gorzej w II i III okresie badania). Najniższe oceny w grupie nieskutecznych wnioskodawców dotyczyły czasu na złożenie wniosku – w IV edycji badania średnie oceny były o 0,25 punktu niższe niż w I edycji ankietyzacji:

Rysunek 15 Porównanie średnich wyników badania ankietowego z potencjalnymi beneficjentami (Pytanie: Jak ocenia Pan/i następujące aspekty związane z harmonogramem konkursów?) w etapach I-IV badania ewaluacyjnego

Rysunek 16 Porównanie średnich wyników badania ankietowego z nieskutecznymi wnioskodawcami (Pytanie: Jak ocenia Pan/i następujące aspekty związane z harmonogramem konkursów?) w etapach I-IV badania ewaluacyjnego

Proces oceny wniosków – zasoby kadrowe, współpraca z ekspertami zewnętrznymi

Ocena zgodności z wymogami formalnymi w przypadku projektów współfinansowanych z EFRR oraz ocena formalno-merytoryczna i merytoryczna złożonych wniosków aplikacyjnych w przypadku projektów współfinansowanych z EFS, przeprowadzana jest przez pracowników IOK, natomiast ocena merytoryczna wniosków o dofinansowanie w naborach EFRR przeprowadzana jest najczęściej przez tzw. ekspertów merytorycznych wybranych z wykazu kandydatów na ekspertów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego 2014-2020⁴⁶. Przeprowadzanie oceny przez ekspertów zewnętrznych w konkursach i naborach projektów współfinansowanych z EFS, jest rozwiązaniem stosowanym w sytuacji bardzo dużej liczby wniosków, złożonych w danym naborze, jeśli IOK nie dysponuje wystarczającą liczbą własnych pracowników, mogących zakończyć proces oceny wszystkich złożonych wniosków o dofinansowanie w wymaganym terminie.

Na podstawie wyników badania ewaluacyjnego należy uznać, iż obecne zasoby kadrowe Instytucji są wystarczające do przeprowadzenia oceny i wyboru projektów RPO Wł 2014-2020, a w sytuacjach okresowego natężenia pracy z powodu złożenia bardzo dużej liczby wniosków w danym naborze i wynikającego stąd nadmiernego obciążenia pracą pracowników IOK skutecznym rozwiązaniem jest powoływanie do przeprowadzenia oceny merytorycznej i formalno-merytorycznej większej liczby ekspertów zewnętrznych (wybranych z wykazu kandydatów na ekspertów oceniających wnioski). Przedstawiciele IZ i IP, uczestniczący w FGI z ekspertami oceniającymi wnioski, wskazywali jednak na swoje rozczarowanie współpracą z ekspertami spoza instytucji, przede wszystkim ze względu na niską jakość przeprowadzanych przez nich ocen oraz przedstawianie niewystarczających uzasadnień przyznanej punktacji. Jednocześnie należy podkreślić, że powoływanie ekspertów

⁴⁶ <http://www.rpo.lodzkie.pl/dowiedz-sie-wiecej-o-programie/dowiedz-sie-o-instytucjach-w-programie/baza-ekspertow-oceniajacych-wnioski>

zewnątrznych, specjalistów w określonych dziedzinach, odpowiadających tematyce konkursu w ramach danego Poddziałania jest konieczne w przypadku projektów współfinansowanych z EFRR, z uwagi na specjalistyczną wiedzę, niezbędną do przeprowadzenia oceny inwestycji m.in. w zakresie ochrony środowiska, transportu, gospodarki niskoemisyjnej czy innowacyjności i jest to praktyka COP oraz DRPO. Z kolei WUP, SŁOM i DEFS w największej mierze korzysta w zakresie oceny wniosków w ramach OP, za których wdrażanie odpowiada, z własnych pracowników, dysponujących niezbędnym doświadczeniem i wiedzą. W tym zakresie nie zgłaszano negatywnych opinii ze strony przedstawicieli Instytucji ani samych Oceniających.

Podsumowanie

Zgodnie z wynikami badania dla obszaru dotyczącego systemu wyboru projektów, jednym z najbardziej obciążających aspektów dotyczących aplikowania o środki Programu, była dla wnioskodawców duża objętość dokumentacji konkursowej (zarówno, jeśli chodzi o liczbę obligatoryjnych załączników do wniosku o dofinansowanie, jak i dokumentów programowych i strategicznych, z jakimi muszą się oni zapoznać, by przygotować wniosek). Wielu uczestników badania wskazało, że formularze konkursowe są zbyt obszerne, szczegółowe, a także nadmiernie rozbudowane w stosunku do przedmiotu konkursu. Głównym elementem dokumentacji, na który wskazywali badani, były załączniki takie jak na przykład wymóg przedłożenia oświadczenia o prawie własności drogi lokalnej. Uczestnicy badania kwestionowali również zbyt dużą biurokratyzację procedur związanych z procesem aplikowania o środki Programu. Przedstawiciele beneficjentów, potencjalnych beneficjentów Programu oraz partnerów społeczno-gospodarczych argumentowali także, że nie powinno być obowiązkiem wnioskodawców opisywanie, w jaki sposób projekt wpisuje się w cele (zakres, kierunki) wskazane w dokumentach strategicznych dla regionu, takich jak *Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020* lub *Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego – „LORIS 2030”*. Zapoznawanie się z tymi dokumentami wnioskodawcy uznali za bardzo obciążające dlatego powinny być one skrótowo omówione na szkoleniach dla potencjalnych beneficjentów lub też zgodność z tymi dokumentami powinna podlegać ocenie eksperta, jako jeden z aspektów oceny merytorycznej. Wskazywali również, że wymagana dokumentacja aplikacyjna powinna mieć mniejszą objętość, a dokumenty, z którymi należy się zapoznać, w tym – regulaminy konkursów, powinno cechować prostsze słownictwo.

Opinie te jednak w kolejnych etapach badania ewaluacyjnego zmieniały się na bardziej neutralne (tzn. nie wskazywano, że to najistotniejsza przeszkoda w aplikowaniu o środki RPO Wł 2014-2020). Ten pozytywny efekt można przypisać coraz lepszej znajomości procedur wnioskowania, niezbędnych dokumentów oraz kryteriów wyboru projektów po stronie aplikujących o środki Programu. Zwłaszcza ten aspekt podnosili w swoich wypowiedziach uczestnicy badania metodą IDI (beneficjenci), podkreślając, że ponad dwa lata od uruchomienia pierwszego naboru w ramach RPO Wł 2014-2020, przygotowanie wniosku nie stanowi dla nich tak dużej trudności:

Uważam, że to jest kwestia obycia się z tym słownictwem i dokumentacją, jeśli ktoś się tym zajmuje kilka lat to pewne rzeczy przychodzą już naturalnie, odruchowo szuka się ważniejszych informacji. Przy trzecim, czwartym wniosku, nawet jeśli się go finalnie nie złożyło, ale myślało poważnie o jego przygotowaniu, to wszystko wydaje się prostsze.

[wywiad IDI z beneficjentem]

Zgodnie z wynikami przeprowadzonej ewaluacji dla obszaru badania dotyczącego systemu wyboru projektów, poza kryteriami wnioskodawcom RPO Wł 2014-2020 nie sprawia trudności znalezienie źródła finansowania (tj. właściwej Osi Priorytetowej, Działania/Poddziałania Programu) dla swojego projektu - w badaniu ankietowym blisko 2/3 respondentów uznało, że zadanie to było „łatwe”. Możliwa kwota dofinansowania ze środków Programu w danym obszarze została również oceniona pozytywnie (tj. jako wysoka) przez 49,6% respondentów z grupy potencjalnych beneficjentów oraz przez 67,9% nieskutecznych wnioskodawców. Negatywnie (jako niską w stosunku do potrzeb projektów, o których dofinansowanie ubiegali się wnioskodawcy) kwotę dofinansowania oceniło jedynie 16,8% potencjalnych beneficjentów oraz 10,7% nieskutecznych wnioskodawców. W badaniu metodą IDI na zbyt niską możliwą kwotę dofinansowania wskazywali przede wszystkim beneficjenci OP III, IV, V i VI.

Podsumowując, na obecnym etapie wdrażania Programu oczekiwania respondentów badania koncentrują się raczej na wprowadzeniu ułatwień w procesie aplikowania (poprzez ograniczenie liczby i zakresu załączników do wniosków o dofinansowanie, wprowadzenie generatora wniosków aplikacyjnych) oraz na poprawie dostępności informacji niezbędnych wnioskodawcom do skutecznego aplikowania o środki Programu (przede wszystkim poprzez włączenie kwestii problemowych⁴⁷ do tematyki szkoleń dla potencjalnych beneficjentów oraz wprowadzenie możliwości konsultacji planowanych projektów z ekspertami merytorycznymi). Uczestnicy szkoleń dla potencjalnych beneficjentów, pytani o pożądane z ich punktu widzenia ułatwienia w aplikowaniu o środki RPO Wł 2014-2020, udzielali odpowiedzi dotyczących oczekiwania przede wszystkim konsultacji merytorycznych z ekspertami z dziedzin powiązanych z danym projektem i osią priorytetową przed złożeniem wniosku oraz uproszczenia i ujednolicenia dokumentacji konkursowej. W tym kontekście zwracano również uwagę na potrzebę jeszcze lepszej i szerszej informacji o zasadach wyboru projektów oraz ogłaszanych konkursach i naborach w trybie pozakonkursowym dla potencjalnych beneficjentów. W okresie objętym niniejszym badaniem ewaluacyjnym, w kolejnych edycjach badania ankietowego potencjalnych beneficjentów i nieskutecznych wnioskodawców (realizowanych na potrzeby opracowania kolejnych raportów częściowych), respondenci coraz lepiej (przewaga ocen „dobrych” i „bardzo dobrych” nad negatywnymi) oceniali jakość i dostępność informacji na temat naborów w Punktach Informacyjnych, IOK oraz na stronie internetowej RPO Wł 2014-2020. Jednocześnie od 2016 roku, oprócz realizowanych od rozpoczęcia wdrażania Programu, spotkań informacyjnych (dotyczących zasad danego konkursu, kryteriów wyboru i niezbędnej dokumentacji aplikacyjnej, prowadzonych przez pracowników Instytucji) po ogłoszeniu danego naboru, IOK organizują także szkolenia (prowadzone przez firmy zewnętrzne) dla potencjalnych beneficjentów, dotyczące przekrojowo tematyki np. pomocy publicznej, kwalifikowalności wydatków w projektach, tworzenia partnerstw w projektach współfinansowanych z EFS. Dzięki wprowadzeniu tego rozwiązania, wnioskodawcy mają możliwość uzyskania odpowiedzi na szczegółowe pytania, związane m.in. z zagadnieniami występowania pomocy publicznej w planowanym projekcie. Tego typu szkolenia zostały w ostatnim okresie objętym ewaluacją bardzo

---

⁴⁷ Np. należałoby szczegółowo omawiać warunki niezbędne do spełnienia kryterium trwałości projektu w ramach danego Poddziałania, kwalifikowalności wydatków i występowania pomocy publicznej w różnych typach projektów, prezentować przykłady projektów komplementarnych dla poszczególnych Poddziałania, zasady tworzenia partnerstw w projektach.

wysoko ocenione przez potencjalnych beneficjentów, stąd w wyniku ewaluacji wskazano na potrzebę przeprowadzania większej ich liczby.

Ponadto potencjalni beneficjenci, biorący udział w badaniu ankietowym oraz udzielający wywiadów indywidualnych w ramach ewaluacji, zwracali uwagę, że nie zawsze mają możliwość uczestniczenia w szkoleniach dotyczących aplikowania o środki Programu, dlatego ważna dla nich byłaby możliwość zapoznania się z materiałami szkoleniowymi w sposób zdalny. Podkreślali oni, że chcieliby mieć także szerszy dostęp do materiałów ze szkoleń ze wszystkich instytucji organizujących konkursy w ramach RPO WŁ 2014-2020, by mieć możliwość poszerzania swojej wiedzy jeśli chodzi o rozumienie pojęć (np. pomoc publiczna) czy znajomość dokumentów programowych.

5.2 Obszar II: Kryteria wyboru projektów

Obszar II obejmuje kryteria wyboru projektów, tj. zestaw określonych wymogów formalnych i merytorycznych, zawartych w Szczegółowym Opisie Osi Priorytetowych RPO WŁ 2014-2020, które muszą spełniać projekty, aby uzyskać dofinansowanie z publicznych środków wspólnotowych.

Ocena systemu kryteriów wyboru projektów dotyczyła następujących zagadnień:

- sposób sformułowania kryteriów wyboru projektów oraz ich definicje, tj. ich obiektywność, mierzalność (weryfikowalność), transparentność, jednoznaczność i precyzyjność, poprawność merytoryczna, spójność wewnętrzna w ramach poszczególnych konkursów;
- skuteczność systemu kryteriów wyboru projektów, tj. zdolności do wyboru projektów optymalnych z punktu widzenia logiki interwencji i celów RPO WŁ 2014-2020 oraz założeń sformułowanych na potrzeby systemu ram wykonania.

W ramach obszaru II analizie i ocenie poddane zostały m. in. następujące zagadnienia szczegółowe:

- Spójność kryteriów z założeniami i celami działań oraz RPO WŁ 2014-2020 (w tym ze wskaźnikami realizacji oraz z kluczowymi etapami wdrażania uwzględnionymi w ramach wykonania),
- Adekwatność znaczenia (wagi) przypisanego danemu kryterium z punktu widzenia celów działań RPO WŁ 2014-2020 (w tym założeń ram wykonania),
- Istotność kryteriów (m.in. identyfikacja kryteriów pominiętych, a istotnych z punktu widzenia celów działań i RPO WŁ 2014-2020, w tym założeń ram wykonania i/lub eliminacja kryteriów nieistotnych),
- Zdolność kryteriów do wpływania na realną jakość przedkładanych projektów (dotyczy wpływu kryteriów na realną jakość projektów w odróżnieniu od wpływu kryteriów jedynie na treść wniosku o dofinansowanie. Celem oceny w tym zakresie jest sformułowanie rekomendacji służących zapobieganiu zjawisku przygotowywania wniosków pod wymagane kryteria i związaną z nimi punktacją przy jednoczesnym braku przełożenia treści wniosku na późniejszą realną jakość projektu - w tym w szczególności produkty i rezultaty),
- Zdolność kryteriów do wyboru projektów innowacyjnych,
- Zagrożenie dyskryminacją określonych grup potencjalnych beneficjentów oraz grup docelowych,
- Spójność z zasadami realizacji polityk horyzontalnych.

5.2.1 Wyniki ewaluacji

Zgodnie z zapisami Programu oraz *Szczegółowym Opiszem Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020*, system wyboru projektów przewiduje osobne kryteria i różny sposób ich oceny⁴⁸ dla każdej Osi, Działania i Poddziałania w RPO WŁ 2014-2020.

W systemie wyboru i oceny projektów Programu, funkcjonują następujące rodzaje kryteriów:

- Kryteria formalne,
- Kryteria formalne dopuszczające,
- Kryteria formalne uzupełniające,
- Ogólne kryteria dostępu weryfikowane na etapie oceny formalno-merytorycznej,
- Kryteria formalne dostępu,
- Kryteria merytoryczne,
- Kryteria merytoryczne dostępu,
- Kryteria merytoryczne punktowe,
- Kryteria merytoryczne ogólne,
- Ogólne kryteria merytoryczne weryfikowane na etapie oceny formalno-merytorycznej,
- Szczegółowe kryteria dostępu,
- Kryteria premiujące,
- Kryteria zgodności ze strategią ZIT,
- Ogólne kryterium podsumowujące dla projektów konkursowych weryfikowane na etapie oceny formalno-merytorycznej.

Lista kryteriów wyboru projektów (tj. Załącznik nr 3 do SZOOP) jest w trakcie realizacji Programu modyfikowana (np. zmiany SZOOP wraz z załącznikami), co wynika nie tylko z konieczności ich dostosowania do zmieniających się regulacji ustawowych, potrzeby dostosowania do nowych dokumentów na poziomie krajowym (map potrzeb zdrowotnych opracowywanymi przez Ministerstwo Zdrowia), ale także na wniosek IOK, w przypadku stwierdzenia w toku oceny projektów, że któreś z kryteriów jest nieprecyzyjne, powielano się lub było niejasno opisane.

Przeważająca większość przedstawicieli beneficjentów i potencjalnych beneficjentów, biorących udział w badaniu metodą wywiadów pogłębionych IDI, oceniła zarówno kryteria formalne dostępu, jak i kryteria merytoryczne (lub formalno-merytoryczne w przypadku projektów współfinansowanych z EFS) obowiązujące w Poddziałaniach, w których ubiegali się (lub planują się ubiegać) o dofinansowanie jako trudne do spełnienia. Jednocześnie ze strony ekspertów oceniających wnioski, przede wszystkim reprezentujących IZ i IP, podkreśla się ważną rolę kryteriów wyboru projektów w ukierunkowaniu dofinansowania ze środków Programu na najważniejsze potrzeby w regionie, a także na osiągnięcie wskaźników określonych w Programie.

Kryteria muszą być w pewien sposób restrykcyjne, ponieważ to one mobilizują beneficjentów do wysiłku i w trakcie aplikowania, i do realizacji. To kryteria przyczyniają się do osiągnięcia wskaźników i celów Programu. [wypowiedź przedstawiciela IZ podczas panelu ekspertów]

---

⁴⁸ Tj. etapy oceny, sposób punktacji, w tym – wagi w ocenie punktowej dla poszczególnych kryteriów.

W momencie zakończenia niniejszego badania ewaluacyjnego, IZ dla RPO WŁ 2014-2020 rozpoczęła proces dostosowywania systemu wyboru projektów i kryteriach wyboru projektów, do zmian, jakie wynikają z nowelizacją tzw. ustawy wdrożeniowej, która weszła w życie 2 września 2017 r.

Najważniejsze zmiany w zakresie systemu wyboru projektów i kryteriach wyboru projektów, wprowadzone nowelizacją ustawy wdrożeniowej, to:

- W art. 2 ustawy dodano dwie nowe definicje: kryteriów wyboru projektów (tj: „kryteria umożliwiające ocenę projektu opisanego we wniosku o dofinansowanie projektu, jego wybór do dofinansowania i zawarcie umowy o dofinansowanie projektu albo podjęcie decyzji o dofinansowaniu projektu, zgodne z warunkami, o których mowa w art. 125 ust. 3 lit a rozporządzenia ogólnego, zatwierdzone przez komitet monitorujący”) oraz definicję warunków formalnych (tj. „warunki odnoszące się do kompletności, formy oraz terminu złożenia wniosku o dofinansowanie projektu, których weryfikacja odbywa się przez stwierdzenie spełnienia albo niespełnienia danego warunku”). Co istotne, kryteria wyboru projektów, o których mowa w art. 2 pkt 13a obejmują merytoryczne jak i formalne kryteria oceny i wyboru projektów. Spełnienie bowiem wszystkich kryteriów wyboru projektów powoduje, że dany projekt może zostać przyjęty do dofinansowania, tj. może zostać zawarta umowa lub podjęta decyzja o dofinansowanie danego projektu ocenionego pozytywnie. W związku z tą zmianą, niezbędne będzie zweryfikowanie listy obecnie obowiązujących kryteriów wyboru projektów RPO WŁ 2014-2020 w ten sposób, by jednoznacznie odróżnić kryteria formalne od warunków formalnych, których definicja została zawarta w art. 2 pkt 27a ustawy znowelizowanej. Ma to na celu zapewnienie w miarę jednolitego sposobu klasyfikowania poszczególnych elementów wniosku o dofinansowanie projektu tak, aby uniknąć zróżnicowanego traktowania wnioskodawców w ramach poszczególnych programów operacyjnych, a nawet postępowań prowadzonych w ramach jednego programu”. Ustawodawca wskazał ponadto, że proponowane zmiany mają przyspieszyć i ułatwić dokonywanie oceny projektów.
- Wprowadzenie funkcji Rzecznika Funduszy Europejskich, który będzie odpowiedzialny m.in. za gromadzenie wniosków i postulatów związanych z realizacją programów operacyjnych, które będą wpływały na usprawnienie systemu wdrażania. Rzecznika obligatoryjnie powołać ma Instytucja Zarządzająca, a fakultatywnie inne instytucje systemu realizacji programów operacyjnych.
- Przeprowadzanie konkursów w rundach – nowe zapisy ustawy wdrożeniowej dopuszczają, by poszczególne konkursy były dzielone na rundy (przed nowelizacją brakowało jasnych uregulowań w tym zakresie, nowelizacja doprecyzuje zasady organizacji rund), co oznacza, że podmioty, które nie zdążą złożyć wniosku konkursowego w danym terminie, będą mogły to zrobić w kolejnej rundzie. Takie rozwiązanie pozwoli wnioskodawcom na skompletowanie wszystkich potrzebnych dokumentów i zapewni możliwość złożenia wniosku o dofinansowanie planowanego przedsięwzięcia.
- Ograniczenie obowiązku przedkładania dokumentów - ułatwieniem będzie zwolnienie wnioskodawców z obowiązku dostarczenia dokumentów, które instytucja będzie mogła uzyskać sama, np. stosowne zaświadczenia z Urzędu Skarbowego lub ZUS albo dane z dostępnych powszechnie rejestrów, m.in. KRS.
- Ograniczenie liczby dokumentów stosowanych przy realizacji projektu – w nowelizacji ustawy przewidziano rezygnację z wytycznych programowych, do których stosowania beneficjenci są

obecnie zobowiązani. Zamiast nich obowiązywać będą wyłącznie wytyczne wydawane przez Ministra Rozwoju i Finansów, w ściśle wskazanym zakresie.

- Sprawniejsze przygotowanie wniosków i ich ocena - każdy wniosek o dofinansowanie projektu będzie w pierwszej kolejności oceniany w zakresie spełniania warunków formalnych (weryfikacja czy wniosek zawiera wszystkie załączniki, jest poprawnie wypełniony i złożony we właściwym terminie). Jeśli we wniosku stwierdzone zostaną braki lub oczywiste pomyłki, to wnioskodawca zostanie wezwany do ich uzupełnienia albo IOK sama je poprawi i wniosek będzie mógł być skierowany do oceny merytorycznej. Na tym etapie sprawdzane będzie, czy wniosek spełnia tzw. kryteria wyboru projektów, które będą wskazane w regulaminie konkursu. Na tym etapie również będzie możliwe poprawienie wniosku zgodnie z regulaminem konkursu.
- Profesjonalna ocena projektów – w nowelizacji ustawy wskazano wprost, że w skład komisji oceniającej projekty będą mogli wejść tylko pracownicy mający wiedzę, umiejętności, doświadczenie lub uprawnienia w dziedzinach, których konkurs dotyczy.
- Możliwość wycofania środka odwoławczego (protestu) przez wnioskodawcę (tj. wycofania złożonego wcześniej protestu wobec negatywnej oceny wniosku o dofinansowanie), co pozwoli na szybszą i sprawniejszą ocenę pozostałych wniosków.
- Skrócenie terminów w postępowaniu odwoławczym - z 21 do 14 dni skrócono termin na weryfikację zasadności protestu, przez instytucję, która oceniała projekt, przed jego przekazaniem do instytucji odwoławczej. Czas na rozpatrzenie protestu skróci się z 30 do 21 dni, a łączne rozpatrzenie protestu z 60 do 45 dni. Wpłyne to pozytywnie na tempo oceny wniosków o dofinansowanie.
- Ułatwienia w realizacji projektów partnerskich - partnerstwa służące wspólnej realizacji projektu będą mogły być zawierane przez wszystkie podmioty bez ograniczeń. Obecnie jest to zabronione w odniesieniu do podmiotów, między którymi występują określone powiązania. Dodatkowo przewidziano możliwość zmiany partnera w projekcie bez negatywnych konsekwencji dla realizowanego przedsięwzięcia.

Dodatkowo wytyczne dotyczące wyboru projektów zostaną zmienione tak, aby w trakcie oceny projektu nie weryfikować dwukrotnie tych samych aspektów (rezygnacja z zasady „dwóch par oczu”) oraz dopuszczono możliwość, by w ocenie projektu – w celu poprawy jakości procesu oceny projektów – jako eksperci mogli uczestniczyć pracownicy innych instytucji.

OP I – Działanie I.1 Rozwój infrastruktury badań i innowacji, Poddziałania: I.2.1. Infrastruktura B+R przedsiębiorstw oraz I.2.2 Projekty B+R przedsiębiorstw

W ramach wywiadów indywidualnych z beneficjentami i potencjalnymi beneficjentami, panelu ekspertów oraz FGI z przedstawicielami partnerów społeczno-gospodarczych, dotyczących Osi priorytetowej I, najwięcej kontrowersji budziły kryteria wyboru projektów w ramach Poddziałania I.2.1 oraz I.2.2. Jeśli chodzi o Poddziałanie I.2.2 Projekty B+R przedsiębiorstw, ze strony beneficjentów i potencjalnych beneficjentów zgłaszano uwagi odnośnie kryteriów dotyczących tylko dużych przedsiębiorstw:

- Wystąpienie efektu dyfuzji działalności B+R (opis kryterium: *Czy projekt dużego przedsiębiorstwa zakłada efekt dyfuzji działalności B+R? Ocenie podlega, czy duże przedsiębiorstwo założyło we wniosku o dofinansowanie występowanie w trakcie realizacji projektu lub w okresie trwałości efektu dyfuzji poprzez opis planowanej współpracy z MŚP*

lub NGO lub organizacjami badawczymi w zakresie działalności B+R związanej z realizowanym projektem. Specyfika współpracy powinna być powiązana z zakresem prac badawczo-rozwojowych, będących przedmiotem planu prac badawczo-rozwojowych.

oraz

- Zasadność realizacji projektu (opis kryterium: *Czy projekt ze względu na charakter, poziom ryzyka lub rentowność może zostać zrealizowany wyłącznie przez duże przedsiębiorstwo? Kryterium zostanie uznane za spełnione, jeżeli z zamieszczonej w dokumentacji aplikacyjnej analizy przeprowadzonej przez duże przedsiębiorstwo wynika, że projekt nie może zostać zrealizowany przez MŚP z powodu wysokiego ryzyka lub niskiej rentowności, lub ze względu na unikalny charakter*).

Kryteria te miałyby być potencjalnie dyskryminujące duże przedsiębiorstwa, które – zdaniem badanych beneficjentów i potencjalnych beneficjentów – mają większy potencjał do realizacji przedsięwzięć B+R niż MŚP. Zwłaszcza kryterium dotyczące dyfuzji – zdaniem uczestników badania ewaluacyjnego – oznaczające w praktyce wymóg nieodpłatnego dzielenia się efektami prac B+R, stoi w sprzeczności z interesami przedsiębiorstw komercyjnych, zwłaszcza innowacyjnych (szczególnie zainteresowanych realizacją badań własnych na potrzeby opracowania unikalnych technologii dających im przewagę konkurencyjną na rynku). Z tego względu sugerowano przeniesienie ich do kryteriów premiujących (których w konkursie w 2016 roku nie przewidziano dla tego Poddziałania), co dodatkowo uzasadnione jest faktem, iż inne z kryteriów merytorycznych punktowych dla tego Poddziałania: „Formuła realizacji projektu” dotyczy oceny „*czy projekt jest realizowany przez MŚP albo przez duże przedsiębiorstwo wspólnie z MŚP albo przez duże przedsiębiorstwo we współpracy z MŚP, NGO lub jednostkami naukowymi*”⁴⁹. Tak sformułowane kryterium merytoryczne punktowe (które z uwzględnieniem wag dla tego kryterium pozwala na zdobycie aż 6 z 42 punktów) w wystarczający sposób premiuje zdaniem badanych, współpracę dużego przedsiębiorstwa z sektorem MŚP, jednostkami naukowymi, czy NGO. W toku analizy wielokryterialnej przeprowadzonej dla kart ocen wniosków, złożonych w ramach tego Poddziałania, nie stwierdzono powyższej zależności, dlatego w tym zakresie – zdaniem ewaluatora nie jest konieczne modyfikowanie listy kryteriów wyboru projektów dla Poddziałania.

Ze strony ekspertów oceniających wnioski złożone w ramach Osi I, padła także propozycja, by w przypadku oceny projektów B+R (dotyczących wdrożeń, prac i wyników B+R) dodać kryterium, które określałoby jednoznacznie, że dla danego projektu, wdrażanie wyników prac B+R powinno odgrywać zasadniczą rolę. Obecnie ten aspekt jest, zdaniem ekspertów oceniających wnioski, w bardzo małym stopniu uwzględniany przez wnioskodawców (wyniki B+R stanowią niewielki komponent w projekcie), co zdaniem rozmówców nie jest zgodne z celami tej Osi priorytetowej. Ze względu jednak na zebrane w toku ankietyzacji i wywiadów IDI opinie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Poddziałania I.2.1. Infrastruktura B+R przedsiębiorstw oraz Poddziałania I.2.2 Projekty B+R przedsiębiorstw, uznających w przeważającej większości kryteria wyboru projektów za trudne do spełnienia, dodanie tego, proponowanego przez oceniających wnioski podczas panelu ekspertów kryterium, ewaluator uznał za niezasadne. W obecnym zestawie kryteriów, eksperci mają możliwość odniesienia się do tego aspektu projektu w ramach oceny

---

⁴⁹ Od czasu sporządzenia niniejszego raportu, zmianie uległ sposób oceny kryterium; powyższe zapisy odnoszą się do stanu na II półroczu 2016 roku – co wynika z długiego okresu badania i przyjętej metodyki – ewaluacja dotyczyła pierwszego konkursu/naboru w danym Poddziałaniu.

kryterium *Plan prac badawczych*. Według opisu tego kryterium, należy w nim wykazać zastosowanie prac B+R w gospodarce (tj. w jakich obszarach gospodarki będą miały zastosowanie, w szczególności w zakresie wsparcia przedsiębiorstw w pracach nad innowacjami produktowymi i procesowymi), co w znacznej mierze odpowiada zgłoszonej przez ekspertów propozycji dotyczącej dodania tego typu kryterium.

Ponadto, podczas panelu ekspertów ze strony osób oceniających wnioski padła propozycja, by w Działaniu I.1. - Rozwój infrastruktury badań i innowacji, dwa niżej wymienione kryteria formalne specyficzne przenieść do etapu oceny merytorycznej (zakwalifikować do kryteriów merytorycznych ocenianych zero-jedynkowo, których niespełnienie skutkuje odrzuceniem wniosku):

- Nowa infrastruktura badawcza (jeśli dotyczy) nie powiela i stanowi dopełnienie istniejących zasobów (opis kryterium: *Czy nowa infrastruktura badawcza nie powiela dostępnej infrastruktury wnioskodawcy i stanowi element dopełniający jego istniejące zasoby? Ocenie podlega, czy wnioskodawca wykazał, iż nowe przedsięwzięcie w zakresie infrastruktury badawczej nie powiela istniejącej infrastruktury i stanowi poszerzenie istniejącej oferty badawczej, w tym powstałej w ramach wsparcia udzielonego w ramach perspektywy 2007-2013*).

oraz

- Finansowanie infrastruktury TIK (jeśli dotyczy - opis kryterium: *Czy finansowana w projekcie infrastruktura TIK jest niezbędna do realizacji projektu z zakresu wsparcia infrastruktury badawczej? Ocenie podlega konieczność finansowania TIK ze względu na jej wymagane zastosowanie, niezbędne do realizacji przedsięwzięcia z zakresu wsparcia infrastruktury badawczej. Finansowanie infrastruktury TIK jest możliwe tylko wówczas, gdy infrastruktura ta jest komponentem szerszego projektu*).

Za tym rozwiązaniem przemawiał fakt, że pracownicy instytucji, zajmujący się oceną formalną złożonych wniosków mają trudności z jednoznaczną oceną spełniania tych kryteriów. Ewaluator uznał tę propozycję za zasadną i wymagającą wprowadzenia zmian w kryteriach dla Działania I.1. Są one bowiem ściśle powiązane z aspektami merytorycznymi projektów i ze względu na ich specyfikę (wysoki stopień specjalizacji, stosowanie zaawansowanych technologii, nazewnictwo branżowe), nie zawsze możliwe jest odniesienie się do tych kryteriów bez dogłębnej znajomości merytorycznych części wniosku.

Podczas warsztatu ewaluacyjnego zaproponowano także zmianę w zakresie kryteriów formalnych dla OP I i II, polegającą na uwspólnieniu dwóch z nich: „Zgodność projektu z przepisami pomocy publicznej lub pomocy *de minimis*” oraz „Projekt nie dotyczy sektorów wyłączonych ze wsparcia”. Obydwa te kryteria odnoszą się do tych samych zapisów *Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającym niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu* i *Rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis* i mogłyby stanowić jedno kryterium.

Podsumowując, oprócz wątpliwości co do jasności sformułowania wymienionych powyżej kryteriów, sposób oceny wniosków w ramach Poddziałania I.2.1. i I.2.2 nie budzi zastrzeżeń; wszystkie pozostałe kryteria i warunki przyznania punktów, zostały jasno określone.

OP II - Poddziałanie II.1.1 Tereny inwestycyjne; Poddziałanie II.1.2 Profesjonalizacja usług biznesowych; Poddziałanie II.2.1 Modele biznesowe MŚP; Poddziałanie II.2.2 Promocja gospodarcza regionu; Poddziałanie II.2.3 Promocja gospodarcza regionu – miasto Łódź; Poddziałanie II.3.1 Innowacje w MŚP

W Osi Priorytetowej II, najwięcej uwag i wątpliwości, zarówno ze strony ekspertów oceniających wnioski, jak i przedstawicieli potencjalnych beneficjentów i beneficjentów, wzbudziło kluczowe dla tego Poddziałania kryterium *Innowacyjność projektu w skali regionu* dla Poddziałania II.3.1 - *Innowacje w MŚP*. Respondenci badania wskazywali na trudności w interpretacji tego kryterium, którego opis brzmi: „Czy projekt dotyczy innowacyjnych rozwiązań w obrębie produktu lub procesu zgodnie z Podręcznikiem Oslo - *Zasady gromadzenia i interpretacji danych dotyczących innowacji*, wydanie trzecie z 2005 roku, wspólna publikacja OECD oraz Eurostat? Kryterium zostanie uznane za spełnione, jeżeli wdrażane w ramach projektu innowacyjne rozwiązanie jest stosowane w województwie łódzkim nie dłużej niż 3 lata. Ocena będzie dokonywana na podstawie przedstawionych przez wnioskodawcę informacji potwierdzających innowacyjność projektu, zawartych we wniosku o dofinansowanie, opinii o innowacyjności lub załączonych dokumentach takich jak: wyniki badań, publikacje naukowe, dokumenty patentowe, dokumenty statystyczne i inne, które pozwolą na weryfikację spełnienia niniejszego kryterium.”

Spełnianie tego kryterium jest oceniane na podstawie informacji potwierdzających innowacyjność projektu, zawartych we wniosku o dofinansowanie, opinii o innowacyjności lub załączonych dokumentach, takich jak m.in.: wyniki badań, publikacje naukowe, dokumenty patentowe, statystyczne, które pozwolą na weryfikację spełnienia tego kryterium. Eksperti oceniający wnioski podkreślają, że wnioskodawcy bardzo często przedstawiają pozytywne opinie o innowacyjności pochodzące z mało wiarygodnych ośrodków, słabo umotywowane, anonimowe (bez danych autora).

Wiarygodność wymienionych w opisie kryterium *Innowacyjność projektu w skali regionu* podmiotów, mogących wydać opinię o innowacyjności jest bardzo zróżnicowana, a jednocześnie opis kryterium nie przewiduje wprost możliwości nie uznania przedłożonej opinii o innowacyjności ze względu na wątpliwości eksperta oceniającego wniosek, co do rzetelności opinii i kompetencji jej autora/autorów. W związku z tym Ewaluator uznał za wartościowe wprowadzenie zmiany w dokumentacji konkursowej naborów w ramach Poddziałania II.3.1, polegającej na wprowadzeniu do opisu kryterium wymogu wskazania w opinii o innowacyjności danych (nazwisk, afiliacji) jej autorów z zastrzeżeniem, że ekspert oceniający wniosek może weryfikować kompetencje autora (jego specjalność naukową, listę publikacji, zakres działalności naukowej) za pomocą powszechnie dostępnych, wiarygodnych źródeł, np. bazy Google scholar.

W badaniu ankietowym z przedstawicielami potencjalnych beneficjentów i nieskutecznych wnioskodawców, za najtrudniejsze do spełnienia i najbardziej obciążające aspekty przygotowania aplikacji w Poddziałaniu II.1.2, respondenci uznali konieczność przeprowadzenia analizy finansowej dla projektu; z kolei w badaniu metodą IDI z przedstawicielami beneficjentów tego Poddziałania respondenci jako kryterium trudne do spełnienia wskazywali *Wspieranie przedsiębiorczości*. Opis kryterium wymaga, aby we wniosku znalazła się informacja na temat długości posiadanego przez wnioskodawcę udokumentowanego doświadczenia w zakresie doradztwa/wspierania przedsiębiorczości w rozwoju biznesu, w tym współpracy biznesu z sektorem B+R, poświadczonego np. fakturami, zaświadczeniami *de minimis* lub dotacjami na realizację usług proinnowacyjnych.

Zdaniem ewaluatora w tym zakresie nie ma jednak potrzeby modyfikacji - opis tego kryterium nie budzi wątpliwości co do sposobu przyznawania punktacji w ramach kryterium, a samo kryterium bezpośrednio wynika z Celu tematycznego 3 *Wzmacnianie konkurencyjności małych i średnich przedsiębiorstw*, w ramach którego realizowana jest Oś II. Opis kryterium odnosi się do zapisów SZOOP dla tego Poddziałania, przewidującego wsparcie ze środków Działania II.1 przedsięwzięć służących zwiększeniu zastosowania innowacji w przedsiębiorstwach sektora MŚP, które osiągnane jest poprzez realizację inwestycji, które prowadzą do wzmocnienia zdolności prorozwojowych firm oraz wprowadzania na rynek wysokiej jakości produktów lub usług. Z tego względu, w opinii ewaluatora, nie jest więc zasadne usunięcie tego kryterium.

Odnosnie kryteriów dla Poddziałania II.2.2 - *Promocja gospodarcza regionu*, zwracano uwagę, że dwa kryteria merytoryczne punktowe: *Tworzenie warunków dla internacjonalizacji działalności gospodarczej przedsiębiorstw* oraz *Budowanie powiązań gospodarczych* zostały dobrze, bo elastycznie określone, a ich ocena odwołuje się przede wszystkim do wiedzy i doświadczenia ekspertów oceniających wnioski, co w odniesieniu do specyfiki tego Poddziałania jest właściwym rozwiązaniem.

Należy zauważyć, że w analizowanej OP II *Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka* zebrane w toku badania jakościowego opinie beneficjentów oraz ekspertów oceniających wnioski na temat obowiązujących kryteriów były pozytywne: uznano je za mierzalne, odpowiednie do całościowej oceny projektów oraz umożliwiające wybór takich przedsięwzięć, które trafnie wpisują się w cele RPO Wł 2014–2020. Na potrzebę przeformułowania opisów wymienionych wyżej kryteriów merytorycznych wskazywali przede wszystkim potencjalni beneficjenci i przedstawiciele partnerów społeczno-gospodarczych.

Na podstawie wyników analizy wielokryterialnej dla Poddziałania OP II objętych ewaluacją, za trudne do spełnienia, uznać należy:

- W Poddziałaniu II.1.1 *Poprawności analizy finansowej i ekonomicznej*,
- W Poddziałaniu II.1.2 *Wnioskodawca posiada strategię biznesową, Wnioskodawca posiada minimum roczny plan pracy, w tym dla przedsięwzięcia objętego projektem, Działania podejmowane w celu podniesienia jakości, Poprawność analizy finansowej, Wykonalność ekonomiczna i organizacyjna*,
- W Poddziałaniu II.2.2 – kryteria formalne (wszystkie wnioski odrzucone nie przeszły oceny formalnej).

Z kolei w Poddziałaniu II.2.3 – *Promocja gospodarcza regionu – miasto Łódź* nie stwierdzono występowania znaczących trudności w zakresie spełniania kryteriów wyboru projektów. Na podstawie przeprowadzonego wywiadu IDI z przedstawicielem jedyne go beneficjenta, należy stwierdzić, że kryteria wyboru projektów w tym Poddziałaniu nie stanowiły bariery, a jedynie ukierunkowały założeni projektu. Należy przy tym podkreślić, że przedstawiciele beneficjenta (Urząd Miasta w Łodzi) rozpoczęli przygotowania do opracowania projektu niemal rok przed złożeniem wniosku, uczestniczyli w szkoleniach dla potencjalnych beneficjentów oraz wielokrotnie kontaktowali się z IOK w celu wyjaśnienia swoich wątpliwości co do kryteriów wyboru projektów; jak podkreślał przedstawiciel beneficjenta w wywiadzie IDI, było to bardzo pomocne w opracowaniu wniosku i pozyskaniu dofinansowania dla projektu.

Podsumowując można zauważyć, iż wątpliwości beneficjentów i wnioskodawców dotyczą tych kryteriów, których opis odsyła do innych dokumentów, niezacytowanych wprost na liście kryteriów. Przykładem:

- Poddziałanie II.3.1: podręcznik OSLO *Innowacyjność projektu w skali regionu*; opis kryterium: „Czy projekt dotyczy innowacyjnych rozwiązań w obrębie produktu lub procesu zgodnie z Podręcznikiem Oslo - *Zasady gromadzenia i interpretacji danych dotyczących innowacji*, wydanie trzecie z 2005 roku, wspólna publikacja OECD oraz Eurostat? Dodatkowym efektem projektu może być wprowadzenie nowych rozwiązań organizacyjnych lub marketingowych jednak te rodzaje innowacji nie będą podlegały ocenie. Kryterium zostanie uznane za spełnione, jeżeli wdrażane w ramach projektu innowacyjne rozwiązanie jest stosowane w województwie łódzkim nie dłużej niż 3 lata. Ocena będzie dokonywana na podstawie przedstawionych przez wnioskodawcę informacji potwierdzających innowacyjność projektu, zawartych we wniosku o dofinansowanie, opinii o innowacyjności lub załączonych dokumentach takich jak: wyniki badań, publikacje naukowe, dokumenty patentowe, dokumenty statystyczne i inne, które pozwolą na weryfikację spełnienia niniejszego kryterium.

Sposób oceny spełniania kryteriów dla tego Poddziałania, badani przedstawiciele beneficjentów, uznali za opisany w sposób jasny i jednoznaczny oraz nie wymagający wprowadzania zmian. Ze strony beneficjentów podobne opinie dotyczyły Poddziałania II.3.2. Zdaniem ekspertów oceniających wnioski, w tym Poddziałaniu we właściwy sposób (tj. poprzez wysokie wagi w punktacji przy ocenie kryterium *Innowacyjność projektu w skali regionu*) preferuje się projekty sprzyjające rozwojowi innowacyjności w regionie:

*W II.3.2. największa waga przypisywana była do tego, czy firma prowadzi innowacje, czy sama opracowała jakąś innowację czy zakupiła, czy kupowała tylko gotową technologię, to wtedy 0 punktów. Żadna innowacja jego własna, nawet można było 12 pkt na 55 możliwych do zdobycia i wydaje mi się, że jeżeli projekty są na innowacje, to rzeczywiście może waga jest tutaj właściwa.
[wywiad z ekspertem oceniającym wniosek]*

OP III – Poddziałanie III.1.1 Niskoemisyjny transport miejski – ZIT; Poddziałanie III.1.2 Niskoemisyjny transport miejski; Poddziałanie III.2.1 Drogi wojewódzkie; Poddziałanie III.2.2 Drogi lokalne; Działanie III.4 Transport kolejowy

W przeprowadzonej w ramach *desk research* analizie kryteriów wyboru projektów w Działaniu III.4 *Transport kolejowy*⁵⁰, nie zidentyfikowano istotnych problemów dotyczących ich sformułowania.

Z kolei Beneficjenci Poddziałania III.1.2 *Niskoemisyjny transport miejski*, biorący udział w badaniu IDI, zauważali, że decydującym czynnikiem w dostępie do dofinansowania projektów z zakresu niskoemisyjnego transportu miejskiego w ramach RPO Wł 2014-2020, mógł być wymóg wykazania komplementarności projektu. Wskazywano na widoczne w systemie kryteriów premiowanie

⁵⁰ Dla tego Działania nie uzyskano zgody na przeprowadzenie wywiadu ze strony jedynego beneficjenta, jak również ze strony ekspertów przeprowadzających ocenę merytoryczną złożonego wniosku. ze względu na specyfikę tego Działania, nie przeprowadzono szkolenia dla potencjalnych beneficjentów o tej tematyce, a w toku ankietyzacji nie zidentyfikowano żadnego podmiotu, który mógłby stać się beneficjentem tego Działania. Z tego względu dla Działania przeprowadzono jedynie analizę kryteriów metodą gabinetową (*desk research*).

beneficjentów, którzy nie ubiegali się o dofinansowanie ze środków EFRR po raz pierwszy lub takich, którzy z innych Programów wdrażali rozwiązania pozwalające na poprawę jakości oferowanych przez siebie usług. Zdaniem badanych ogólna pula środków przeznaczona na dofinansowanie projektów w konkursie w ramach Poddziałania III.1.2 *Niskoemisyjny transport miejski*, wynosząca 142 570 299,00 PLN była zdecydowanie za niska - pozwoliła na realizację tylko 7 z 13 złożonych projektów, które łącznie opiewały na kwotę 131 629 687,05 PLN.

Odnosnie OP III - *Transport* w toku badania jakościowego żadna z badanych grup: beneficjentów, potencjalnych beneficjentów, przedstawicieli partnerów społeczno-gospodarczych oraz ekspertów oceniających wnioski, nie zgłaszała istotnych uwag co do obowiązujących kryteriów wyboru projektów, jeśli chodzi o ich precyzyjność, mierzalność, obiektywność i możliwość wyboru wysokiej jakości projektów, wpisujących się w cele Programu. Eksperti i beneficjenci zwracali uwagę na zapisy dokumentów programowych, ukierunkowujących środki tej OP RPO WŁ 2014-2020 na inwestycje ograniczone do sieci TEN-T oraz na przedsięwzięcia, których I etap został sfinansowany ze środków RPO WŁ 2007-2013 i w latach 2014-2020 powinna nastąpić ich kontynuacja w kolejnych etapach. Potencjalni beneficjenci wskazywali na istniejące, także poza siecią TEN-T potrzeby inwestycji w drogi lokalne, niemniej zdawali sobie sprawę, że kryterium to w związku z zapisami *Strategii rozwoju województwa łódzkiego – Łódzkie 2020*⁵¹ i samego Programu, nie może obecnie zostać zmienione. Dla Poddziałania OP III, nie wskazano kryteriów trudnych do spełnienia, co potwierdzają wyniki analizy wielokryterialnej:

- W Poddziałaniu III.1.2 – złożono jeden projekt obejmujący swym zakresem jednocześnie infrastrukturę transportową oraz niskoemisyjny tabor miejski i dwa projekty z zakresu infrastruktury transportowej. Wszystkie wnioski w badanej próbie przeszły pozytywnie ocenę merytoryczną,
- W Poddziałaniu III.1.1 (tryb pozakonkursowy) złożono dwa wnioski, a w Poddziałaniu III.2.1 (tryb pozakonkursowy) i Działaniu III.4 - złożono po jednym wniosku. Wszystkie złożone wnioski o dofinansowanie przeszły pozytywnie ocenę merytoryczną.

Kryteria wyboru projektów, zdaniem beneficjentów były jasne, niemniej wymagały podjęcia wcześniejszych, nawet kilkuletnich przygotowań przed złożeniem wniosku. Za kryteria najtrudniejsze do spełnienia beneficjenci, biorący udział w badaniu IDI, uznali kryterium formalne dopuszczające - Opracowanie Planu Gospodarki Niskoemisyjnej oraz planu mobilności miejskiej. Ich przygotowanie jest bardzo pracochłonne i z tego względu należy dużo wcześniej przygotować się do aplikowania w konkursie. Podobne opinie dotyczyły kryterium merytorycznego ogólnego - Stopień przygotowania projektu do realizacji, obejmującego wymóg przedstawienia na etapie aplikowania decyzji lokalizacyjnej inwestycji celu publicznego/ pozwolenia na budowę – pozyskanie tych dokumentów jest z punktu widzenia wnioskodawców bardzo czasochłonne.

OP IV – Poddziałanie IV.2.1 Termomodernizacja budynków – ZIT; Poddziałanie IV.2.2 Termomodernizacja budynków; Poddziałanie IV.3.1 Ochrona powietrza – ZIT; Poddziałanie IV.3.2 Ochrona powietrza

Zarówno przedstawiciele beneficjentów, jak i eksperci oceniający wnioski złożone w ramach Poddziałania IV.3.1, deklarowali w przeprowadzonych z nimi wywiadach, że zarówno lista kryteriów, jak i ich opisy są w odpowiednim stopniu dostosowane do specyfiki projektów, dotyczących ochrony

---

⁵¹ *Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020*, Zarząd Województwa Łódzkiego, Łódź 2006.

powietrza. w wywiadach pogłębionych z beneficjentami tego Poddziałania, wysoko oceniono także przejrzystość punktacji (czytelne wskazanie liczby punktów, jakie można otrzymać za każdy element oceniany w ramach kryterium). Zdaniem badanych beneficjentów, opisy kryteriów są odpowiednio precyzyjne i szczegółowe, co stanowi istotne ułatwienie dla aplikujących. W tym zakresie jednak odmienne opinie padały ze strony ekspertów oceniających wnioski, którzy podczas panelu ekspertów oraz wywiadu IDI proponowali umożliwienie im bardziej elastycznego podejścia do oceny kryteriów, w których limity przyznawanych punktów były określane procentowo: kryterium *Redukcja pyłu zawieszonego PM*, kryterium *Stopień efektywności energetycznej – co najmniej 25%* oraz kryterium *Redukcja emisji CO₂ o minimum 30%*:

Brakowało mi tylko, by ekspert miał 2% lub 10% do dyspozycji bez rozpisywania szczegółów. Czasami było tak, że z punktacji wychodziło bardzo dobrze, a wniosek był słabo przygotowany, niektóre rzeczy były ponaciągane, zwłaszcza parametry redukcji CO₂ i pyłów zawieszonych. i np. zastosowana pompa ciepła powodowała, że bardzo wzrastała efektywność i to trzeba było oceniać, z wyliczeń wychodziła bardzo dobra sprawność, ale z punktu widzenia praktycznego to miałem wątpliwości i chciałbym tu ocenić nieco inaczej niż to wskazuje instrukcja, bo widzę ten wniosek całościowo, nie w tym jednym punkcie. [wypowiedź eksperta oceniającego wnioski – wywiad IDI]

Zdaniem oceniających ściśle określenie liczby punktów, przyznawanych w ocenie tych kryteriów, nie dawało im możliwości całościowej oceny wniosku – w opinii eksperta oceniającego wnioski, rozwiązania technologiczne proponowane przez wnioskodawców do zastosowania w projektach, nie zawsze gwarantowały osiągnięcie wskazanych przez nich poziomów redukcji pyłu zawieszonego czy emisji CO₂, jednak precyzyjnie wskazany sposób punktacji każdego z tych kryteriów z osobna, uniemożliwiał uwzględnienie w ocenie wniosku tego typu wątpliwości.

Z kolei przedstawiciele IZ i IP w ramach badania IDI, wskazywali, że ze strony potencjalnych beneficjentów OP IV wiele uwag zgłaszano do możliwości spełniania kryteriów dotyczących konieczności figurowania projektów w dokumentach nadrzędnych, do których wpisanie się jest czasochłonne i niemożliwe na etapie ogłoszenia o konkursie. Wskazywano, że ogranicza to możliwości skutecznego aplikowania o środki programu (takie kryterium pojawiło się w przypadku konkursu na budynki pasywne).

W ramach niniejszego badania ewaluacyjnego przeprowadzono także m.in. FGI z przedstawicielami partnerów społeczno-gospodarczych, w którym uczestniczyli znawcy obszaru tematycznego tej OP, m.in. przedstawiciele Wojewódzkiego Inspektoratu Ochrony Środowiska w Łodzi, Regionalnej Dyrekcji Ochrony Środowiska w Łodzi, Uniwersytetu Łódzkiego oraz Politechniki Łódzkiej. Uczestnicy tego spotkania podkreślali, że tak określone kryteria wyboru projektów dla tej Osi priorytetowej we właściwy sposób preferują pewne rozwiązania technologiczne ograniczające emisję zanieczyszczeń do powietrza, jednak ze względu na wysoki poziom szczegółowości opisu wykonalności technologicznej i technicznej projektu oraz sprawdzenia efektu ekologicznego rozwiązania, w ocenie wniosku należałoby pozostawić większą swobodę oceny oceniającemu – specjalistcie w tej dziedzinie; w opisie kryteriów podaje się bowiem ściśle przedziały, jeśli chodzi o poziom redukcji emisji pyłu PM 10, PM 2,5 czy CO₂ natomiast zdaniem znawców tematyki tak wąskie zdefiniowanie punktacji w kryteriach nie wystarcza do właściwej oceny wniosku. Podobnego zdania był ekspert oceniający wnioski w tym Poddziałaniu.

W ramach przeprowadzonej analizy wielokryterialnej dla Poddziałań OP IV ZIT, nie wskazano kryteriów trudnych do spełnienia: zarówno w Poddziałaniu IV.2.1 *Termomodernizacja budynków – ZIT*, jak i Poddziałanie IV.3.1 *Ochrona powietrza – ZIT*, za wyjątkiem jednego wniosku w ramach Poddziałania IV.2.1 (negatywną ocenę merytoryczną uzyskał jeden wniosek), wszystkie wnioski o dofinansowanie w badanej próbie przeszły pozytywnie ocenę merytoryczną. Ze względu na fakt, iż kryteria wyboru w OP IV dla projektów realizowanych w ramach Zintegrowanych Inwestycji Terytorialnych i poza ZIT są takie same (lista kryteriów dla Poddziałania IV.2.1 różni się tylko kryteriami dotyczącymi oceny zgodności ze Strategią ZIT), wnioski z analizy dla Poddziałania IV.2.2 można traktować jako tożsame z oceną kryteriów dla Poddziałania IV.2.1. Na podstawie wyników analizy wielokryterialnej należy uznać, iż sposób przyznawania punktów w ocenie tych Poddziałań jest jednoznaczny i zapewnia obiektywność ocen. Tego typu opinie formułowali także wprost eksperci oceniający wnioski, wskazując, iż przyjęte dla Poddziałania kryteria pozwalają na trafny wybór wysokiej jakości wniosków.

Przeprowadzono także analizę wielokryterialną dla Poddziałania IV.3.2. Zgodnie z jej wynikami wszystkie złożone wnioski w bardzo podobnym stopniu spełniały wskazane dla Poddziałania kryteria.

Stwierdzono także, że dla oceny projektów nie miały różnicującego znaczenia kryteria dodatkowe: w kryterium *Ocena efektu ekologicznego w zakresie wymiany lub renowacji źródła ciepła - benzo(a)pirenu* wszystkim wnioskom przyznano trzy punkty; natomiast żaden z wniosków nie spełniał kryterium dodatkowego *Projekt ujęty w Kontrakcie Terytorialnym dla Województwa Łódzkiego*.

OP V – Poddziałanie V.1.2 Rozwój Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego; Poddziałanie V.3.1 Gospodarka wodno-kanalizacyjna – ZIT; Poddziałanie V.3.2 Gospodarka wodno-kanalizacyjna; Poddziałanie V.4.1 Ochrona przyrody; Poddziałanie V.4.2 Przeciwdziałanie degradacji środowiska

W analizowanych Poddziałaniach Osi priorytetowej V, zebrane w toku badania jakościowego opinie beneficjentów oraz ekspertów oceniających wnioski na temat obowiązujących kryteriów były w większości pozytywne. Beneficjenci Poddziałania V.3.2 w wywiadach pogłębionych wskazywali, że ze względu na wprowadzenie w naborach ograniczeń dla aplikujących w dodatkowych merytorycznych kryteriach dostępu dla Poddziałania (tj. wymóg umieszczenia inwestycji w Masterplanie - kryterium spełniały projekty nie mające negatywnego wpływu na stan lub potencjał jednolitych części wód, które znajdują się na listach nr 1 będących załącznikiem do Masterplanów dla dorzeczy Odry i Wisły. Projekty, które mają wpływ na stan lub potencjał jednolitych części wód spełnią kryterium pod warunkiem zgodności z art. 4.7 Ramowej Dyrektywy Wodnej, która została wykazana w drugim cyklu Planów Gospodarowania Wodami w dorzeczach Odry i Wisły), musieli z odpowiednim wyprzedzeniem przygotować się do aplikowania o środki RPO WŁ 2014-2020:

Wymogi ochrony środowiska wymuszają umieszczenie inwestycji w Masterplanie, dana inwestycja musi być ujęta w dokumentach na szczeblu województwa lub kraju. My to uzupełniliśmy, my to mieliśmy i mogliśmy aplikować, ale wiem, że wiele gmin tego nie zrobiło i to je wykluczyło z możliwości dofinansowania. [Wywiad IDI z przedstawicielem beneficjenta]

Podobne opinie, dotyczące ograniczeń dla potencjalnych beneficjentów, nałożonych przez kryteria dostępu, dotyczyły w tym Poddziałaniu kryterium *Kompleksowość projektu w zakresie spełnienia wymogów dyrektywy 91/271/EWG*:

Inny problem był z tym, że w ramach tego konkursu mogły być wnioskowane tylko inwestycje w ramach aglomeracji. To są już trochę inne przepisy, że dany obszar musi spełniać te wymagania, żeby mógł być wpisany do aglomeracji. Też nas to trochę ograniczyło, bo chcieliśmy wykonać większy zakres inwestycji, ale nie mogliśmy, więc musieliśmy ją trochę okroić, żeby uzyskać dofinansowanie chociaż na tą część. [Wywiad IDI z przedstawicielem beneficjenta]

Kompleksowość projektu w zakresie spełnienia wymogów dyrektywy 91/271/EWG dotyczy oczyszczania ścieków komunalnych (opis kryterium: „w celu wypełnienia dyrektywy premiowane będą kompleksowe inwestycje z zakresu gospodarki wodno-ściekowej na obszarach aglomeracji od 2 do poniżej 10 tys. RLM”). Definicji „aglomeracji” nie podano wprost w opisie kryterium, który odsyła do art. 2 pkt 4 tzw. Dyrektywy ściekowej⁵²: „Aglomeracja” oznacza obszar, gdzie zaludnienie i/lub działalność gospodarcza są wystarczająco skoncentrowane, aby ścieki komunalne były zbierane i przekazywane do oczyszczalni ścieków komunalnych albo do końcowego punktu zrzutu”. Definicja aglomeracji znajduje się jednak również w prawodawstwie polskim – m.in. ustawie z dnia 18 lipca 2001 r. Prawo wodne – w związku z koniecznością zapewnienia zgodności każdej inwestycji, nie tylko finansowanej z funduszy europejskich, z prawodawstwem polskim pojęcie aglomeracji jest jednym z podstawowych terminów w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, w związku z powyższym nie ma potrzeby umieszczania definicji w przedmiotowym kryterium. Z kolei RLM (Równoważna Liczba Mieszkańców, ang. *People Equivalent* - PE), to jeden z podstawowych parametrów, wyrażający wielkość ładunku w ściekach, używany w szacowaniu wielkości biologicznych oczyszczalni ścieków. Reprezentuje ona wielokrotność ładunku biologicznego oczyszczanych ścieków w stosunku do wzorcowego jednostkowego ładunku ścieków pochodzących z gospodarstw domowych odprowadzanych przez statystycznego mieszkańca w ciągu doby. Na podstawie Rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 2 marca 1999 r. w sprawie Polskiej Klasyfikacji Statystycznej Dotyczącej Działalności i Urzędzeń Związanych z Ochroną Środowiska Dz. U. Nr 25 poz. 218, a także na podstawie Dyrektywy Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (91/271/EWG) (Dz. U. UE. L Nr 135, str. 40) (Zmiany: Dz. U. UE. L z 1998 r. Nr 67, str. 29 oraz z 2003 r. Nr 284, str. 1), tzw. *Dyrektywy ściekowej*, przyjmuje się, że przeliczeniowy statystyczny mieszkaniec gospodarstwa domowego produkuje dobowo ścieki o ładunku biologicznym wynoszącym 60 gramów tlenu. Znajomość liczby RLM umożliwia dobór odpowiedniej dla danego systemu oczyszczania oczyszczalni ścieków. Należy uznać, że opis tego kryterium jest skomplikowany, odsyła bowiem do innych dokumentów na poziomie europejskim i krajowym, nie podając wprost ich zapisów. Beneficjenci projektów w ramach Poddziałania V.3.1 w wywiadach pogłębionych podkreślali jednak, iż dla osób zajmujących się zawodowo zagadnieniami ochrony środowiska, zapisy te są czytelne. Trudność w spełnieniu kryterium polega na ulokowaniu inwestycji z zakresu gospodarki wodno-ściekowej na obszarach aglomeracji od 2 do poniżej 10 tys. RLM. Aglomeracje takie są wskazane w KPOŚK, a szacowana wartość inwestycji znacznie przekracza alokację dostępną w RPO Wł na lata 2014-2020. Ponadto demarkacja między poziomem regionalnym (od 2 do poniżej 10 000 RLM) a krajowym (od 10 000 RLM) wynika z konieczności jej zachowania, w celu rozdzielenia zakresu wsparcia

⁵² Terminy i definicje. Dyrektywy w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych (91/271/EWG), Bruksela 2007. http://www.kzgw.gov.pl/files/file/Materialy_i_Informacje/Programy/KPOSK/TP2158_treatment_directive_definitions_pl.pdf

między poziomem krajowym i regionalnym, co zostało zagwarantowane przez odpowiednie zapisy w POiŚ oraz RPO – demarkacja została ustalona przez MR.

Z kolei ekspert oceniający wnioski w Poddziałaniu V.3.1, w wywiadzie IDI, jako najtrudniejsze do spełnienia przez aplikujących, uznał kryterium *Poziom skanalizowania gminy (w %)*. Jak podkreślał ekspert (respondent wywiadu IDI), w regionie nieliczne gminy spełniają to kryterium na najwyższym poziomie, co więcej objęcie ich projektem, ze względu na rozproszoną sieć zaludnienia i niekorzystne położenie geograficzne, jest nieopłacalne. Z tego względu prawdopodobnie wiele JST planujących ubieganie się o środki tego Poddziałania zrezygnowało z aplikowania. Z kolei przedstawiciele IZ zwracali uwagę na fakt, że kryteria wyboru projektów mają za zadanie różnicować ilość zdobytych punktów przez poszczególne projekty, a nie być skonstruowane tak, aby każdy projekt osiągnął maksymalną liczbę punktów. Intencją przyświecającą stworzeniu wskazanego kryterium było założenie, iż należy premiować gminy, które mają największe „zapóźnienia” w dostosowaniu gospodarki ściekowej, ponieważ szacowane koszty nakładów inwestycyjnych będą w nich duże, co może stanowić istotną barierę w dostosowaniu kanalizacji sanitarnej do obowiązujących przepisów oraz potrzeb. Efektywność finansowa zagwarantowana jest przepisami prawnymi w tym zakresie, m.in. wskaźnikiem koncentracji – tereny niespełniające wartości wskazanego w przepisach wskaźnika koncentracji nie powinny znaleźć się w aglomeracji, a więc nie mogą być dofinansowane. Gmina na etapie wyznaczania aglomeracji, planując zakres sieci kanalizacyjnej bierze pod uwagę położenie geograficzne oraz rozproszenie zaludnienia.

Z kolei beneficjenci Poddziałania V.4.2. w badaniu metodą IDI zasadniczo dobrze ocenili obowiązujący w naborze zestaw kryteriów. Należy jednocześnie podkreślić, że rozmówcy reprezentowali podmioty realizujące projekty z zakresu ograniczenia degradacji środowiska przyrodniczego w szczególności w miejscach wypoczynku, na szlakach turystycznych, których dotyczyły jedynie 4 kryteria merytoryczne (a więc stosunkowo niewiele w porównaniu z innymi Poddziałaniami RPO WŁ 2014-2020).

W analizowanych Poddziałaniach Osi V - *Ochrona środowiska* zebrane w toku badania jakościowego opinie beneficjentów oraz ekspertów oceniających wnioski na temat obowiązujących kryteriów były dobre. Odmiennie jednak kształtowały się opinie na ten temat w grupie potencjalnych beneficjentów i przedstawicieli partnerów społecznych, biorących udział w FGI tematycznym dla tej Osi Priorytetowej.

Wątpliwości co do trafności kryteriów zgłaszano przede wszystkim w odniesieniu do Poddziałania V.1.2 - *Rozwój krajowego systemu ratowniczo-gaśniczego*. Przedstawiciele partnerów społeczno-gospodarczych oraz nieskuteczni wnioskodawcy podkreślali, że obecna lista kryteriów dla tego Poddziałania de facto faworyzuje jednostki duże, przede wszystkim poprzez kryterium: *Liczba członków jednostki OSP posiadających uprawnienia do prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych* (razem z wagami to jest aż 14 pkt.), a o potrzebach jednostki nie świadczy jej wielkość. Żadne z kryteriów nie dotyczyło np. specyficznej, trudnej lokalizacji (słabo rozwinięta sieć dróg, obszar trudniejszy topograficznie), gdzie potrzeby mogły być większe niż w dużych jednostkach.

Z przeprowadzonej analizy wielokryterialnej kart ocen wniosków wynika, iż trzy kryteria konkursowe były istotnie różnicujące dla tego Poddziałania, tj. różnica średnich ocen wniosków zaakceptowanych i odrzuconych była względnie duża. Są to: *liczba wyjazdów jednostki OSP do zdarzeń w ciągu roku*, *liczba członków jednostki OSP posiadających uprawnienia do prowadzenia działań ratowniczo-*

gaśniczych oraz powierzchnia gminy przypadająca na jeden samochód ratowniczo-gaśniczy. Ponieważ o otrzymaniu dofinansowania decydowała suma przyznanych punktów, największe znaczenie miała liczebność członków jednostki OSP (maksymalnie 14 punktów) oraz liczba wyjazdów jednostki OSP do zdarzeń w ciągu roku (maksymalnie 12 punktów). Pozostałe kryteria nie były różnicujące, tj. różnica średnich ocen wniosków zaakceptowanych i odrzuconych była względnie mała. Ponadto wszystkie kryteria merytoryczne ogólne, z wyjątkiem kryterium dotyczącego wkładu własnego wnioskodawcy w finansowanie projektu, charakteryzowały się niską zmiennością i prawie wszystkie wnioski oceniono identycznie. Warto zauważyć, że wybrane do dofinansowania projekty są realizowane przez jednostki OSP posiadające powyżej 30 członków z uprawnieniami posiadających uprawnienia do prowadzenia działań ratowniczo-gaśniczych⁵³, w gminach, w których powierzchnia przypadająca na jeden samochód ratowniczo-gaśniczy wynosiła co najmniej 22 km², a liczba wyjazdów jednostki OSP do zdarzeń w ciągu roku wynosiła od 25 do 50 wyjazdów.

W tej OP nie zgłaszano uwag co do kryteriów dla Działania V.3 - *Gospodarka wodno-kanalizacyjna*. Szereg uwag krytycznych zgłoszono natomiast do kryteriów dla Poddziałania V.4.1 - *Ochrona przyrody*, przede wszystkim ze strony przedstawicieli partnerów społeczno-gospodarczych – organizacji i instytucji, których działalność jest ukierunkowana na ochronę przyrody. Wątpliwości budziły przede wszystkim kryteria merytoryczne:

- Kryterium *Efekt ekologiczny*, opisany w zał. 3 do SZOOP jako: „różnica (wartość bezwzględna) stanu przed udzieleniem pomocy ze środków RPO WŁ 2014-2020 tj. na etapie składania wniosku o dofinansowanie oraz stanu po zakończeniu realizacji projektu. Uzyskiwane efekty w wyniku realizacji projektów w zakresie ochrony różnorodności biologicznej są zazwyczaj efektami rzeczowymi takimi jak:
  - wzrost liczebności populacji gatunków chronionych i rzadkich na terenie województwa,
  - zachowanie siedlisk i stanowisk gatunków chronionych i regionalnie rzadkich,
  - zachowanie lub utworzenie centrów ochrony różnorodności biologicznej w oparciu o gatunki rodzime,
  - ochrona cennych krajobrazów”.

Biorący udział w spotkaniu fokusowym znawcy tematyki ochrony przyrody zwracali uwagę na ograniczenia dla możliwości zadeklarowania we wniosku efektu w postaci wzrostu liczebności populacji gatunków chronionych i rzadkich na terenie województwa (działania projektowe, choć zrealizowane trafnie z punktu widzenia potrzeb gatunków chronionych mogą nie przynieść wzrostu liczebności osobników na danym, zazwyczaj niewielkim terenie, co nie znaczy, że nie przyniosą długofalowych pozytywnych efektów dla tej populacji w ogóle). Podobnie, znawcom tematyki nieprecyzyjne wdaje się sformułowanie „centrum ochrony różnorodności biologicznej” – ich zdaniem należałoby je w opisie kryterium dokładnie zdefiniować.

Podobne zastrzeżenia budziło kryterium *Stopień wpływu realizacji projektu na zachowanie lub rozwój różnorodności biologicznej*. Ponownie w opisie tego kryterium występuje pojęcie „centrum ochrony różnorodności biologicznej”, a także nieprecyzyjne - zdaniem specjalistów - określenie „siedlisko

---

⁵³ Zgodnie z ustawą o ochronie przeciwpożarowej, ochotnicze straże pożarne mogą zostać włączone do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, współdziałając w tym zakresie z Państwową Strażą Pożarną i innymi jednostkami.

przyrodnicze”, które zdaniem uczestników spotkania fokusowego należałoby dookreślić w opisie tego kryterium.

Beneficjenci tego Poddziałania zasadniczo dobrze ocenili zestaw kryteriów, wskazując na tylko jedną trudność, jaką stanowiło zadeklarowanie we wniosku: *liczby osób objętych projektem*.

Z kolei przedstawiciel jedyne go beneficjenta Poddziałania V.3.1. w badaniu metodą IDI uznał kryteria dla tego Poddziałania za trudne do spełnienia, a jednocześnie podkreślił, iż:

My to składaliśmy przez stowarzyszenie łódzki obszar metropolitalny to mieliśmy z jednej strony łatwiej, bo mieliśmy tę kwotę w jakiś sposób zabukowaną. [IDI z przedstawicielem beneficjenta]

Jako sprawiające trudności na etapie przygotowania wniosku, ze względu na brak wskazania jakich dokładnie informacji się oczekuje w celu wypełnienia kryterium na odpowiednim poziomie, uznano następujące kryteria:

- *Wykonalność techniczna i technologiczna projektu,*
- *Doświadczenie wnioskodawcy w zarządzaniu projektami,*
- *Stopień komplementarności.*

Jak podkreślał rozmówca, z punktu widzenia aplikującego, pożądane byłoby bardziej precyzyjne opisanie tych kryteriów oraz przedstawienie np. na szkoleniach dla wnioskodawców bardziej szczegółowych informacji na temat ocenianych w tych kryteriach aspektów.

OP VI – Poddziałanie VI.1.1 Dziedzictwo kulturowe i infrastruktura kultury – ZIT; Poddziałanie VI.1.2 Dziedzictwo kulturowe i infrastruktura kultury; Poddziałanie VI.2.1 Rozwój gospodarki turystycznej; Poddziałanie VI.3.1 Rewitalizacja i rozwój potencjału społeczno-gospodarczego – ZIT; Poddziałanie VI.3.3 Rewitalizacja i rozwój potencjału społeczno-gospodarczego – miasto Łódź

Przedstawiciele beneficjentów powyższych Poddziałania OP VI, w przeprowadzonych z nimi wywiadach IDI uznali obowiązującą listę kryteriów dla tych Poddziałania za trafnie dobraną, a ich spełnienie na etapie aplikowania o środki RPO WŁ 2014-2020 dla większości z nich nie stanowiło trudności. W wywiadach pogłębionych z beneficjentami Poddziałania VI.1.2 oraz VI.2.1 wskazywano jedynie, że czas na przygotowanie wniosku wraz z pełną dokumentacją, był w ramach ogłoszonych naborów zbyt krótki; wskazywano także na obciążenie instytucji wnioskodawcy, wynikające z konieczności przygotowania SW oraz niezbędnych załączników do wniosku i konieczność podjęcia wcześniejszych przygotowań do aplikowania o środki w tych Poddziałaniach OP VI.

U nas sam nabór trwał 30 dni, a jeszcze bodaj miesiąc przed naborem było ogłoszenie, a więc cała procedura trwała ok. 2 miesięcy. Jest to krótki okres czasu, bo żeby uzyskać chociażby wszystkie niezbędne dokumenty środowiskowe (np. jednolita część wód, zaświadczenia o Naturze 2000), to wszystko trwa. Przy założeniu, że mamy harmonogram na dany rok i jesteśmy w stanie wcześniej się przygotowywać do konkursu, to te 30 dni na samo złożenie aplikacji nie jest za krótkim okresem. Natomiast w momencie podjęcia decyzji o starcie w konkursie nie jesteśmy w stanie złożyć wniosku, żeby nie było uwag formalnych, bo nie uzyskamy pewnych dokumentów, które są niezbędne. Trochę wcześniejsze ogłoszenie konkursu dałoby nam komfort na przygotowanie tych dokumentów, których nie wytwarzamy sami, a o które musimy wnioskować do innych instytucji. [wywiad IDI z przedstawicielem beneficjenta]

Beneficjenci podkreślali, iż sukces w aplikowaniu był możliwy dzięki temu, że od momentu uruchomienia naborów w Programie, śledzili zmiany w harmonogramach, co pozwoliło im na skompletowanie pełnej dokumentacji w terminie składania wniosków, określonym w ogłoszonym konkursie.

Odnosnie kryteriów trudnych do spełnienia, zdaniem beneficjentów Poddziałania VI.1.2 dotyczyły one konieczności określenia we wniosku o dofinansowanie poziomu frekwencji (korzystania z powstałej w ramach projektu infrastruktury w instytucji kultury), a w przypadku Poddziałania VI.2.1 – dotrzymania w projekcie limitu wydatków przeznaczonych na inwestycje w infrastrukturę drogową:

Przeszkadzał nam też limit, że tylko 10% wydatków kwalifikowalnych mogło być przeznaczone na roboty drogowe. W przypadku budowy ciągów pieszo-rowerowych nawiązanie do infrastruktury drogowej jest nieuniknione, a tego typu koszty są bardzo duże. [wywiad IDI z przedstawicielem beneficjenta]

W tym Poddziałaniu zwrócono także uwagę na brak precyzyjnego opisu dotyczącego kryterium innowacyjności w turystyce:

Powinno być jasno w konkursie powiedziane: na czym polega innowacyjność w turystyce, wystaliśmy w tej sprawie prośbę o wyjaśnienia do IZ, ale nie otrzymaliśmy wiążącej odpowiedzi. [wywiad IDI z przedstawicielem beneficjenta]

Przedstawiciele beneficjentów Poddziałania OP VI, w przeprowadzonych z nimi wywiadach IDI uznali obowiązującą listę kryteriów dla tych Poddziałania za trafnie dobraną, a ich spełnienie na etapie aplikowania o środki RPO WŁ 2014-2020 dla większości z nich nie stanowiło trudności. W wywiadach pogłębionych z beneficjentami Poddziałania VI.1.2 oraz VI.2.1 wskazywano jedynie, że czas na przygotowanie wniosku wraz z pełną dokumentacją, był w ramach ogłoszonych naborów zbyt krótki; wskazywano także na obciążenie instytucji wnioskodawcy, wynikające z konieczności przygotowania SW oraz niezbędnych załączników do wniosku i konieczność podjęcia wcześniejszych przygotowań do aplikowania o środki tych Poddziałania OP VI. Za trudne do spełnienia uznano także kryteria dotyczące komplementarności z projektami współfinansowanymi z EFS oraz realizacji projektu w partnerstwie. Ponadto, ich zdaniem zbyt duże są wymagania w zakresie gotowości wnioskodawcy – np. należy posiadać gotową dokumentację przetargową w ramach projektu, co stanowi niepotrzebne obciążenie na etapie aplikowania; proponowano, by umożliwić jej przedstawienie na etapie podpisywania umowy o dofinansowanie projektu. Jednocześnie przedstawiciele beneficjentów ocenili bardzo pozytywnie współpracę ze SŁOM w zakresie przygotowania wniosku i dokumentacji aplikacyjnej.

Według wyników analizy wielokryterialnej dla wniosków złożonych w Poddziałaniu VI.3.1 i Poddziałaniu VI.3.3 wszystkie wnioski w bardzo wysokim stopniu spełniły wymagania kryteriów wyboru (wszystkie złożone wnioski otrzymały dofinansowanie). Niemniej ze względu na niewielką próbę badaną, trudno sformułować jednoznaczne wnioski na temat stopnia trudności kryteriów w tych Poddziałaniach dla potencjalnych beneficjentów.

Jak świadczą wyniki analizy wielokryterialnej dla wniosków złożonych w ramach Poddziałania VI.1.1 Dziedzictwo kulturowe i infrastruktura kultury – ZIT, Poddziałania VI.1.2 Dziedzictwo kulturowe

i infrastruktura kultury oraz Poddziałania VI.2.1 Rozwój gospodarki turystycznej, wśród kryteriów wyboru projektów nie występowały takie, które w istotny sposób różnicowałyby oceny wniosków.

W Poddziałaniu VI.3.3 Rewitalizacja i rozwój potencjału społeczno-gospodarczego – miasto Łódź nie zidentyfikowano trudności w zakresie spełniania kryteriów wyboru projektów. Na podstawie przeprowadzonego wywiadu IDI z przedstawicielem jedyne go beneficjenta (Urząd Miasta w Łodzi), należy stwierdzić, że kryteria wyboru projektów w tym Poddziałaniu nie stanowiły bariery, a jedynie ukierunkowały założenia projektu. Należy przy tym podkreślić, że Urząd Miasta w Łodzi rozpoczął planowanie objętej projektem rewitalizacyjnym inwestycji blisko dwa lata przed złożeniem wniosku, a osoby przygotowujące dokumentację aplikacyjną wielokrotnie kontaktowały się z IOK w celu wyjaśnienia swoich wątpliwości co do kryteriów wyboru projektów; jak podkreślał przedstawiciel beneficjenta w wywiadzie IDI, było to bardzo pomocne w opracowaniu wniosku i pozyskaniu dofinansowania dla projektu.

Respondenci badania IDI, reprezentujący beneficjentów, nie zgłaszali propozycji odnośnie zmian w zakresie kryteriów wyboru projektów w omawianych powyżej Poddziałaniach, uznając, że odpowiednio dostosowali do nich swoje projekty, a ich ocena będzie możliwa jedynie po zakończeniu realizacji projektów i weryfikacji poziomu osiągnięcia założonego poziomu rezultatów.

OP VII – Poddziałanie VII.1.1 Technologie informacyjno-komunikacyjne – ZIT; Poddziałanie VII.1.2 Technologie informacyjno-komunikacyjne; Działanie VII.2 Infrastruktura ochrony zdrowia; Działanie VII.3 Infrastruktura opieki społecznej; Poddziałanie VII.4.1 Kształcenie zawodowe i ustawiczne; Poddziałanie VII.4.2 Edukacja przedszkolna; Poddziałanie VII.4.3 Edukacja ogólna

Poddziałania VII.1.1 oraz VII.1.2 obejmują wsparcie dla projektów przyczyniających się do zwiększenia zastosowania technologii informacyjno-komunikacyjnych w społeczeństwie oraz rozwoju usług publicznych, świadczonych drogą elektroniczną w zakresie e-administracji, e-bezpieczeństwa, e-zdrowia. Zgodnie z zapisami SZOOP, projekty te przyczynić się mają do udostępnienia szerokiego zakresu usług publicznych świadczonych drogą elektroniczną oraz zwiększenia stopnia ich wykorzystania przez mieszkańców województwa łódzkiego. W ramach tych projektów instytucje szczebla regionalnego i lokalnego mogą sfinansować digitalizację będących w ich posiadaniu informacji sektora publicznego, przez co możliwy będzie wzrost wykorzystania oraz podniesienie jakości informacji sektora publicznego, udostępnianych w postaci cyfrowej. Warunkiem udzielenia wsparcia na digitalizację, jest zapewnienie powszechnego, otwartego dostępu do tych zasobów w postaci cyfrowej.

Przedstawiciele beneficjentów Osi priorytetowej VII RPO WŁ 2014-2020 w wywiadach IDI nisko ocenili terminy ogłoszenia, czas trwania naborów i częstotliwość przeprowadzania konkursów w kontekście swoich możliwości złożenia wniosku o dofinansowanie - w ramach Działania VII.1 zorganizowano tylko 1 konkurs w 2016 r. - dla Poddziałania VII.1.2, natomiast w ramach Poddziałania VII.1.1 jest przewidziany tryb pozakonkursowy; zdaniem badanych, nabory powinny odbywać się częściej, a w przypadku Poddziałania VII.1.2 czas na przygotowanie wniosku powinien być dłuższy. Całościowe przygotowanie dokumentacji aplikacyjnej w analizowanych Poddziałaniach OP VII wymaga zgromadzenia dużej liczby załączników, przygotowania studium wykonalności, czasami posiłkowania się firmą zewnętrzną do przygotowania analizy finansowej.

Czas na złożenie dokumentacji od ogłoszenia konkursu jest w mojej ocenie za krótki. Jeśli chodzi o terminy ogłaszania, to rozumiem, że wynika to z harmonogramu Zarządu Województwa. Natomiast czas trwania naborów jest za krótki. [Wywiad IDI z przedstawicielem beneficjenta]

Jak świadczą wypowiedzi uczestników przeprowadzonego na potrzeby opracowania raportu częściowego nr 2 wywiadu grupowego FGI, dotyczącego Osi VII, ten obszar interwencji Programu jest dla przedstawicieli partnerów społeczno-gospodarczych oraz potencjalnych beneficjentów RPO nowy i stosunkowo mało znany:

Ja w ogóle nie wiedziałam, że na takie projekty można otrzymać środki, moim zdaniem to jest za mało rozpropagowane, w ogóle nie jest nagłośnione. [wypowiedź uczestnika wywiadu FGI – Oś VII]

Z kolei w wywiadach IDI beneficjenci Poddziałania VII.1.1. oraz VII.1.2., zapytani o kryteria, które ich zdaniem są najtrudniejsze do spełnienia, zwrócili uwagę na nieprecyzyjność opisu kryterium formalnego dopuszczającego - *Zgodność inwestycji z typem projektu*. Opis tego kryterium brzmi:

„W ramach kryterium ocenie podlegać będzie zgodność inwestycji z typem projektu zapisanym:

- w przypadku trybu konkursowego - w Regulaminie konkursu /typ projektu zapisany w Regulaminie musi być zgodny i wynikać ze Szczegółowego opisu osi priorytetowych RPO Wł na lata 2014-2020/,
- w przypadku trybu pozakonkursowego - w Szczegółowym opisie osi priorytetowych RPO Wł na lata 2014-2020 dla danego działania lub poddziałania.”

Wątpliwości beneficjenta wynikały z szerokiego zakresu projektu (dotyczącego wdrożenia nowoczesnych rozwiązań informatycznych i organizacyjnych w Urzędzie Gminy), a trudności dotyczyły zakwalifikowania planowanych działań do odpowiedniego typu projektu. Przeprowadzona przez ewaluatora analiza zapisów Regulaminu konkursu nakazuje jednak uznać, że trudności sygnalizowane przez beneficjentów wynikały ze specyfiki zaplanowanych przez nich działań w ramach projektu i nie mają charakteru ogólnego, który nakazywałby wprowadzenie zmian do opisu kryterium. Zapis Regulaminu konkursu w § 2, lit. a) i b) jest bowiem - zdaniem ewaluatora - precyzyjny i jasno wskazuje jakie działania wpisują się w typ projektu, tj.:

„W ramach konkursu dopuszcza się następujące typy projektów:

a) Rozwój e-administracji:

- budowa systemów teleinformatycznych wraz z niezbędną infrastrukturą dla potrzeb elektronicznego obiegu dokumentów wraz z obiegiem spraw i pracy (*workflow*), modelowania i optymalizacji procesów w administracji publicznej,
- budowa szeroko dostępnych dla obywateli regionalnych platform umożliwiających dostęp przez Internet do usług publicznych,
- budowa teleinformatycznych systemów komunikacji (podpis elektroniczny, elektroniczna pieczęć oraz inne sposoby uwierzytelniania form elektronicznych),
- tworzenie, rozwijanie publicznych rejestrów referencyjnych, w tym systemów informacji przestrzennej,
- rozwój infrastruktury informatycznej zapewniającej skuteczne mechanizmy zarządzania prawami dostępu do informacji i monitorowanie tego dostępu,
- upowszechnienie systemów teleinformatycznych, pozwalających na szybką i sprawną wymianę danych pomiędzy różnymi podmiotami, umożliwiających poszerzenie zakresu spraw, które można zrealizować drogą elektroniczną,

- budowa, przebudowa lub zakup systemów zapewniających bezpieczeństwo przechowywania danych cyfrowych.
- b) Rozwój i udostępnianie informacji sektora publicznego, zasobów nauki, kultury i dziedzictwa regionalnego:
- budowa, przebudowa lub zakup systemów teleinformatycznych służących digitalizacji zasobów, w tym kulturowych lub naukowych, będących w posiadaniu instytucji publicznych, a także zapewnienie powszechnego, otwartego dostępu do tych zasobów w postaci cyfrowej.”

Przedstawiciele beneficjentów Poddziałania VII.1.1, realizujący projekt typu *Rozwój i udostępnianie informacji sektora publicznego, zasobów nauki, kultury i dziedzictwa regionalnego*, jako trudne do spełnienia wymieniali także wymagania dotyczące niekwalifikowalności zakupu sprzętu multimedialnego w projekcie:

Z oceną kwalifikowalności niektórych elementów projektu nie możemy się pogodzić. Np. kwalifikacja sprzętu multimedialnego: z poziomu unijnego jest on kwalifikowalny, natomiast na poziomie regionalnym urzędnicy stwierdzili, że nie jest (...). Cały projekt jest bowiem zgodny z rozporządzeniem o pomocy publicznej, a sprzęt - nie. Jest to dla nas niezrozumiałe. [Wywiad IDI z przedstawicielem beneficjenta]

Inny z beneficjentów wskazywał jako trudne do spełnienia ze względu na mało precyzyjny opis kryterium *Jakość cyfrowego udostępniania informacji sektora publicznego*; jednakże, zdaniem ewaluatora, opis kryterium jest precyzyjny i zrozumiały: „W ramach kryterium oceniane będzie, czy projekt spełnia minimalne standardy cyfrowego udostępniania informacji sektora publicznego (ISP) dotyczące:

- uwzględniania standardów dostępności *Web Content Accessibility Guideline (WCAG)* w wersji co najmniej 2.0 na poziomie AA lub wyżej,
- dołączenia i opisanie metadanych,
- w zakresie informacji sektora publicznego ze źródeł administracyjnych udostępnienie interfejsów dla programistów tzw. *API (Application Programming Interface)*,
- otwartości na poziomie wyższym niż 3 gwiazdki w skali „5 Star Open Data”⁵⁴ w przypadku informacji sektora publicznego oraz na poziomie co najmniej 3 gwiazdek w przypadku zasobów nauki, kultury i dziedzictwa regionalnego”.

Wspomniane przez respondenta IDI trudności w zinterpretowaniu opisu tego kryterium, prawdopodobnie wynikały z odesłania w tekście do publikacji, z którą należy się zapoznać.

W związku z powyższym, zaleca się jednak poświęcanie szczególnie dużo miejsca tego typu kryteriom (tj. zawierającym odniesienia do innych publikacji dotyczących udostępniania informacji sektora publicznego w ramach e-usług publicznych) na szkoleniach dla potencjalnych beneficjentów, wnioskodawcy mają bowiem problemy z odnalezieniem w nich szczególnie istotnych elementów, koniecznych do uwzględnienia we wniosku.

Za najtrudniejsze do spełnienia rozmówcy uznali kryteria dotyczące realizacji projektu w partnerstwie oraz dotyczące komplementarności z projektami EFS:

---

⁵⁴ Por. <http://5stardata.info/en/>

Partnerstwo – nie chodzi o to, że jest niejasne, ale trudne w przeprowadzeniu, w znalezieniu partnera. Przy tej całej dokumentacji, która trzeba przygotować, wyłonienie partnera w postępowaniu nas przerosło czysto organizacyjnie. [IDI z beneficjentem]

oraz:

Komplementarność była w tym działaniu punktowana i tego nie spełniliśmy – świadomie, musieliśmy się liczyć, że tu dostaniemy 0 punktów, bo nic takiego nie mamy. [IDI z beneficjentem]

W Działaniu VII.4 – Edukacja, dodatkowe kryterium formalne szczegółowe dotyczy komplementarności projektu EFRR z projektem EFS. Według opisu kryterium: „Projekt jest realizowany w powiązaniu z interwencją podjętą ze środków EFS w ramach RPO Wł 2014-2020, jako element uzupełniający przedsięwzięcia EFS. Wnioskodawca zobowiązany jest do wskazania przynajmniej jednego powiązanego projektu EFS”, a niespełnienie tego kryterium skutkuje negatywną oceną wniosku. W wywiadach IDI beneficjenci i potencjalni beneficjenci podkreślali, że stanowi to znaczne utrudnienie w aplikowaniu, w sytuacji, gdy nawet odpowiednio wcześniej zaplanowania realizacja projektu komplementarnego współfinansowanego ze środków EFS nie doszła do skutku, na przykład w wyniku nieotrzymania dofinansowania. Ze względu na to, ewaluator rekomenduje wprowadzenie zmiany poprzez zaliczenie tego kryterium do merytorycznych ogólnych jako jeden z aspektów ocenianych w kryterium stopień komplementarności z innymi przedsięwzięciami. Ze względu na ważną rolę komplementarności EFS i EFRR na poziomie Programu, proponuje się przyznawanie za spełnienie tego aspektu kryterium maksymalnej liczby punktów, natomiast powiązanie projektu z innymi przedsięwzięciami (zrealizowanymi, w trakcie realizacji lub które zostały zaakceptowane do realizacji) bez względu na źródło finansowania czy też podmiot realizujący, otrzymywałoby w tym kryterium odpowiednio o jeden punkt mniej.

Podobnie jak w przypadku Osi priorytetowej V, beneficjenci Poddziałania w ramach Osi priorytetowej VII za jeden z najtrudniejszych dla nich wymogów w procesie aplikowania, uznali niekwalifikowalność VAT w projekcie dofinansowywanym ze środków EFRR w ramach RPO Wł 2014-2020 i wynikającą z tego konieczność uwzględnienia tego wydatku w budżecie jednostki (o środki Poddziałania VII.1.1 oraz VII.1.2 ubiegały się przede wszystkim JST, dla których zabezpieczenie środków na realizację projektu w budżecie jest ważnym obciążeniem finansowym i organizacyjnym).

Jak świadczą wyniki analizy wielokryterialnej dla wniosków złożonych w ramach Poddziałania VII.1.1 Technologie informacyjno-komunikacyjne – ZIT oraz Działania VII.1.2 Technologie informacyjno-komunikacyjne, wśród kryteriów wyboru projektów nie występowały takie, które w istotny sposób różnicowałyby oceny wniosków, a tym samym można było je uznać za mające decydujący wpływ na ocenę końcową projektów i przyznanie dofinansowania.

Według wyników analizy wielokryterialnej dla wniosków złożonych w ramach Działania VII.2 i VII.3 oraz Poddziałania: VII.4.1, VII.4.2, VII.4.3 występowały następujące trudności w zakresie spełniania kryteriów wyboru projektów:

- W przypadku wniosków złożonych w ramach Działania VII.2, warunkiem koniecznym do uzyskania dofinansowania było spełnienie wszystkich kryteriów merytorycznych dostępu oraz uzyskanie minimum 60% maksymalnej liczby punktów za kryteria merytoryczne punktowe.

- Żaden z analizowanych wniosków dla Działania VII.2 nie spełnił kryterium *Realizacja projektu w partnerstwie*, a największe znaczenie dla uzyskania wysokiej oceny (umożliwiającej otrzymanie dofinansowania, miały kryteria: *Zwiększenie jakości lub dostępności do diagnozy i terapii pacjentów w warunkach ambulatoryjnych* oraz *Stopień wpływu projektu na zwiększenie dostępności do usług medycznych*. Z tego względu należy uznać te kryteria za najtrudniejsze do spełnienia.
- W przypadku wniosków złożonych w ramach Działania VII.3, analizą wielokryterialną objęto karty ocen wszystkich typów projektów dla tego Działania: z zakresu świadczenia usług aktywnej reintegracji społecznej i zawodowej, z zakresu świadczenia usług bytowych, z zakresu mieszkalnictwa socjalnego i wspomaganego, z zakresu wsparcia rodziny, z zakresu świadczenia usług opieki nad dziećmi do lat 3. Istotnie różnicujące dla wniosków w tym Poddziałaniu były także oceny w zakresie kryteriów merytorycznych szczegółowych: *Projekt jest zgodny z Wojewódzką Strategią w zakresie polityki społecznej na lata 2007-2020 lub Planem Przeciwdziałania Depopulacji w Województwie Łódzkim Rodzina-Dzieci-Praca lub Wojewódzkim Programem Wspierania Rodziny i Systemu Pieczy Zastępczej na lata 2014-2020* oraz *Projekt realizuje założenia „Ogólnoeuropejskich wytycznych dotyczących przejścia od opieki instytucjonalnej do opieki świadczonej na poziomie lokalnych społeczności”, Wpływ realizacji projektu na poprawę jakości i dostępności świadczonych usług reintegracji społecznej i zawodowej oraz jest zgodny z kierunkami wskazanymi w „Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 Nowy Wymiar Aktywnej Integracji”*. Dla wniosków tych najmniej problematyczne było natomiast spełnienie kryteriów merytorycznych dostępu (wszystkie kryteria merytoryczne dostępu zostały spełnione przez wszystkie wnioski z badanej próby), natomiast istotnie różnicujące były kryteria merytoryczne ogólne, przede wszystkim kryterium: *Stopień gotowości organizacyjno-instytucjonalnej wnioskodawcy*, *Realizacja projektu w partnerstwie* oraz *Stopień komplementarności z innymi przedsięwzięciami*; z tego względu należy uznać te kryteria za najtrudniejsze do spełnienia.

Podobne prawidłowości, jeśli chodzi o kryteria merytoryczne ogólne występowały w ocenie wniosków złożonych w ramach Poddziałania VII.4.1, Poddziałania VII.4.2, natomiast w Poddziałaniu VII.4.3 oceny w zakresie kryteriów merytorycznych ogólnych nie miały większego wpływu na końcową ocenę wniosku (wszystkie wnioski objęte analizą spełniały je na podobnym poziomie), znaczący wpływ miało natomiast kryterium *Wkład własny wnioskodawcy w finansowanie projektu* (w badanej próbie 9 na 10 wniosków otrzymało w tym kryterium 0 punktów).

Jak wskazują wyniki analizy wielokryterialnej dla Działań i Poddziałań OP VII, spełnienie kryteriów wyboru projektów nie sprawiało wnioskodawcom dużej trudności, poza wskazywanymi w wywiadach IDI kryteriami: *Komplementarności* oraz *Realizacji projektu w partnerstwie*. Brak trudności w spełnieniu kryteriów wyboru, potwierdzali także eksperci, oceniający wnioski w tych Poddziałaniach. Uznali oni, że wnioski te były generalnie wysokiej jakości.

OP VIII - Działanie VIII.1 Wsparcie aktywności zawodowej osób po 29 roku życia przez powiatowe urzędy pracy; Poddziałanie VIII.2.1 Wsparcie aktywności zawodowej osób po 29 roku życia; Poddziałanie VIII.3.1 Wsparcie przedsiębiorczości w formach bezzwrotnych; Poddziałanie VIII.3.2 Wsparcie przedsiębiorczości w formach zwrotnych; Poddziałanie VIII.3.3 Wsparcie przedsiębiorczości w formach bezzwrotnych – ZIT.

Na podstawie wyników badania jakościowego (wywiadów IDI z beneficjentami, przedstawicielami potencjalnych beneficjentów oraz z ekspertami oceniającymi wnioski) należy uznać, iż najtrudniejsze do spełnienia kryteria merytoryczne w Poddziałaniu VIII.2.1 dotyczą możliwości osiągnięcia w projekcie wskaźników efektywności zatrudnieniowej, zwłaszcza w odniesieniu do grup w szczególności trudnej sytuacji na rynku pracy. Wskazane w kryteriach wyboru projektów wartości (poziomy) wskaźników efektywności zatrudnieniowej należy jednak uznać za niezbędne w kontekście zapewnienia wyboru takich projektów, które pozwolą osiągnąć założone wartości wskaźników RPO Wł 2014-2020 w ramach EFS. Dlatego konieczne jest uwzględnianie bardzo precyzyjnych i konkretnych wymagań wobec projektodawców, dotyczących np. realizacji wskaźników dotyczących uczestnictwa określonych kategorii odbiorców wsparcia. Problemem wskazywanym przez potencjalnych beneficjentów, jeśli chodzi o te kryteria było również niedoprecyzowanie metodologii ich wyliczenia we wniosku o dofinansowanie, co powodowało z ich strony konieczność zwracania się z prośbami o wyjaśnienia oraz pytaniami do punktów informacyjnych oraz IOK, co utrudniało i wydłużało przygotowanie wniosku. Należy jednak podkreślić, że z uwagi na potrzebę osiągnięcia wskaźników rezultatu na poziomie założonym w RPO Wł 2014-2020 zmiana poziomu wskaźników efektywności zatrudnieniowej w Poddziałaniu VIII.2.1 nie jest zdaniem ewaluatora obecnie możliwa.

Jednocześnie na podstawie analizy *desk research* oraz opinii przedstawicieli partnerów społeczno-gospodarczych, uzyskanych w ramach wywiadu FGI dotyczącego Osi VIII, sformułowano propozycje co do zmian w opisach kryteriów dla tej Osi o charakterze porządkującym i wyjaśniającym ewentualne nieścisłości. Propozycje zmian dotyczą kryterium dostępu w Poddziałaniu VIII.3.3 Wsparcie przedsiębiorczości w formach bezzwrotnych – ZIT: *Uczestnikami wsparcia są osoby bezrobotne*; opis kryterium brzmi: „Grupę docelową w projekcie stanowią co najmniej w 40% osoby bezrobotne”. „Do projektu mogą być zakwalifikowane osoby bezrobotne powyżej 29 roku życia znajdujące się w szczególności trudnej sytuacji na rynku pracy, tj. osoby po 50 roku życia, osoby długotrwale bezrobotne, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami lub osoby o niskich kwalifikacjach”. Zdaniem ewaluatora, opis ten należy doprecyzować, gdyż może on budzić wątpliwość, czy uczestnikami projektów ma być 40% osób bezrobotnych, czy też wymienione grupy w szczególności trudnej sytuacji na rynku pracy mają stanowić 40% w całej grupie uczestników - osób bezrobotnych. Zapis kryterium mógłby zatem brzmieć: „Co najmniej 40% liczebności grupy docelowej w projekcie stanowią osoby bezrobotne”. „Do projektu mogą być zakwalifikowane osoby bezrobotne powyżej 29 roku życia znajdujące się w szczególności trudnej sytuacji na rynku pracy, tj. osoby po 50 roku życia, osoby długotrwale bezrobotne, kobiety, osoby z niepełnosprawnościami lub osoby o niskich kwalifikacjach”.

Z kolei w zestawie kryteriów dla Poddziałania VIII.2.1 *Wsparcie aktywności zawodowej osób po 29 roku życia*, dwa kryteria dostępu mogłyby stanowić jedno; kryterium *Projekt, w którym występują szkolenia, zakłada mechanizmy gwarantujące wysoką ich jakość* (opis kryterium: „W przypadku realizacji typu projektu 1b) z SZOOP, efektem szkoleń jest nabycie kwalifikacji zawodowych

lub nabycie kompetencji w rozumieniu *Wytycznych w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020*, przy czym co najmniej 30% uczestników szkoleń uzyska kwalifikacje”) i kryterium *Podmioty realizujące usługi szkoleniowe* (opis kryterium: „W przypadku realizacji typu projektu 1b) z SZOOP usługi szkoleniowe są przeprowadzone przez instytucje posiadające wpis do Rejestru Instytucji Szkoleniowych prowadzonego przez Wojewódzki Urząd Pracy właściwy ze względu na siedzibę instytucji szkoleniowej”) mogłyby stać się jednym kryterium, bowiem zaangażowanie w realizację projektu podmiotu posiadającego wpis do Rejestru Instytucji Szkoleniowych jest jednym z mechanizmów gwarantujących wysoką jakość szkoleń. Z tego względu jego uwzględnienie może stanowić jeden z aspektów oceny kryterium *Projekt, w którym występują szkolenia, zakłada mechanizmy gwarantujące wysoką ich jakość*.

Na podstawie wyników analizy wielokryterialnej kart ocen wniosków w OP VIII stwierdzono, iż największy problem dla wnioskodawców stanowiło spełnienie kryterium *Prawidłowość sporządzenia budżetu* - aż 92% spośród odrzuconych wniosków nie zdobyło wymaganej minimalnej ilości punktów. Analiza uzasadnień do przyznanych ocen tego kryterium wskazuje, iż w przypadku niektórych wniosków w tym miejscu odbierano punkty za niedociągnięcia i braki we wniosku, dotyczące kryteriów ocenianych wcześniej. Wnioskodawcy mieli duże problemy z odróżnieniem kosztów pośrednich i bezpośrednich oraz kwalifikowalnością podatku VAT.

Podobnie jak w przypadku wszystkich działań i poddziałań RPO Wł 2014-2020, w przypadku wniosków złożonych w ramach Poddziałania VIII.3.1 - Wsparcie przedsiębiorczości w formach bezzwrotnych, warunkiem koniecznym do uzyskania dofinansowania było spełnienie wszystkich kryteriów, przy czym kryteria punktowe były uznawane za spełnione w przypadku uzyskania za każde z nich przynajmniej 60% maksymalnej liczby punktów. W związku z tym najbardziej selektywne były te kryteria, które najrzadziej były spełniane i tym samym przesądzały o największej ilości odrzuconych wniosków. Na podstawie analizy wielokryterialnej kart ocen wniosków złożonych w niniejszym Poddziałaniu stwierdzono, że każdy z odrzuconych wniosków nie spełnił co najmniej jednego z punktowanych ogólnych kryteriów merytorycznych, których oceny charakteryzowały się niewielkimi współczynnikami zmienności. Ponadto każdy z odrzuconych wniosków nie spełnił co najmniej jednego z punktowanych ogólnych kryteriów merytorycznych. Przyczynami największej liczby odrzuconych wniosków były kryteria:

- ✓ prawidłowość sporządzenia budżetu projektu (92% odrzuconych wniosków),
- ✓ spójność zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu oraz trafność doboru i opisu tych zadań (90% odrzuconych wniosków),
- ✓ adekwatność doboru grupy docelowej do właściwego celu szczegółowego RPO Wł 2014-2020 oraz jakość diagnozy specyfiki tej grupy (78% odrzuconych wniosków),
- ✓ adekwatność potencjału społecznego wnioskodawcy i partnerów do zakresu realizacji projektu (39% odrzuconych wniosków).

W przypadku ponownego ogłaszania naboru dla Poddziałania VIII.3.1, wskazane jest poświęcenie szczególnej uwagi zagadnieniom kwalifikowalności wydatków (z podkreśleniem, jakiego rodzaju wydatki mogą być uznane za nieracjonalne, by ograniczyć ryzyko błędnego ich szacowania przez wnioskodawców) podczas szkolenia dla potencjalnych beneficjentów. Na podstawie wyników badania jakościowego (wywiadów IDI z beneficjentami, przedstawicielami potencjalnych beneficjentów oraz z ekspertami oceniającymi wnioski) należy uznać, iż najtrudniejsze do spełnienia

kryteria merytoryczne w Poddziałaniu VIII.3.3 dotyczą grup docelowych wskazanych dla tego Poddziałania:

To jest specyficzny konkurs, bo jest on na aktywizację osób bezrobotnych, na udzielenie im dotacji, żeby otworzyli własne firmy. Wbrew pozorom nie jest to kryterium najciekawszej, najbardziej innowacyjnej firmy, tylko statusu tej osoby na rynku pracy, np. wyżej zostanie oceniona niepełnosprawna kobieta po 50-tce niż 30-letni bezrobotny mężczyzna. Bo priorytetem jest pomoc najbardziej poszkodowanym na rynku pracy. [IDI z beneficjentem]

Te aspekty budziły również najwięcej obaw beneficjentów co do możliwości realizacji projektów, tzn. pozyskania uczestników projektów o określonych cechach i sytuacji na rynku pracy.

Podobnie jak w innych poddawanych analizie Poddziałaniach, ze strony aplikujących o środki Programu, powtarzały się wskazania na trudność spełnienia kryteriów komplementarności projektu. Jednocześnie – podobnie jak w innych Poddziałaniach ZIT – wskazywano na bardzo dobrą współpracę ze SŁOM na etapie aplikowania.

Potencjalni beneficjenci oraz przedstawiciele partnerów społeczno-gospodarczych (organizacji i instytucji o profilu prozatrudnieniowym), oceniając system wyboru projektów dla tej Osi Priorytetowej, w badaniu jakościowym (IDI i FGI) uznali za bardzo trudne do spełnienia kryterium dotyczące wzrostu zatrudnienia (wskaźników do osiągnięcia). Argumentowali oni, że stanowi ono duże obciążenie dla przedsiębiorców, zwłaszcza dla małych firm, ze względu na ich niestabilną pozycję. Problem dla potencjalnych beneficjentów stanowiło również niedoprecyzowanie metodologii wyliczania wskaźników efektywnościowych, co powodowało z ich strony konieczność zwracania się z prośbami o wyjaśnienia oraz pytaniami do punktów informacyjnych oraz IOK, co znacznie utrudniało i wydłużało przygotowanie wniosku.

W ramach Działania VIII.1 wnioskodawcami były poszczególne powiatowe urzędy pracy. Projekty dotyczyły aktywizacji osób po 29. roku życia pozostających bez pracy w danym powiecie. W toku wywiadów IDI przedstawiciele beneficjentów z Działania VIII.1 zostali poproszeni o podanie kryteriów, które są dla nich najtrudniejsze do spełnienia. Podobnie jak respondenci z grupy potencjalnych beneficjentów z innych Działań tej OP, wskazywali na bardzo wysoko postawione wymagania co do kryterium *Efektywność zatrudnieniowa* i obawy co do możliwości spełnienia określonych w zał. 3 do SZOOP wskaźników dla tego kryterium. Według wyników analizy wielokryterialnej, wszystkie projekty, dla których dokonano analizy statystycznej kart ocen, otrzymały dofinansowanie. Wszystkie kryteria zostały w takim samym stopniu spełnione przez każdego wnioskodawcę.

Natomiast w przypadku Poddziałania VIII.3.1 - *Wsparcie przedsiębiorczości w formach bezzwrotnych*, każdy z odrzuconych wniosków nie spełnił co najmniej jednego z punktowanych ogólnych kryteriów merytorycznych. Zgodnie z wynikami analizy wielokryterialnej kart ocen, przyczynami największej liczby odrzuconych wniosków było niespełnienie kryteriów:

- ✓ prawidłowość sporządzenia budżetu projektu (92% odrzuconych wniosków),
- ✓ spójność zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu oraz trafność doboru i opisu tych zadań (90% odrzuconych wniosków),
- ✓ adekwatność doboru grupy docelowej do właściwego celu szczegółowego RPO WŁ 2014-2020 oraz jakość diagnozy specyfiki tej grupy (78% odrzuconych wniosków),

- ✓ adekwatność potencjału społecznego wnioskodawcy i partnerów do zakresu realizacji projektu (39% odrzuconych wniosków).

Jak wskazują wyniki analiz statystycznych ocen dla tego Poddziałania, kryterium *Prawidłowość sporządzenia budżetu* stanowiła największy problem dla wnioskodawców. Aż 92% spośród odrzuconych wniosków nie zdobyło wymaganej minimalnej ilości punktów. Analiza uzasadnień do przyznanych ocen tego kryterium wskazuje, iż w przypadku niektórych wniosków w tym miejscu odbierano punkty za uchybienia we wniosku, dotyczące kryteriów ocenianych wcześniej. Wnioskodawcy mieli duże problemy z odróżnieniem kosztów pośrednich i bezpośrednich oraz kwalifikowalnością podatku VAT. Warto zauważyć w tym miejscu, że przedstawiciele sektora MŚP, będący potencjalnymi beneficjentami w ramach tego Poddziałania, zapytani w badaniu ankietowym o kryteria, które sprawiają im trudność, wskazywali oprócz kryterium *Efektywność zatrudnieniowa* również te, które odnosiły się do aktów prawnych (co wymagało wyszukania i poprawnej interpretacji aktu) oraz do zewnętrznych dokumentów, np. *Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020*. Nie wymieniali natomiast trudności związanych ze sporządzaniem budżetu, co sugeruje, że nie mieli oni pełnej świadomości co do prawidłowego sposobu wykazywania w budżecie kosztów pośrednich i bezpośrednich oraz kwalifikowalności podatku VAT. Aspekty te powinny więc być bardziej szczegółowo omawiane na szkoleniach dla potencjalnych beneficjentów tego Poddziałania.

OP IX - Poddziałanie IX.1.1 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym; Poddziałanie IX.1.2 Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym – ZIT; Poddziałanie IX.2.1 Usługi społeczne i zdrowotne; Poddziałanie IX.2.2 Usługi społeczne i zdrowotne – ZIT; Poddziałanie IX.3.1 Miejsca pracy w sektorze ekonomii społecznej; Poddziałanie IX.3.2 Koordynacja ekonomii społecznej

Potencjalni beneficjenci oraz przedstawiciele partnerów społeczno-gospodarczych – organizacji i instytucji działających na rzecz włączenia społecznego, odnosząc się do systemu wyboru projektów dla OP IX, zwracali uwagę przede wszystkim na ograniczenie w aplikowaniu o środki tej OP w postaci konieczności wniesienia wkładu własnego. Wskazywali oni na fakt, iż znaczna część potencjalnych beneficjentów Poddziałania OP IX to podmioty NGO, które w poprzedniej perspektywie korzystały ze środków Programu Operacyjnego Kapitał Ludzki, w którym w większości projektów możliwe było uzyskanie dofinansowania 100% wartości projektu. Uczestnicy wywiadu FGI argumentowali że organizacje pozarządowe mogą mieć problem z wniesieniem wkładu własnego, nawet w formie innej niż pieniężna, gdyż taka jest specyfika ich działania (organizacje non-profit, nieposiadające znacznych rezerw finansowych i możliwości uzyskania kredytów komercyjnych, często opierające swą działalność o pracę wolontariuszy). Zwracano także uwagę na trudność zawierania partnerstw (bardzo wartościowych w przypadku kompleksowych projektów OP IX) związaną z tym, że partnerzy muszą zostać wybrani zgodnie z procedurą określoną w art. 33 ust. 2-4 oraz 6 ustawy z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014-2020. Zdaniem partnerów społeczno-gospodarczych może to skutkować zawiązaniem partnerstw przez podmioty, które wcześniej nie współpracowały, co może budzić obawy liderów tych projektów związane z ponoszeniem odpowiedzialności za partnera. Podobnie krytycznie wypowiedziano się na temat kryterium dla Poddziałania IX.3.1, nakazującego, by w przypadku projektów realizowanych w partnerstwie każdy podmiot występujący w roli partnera

posiadał status akredytowanego ośrodka wsparcia ekonomii społecznej. Wymóg ten wydawał się przedstawicielom partnerów społeczno-gospodarczych, zbyt mocno ograniczający grono potencjalnych wnioskodawców i ich partnerów. Warto zauważyć jednak, że podobnych zastrzeżeń nie zgłaszali w badaniu jakościowym beneficjenci Programu.

Beneficjenci projektów współfinansowanych ze środków OP IX, w wywiadach indywidualnych wskazywali na następujące kryteria, które są ich zdaniem, najtrudniejsze do spełnienia:

- zadeklarowanie liczby osób objętych projektem (IX.1.1.),
- efektywność zatrudnieniowa (IX.1.1),
- określenie miejsca świadczenia usług (IX.1.1),
- aktywność społeczno-zatrudnieniowa (IX.2.1),
- konieczność zlecenia realizacji usług o charakterze społecznym na podstawie konkursów z ustawy o pożytku publicznym i wolontariacie (IX.2.1).

Trudne dla beneficjentów Poddziałania IX.2.1, zdaniem jednej z ekspertek oceniających wnioski, wypowiedzianej się na ten temat w wywiadzie IDI, może stanowić kryterium *Rozwój kompetencji kluczowych*, które przewiduje, że „W przypadku projektów zakładających realizację usług w placówkach wsparcia dziennego w formie opiekuńczej oraz w placówkach prowadzonych w formie pracy podwórkowej obowiązkowo są realizowane zajęcia rozwijające co najmniej dwie z ośmiu kompetencji kluczowych wskazanych w zaleceniu Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 18 grudnia 2006 r. w sprawie kompetencji kluczowych w procesie uczenia się przez całe życie (2006/962/WE), tj.:

- porozumiewanie się w języku ojczystym;
- porozumiewanie się w językach obcych;
- kompetencje matematyczne i podstawowe kompetencje naukowo-techniczne;
- kompetencje informatyczne;
- umiejętność uczenia się;
- kompetencje społeczne i obywatelskie;
- inicjatywność i przedsiębiorczość;
- świadomość i ekspresja kulturalna.

W ocenianych przez nią wnioskach o dofinansowanie w Poddziałaniu IX.2.1 - *Usługi społeczne i zdrowotne*, spełnienie tego kryterium (w projektach zakładających realizację usług w placówkach wsparcia dziennego w formie opiekuńczej oraz w placówkach prowadzonych w formie pracy podwórkowej) stanowiło poważne wyzwanie dla wnioskodawców, którzy we wniosku o dofinansowanie nie potrafili właściwie opisać kwestii nabywania kompetencji kluczowych.

Według wyników ewaluacji dla naborów w ramach Poddziałania IX.1.2 *Aktywizacja społeczno-zawodowa osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym – ZIT*, Poddziałania IX.2.2 – *Usługi społeczne i zdrowotne - ZIT*, podobnie jak w innych poddawanych analizie Poddziałaniach ZIT, ze strony beneficjentów padały bardzo dobre oceny współpracy ze SŁOM na etapie aplikowania. Nie wskazywano też na żadne kryteria, które sprawiły trudności na etapie przygotowania wniosku, sugerowano natomiast, że właściwym rozwiązaniem byłoby uwzględnienie kosztów zarządzania projektem w kosztach bezpośrednich (co spowodowałoby brak konieczności przestrzegania limitu dla tych kosztów).

Z punktu widzenia ekspertów oceniających wnioski, biorących udział w badaniu IDI i FGI, trudności takie jednak wystąpiły, przede wszystkim w Poddziałaniu IX.2.2:

Tu jest problem z brakiem doświadczenia, bo łączone są usługi społeczne ze zdrowotnymi – wnioskodawcy słabo sobie z tym radzą, dobrze opisują tylko jedno albo drugie [ekspert oceniający wnioski, FGI]

Ponadto w projektach analizowanej OP, dotyczących tworzenia centrów usług społecznych, zdaniem oceniających wnioski, bardzo trudne jest spełnienie kryterium związanego z doświadczeniem partnera w zakresie realizowanych działań – regulamin konkursu dla tego Poddziałania wymagał zadeklarowania realizacji projektu w partnerstwie powiatu, dwóch gmin, leżących na jego terenie oraz podmiotu ekonomii społecznej – spełnienie tych warunków okazało się bardzo trudne dla potencjalnych wnioskodawców ze względu na niewielką liczbę podmiotów ekonomii społecznej w niektórych rejonach województwa.

Według wyników analizy wielokryterialnych kart ocen wniosków złożonych w Poddziałaniach objętych ewaluacją w OP IX, najwięcej problemów nastroczało wnioskodawcom spełnienie kryteriów:

- *Spójność zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu oraz trafność doboru i opisu tych zadań,*
- *Prawidłowość sporządzenia budżetu projektu,*
- *Adekwatność doboru grupy docelowej do właściwego celu szczegółowego RPO Wł 2014-2020 oraz jakość diagnozy specyfiki tej grupy.*

W odniesieniu do powyższych kryteriów, stwierdzono najwięcej niskich/negatywnych ocen, decydujących w większości o nieprzyznaniu dofinansowania dla projektu.

Znaczący odsetek wniosków, w których kryterium *Spójność zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu oraz trafność doboru i opisu tych zadań* nie zostało spełnione w sposób pozwalający na otrzymanie dofinansowania, nakazuje podjęcie działań ułatwiających wnioskodawcom właściwe przygotowanie wniosków w zakresie ww. kryterium.

OP X - Działanie X.1 Powrót na rynek pracy osób sprawujących opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3; Poddziałanie X.2.1 Konkurencyjność przedsiębiorstw i ich pracowników; Poddziałanie X.2.2 Wdrożenie programów typu outplacement; Poddziałanie X.3.1 Programy z uwzględnieniem rehabilitacji medycznej ułatwiające powroty do pracy oraz umożliwiające wydłużenie aktywności zawodowej; Poddziałanie X.3.2 Programy profilaktyczne dotyczące chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu; Poddziałanie X.3.3 Działania uzupełniające populacyjne programy profilaktyczne w kierunku wczesnego wykrywania nowotworu jelita grubego, piersi i szyjki macicy.

Beneficjenci oraz eksperci oceniający wnioski w ramach analizowanych w raporcie cząstkowym nr 2 Poddziałania Osi X, prezentowali bardzo odmienne oceny procesu i kryteriów wyboru projektów dla Poddziałania X.2.2 oraz Poddziałania X.3.3.

Odnosnie pierwszego z tych Poddziałania, w wywiadach IDI najwięcej zastrzeżeń i obaw zgłaszano ze strony beneficjentów oraz potencjalnych beneficjentów do możliwości osiągnięcia w realizowanych projektach wskaźników określonych w kryteriach dostępu: kryterium efektywności zatrudnieniowej (który dla tego Poddziałania wynosi co najmniej 50% całkowitej liczby osób, które zakończyły udział w projekcie) oraz minimalnego okresu prowadzenia działalności gospodarczej

(dotyczącego wymogu prowadzenia działalności gospodarczej przez okres nie krótszy niż 12 miesięcy od dnia jej rozpoczęcia przez uczestników projektu, którzy otrzymają bezzwrotne wsparcie finansowe na rozpoczęcie prowadzenia działalności gospodarczej). Podobnie jak w przypadku analogicznych kryteriów dla OP VIII RPO WŁ 2014-2020, należy uznać, iż oczekiwane przez beneficjentów Poddziałania X.2.2 obniżenie tych wskaźników nie jest obecnie możliwe.

Z kolei eksperci oceniający wnioski o dofinansowanie w Poddziałaniu X.2.2 jako kryterium, z którego spełnieniem wnioskodawcy radzą sobie najgorzej, wskazywali na opis grupy docelowej w projekcie i uzasadnienie przewidywanych dla tej grupy działań w oparciu o przeprowadzoną diagnozę potrzeb uczestników. Eksperti oceniający wnioski w Poddziałaniu X.2.2 wskazywali na liczne błędy popełniane przez wnioskodawców, dotyczące nierealistycznego określenia grupy docelowej, braku przeprowadzenia właściwej diagnozy odbiorców wsparcia w projektach, a także braku uzasadnienia dla podejmowanych działań (w danych statystycznych dotyczących struktury zatrudnienia w regionie).

Należy jednak podkreślić, że przedstawiciele beneficjentów realizujących projekty w ramach tego Poddziałania, poza kryteriami efektywności zatrudnieniowej i minimalnego okresu prowadzenia działalności gospodarczej, żadnego innego kryterium nie uznali za trudne do spełnienia.

Z kolei zarówno beneficjenci, jak i eksperci oceniający wnioski w Poddziałaniu X.3.3 uznali wszystkie kryteria wyboru projektów w tym Poddziałaniu za odpowiednio dobrane do specyfiki programów profilaktycznych w kierunku wczesnego wykrywania nowotworów; wszyscy beneficjenci mają doświadczenie w realizacji podobnych działań ze środków NFZ i cenią sobie możliwość objęcia programami profilaktycznymi szerokiej grupy osób, które wcześniej nie zgłaszały się na badania (objęcie działaniami w projekcie powiatów lub gmin o szczególnie niskim poziomie zgłaszalności na badania mammograficzne / cytologiczne było jednym z kryteriów dostępu w tym Poddziałaniu). Jak podkreślała jedna z osób oceniających złożone wnioski o dofinansowanie:

Część naszych beneficjentów już korzystała z różnych programów i środków zewnętrznych, więc jeśli ktoś ma doświadczenie to ta dokumentacja nie jest takim wielkim utrudnieniem w porównaniu do kogoś, kto nigdy nie aplikował. Wnioskodawcy w tym Poddziałaniu mają też tę przewagę, że w tych placówkach, a to są duże szpitale czy przychodnie, które dysponują specjalistycznym sprzętem do badań, są doświadczone osoby, które zajmują się tylko obsługą i pozyskiwaniem projektów, więc nie zauważyliśmy, żeby były jakieś poważne problemy.

[Wywiad IDI z ekspertem oceniającym wnioski]

Uzyskane w badaniu metodą IDI opinie beneficjentów Poddziałania X.3.3, świadczą o tym, że żaden z aspektów procesu aplikowania o środki RPO WŁ 2014-2020 nie sprawił im trudności:

Z terminami nie mieliśmy kłopotów. Nasz dział praktycznie stale zajmuje się spoglądaniem i analizowaniem, jakie są ogłoszone konkursy. Jest to duży szpital, mamy oddzielny dział, który zajmuje się stricte pozyskiwaniem funduszy unijnych. Kwota dofinansowania też była odpowiednia.

[Wywiad IDI z beneficjentem Poddziałania X.3.3]

Tylko jeden z przedstawicieli beneficjentów tego Poddziałania uznał kryterium *Wnioskodawca lub partner jest podmiotem leczniczym udzielającym świadczeń opieki zdrowotnej w rodzaju POZ* za trudne w przypadku zawierania w celu spełnienia tego wymogu partnerstwa z podmiotem, będącym POZ:

Trudne są kryteria związane z partnerstwem, z brakiem POZ [podmiot podstawowej opieki zdrowotnej – przyp aut.]. To wydłużało cały okres, bo musi być ogłoszenie o naborze itd., to wszystko trwa, a mamy tylko miesiąc na przygotowanie wniosku i bardzo się trzeba spinać.

[Wywiad IDI z beneficjentem Poddziałania X.3.3]

Na podstawie wyników badania nie zidentyfikowano potrzeby wprowadzania zmian w zakresie kryteriów wyboru projektów w Poddziałaniu X.3.3.

W ocenie beneficjentów i partnerów społeczno-gospodarczych istotną zaletą kryteriów dla OP X jest uwzględnienie potrzeby kompleksowości tego typu projektów, np. w ramach jednego projektu zakłada się kompleksowe wsparcie osób sprawujących opiekę nad dziećmi w wieku do lat 3, w postaci utworzenia nowych miejsc opieki nad dziećmi oraz aktywizację zawodową ich opiekunów w przypadku, gdy wynika to z ich zdiagnozowanych potrzeb.

Najwięcej zastrzeżeń i obaw zgłaszano do obowiązku zapewnienia trwałości projektu: przedstawiciele beneficjentów projektów realizowanych w ramach OP X w wywiadach pogłębionych nie mieli pewności czy uda im się po zaprzestaniu finansowania ze środków RPO Wł 2014-2020 zapewnić trwałość, np. miejsc w żłobkach, które są przewidziane dla dzieci osób pozostających bez pracy (wątpliwości beneficjentów Działania X.1, zgłaszane w wywiadach IDI dotyczyły przede wszystkim tego, czy w przyszłości, z zachowaniem realiów rynkowych, możliwe będzie udostępnianie miejsc dzieciom do lat 3 w placówkach obecnie korzystających z dofinansowania). Ponadto, podobnie jak w przypadku projektów realizowanych w ramach OP VIII RPO Wł 2014-2020, zgłaszano także obawy co do możliwości osiągnięcia wskaźnika efektywności zatrudnieniowej.

Wątpliwości uczestników badań jakościowych budziło także dodatkowe kryterium dostępu, dotyczące wyodrębnionej puli alokacji na projekty skierowane w 100% do osób z niepełnosprawnościami. Zwracano uwagę, że takie określenie grupy docelowej powoduje, że projekty te nie realizują w pełni jakże ważnego w tej OP aspektu integracji; sugerowano, że rozwiązanie to jest niezasadne.

Z kolei eksperci oceniający wnioski w ramach konkursów/naborów projektów dla OP X w wywiadach pogłębionych uznali, że w tej OP kryteria nie różnicują w odpowiedni sposób projektów komplementarnych od pozostałych. Zasadniczo jednak kryteria zostały ocenione jako właściwie określone i służące realizacji celów Programu w zakresie Osi priorytetowej X.

Beneficjenci oraz eksperci oceniający wnioski w ramach analizowanych Poddziałania OP X, prezentowali bardzo odmienne oceny procesu i kryteriów wyboru projektów dla Poddziałania X.2.1 oraz Poddziałania X.3.1 i X.3.2. Odnośnie pierwszego z tych Poddziałania, eksperci oceniający jako kryterium, z którego spełnieniem wnioskodawcy radzą sobie najgorzej, wskazywali na opis grupy docelowej w projekcie i uzasadnienie przewidywanych dla tej grupy działań w oparciu o przeprowadzoną diagnozę potrzeb uczestników. Eksperci oceniający wnioski w Poddziałaniu X.2.1 wskazywali na liczne błędy popełniane przez wnioskodawców, dotyczące nierealistycznego określenia grupy docelowej, braku przeprowadzenia właściwej diagnozy odbiorców wsparcia w projektach, a także braku uzasadnienia dla podejmowanych działań (w danych statystycznych dotyczących struktury zatrudnienia w regionie).

Za trudne do spełnienia w tej Osi Priorytetowej można uznać kryteria wyboru projektów dla Poddziałania X.3.1 i X.3.2.

Według wyników analizy wielokryterialnej w Poddziałaniu X.3.1., cztery złożone wnioski o dofinansowanie zostały odrzucone z powodu:

- niespełnienia kryterium dotyczącego uwzględnienia określonych wskaźników rezultatu bezpośredniego (2 wnioski),
- niespełnienia kryterium dotyczącego skierowania projektu w szczególności do osób powyżej 50 roku życia (3 wnioski)
- niespełnienia ogólnych kryteriów merytorycznych (1 wniosek)

Z kolei w Poddziałaniu X.3.2., zgodnie z wynikami analizy wielokryterialnej, trzy złożone wnioski o dofinansowanie zostały odrzucone z powodu:

- niespełnienia ogólnych kryteriów dostępu dotyczącego skierowania projektu do grup docelowych z obszaru województwa łódzkiego, zgodności projektu z zasadą równości szans kobiet i mężczyzn w oparciu o standard minimum, a także zgodności z RPO Wł 2014-2020 oraz Szczegółowym Opisem Osi Priorytetowych RPO Wł 2014-2020 (1 wniosek).
- niespełnienia szczegółowych kryteriów dostępu dotyczącego zgodności z regionalnym programem zdrowotnym załączonym do regulaminu konkursu oraz dotyczącego realizacji świadczeń opieki zdrowotnej przez podmioty wykonujące działalność leczniczą (1 wniosek).
- niespełnienia ogólnych kryteriów merytorycznych (1 wniosek).

Podczas FGI z ekspertami oceniającymi wnioski, zgłaszano również najwięcej obaw co do możliwości osiągnięcia na założonym poziomie wskaźników realizacji wskazanych w Ramach Wykonania w OP X, związanych m.in. z problemami z wydatkowaniem środków w ramach Poddziałania X.2.1 „Konkurencyjność przedsiębiorstw i ich pracowników”. Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Łódzkiego zatwierdziła 10 maja 2017 r. listę projektów ocenionych w konkursie nr RPLD.10.02.01-IZ.00-10-001/17 - Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego Oś Priorytetowa X Adaptacyjność pracowników i przedsiębiorstw w regionie Poddziałanie X.2.1 *Konkurencyjność przedsiębiorstw i ich pracowników* i wybrała projekty do dofinansowania⁵⁵. Jak podkreślali przedstawiciele IZ, w dalszej kolejności napotkano problemy z wydatkowaniem środków w ramach Poddziałania X.2.1 *Konkurencyjność przedsiębiorstw i ich pracowników*, które wynikały z braku wyłonienia operatora usług rozwojowych. W ramach konkursu Poddziałania X.2.1, możliwe do realizacji były następujące typy projektów:

- wspieranie rozwoju kompetencji pracowników zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami przedsiębiorstw poprzez realizację usług rozwojowych;
- dostarczanie kompleksowych usług (doradczych, diagnostycznych) odpowiadających na potrzeby przedsiębiorstw;
- wdrażanie zarządzania strategicznego (w tym zarządzania zasobami ludzkimi) i nowoczesnych metod zarządzania przedsiębiorstwem, z uwzględnieniem zarządzania rozwojem przedsiębiorstwa (w tym w sytuacjach kryzysowych);
- wsparcie doradcze na rzecz zapobiegania sytuacjom kryzysowym przedsiębiorstw, które odczuwają negatywne skutki zmiany gospodarczej;
- zapewnianie przedsiębiorcy, który znalazł się w sytuacji kryzysowej, wsparcia doradczego w zakresie opracowania i wdrożenia planu rozwoju działalności lub planu restrukturyzacji.

---

⁵⁵ Regulamin konkursu Nr RPLD.10.02.01-IZ.00-10-001/17 Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 Oś Priorytetowa X „Adaptacyjność pracowników i przedsiębiorstw w regionie” – <http://www.rpo.lodzkie.pl/skorzystaj-z-programu/zobacz-ogloszenia-i-wyniki-naborow-wnioskow/item/1843-poddzialanie-x-2-1-konkurencyjnosc-przedsiębiorstw-i-ich-pracowników>

Wskazane powyżej typy projektów wpisują się w zakres Podmiotowego Systemu Finansowania usług rozwojowych wybieranych z BUR. PSF w województwie łódzkim realizowany jest z wykorzystaniem bonów rozwojowych. Realizacja usług w Podmiotowym Systemie Finansowania w województwie łódzkim z wykorzystaniem bonów rozwojowych wymaga wyłonienia Operatora udzielania wsparcia w ramach PSF. Z tego względu Urząd Marszałkowski Województwa Łódzkiego zaprosił do składania wniosków w ramach konkursu nr RPLD.10.02.01-IZ.00-10-002/17 ogłoszonego w ramach Poddziałania X.2.1 w konkursie dotyczącym wyboru Operatora/Operatorów wsparcia w ramach podmiotowych systemów finansowania usług rozwojowych. W efekcie tego naboru 31 maja 2017 r. Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Łódzkiego podpisała pierwszą umowę na obsługę Podmiotowego Systemu Finansowania Województwa Łódzkiego. Operatorem wsparcia została Łódzka Specjalna Strefa Ekonomiczna, która w przeciągu 22 miesięcy rozda 400 tys. bonów na szkolenia i doradztwo. Zgodnie z informacjami na ten temat na stronie www.rpo.lodzkie.pl, pierwsze środki dla przedsiębiorców zostały udostępniane we wrześniu 2017 r.

Według wyników analizy wielokryterialnej kart ocen wniosków złożonych w Poddziałaniach objętych ewaluacją w OP X, podobnie jak w przypadku OP VIII, IX, XI, najwięcej problemów nastęrczało wnioskodawcom spełnienie kryteriów:

- Spójność zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu oraz trafność doboru i opisu tych zadań,
- Prawidłowość sporządzenia budżetu projektu,
- Adekwatność doboru grupy docelowej do właściwego celu szczegółowego RPO Wł 2014-2020 oraz jakość diagnozy specyfiki tej grupy,
- Adekwatność doboru, sposobu pomiaru i opisu wskaźników realizacji projektu (w tym wskaźników dotyczących właściwego celu szczegółowego RPO Wł 2014-2020) oraz zgodność celu głównego projektu z założeniami RPO Wł 2014-2020.

Na podstawie analizy wielokryterialnej oraz złożonych protestów od ocen, stwierdzono także, że w ocenach powyższych kryteriów w OP X najczęściej przyznawano bardzo niską punktację, decydującą w większości przypadków o nieprzyznaniu dofinansowania dla projektu.

OP XI – Poddziałanie XI.1.1 Edukacja przedszkolna; Poddziałanie XI.1.2 Kształcenie ogólne; Poddziałanie XI.2.1 Kształcenie osób dorosłych; Poddziałanie XI.3.1 Kształcenie zawodowe

W ramach analizy wielokryterialnej w zakresie kryteriów merytorycznych dla Poddziałania XI.1.1, stwierdzono, że żaden z odrzuconych wniosków nie spełniał ogólnych kryteriów merytorycznych. Spełnienie tej grupy kryteriów wymagało zdobycia minimum 60% punktów za każde z nich. W związku z tym na otrzymanie dofinansowania największy wpływ miały te kryteria, które najrzadziej były spełnione i tym samym odpowiadały za największą ilość odrzuconych wniosków. W Poddziałaniu XI.1.1 80%, a w Poddziałaniu XI.1.2 96% odrzuconych wniosków nie spełniło kryterium spójności zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu oraz trafności doboru i opisu tych zadań. Wnioski zaakceptowane uzyskiwały zdecydowanie wyższe oceny niż wnioski odrzucone, dlatego należy uznać, że przyjęte kryteria wyboru projektów dla badanej Osi priorytetowej są wysoce selektywne.

W przypadku wniosków złożonych w ramach Poddziałania objętych analizą w ramach OP XI, warunkiem koniecznym do uzyskania dofinansowania było spełnienie wszystkich kryteriów, przy

czym kryteria punktowe były uznawane za spełnione w przypadku uzyskania za każde z nich przynajmniej 60% maksymalnej liczby punktów. W ramach Poddziałania XI.3.1 – *Kształcenie zawodowe* oraz Poddziałania XI.2.1 – *Kształcenie osób dorosłych*, większość odrzuconych wniosków nie spełniała kryteriów z różnych grup, tj. bezwarunkowych szczegółowych kryteriów dostępu, warunkowych szczegółowych kryteriów dostępu oraz ogólnych kryteriów merytorycznych. W wywiadach IDI ze strony potencjalnych beneficjentów zgłaszano także najwięcej obaw, odnośnie możliwości spełnienia przez nich tych grup kryteriów, - badani wskazywali na te kryteria jako na szczególnie trudne.

Z kolei beneficjenci projektów z Poddziałania XI.3.1, którzy dostrzegali problemy związane ze spełnianiem kryteriów szczegółowych dostępu, wskazywali na kryterium *Zgodność wydatków z katalogiem określonym przez Ministerstwo Edukacji Narodowej*, które dotyczy zakupu wyposażenia pracowni lub warsztatów szkolnych dla zawodów szkolnictwa zawodowego zgodnie z katalogiem określonym przez MEN. Zdaniem beneficjentów, katalog ten obejmuje sprzęt przestarzałego typu, nieodpowiedni do prowadzenia kształcenia zawodowego zgodnie z aktualnymi wymaganiami rynku pracy. Jednocześnie należy zauważyć, że eksperci oceniający wnioski w ramach omawianego Poddziałania, uznali powyższy katalog za odpowiednie, czytelne i miarodajne narzędzie oceny wniosków, umożliwiające jednoznaczny weryfikację spełnienia tego kryterium.

Głosy krytyki ze strony beneficjentów z Poddziałania XI.3.1, dotyczyły z kolei kryterium premiującego: *Organizacja staży lub praktyk w sektorach RIS* – beneficjenci argumentowali, iż bardzo ogranicza to dostęp do środków tej OP dla podmiotów zlokalizowanych poza głównymi ośrodkami gospodarczymi, gdzie byłaby odpowiednia liczba pracodawców, u których można byłoby przeprowadzić staże i praktyki dla uczniów. Podobnie oceniono także kryterium *Zapewnienie współpracy z pracodawcami lub przedsiębiorstwami*, które wymaga, by projekt był realizowany we współpracy z pracodawcami lub przedsiębiorcami prowadzącymi działalność w ramach SSE wymienionych w Regulaminie konkursu. Ze względu jednak na fakt, iż kryteria te mają charakter premiujący (nie są obowiązkowe), uznano, że ich zmiana nie jest na obecnym etapie wdrażania Programu konieczna.

Zgodnie z wynikami przeprowadzonej analizy wielokryterialnej dla Poddziałania XI.3.1 *Kształcenie zawodowe*, większość odrzuconych wniosków nie spełniała kryteriów z różnych grup, tj. bezwarunkowych szczegółowych kryteriów dostępu, warunkowych szczegółowych kryteriów dostępu oraz ogólnych kryteriów merytorycznych. 75% odrzuconych wniosków nie spełniło bezwarunkowych szczegółowych kryteriów dostępu, a 50% odrzuconych wniosków nie spełniło kryteriów: *Zgodność realizacji projektu z diagnozą* oraz *Odpowiedni zakres staży i praktyk zawodowych*. Żaden z odrzuconych wniosków nie spełniał warunkowych szczegółowych kryteriów dostępu, z czego 92% nie spełniło kryterium zgodności wydatków z katalogiem określonym przez MEN. Prawidłowe sporządzenie budżetu stanowiło problem dla wnioskodawców - 68% odrzuconych wniosków nie spełniło tego kryterium. Podobnie jak w przypadku Poddziałania VIII.3.1, kryterium to odegrało znaczącą rolę w całościowej ocenie wniosku, a jego spełnienie w znacznej mierze decydowało o otrzymaniu dofinansowania.

W trakcie wywiadu FGI, partnerzy społeczno-gospodarczy w ramach OP XI (w tym – przedstawiciele Kuratorium Oświaty), zwrócili uwagę na konieczność przeformułowania kryteriów, w związku z obecnymi zmianami w systemie oświaty, jeśli chodzi o Poddziałanie XI.1.2 - *Kształcenie ogólne*. W związku ze zniesieniem egzaminu na koniec szkoły podstawowej ważne

w najbliższym czasie będzie przeformułowanie kryterium: *Skierowanie projektu do odpowiednich szkół lub placówek systemu oświaty*, które określa, że: „Projekt powinien być skierowany do szkół lub placówek systemu oświaty, które osiągają najniższe wyniki edukacyjne w skali województwa, weryfikowane na podstawie wyników egzaminów zewnętrznych. Jako szkoły lub placówki systemu oświaty, które osiągają najniższe wyniki edukacyjne należy rozumieć te placówki, w których przynajmniej z jednego z przedmiotów egzaminu zewnętrznego wskazanych w Regulaminie konkursu szkoła osiągnęła wynik poniżej średniej województwa. Kryterium będzie weryfikowane na podstawie danych statystycznych aktualnych na dzień ogłoszenia naboru wniosków, wskazanych w sprawozdaniach opracowanych przez OKE, dotyczących wyników sprawdzianu kończącego szkołę podstawową, egzaminu gimnazjalnego lub maturalnego”. Podobnie, w związku z likwidacją gimnazjów, również na poziomie RPO Wł 2014-2020 należałoby uregulować kwestie trwałości projektów, które są obecnie realizowane przez gimnazja. Jeśli chodzi o pozostałe kryteria dla tego Poddziałania, uczestnicy badań jakościowych wskazywali, że na poprawę kompleksowości projektów wpłynęłoby objęcie działaniami także rodziców dzieci, co wiąże się z uznaniem za kwalifikowalne kosztów związanych z działaniami projektowymi, obejmującymi również rodziców uczniów.

Według wyników analizy wielokryterialnej kart ocen wniosków złożonych we wszystkich Poddziałaniach objętych badaniem w OP XI, podobnie jak w przypadku OP VIII, IX, X, najwięcej problemów nastroczało wnioskodawcom spełnienie kryteriów:

- *Spójność zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu oraz trafność doboru i opisu tych zadań,*
- *Prawidłowość sporządzenia budżetu projektu,*
- *Adekwatność doboru grupy docelowej do właściwego celu szczegółowego RPO Wł 2014-2020 oraz jakość diagnozy specyfiki tej grupy.*

Na podstawie analizy wielokryterialnej oraz złożonych protestów od ocen, stwierdzono także, iż w ocenach powyższych kryteriów w OP XI – podobnie jak w OP VIII, IX i X - najczęściej przyznawano bardzo niską punktację, decydującą w większości przypadków o nieprzyznaniu dofinansowania dla projektu.

Na podstawie wyników badania naborów dla tej OP, rekomendowano wprowadzenie zmiany w zakresie kryterium *Spójność zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu oraz trafność doboru i opisu tych zadań w ramach* – analogicznie jak w przypadku kryteriów dla OP VIII, IX i X.

OP XII – Działanie XII.1 Potencjał instytucji; Działanie XII.2 System realizacji; Działanie XII.3 Potencjał beneficjentów; Działanie XII.4 Informacja i promocja

Ze względu na charakter działań, przewidzianych do dofinansowania w ramach projektów OP XII, IZ RPO Wł 2014-2020 złożyła do Ministerstwa Rozwoju wnioski o dofinansowanie dla każdego z Działań OP XII. Dla każdego z Działań złożono jeden wniosek, a w przeprowadzonym wywiadzie z przedstawicielami beneficjenta środków tych Działań (którym jest UMWł) uznano wszystkie kryteria za czytelne i właściwie opisane, uznając ich spełnienie w procesie pozyskiwania środków za łatwe.

Działania wdrażane przy pomocy instrumentów finansowych: Poddziałanie II.3.2 Instrumenty finansowe dla MŚP, Poddziałanie IV.2.3 Termomodernizacja budynków w oparciu o zastosowanie instrumentów finansowych, Poddziałanie VIII.3.2 Wsparcie przedsiębiorczości w formach zwrotnych.

Dla podmiotu, który wdraża instrumenty finansowe w ramach RPO Wł 2014-2020, opracowano odrębny zestaw kryteriów (o charakterze zero-jedynkowym, przy czym niespełnienie któregokolwiek z nich skutkuje uzyskaniem przez wniosek oceny negatywnej), zastosowany do tych Poddziałania Programu, które są wdrażane przy pomocy instrumentów finansowych:

- Poddziałanie II.3.2 *Instrumenty finansowe dla MŚP*,
- Poddziałanie IV.2.3 *Termomodernizacja budynków w oparciu o zastosowanie instrumentów finansowych*,
- Poddziałanie VIII.3.2 *Wsparcie przedsiębiorczości w formach zwrotnych*.

W procesie aplikowania umożliwiono wnioskodawcy poprawienie wniosku i załączników na każdym etapie oceny. W przeprowadzonym wywiadzie, przedstawiciel beneficjenta środków tych Poddziałania (którym jest - podobnie jak w większości województw w Polsce - Bank Gospodarstwa Krajowego⁵⁶) uznał wszystkie kryteria za czytelne i właściwie opisane, a ich spełnienie, z uwagi na profil działalności i doświadczenie beneficjenta (realizującego działania obejmujące wdrażanie instrumentów finansowych już w perspektywie 2007-2013 i w ramach funduszy przedakcesyjnych), nie było trudne.

Protesty od ocen wniosków o dofinansowanie

Procedura odwoławcza w projektach dofinansowanych z Funduszy Europejskich przebiega zgodnie z zasadami określonymi w Ustawie wdrożeniowej. Zgodnie z zapisami ustawy Wnioskodawca, którego projekt uzyskał negatywną ocenę ma prawo odwołać się od oceny swojego wniosku, zarówno na etapie oceny/weryfikacji formalnej, jak i merytorycznej. Zgodnie z art. 58 Ustawy wdrożeniowej: „Właściwa instytucja, o której mowa w art. 55, informuje wnioskodawcę na piśmie o wyniku rozpatrzenia jego protestu. Informacja ta zawiera w szczególności:

- 1) treść rozstrzygnięcia polegającego na uwzględnieniu albo nieuwzględnieniu protestu, wraz z uzasadnieniem;
- 2) w przypadku nieuwzględnienia protestu – pouczenie o możliwości wniesienia skargi do sądu administracyjnego na zasadach określonych w art. 61”.

Wnioskodawca może wnieść o ponowne sprawdzenie wniosku pod kątem spełniania kryteriów w terminie 14 dni od dostarczenia informacji o zakończeniu oceny projektu i jej wyniku, a protest ten (tj. weryfikacja oceny w zakresie kryteriów i zarzutów) musi zostać złożony w formie pisemnej.

Art. 61 tejże ustawy wskazuje, iż w przypadku nieuwzględnienia protestu, negatywnej ponownej oceny projektu lub pozostawienia protestu bez rozpatrzenia (...) wnioskodawca może w tym zakresie wnieść skargę do sądu administracyjnego. Z kolei art. 66 pkt. 1) określa, że prawomocne rozstrzygnięcie sądu administracyjnego polegające na oddaleniu skargi, odrzuceniu skargi albo pozostawieniu skargi bez rozpatrzenia kończy procedurę odwoławczą oraz procedurę wyboru projektu.

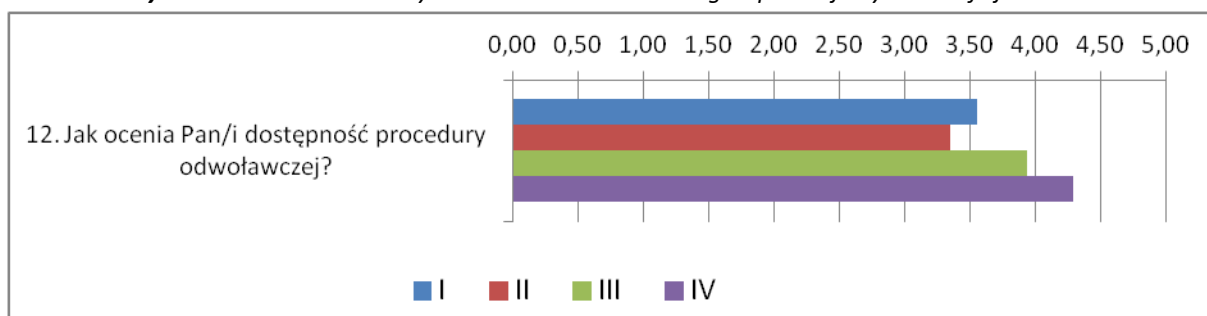
---

⁵⁶ w momencie przeprowadzania IDI na potrzeby niniejszego badania, BGK negocjowało realizację działań obejmujących wdrażanie instrumentów finansowych w 2 województwach, w pozostałych województwach BGK uzyskał już status beneficjenta w ramach poszczególnych Regionalnych Programów Operacyjnych.

Dostępność procedury odwoławczej była jednym z aspektów ocenianych przez respondentów badania w toku ankietyzacji CAWI/CATI/PAPI z potencjalnymi beneficjentami oraz nieskutecznymi wnioskodawcami. Według wyników badania ilościowego, w ostatnim okresie objętym ewaluacją (tj. aneksem cząstkowym nr 4) na złożenie protestu od oceny zdecydowała się ponad połowa respondentów, bo 64,29% nieskutecznych wnioskodawców – znacznie więcej niż w okresach objętych raportami cząstkowymi 1, 2 i 3, w których było to odpowiednio: 31,4%, 35,8% oraz 46,4%. Dostępność procedury odwoławczej w ostatnim okresie objętym ewaluacją oceniona została neutralnie (odpowiedzi „nie wiem/nie mam zdania”) przez 36,89% potencjalnych beneficjentów, a negatywnie oceniło ją zaledwie 2,45% i odpowiednio: neutralnie przez 20,48% nieskutecznych wnioskodawców, a negatywnie przez 10,84% respondentów z tej grupy.

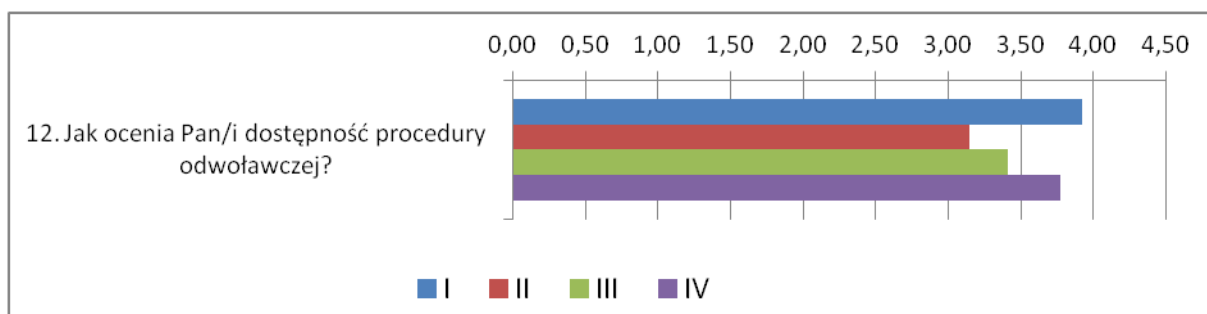
Na uwagę zasługuje poprawa ocen dostępności procedury odwoławczej w grupie potencjalnych beneficjentów (widoczna w szczególności pomiędzy wynikami czwartej a drugiej i trzeciej edycji badania ankietowego), co pokazano na wykresach poniżej:

Rysunek 17 Porównanie wyników badania ankietowego z potencjalnymi beneficjentami

W tym zakresie w grupie nieskutecznych wnioskodawców odnotowano spadek średniej ocen (o 0,25 punktu w IV edycji badania w stosunku do I edycji ankietyzacji), choć zauważyć można także, że po największym pogorszeniu ocen pomiędzy I a II okresem badania, nastąpił w III i IV edycji wzrost średniej ocen dostępności procedury odwoławczej w tej grupie respondentów.

Rysunek 18 Porównanie wyników badania ankietowego z nieskutecznymi wnioskodawcami

Analiza krzyżowa⁵⁷ wyników tego badania wykazała, iż pozytywne oceny dotyczące dostępności procedury odwoławczej formułowali przede wszystkim ci nieskuteczni wnioskodawcy, którzy deklarowali, iż złożyli protest od oceny swoich wniosków. Przewaga odpowiedzi „nie wiem/nie mam zdania” w obydwu grupach badanych może świadczyć o tym, iż na obecnym etapie wdrażania

⁵⁷ tj. zestawienie odpowiedzi na różne pytania ankietowe za pomocą tzw. tabel krzyżowych, pozwalających na przefiltrowanie odpowiedzi na jedno z pytań w zależności od odpowiedzi udzielonej na inne pytanie.

większość wnioskodawców rozważa raczej powtórne aplikowanie w kolejnym naborze, niż składanie protestu od oceny – co potwierdzają odpowiedzi respondentów na pytanie ankiety: „Czy zamierza Pan/i ponownie aplikować o dofinansowanie w ramach RPO Wł 2014-2020?” - w grupie nieskutecznych wnioskodawców aż 80,72% ankietowanych zadeklarowało chęć ponownego ubiegania się o dofinansowanie w tej samej OP lub innej Osi priorytetowej.

W wyniku przeprowadzonej analizy protestów od oceny wniosku o dofinansowanie, stwierdzono, że najwięcej (jeśli chodzi o liczebność) z nich złożono w konkursach organizowanych w ramach Poddziałania II.3.1 *Innowacje w MŚP* (190 protestów) oraz w Poddziałaniu II.2.1 *Modele biznesowe MŚP* (138 protestów), a więc w naborach, które cieszyły się dużym zainteresowaniem wnioskodawców.

Przekrojowo, łącznie dla wszystkich analizowanych Działań/Poddziałania RPO Wł 2014-2020 w okresie objętym niniejszym badaniem ewaluacyjnym, najwięcej protestów i najwięcej zastrzeżeń wnioskodawców budziła ocena ogólnych merytorycznych oraz merytorycznych punktowych kryteriów wyboru projektów, tj.:

- *Realność wskaźników* (150-krotnie);
- *Wykonalność ekonomiczna i organizacyjna* (130-krotnie);
- *Zasadność i adekwatność wydatków* (121-krotnie);
- *Poprawność analizy finansowej i ekonomicznej* (119-krotnie);
- *Wpisywanie się projektu we właściwy typ projektu zgodnie z regulaminem konkursu* (98-krotnie);
- *Spójność zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu oraz trafność doboru i opisu tych zadań* (85-krotnie);
- *Prawidłowość sporządzenia budżetu projektu* (78-krotnie);
- *Adekwatność doboru grupy docelowej do właściwego celu szczegółowego RPO Wł 2014-2020 oraz jakość diagnozy specyfiki tej grupy* (77-krotnie);
- *Adekwatność doboru, sposobu pomiaru i opisu wskaźników realizacji projektu (w tym wskaźników dotyczących właściwego celu szczegółowego RPO Wł 2014-2020) oraz zgodność celu głównego projektu z założeniami RPO Wł 2014-2020* (54-krotnie).

Do najczęstszych przyczyn składania protestów, według argumentacji wnioskodawców, zaliczyć można:

- W zakresie kryterium *Prawidłowość sporządzenia budżetu* - w treści protestów wnioskodawcy kwestionowali zaniżoną ocenę w zakresie kwalifikowalności wydatków;
- W zakresie kryterium *Adekwatność doboru grupy docelowej do właściwego celu szczegółowego RPO Wł 2014-2020 oraz jakość diagnozy specyfiki tej grupy* - w protestach kwestionowano przede wszystkim zarzuty ekspertów dotyczące niewłaściwego opisu grupy docelowej oraz brak spójności zadań, przewidzianych w projekcie z wynikami analizy potrzeb wskazanych w nim grup docelowych;
- W zakresie kryterium *Spójność zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu oraz trafność doboru i opisu tych zadań* - odwołujący się zgłaszali zastrzeżenia co do ocen, dotyczących braku wyczerpującego opisu zadań oraz niespójności opisu zadań z budżetem projektu.

Zwraca uwagę fakt, iż najczęstszą przyczyną składania protestów były oceny tych samych kryteriów, które były statystycznie oceniane najniżej (zgodnie z przedstawionymi wyżej wynikami analizy wielokryterialnej kart ocen).

Podsumowanie

Podsumowując tę część raportu końcowego dotyczącą kryteriów wyboru projektów, należy uznać, że obecnie obowiązujący system kryteriów RPO Wł 2014-2020 funkcjonuje prawidłowo: wskaźniki i wagi przypisane kryteriom punktowanym (tam, gdzie mają zastosowanie) zostały dobrze opracowane. System oceny i wyboru projektów jest właściwie wspierany przez IZ i IP, a eksperci oceniający wnioski uważają kryteria wyboru projektów za jasne, zrozumiałe i czytelne. Pozytywne opinie na ten temat wyrażali także partnerzy społeczno-gospodarczy poproszeni o ocenę kryteriów podczas wywiadów fokusowych, poświęconych każdej z OP RPO Wł 2014-2020. Zdaniem przedstawicieli instytucji i organizacji działających w obszarach odpowiadających zakresem OP Programu, kryteria zostały właściwie określone, cechuje je duża precyzyjność i mierzalność, a wagi przypisane kryteriom punktowanym (tam, gdzie mają zastosowanie) zostały właściwie określone. Zdaniem ekspertów oceniających wnioski, obecne kryteria wyboru projektów zapewniają równość szans dostępu dla wszystkich typów potencjalnych beneficjentów i są w wystarczającym stopniu preferencyjne dla projektów innowacyjnych oraz komplementarnych. Pozytywne opinie dotyczyły także ich obiektywności i możliwości wybrania do dofinansowania ze środków RPO Wł 2014-2020 projektów wpisujących się w cele Programu. Zdaniem ekspertów oceniających wnioski pewne kryteria wyboru projektów mogą stanowić barierę dla niedoświadczonych wnioskodawców, natomiast osoby doświadczone nie powinny mieć problemu z prawidłowym sporządzeniem wniosku. Jednocześnie zdaniem ekspertów, obecne kryteria wyboru projektów zapewniają równość szans dostępu dla wszystkich typów potencjalnych beneficjentów.

Jak podkreślali uczestnicy panelu ekspertów, dotyczącego kryteriów wyboru projektów:

Obecnie wnioski, które są składane, to takie, które zostały odrzucone w pierwszym konkursie. W tym momencie zmiana kryteriów, byłaby poważną przeszkodą, celowe jest jedynie wprowadzanie zmian, które mogłyby uporządkować procedurę, np. zniesienie czy zmiana ograniczenia znakowego w formularzu wniosku. [wypowiedź eksperta oceniającego wnioski podczas panelu ekspertów]

O dużej skali zainteresowania ponownym złożeniem wniosku o dofinansowanie świadczą wyniki badania ankietowego potencjalnych beneficjentów i nieskutecznych wnioskodawców. Wśród potencjalnych beneficjentów, aż 78,26% ankietowanych zadeklarowało chęć ponownego ubiegania się o dofinansowanie, natomiast w grupie nieskutecznych wnioskodawców 85,07%.

Ze względu na tak duże zainteresowanie ponownym aplikowaniem ze strony nieskutecznych wnioskodawców uznano, iż na obecnym etapie wdrażania Programu, najbardziej pożądane jest wprowadzanie ułatwień w procedurze aplikacyjnej, nie zaś modyfikowanie zestawu kryteriów poza wprowadzaniem zmian niezbędnych ze względu na regulacje na poziomie ustawowym.

Do tego typu ułatwień zaliczyć należy propozycje zgłaszane w toku wywiadów indywidualnych ze strony ekspertów oceniających wnioski i beneficjentów Programu oraz badania ankietowego potencjalnych beneficjentów i nieskutecznych wnioskodawców. Wśród grupy potencjalnych beneficjentów ankietowani najczęściej proponowali następujące rozwiązania:

- Uprościć/ujednolicić dokumentację i procedury – 27,07%,

- Organizować więcej szkoleń merytorycznych oraz konsultacji z ekspertami – 13,53%,
- Wprowadzić elektroniczny generator wniosku – 9,77%.

Wśród grupy nieskutecznych beneficjentów najczęściej proponowano:

- Uprościć/ujednolicić dokumentację i procedury – 27,85%,
- Wprowadzić elektroniczny generator wniosku – 11,39%,
- Ustalić jednolitą interpretację pojęć/jednostek – 9,49%.

Zdaniem respondentów badania IDI (beneficjentów i potencjalnych beneficjentów), najbardziej pożądanym ułatwieniem w procesie aplikowania, byłaby możliwość konsultacji indywidualnych (np. indywidualne spotkanie z konsultantem merytorycznym, podczas którego można byłoby sprawdzić sformułowanie zapisów) założeń projektu i wniosku, pomoc we wskazaniu i poprawie błędów w punktach konsultacyjnych. W toku wywiadów pogłębionych z beneficjentami i potencjalnymi beneficjentami, respondenci wskazywali na potrzebę zwiększenia liczby szkoleń oraz umożliwienie konsultowania pomysłów na projekty jeszcze przed podjęciem przez wnioskodawcę działań związanych z opracowaniem dokumentacji (co wiąże się z nakładem pracy i środków co szczególnie obciążające dla jednostek samorządu terytorialnego oraz podmiotów sektora MŚP). Preferowaną formą tych konsultacji jest dla respondentów badania indywidualne spotkanie z konsultantem merytorycznym z dziedziny/obszaru tematycznego, którego dotyczy wnioski. W związku z powyższym zaleca się przeprowadzanie większej liczby szkoleń dla potencjalnych beneficjentów, oraz poszerzenie ich o możliwość indywidualnych konsultacji założeń planowanych przez wnioskodawców projektów ze specjalistami merytorycznymi (np. z listy kandydatów na ekspertów oceniających wnioski dla danego obszaru tematycznego).

Zapytani o to, które kryteria (przekrojowo dla wszystkich analizowanych Działań/Poddziałań RPO Wł 2014-2020) były najtrudniejsze do spełnienia, wnioskodawcy i potencjalni beneficjenci wskazywali na:

- Poprawność analizy finansowej i ekonomicznej,
- Zasadność i adekwatność wydatków,
- Wpisywanie się projektu we właściwy typ projektu zgodnie z regulaminem konkursu,
- Realność wskaźników,
- Innowacyjność projektu w skali regionu,
- Komplementarność projektu EFRR z projektami EFS,
- Spójność zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu oraz trafność doboru i opisu tych zadań,
- Prawidłowość sporządzenia budżetu projektu,
- Adekwatność doboru grupy docelowej do właściwego celu szczegółowego RPO Wł 2014-2020 oraz jakość diagnozy specyfiki tej grupy,
- Adekwatność doboru, sposobu pomiaru i opisu wskaźników realizacji projektu (w tym wskaźników dotyczących właściwego celu szczegółowego RPO Wł 2014-2020) oraz zgodność celu głównego projektu z założeniami RPO Wł 2014-2020.

Należy podkreślić, że są to również kryteria odnośnie których najczęściej składano protesty od oceny wniosków.

Uzyskane w toku badania opinie potencjalnych beneficjentów, beneficjentów i interesariuszy Programu (partnerów społeczno-gospodarczych), świadczą o tym, iż ich oczekiwania koncentrują się

raczej na wprowadzeniu ułatwień w procesie aplikowania (poprzez ograniczenie liczby i zakresu załączników do wniosków o dofinansowanie, wprowadzenie generatora wniosków aplikacyjnych) oraz na poprawie dostępności i jakości informacji niezbędnych wnioskodawcom do skutecznego aplikowania o środki Programu. Jeśli chodzi o tematykę i zakres szkoleń dla potencjalnych beneficjentów, istnieje zapotrzebowanie na szkolenia dotyczące zagadnień pomocy publicznej i *de minimis* oraz komplementarności projektów EFS i EFRR.

Trudności na etapie aplikowania sprawia także spełnianie kryterium komplementarności – tam gdzie jest wymagane – z innymi projektami EFRR /EFS. Jego spełnienie wymaga prowadzenia przemyślanej, długofalowej polityki w zakresie pozyskiwania funduszy, jest to jednakże słaba strona wnioskodawców, bo nawet jeżeli posiadają taką wizję/politykę w zakresie funduszy UE, to jednak nie zawsze udaje się skutecznie pozyskiwać te środki zgodnie z planem, zwłaszcza, jeżeli w kryteriach danego naboru wymaga się wykorzystania produktów projektów komplementarnych lub przyczynienia się do utrzymania efektów takich projektów. Co istotne, w planie szkoleń dla potencjalnych beneficjentów na rok 2017 brakuje wystarczającej liczby szkoleń z tworzenia i realizacji partnerstw w projektach współfinansowanych z EFRR, przewidziano tylko jedno szkolenie z „realizacji projektów w partnerstwie (projekty EFS)”.

Nowelizacja art. 45 ustawy wdrożeniowej wskazuje, że ocena spełnienia kryteriów wyboru projektów może być podzielona na etapy, tj. w trakcie dokonywania tej oceny możliwe jest skierowanie przez właściwą instytucję wezwania do wnioskodawców o uzupełnienie lub poprawienie projektu w części dotyczącej spełniania kryteriów wyboru projektów w zakresie określonym w regulaminie konkursu, jeżeli zostało to w danym kryterium przewidziane. Celem dokonania zmian w tym zakresie jest zapewnienie zwiększenia skuteczności i efektywności procedur wyboru projektów, w szczególności na efektywniejsze wykorzystywanie środków finansowych, umożliwiając przyznanie dofinansowania projektom, które niepoprawione musiałyby zostać odrzucone, skutkując koniecznością przeprowadzenia kolejnego postępowania i opóźnieniem w kontraktowaniu środków. Oczekiwania w zakresie wprowadzenia tego mechanizmu formułowali nie tylko badani przedstawiciele wnioskodawców, ale także przedstawiciele Komitetu Monitorującego RPO WŁ 2014-2020. Na podstawie wywiadów z przedstawicielami IZ i IP, przeprowadzonych w ostatnim okresie badania ewaluacyjnego zauważono, że zalecenie to jest już realizowane w praktyce, przede wszystkim przez COP, które bazując na dotychczasowych doświadczeniach, dokonuje na bieżąco analizy, dotyczącej zastosowania w procedurze wyboru projektów RPO WŁ 2014-2020 możliwości uzupełnienia lub poprawienia wniosku o dofinansowanie w części dotyczącej spełniania merytorycznych kryteriów wyboru projektów w zakresie określonym w regulaminie konkursu, jeżeli zostało to w danym kryterium przewidziane (z uwzględnieniem zagwarantowania równego traktowania wnioskodawców) w większej niż dotychczas liczbie kryteriów merytorycznych.

Odnosnie propozycji zmian w opisie kryteriów wyboru projektów, podczas panelu ekspertów ze strony osób oceniających wnioski padła propozycja, by w Działaniu I.1. - *Rozwój infrastruktury badań i innowacji*, dwa kryteria formalne specyficzne: *Nowa infrastruktura badawcza (jeśli dotyczy) nie powiela i stanowi dopełnienie istniejących zasobów* oraz *Finansowanie infrastruktury TIK (jeśli dotyczy)* przenieść do etapu oceny merytorycznej (zakwalifikować do kryteriów merytorycznych - ocenianych zero-jedynkowo, których niespełnienie skutkować będzie odrzuceniem wniosku), ponieważ pracownicy Instytucji, zajmujący się oceną formalną złożonych wniosków mają trudności

z jednoznaczną oceną spełniania tych kryteriów. Z kolei podczas warsztatu ewaluacyjnego zaproponowano zmianę w zakresie kryteriów formalnych dla osi priorytetowej I i II, polegającą na uwspólnieniu dwóch z nich: *Zgodność projektu z przepisami pomocy publicznej lub pomocy de minimis* oraz *Projekt nie dotyczy sektorów wyłączonych ze wsparcia*. Obydwa te kryteria odnoszą się do tych samych zapisów Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającym niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu i Rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy *de minimis* i mogłyby stanowić jedno kryterium.

Natomiast na podstawie analizy wielokryterialnej kart oceny wniosków, zaleca się także wprowadzenie zmian w kryteriach dla Działania VII.4 – Edukacja, poprzez zaliczenie kryterium formalnego szczegółowego dotyczy komplementarności projektu EFRR z projektem EFS do merytorycznych ogólnych jako jeden z aspektów oceniany w kryterium *Stopień komplementarności z innymi przedsięwzięciami*. W wywiadach IDI beneficjenci i potencjalni beneficjenci podkreślali, że stanowi to znaczne utrudnienie w aplikowaniu, w sytuacji, gdy nawet odpowiednio wcześniej zaplanowania realizacja projektu komplementarnego współfinansowanego ze środków EFS nie doszła do skutku, na przykład w wyniku nieotrzymania dofinansowania.

Jeśli chodzi o *Wspólne kryteria dla osi priorytetowych VIII, IX, X, XI*, najwięcej wniosków (przekrojowo) otrzymuje negatywne oceny kryterium *Spójność zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu oraz trafność doboru i opisu tych zadań* (np. w Poddziałaniu XI.3.1 - *Kształcenie zawodowe* 92% odrzuconych wniosków nie spełniło tego kryterium). W ramach kryterium ocenie podlega:

- Opis uzasadnienia potrzeby realizacji zadań;
- Opis planowanego sposobu realizacji zadań;
- Opis sposobu realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami;
- Opis wartości wskaźników realizacji właściwego celu szczegółowego RPO WŁ 2014-2020 lub innych wskaźników określonych we wniosku o dofinansowanie, które zostaną osiągnięte w ramach zadań;
- Opis sposobu, w jaki zostanie zachowana trwałość rezultatów projektu (o ile dotyczy);
- Opis uzasadnienia wyboru partnerów do realizacji poszczególnych zadań (o ile dotyczy);
- Trafność doboru wskaźników dla rozliczenia kwot ryczałtowych i dokumentów potwierdzających ich wykonanie (o ile dotyczy).

Tak znaczący odsetek wniosków, w których kryterium to nie zostało spełnione w sposób pozwalający na otrzymanie dofinansowania, nakazuje podjęcie działań ułatwiających wnioskodawcom właściwe przygotowanie wniosków w zakresie ww. kryteriów. Z tego względu proponuje się wprowadzenie zmiany polegającej na uwzględnieniu w ocenie kryterium *Spójność zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu oraz trafność doboru i opisu tych zadań*, jedynie 3 elementów, bezpośrednio związanych z nazwą kryterium, tj.:

- Opis uzasadnienia potrzeby realizacji zadań;
- Opis planowanego sposobu realizacji zadań;
- Opis sposobu realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami.

Pozostałe aspekty tego kryterium, tj.:

- Opis sposobu, w jaki zostanie zachowana trwałość rezultatów projektu (o ile dotyczy);
- Opis uzasadnienia wyboru partnerów do realizacji poszczególnych zadań (o ile dotyczy);
- Opis wartości wskaźników realizacji właściwego celu szczegółowego RPO WŁ 2014-2020 lub innych wskaźników określonych we wniosku o dofinansowanie, które zostaną osiągnięte w ramach zadań;
- Trafność doboru wskaźników dla rozliczenia kwot ryczałtowych i dokumentów potwierdzających ich wykonanie (o ile dotyczy), w celu poprawienia czytelności sposobu oceny wspólnych kryteriów dla osi priorytetowych VIII, IX, X, XI,

powinny zostać wyodrębnione jako oddzielne kryteria merytoryczne.

6 WNIOSKI I REKOMENDACJE

W poniższej tabeli przedstawiono najważniejsze ustalenia z przeprowadzonego badania ewaluacyjnego w formie tabeli wniosków i rekomendacji.

Tabela 1 Tabela wniosków i rekomendacji

Program operacyjny: RPO Wł 2014-2020								
Tytuł badania: „System wyboru projektów ze szczególnym uwzględnieniem kryteriów wyboru projektów”								
Instytucja zlecająca badanie: Instytucja Zarządzająca Regionalnym Programem Operacyjnym Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020								
Lp.	Nr raportu cząstkowego	Treść wniosku	Treść rekomendacji	Adresat rekomendacji	Sposób wdrożenia	Termin wdrożenia	Klasa rekomendacji	Obszar tematyczny
1.	R1	<p>Przedstawiciele IP deklarowali, iż najczęściej spotykają się ze strony wnioskodawców z pytaniami odnoszącymi się do kryteriów dotyczących grup docelowych, kryteriów dostępu i możliwości aplikowania przez określony typ wnioskodawcy oraz kwalifikowalności wydatków. Należy podkreślić, że jest to podobny zestaw kwestii budzących najwięcej wątpliwości, na jaki wskazywali w badaniach IDI beneficjenci i potencjalni beneficjenci Programu.</p> <p>[str. 53 w raporcie cząstkowym nr 1]</p>	<p>Podczas szkoleń dla potencjalnych beneficjentów oraz spotkań informacyjnych dla wnioskodawców należy przeznaczyć najwięcej miejsca na aspekty przygotowania wniosku o dofinansowanie pod względem spełnienia kryteriów dotyczących grup docelowych, kryteriów dostępu i możliwości aplikowania przez określony typ wnioskodawcy oraz kwalifikowalności wydatków. Należy także przeprowadzić część tego typu szkoleń z udziałem ekspertów / pracowników oceniających wnioski w danej OP, zwłaszcza jeśli chodzi o ocenę następujących kryteriów:</p> <ul style="list-style-type: none"> • prawdziwość sporządzenia budżetu projektu, • spójność zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu oraz trafność doboru i opisu tych zadań, • adekwatność doboru grupy docelowej do właściwego celu szczegółowego RPO Wł 2014-2020 oraz jakość diagnozy specyfiki tej grupy, 	<ul style="list-style-type: none"> • DPR – Wydział Komunikacji Funduszy Europejskich • DPR – Wydział Sieci Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich 	<p>Podczas szkoleń dla potencjalnych beneficjentów oraz spotkań informacyjnych dla wnioskodawców należy szczegółowo omawiać (w uzasadnionych przypadkach – z udziałem zaproszonych ekspertów / pracowników oceniających wnioski) aspekty:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przygotowanie wniosku o dofinansowanie pod względem spełnienia kryteriów dotyczących grup docelowych, • kryteria dostępu i możliwości aplikowania przez określony typ wnioskodawcy, • kwalifikowalność wydatków, • spełnianie kryterium trwałości projektu w ramach danego Poddziałania, • wskazanie na brak konieczności wniesienia wkładu własnego ze środków prywatnych. 	31 grudnia 2018	Rekomendacja programowa operacyjna	System realizacji polityki spójności

			<ul style="list-style-type: none"> adekwatność potencjału społecznego wnioskodawcy i partnerów do zakresu realizacji projektu. <p>[str. 53 w raporcie cząstkowym nr 1]</p>		(Rekomendacja będzie realizowana przy współpracy z jednostkami/komórkami wdrażającymi RPO Wł 2014-2020)			
2.	R1	<p>Ewaluator uznał za wartościowe i służące poprawie jakości składanych przez aplikujących wniosków o dofinansowanie projektów zgłaszane w toku badań IDI i FGI propozycje, by szkolenia dla potencjalnych beneficjentów organizować nie tylko tuż po ogłoszeniu konkursu, ale dwukrotnie – także np. po upływie połowy czasu przeznaczanego na przygotowanie wniosku, kiedy wnioskodawcy mają już przygotowane konkretne pytania i wątpliwości, na które podczas spotkania mogliby uzyskać kompetentną odpowiedź.</p> <p>[str. 61 w raporcie cząstkowym nr 1]</p>	<p>Należy organizować szkolenia dla potencjalnych beneficjentów oraz spotkania informacyjne dla wnioskodawców w ramach danego konkursu dwukrotnie – po ogłoszeniu konkursu oraz po upływie połowy czasu przeznaczanego na przygotowanie wniosku.</p> <p>[str. 61 w raporcie cząstkowym nr 1]</p>	<ul style="list-style-type: none"> DPR – Wydział Sieci Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich 	<p>Organizowanie szkoleń dla potencjalnych beneficjentów oraz spotkań informacyjnych dla wnioskodawców w ramach danego naboru dwukrotnie – po ogłoszeniu naboru oraz po upływie połowy czasu przeznaczanego na przygotowanie wniosku.</p> <p>(Rekomendacja będzie realizowana przy współpracy jednostkami/komórkami wdrażającymi RPO Wł 2014-2020 przy uwzględnieniu specyfiki poszczególnych działań)</p>	30 czerwca 2019	Rekomendacja programowa operacyjna	System realizacji polityki spójności
3.	R1	<p>Utrudnieniem dla aplikujących jest mało funkcjonalny formularz wniosku (format Word lub Excel) Większość badanych mówiła o związanych z tym trudnościach: konieczności „ręcznego” sumowania wartości (tabela dotycząca wydatków w projekcie w formacie Word) lub aktualizowania wszystkich pól wniosku po wprowadzeniu zmian (format Excel), problemach z wydrukowaniem wniosku (zdarza się, że arkusze nie drukują się w całości), słabej czytelności wprowadzanego tekstu.</p> <p>[str. 74-75 w raporcie cząstkowym nr 1]</p>	<p>Rekomenduje się zapewnienie generatora wniosków o dofinansowanie RPO Wł 2014-2020, podobnego do tego, jakiego używano w naborach wniosków o dofinansowanie RPO Wł w perspektywie 2007-2013 czy obecnie do składania wniosków o dofinansowanie w ramach PO WER.</p> <p>[str. 75 w raporcie cząstkowym nr 1]</p>	<ul style="list-style-type: none"> Departament Cyfryzacji UMWł 	Zapewnienie generatora wniosków o dofinansowanie RPO Wł 2014-2020.	31 grudnia 2018	Rekomendacja programowa operacyjna	System realizacji polityki spójności

4.	R1	<p>Ze względu na niskie oceny dotyczące fachowości pracowników PIFE ze strony potencjalnych beneficjentów Programu, w badaniu ewaluacyjnym zdiagnozowano potrzebę podjęcia działań służących podniesieniu kompetencji pracowników Punktów Informacyjnych (np. poprzez zorganizowanie dla nich cyklu szkoleń, spotkań z ekspertami oceniającymi wnioski oraz przedstawicielami IP i IZ), które pozwoliłyby im na lepsze zapoznanie się ze specyficznymi dla poszczególnych Działań i Poddziałań RPO WŁ 2014-2020 zagadnieniami i kwestiami problemowymi, związanymi z procesem naboru i przygotowania wniosków o dofinansowanie.</p> <p>[str. 65 w raporcie cząstkowym nr 1]</p>	<p>W celu zapewnienia właściwej jakości informowania wnioskodawców, rekomenduje się zorganizowanie dla pracowników PIFE cyklu szkoleń, spotkań z ekspertami oceniającymi wnioski oraz przedstawicielami IP i IZ, które pozwolą im na lepsze zapoznanie się ze specyficznymi dla poszczególnych Osi priorytetowych RPO WŁ 2014-2020 zagadnieniami oraz kwestiami problemowymi, zgłaszanymi przez beneficjentów i potencjalnych beneficjentów, związanymi z procesem naboru i przygotowania wniosków o dofinansowanie (m.in. wynikami badania ewaluacyjnego).</p> <p>[str. 65 w raporcie cząstkowym nr 1]</p>	<ul style="list-style-type: none"> • DPR – Wydział Sieci Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich 	<p>Przeprowadzenie dla pracowników PIFE cyklu szkoleń, spotkań z ekspertami oceniającymi wnioski oraz przedstawicielami IP i IZ, które pozwolą im na lepsze zapoznanie się ze specyficznymi dla poszczególnych Osi priorytetowych RPO WŁ 2014-2020 zagadnieniami i kwestiami problemowymi, związanymi z procesem naboru i przygotowania wniosków o dofinansowanie.</p>	31 grudnia 2018	Rekomendacja programowa operacyjna	System realizacji polityki spójności
5.	R1	<p>Zidentyfikowanym w ramach przeprowadzonego <i>web research</i> potencjalnym utrudnieniem dla wnioskodawców jest niezamieszczanie dokumentacji konkursowej w ramach danego naboru bezpośrednio na oficjalnej stronie Programu www.rpo.lodzkie.pl</p> <p>[str. 49 w raporcie cząstkowym nr 1]</p>	<p>Zaleca się zamieszczanie dokumentacji konkursowej w ramach wszystkich naborów bezpośrednio na oficjalnej stronie Programu www.rpo.lodzkie.pl (równoległe z zamieszczaniem tożsamych informacji na stronach IOK, będących IP).</p> <p>[str. 49 w raporcie cząstkowym nr 1]</p>	<ul style="list-style-type: none"> • DPR – Wydział Komunikacji Funduszy Europejskich 	<p>Zamieszczanie dokumentacji konkursowej w ramach wszystkich naborów bezpośrednio na oficjalnej stronie Programu www.rpo.lodzkie.pl (równoległe z zamieszczaniem tożsamych informacji na stronach IOK, będących IP).</p>	31 grudnia 2018	Rekomendacja programowa operacyjna	System realizacji polityki spójności
6.	R1	<p>W <i>Ewaluacji ex-ante Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020</i> zalecano wprowadzenie zasady, zgodnie z którą dokumentacja konkursowa w pełnej wersji dostępna będzie dla potencjalnych beneficjentów co najmniej 45 dni przed ogłoszeniem konkursu, co skutkowałoby poprawą warunków przygotowania wniosków o dofinansowanie oraz wpłynęłoby pozytywnie na jakość projektów. Jednocześnie zgodnie z art. 40 ust. 1 Ustawy</p>	<p>Dla poprawienia jakości i zwiększenia liczby składanych wniosków o dofinansowanie ze środków RPO WŁ 2014-2020 należy przestrzegać w ogłaszanych naborach zasady udostępniania dokumentacji konkursowej w pełnej wersji dla potencjalnych beneficjentów co najmniej 45 dni przed rozpoczęciem naboru wniosków.</p> <p>[str. 48 w raporcie cząstkowym nr 1]</p>	<ul style="list-style-type: none"> • DRPO • DEFS • WUP • COP 	<p>Udostępnianie przez IOK dokumentacji konkursowej w pełnej wersji dla potencjalnych wnioskodawców co najmniej 45 dni przed rozpoczęciem naboru wniosków lub przyjęcie innego rozwiązania prowadzącego do osiągnięcia powyższego celu uwzględniającego specyfikę danego działania.</p>	31 grudnia 2018	Rekomendacja programowa operacyjna	System realizacji polityki spójności

		<p>z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 informacja o ogłoszonym konkursie musi pojawić się na stronie internetowej odpowiedniej instytucji na 30 dni przed planowanym rozpoczęciem naboru wniosków. Jak podkreślali uczestnicy niniejszego badania ewaluacyjnego – beneficjenci, potencjalni beneficjenci oraz przedstawiciele partnerów społeczno-gospodarczych, znajomość pełnej dokumentacji konkursowej w znaczący sposób wpływa na możliwość złożenia wniosku przez podmioty zainteresowane pozyskaniem środków Programu.</p> <p>[str. 48 w raporcie cząstkowym nr 1]</p>						
7.	R1	<p>W toku badania IDI i FGI zgłaszano uwagi odnośnie kryterium formalnego specyficznego pn. <i>Efektywność projektu - pozyskiwanie inwestora</i> dla Poddziałania II.1.1 <i>Tereny inwestycyjne</i>. Zgodnie z opisem tego kryterium projekt powinien zakładać ulokowanie co najmniej 2 inwestycji MŚP na uzbrojonym terenie, objętym zakresem projektu. Niespełnienie tego kryterium skutkuje odrzuceniem wniosku o dofinansowanie. Podobnie brzmi opis kryterium merytorycznego punktowego pn. <i>Wpływ projektu na rozwój przedsiębiorczości w regionie</i> dla w/w Poddziałania, w którym najwyższą liczbę punktów (6) można uzyskać za zadeklarowanie więcej niż 4 inwestycji MŚP zlokalizowanych na uzbrojonych terenach. Przedstawiciele beneficjentów i potencjalnych beneficjentów wskazywali, że powinny zostać przeformułowane opisy w/w kryteriów tak, aby umożliwić alternatywny wybór kryterium</p>	<p>Rekomenduje się zmianę systemu wskaźników pod kątem uelastycznienia zasad osiągania założonych wartości poszczególnych wskaźników, podczas ewentualnych renegeacji RPO Wł 2014-2020 lub w trakcie prac nad programem operacyjnym 2021+.</p> <p>[str. 75 w raporcie cząstkowym nr 1]</p>	<ul style="list-style-type: none"> MR 	<p>Dokonanie analizy istniejącego systemu wskaźników i zdiagnozowanie obszarów, w których zasadne jest uelastycznienie zasad osiągania założonych wartości wskaźników na poziomie RPO Wł 2014-2020. Jednym z proponowanych przez Ewaluatora sposobów zrealizowania przedmiotowego celu jest wprowadzenie możliwości kompensowania nieosiągniętej wartości danego wskaźnika, wyższym poziomem realizacji innych wskaźników.</p>	31 grudnia 2023	Rekomendacja horyzontalna operacyjna	System realizacji polityki spójności

		<p>podlegającego ocenie (pod kątem ilości inwestycji zlokalizowanych na terenie objętym projektem lub zwiększenia powierzchni terenów inwestycyjnych); Ponadto zgłaszano uwagi odnośnie kryterium formalnego specyficznego pn. <i>Zagraniczne kontrakty handlowe</i> dla Poddziałania II.2.1 <i>Modele biznesowe MŚP</i>. Zgodnie z opisem tego kryterium projekt powinien zakładać podpisanie co najmniej 3 zagranicznych kontraktów handlowych, jego niespełnienie skutkuje odrzuceniem. Podobnie brzmi opis kryterium merytorycznego punktowego pn. <i>Liczba zagranicznych kontraktów handlowych</i>, w którym najwyższą liczbę punktów można uzyskać za zadeklarowanie co najmniej 6 podpisanych kontraktów. Zwracano uwagę, że opis tych kryteriów powinien zostać przeformułowany, ponieważ nie zawsze liczba kontraktów, a ich wartość albo okres obowiązywania kontraktu są ważniejsze dla danego podmiotu.</p> <p>Należy jednak zauważyć, że wprowadzenie tego typu zmian na obecnym etapie wdrażania nie jest zasadne z uwagi na konieczność osiągnięcia założonych do realizacji w RPO Wł 2014-2020 poziomów wskaźników. [str. 75 w raporcie cząstkowym nr 1]</p>						
8.	R1	<p>W Poddziałaniu XI.3.1 - <i>Kształcenie zawodowe</i> 92% odrzuconych wniosków nie spełniło kryterium: <i>Spójność zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu oraz trafność doboru i opisu tych zadań</i>.</p> <p>W ramach kryterium ocenie podlegały:</p> <ul style="list-style-type: none"> Opis uzasadnienia potrzeby realizacji zadań, 	<p>Przy szerokiej skali punktowej (0-20 pkt) oceny kryterium <i>Spójność zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu oraz trafność doboru i opisu tych zadań w ramach Działania XI.3.1 - Kształcenie zawodowe</i>, wskazane jest zamieszczenie w dokumentacji konkursowej informacji, ile można uzyskać punktów za każdy z elementów</p>	<ul style="list-style-type: none"> DPR - Wydział Perspektywy Finansowej UE 2014-2020 	<p>Wprowadzenie zmiany w dokumentacji programowej w zakresie Działania XI.3.1, polegającej na zamieszczeniu w opisie kryterium <i>Spójność zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu oraz trafność doboru i opisu tych zadań w ramach</i> informacji nt. liczby</p>	31 grudnia 2018	Rekomendacja programowa operacyjna	System realizacji polityki spójności

	<ul style="list-style-type: none"> • Opis planowanego sposobu realizacji zadań, • Opis sposobu realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, • Opis wartości wskaźników realizacji właściwego celu szczegółowego RPO Wł na lata 2014-2020 lub innych wskaźników określonych we wniosku o dofinansowanie, które zostaną osiągnięte w ramach zadań, • Opis sposobu, w jaki zostanie zachowana trwałość rezultatów projektu (o ile dotyczy), • Opis uzasadnienia wyboru partnerów do realizacji poszczególnych zadań (o ile dotyczy), • Trafność doboru wskaźników dla rozliczenia kwot ryczałtowych i dokumentów potwierdzających ich wykonanie (o ile dotyczy). <p>Tak znaczący odsetek wniosków, w których kryterium to nie zostało spełnione w sposób pozwalający na otrzymanie dofinansowania, wskazuje na uzasadnioną potrzebę podjęcie działań ułatwiających wnioskodawcom właściwe przygotowanie wniosków w zakresie ww. kryteriów.</p> <p>[str. 106 w raporcie cząstkowym nr 1]</p>	<p>wskazanych w opisie kryterium.</p> <p>[str. 106 w raporcie cząstkowym nr 1]</p>		<p>punktów przyznawanej za każdy z elementów wymienionych w opisie kryterium.</p> <p>(Rekomendacja będzie realizowana przy współpracy z Departamentem Europejskiego Funduszu Społecznego)</p>			
--	--	--	--	---	--	--	--

9.	R2	<p>W ramach analizy <i>web research</i> dotyczącej dokumentacji aplikacyjnej dla wnioskodawców, publikowanej na stronie www.rpo.lodzkie.pl oraz odpowiednich IOK, zwrócono uwagę na brak hiperłączy do załączników, przywoływanych w treści regulaminów konkursów, ogłaszanych przez DPR, WUP i COP, co może utrudniać odnajdywanie w nich właściwych załączników, z których wnioskodawcy wielokrotnie korzystają w trakcie przygotowywania dokumentów aplikacyjnych. Wprowadzenie w treści regulaminów hiperłączy do wszystkich załączników, niezbędnych do złożenia wniosku, znacznie ułatwiłoby odnajdywanie właściwych wzorów dokumentów i powiązanie ich z instrukcją wypełniania wniosku.</p> <p>[str. 60-61 w raporcie cząstkowym nr 2]</p>	<p>Zaleca się wprowadzenie ułatwienia w dokumentacji konkursowej, udostępnianej wnioskodawcom, poprzez wprowadzanie w treści regulaminów konkursów aktywnych odsyłaczy (hiperłączy) do wszystkich załączników, przywoływanych w treści regulaminów.</p> <p>[str. 61 w raporcie cząstkowym nr 2]</p>	<ul style="list-style-type: none"> DPR – Wydział Komunikacji Funduszy Europejskich 	<p>Wprowadzenie zmian w dokumentacji konkursowej, udostępnianej wnioskodawcom, poprzez wprowadzenie aktywnych odsyłaczy (hiperłączy) we wszystkich miejscach, gdzie w treści regulaminu wspomniany jest którykolwiek z załączników (hiperłącze przekierowywałoby osobę czytającą do wspomnianego załącznika).</p>	30 czerwca 2018	Rekomendacja programowa operacyjna	System realizacji polityki spójności
10.	R2	<p>W toku wywiadów pogłębionych z beneficjentami i potencjalnymi beneficjentami, respondenci zwracali uwagę na potrzebę uzyskania bieżącej informacji na temat planowanych naborów, przy czym obecnie dostępne harmonogramy naborów (publikowane w listopadzie na kolejny rok, a następnie aktualizowane) są zbyt mało precyzyjne w odniesieniu do naborów zaplanowanych np. na III/IV kwartał roku, a także nie zawsze zawierają informacje o wszystkich planowanych naborach.</p> <p>[str. 39 w raporcie cząstkowym nr 2]</p>	<p>W związku z ograniczeniami ustawowymi co do bieżącego wprowadzania zmian w harmonogramach naborów zaleca się informowanie o planowanych przesunięciach naborów z największym możliwym wyprzedzeniem, poprzez zamieszczanie tego typu informacji (np. o opóźnieniu w opracowaniu dokumentów na poziomie krajowym, skutkującym spodziewanym przesunięciem naborów) w sekcji „Aktualności” - na stronie www.rpo.lodzkie.pl.</p> <p>[str. 39 w raporcie cząstkowym nr 2]</p>	<ul style="list-style-type: none"> DPR – Wydział Perspektywy Finansowej UE 2014-2020 	<p>Informowanie o planowanych przesunięciach naborów z największym możliwym wyprzedzeniem, poprzez zamieszczanie tych informacji (np. o opóźnieniu w opracowaniu dokumentów na poziomie krajowym, skutkującym spodziewanym przesunięciem naborów) w sekcji „Aktualności” na stronie www.rpo.lodzkie.pl, każdorazowo w przypadku wystąpienia w/w sytuacji do końca okresu programowania UE 2014-2020.</p>	31 grudnia 2018	Rekomendacja programowa operacyjna	System realizacji polityki spójności

11.	R2	<p>Odnosnie tematyki i zakresu szkoleń dla potencjalnych beneficjentów, podczas panelu ekspertów zgłoszono propozycję, związaną z planowanym uruchomieniem tzw. generatora wniosków aplikacyjnych RPO Wł 2014-2020. w związku z tym, że obsługa nowego systemu może początkowo powodować trudności, zalecane byłoby wprowadzenie dodatkowych modułów w trakcie szkoleń dla potencjalnych beneficjentów z zakresu obsługi systemu.</p> <p>[str. 62 w raporcie cząstkowym nr 2]</p>	<p>Rekomenduje się wprowadzenie w ramach szkoleń dla potencjalnych beneficjentów modułu (części szkoleniowej) dotyczącego obsługi nowowprowadzonego systemu elektronicznego służącego do składania wniosków.</p> <p>[str. 62 w raporcie cząstkowym nr 2]</p>	<ul style="list-style-type: none"> • DPR – Wydział Komunikacji Funduszy Europejskich 	<p>Wprowadzenie do tematyki szkoleń dla potencjalnych beneficjentów kwestii obsługi nowowprowadzonego systemu elektronicznego służącego do składania wniosków (tzw. Generatora wniosków aplikacyjnych RPO Wł 2014-2020).</p>	30 września 2018	Rekomendacja programowa operacyjna	System realizacji polityki spójności
12.	R2	<p>Podczas panelu ekspertów ze strony osób oceniających wnioski padła propozycja, by w Działaniu I.1. - <i>Rozwój infrastruktury badań i innowacji</i>, dwa kryteria formalne specyficzne: <i>Nowa infrastruktura badawcza (jeśli dotyczy) nie powieli i stanowi dopełnienie istniejących zasobów</i> oraz <i>Finansowanie infrastruktury TIK (jeśli dotyczy)</i> przenieść do etapu oceny merytorycznej (zakwalifikować do kryteriów merytorycznych - ocenianych zerojedynkowo, których niespełnienie skutkować będzie odrzuceniem wniosku), ponieważ pracownicy Instytucji, zajmujący się oceną formalną złożonych wniosków mają trudności z jednoznaczną oceną spełniania tych kryteriów.</p> <p>[str. 71 w raporcie cząstkowym nr 2]</p>	<p>Zaleca się wprowadzenie zmian w kryteriach dla Działania I.1. <i>Rozwój infrastruktury badań i innowacji</i> poprzez przeniesienie dwóch kryteriów formalnych specyficznych: <i>Nowa infrastruktura badawcza (jeśli dotyczy) nie powieli i stanowi dopełnienie istniejących zasobów</i> oraz <i>Finansowanie infrastruktury TIK (jeśli dotyczy)</i> do etapu oceny merytorycznej.</p> <p>[str. 71 w raporcie cząstkowym nr 2]</p>	<ul style="list-style-type: none"> • DPR - Wydział Perspektywy Finansowej UE 2014-2020 	<p>Wprowadzenie zmian w kryteriach dla Działania I.1. <i>Rozwój infrastruktury badań i innowacji</i> poprzez przeniesienie dwóch kryteriów formalnych specyficznych: <i>Nowa infrastruktura badawcza (jeśli dotyczy) nie powieli i stanowi dopełnienie istniejących zasobów</i> oraz <i>Finansowanie infrastruktury TIK (jeśli dotyczy)</i> do etapu oceny merytorycznej.</p> <p>(Rekomendacja będzie realizowana przy współpracy z Centrum Obsługi Przedsiębiorcy)</p>	30 czerwca 2019	Rekomendacja programowa operacyjna	System realizacji polityki spójności

13.	R3	<p>Potencjalni beneficjenci, biorący udział w badaniu ankietowym oraz udzielający wywiadów indywidualnych w ramach ewaluacji, zwracali uwagę, że nie zawsze mają możliwość uczestniczenia w szkoleniach dotyczących aplikowania o środki Programu, dlatego ważna dla nich byłaby możliwość zapoznania się materiałami szkoleniowymi w sposób zdalny. Podkreślali oni, że chcieliby mieć także szerszy dostęp do materiałów ze szkoleń ze wszystkich instytucji organizujących konkursy w ramach RPO Wł 2014-2020, by mieć możliwość poszerzania swojej wiedzy jeśli chodzi o rozumienie pojęć (np. pomocy publicznej) czy znajomość dokumentów programowych (np. wytycznych Ministerstwa Rozwoju w zakresie kwalifikowalności wydatków) z różnych źródeł.</p> <p>[str. 76 w raporcie cząstkowym nr 3]</p>	<p>Należy stworzyć bazę wiedzy, w której zamieszczane będą materiały ze szkoleń oraz odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania w ramach wszystkich działań RPO Wł 2014-2020, w podziale na obszary tematyczne</p> <p>[str. 76 w raporcie cząstkowym nr 3].</p>	<ul style="list-style-type: none"> • DPR – Wydział Komunikacji Funduszy Europejskich, 	<p>Należy stworzyć bazę wiedzy, w której zamieszczane będą materiały ze szkoleń oraz odpowiedzi na najczęściej zadawane pytania w ramach wszystkich działań RPO Wł 2014-2020, w podziale na obszary tematyczne (z podziałem na Aktualne – np. z ostatnich 6 miesięcy i Archiwalne)</p>	31 grudnia 2018	Rekomendacja programowa operacyjna	System realizacji polityki spójności
14.	R3	<p>W toku wywiadów pogłębionych z beneficjentami i potencjalnymi beneficjentami, respondenci wskazywali na potrzebę zwiększenia liczby szkoleń. W planie szkoleń dla potencjalnych beneficjentów na rok 2017 przewidziano zbyt małą liczbę szkoleń z zakresu tworzenia i realizacji partnerstw w projektach współfinansowanych z EFRR, (w planie uwzględniono tylko jedno szkolenie z „realizacji projektów w partnerstwie (projekty EFS)”)</p> <p>[str. 172 w raporcie cząstkowym nr 3]</p>	<p>Zaleca się przeprowadzanie większej liczby szkoleń dla beneficjentów i potencjalnych beneficjentów (w tym w zakresie tworzenia i realizacji partnerstw w projektach współfinansowanych z EFRR)</p> <p>[str. 172 w raporcie cząstkowym nr 3]</p>	<ul style="list-style-type: none"> • DPR – Wydział Komunikacji Funduszy Europejskich 	<p>Zaplanowanie i realizowanie większej liczby szkoleń dla beneficjentów i potencjalnych beneficjentów (w tym w zakresie tworzenia i realizacji partnerstw w projektach współfinansowanych z EFRR)</p>	31 grudnia 2020	Rekomendacja programowa operacyjna	System realizacji polityki spójności
15.	R3	<p>W Działaniu VII.4 – Edukacja, dodatkowe kryterium formalne szczegółowe dotyczy komplementarności projektu EFRR z projektem EFS; niespełnienie tego kryterium skutkuje negatywną oceną wniosku.</p>	<p>Zaleca się wprowadzenie zmian w kryteriach dla Działania VII.4 poprzez zaliczenie kryterium formalnego szczegółowego dotyczącego komplementarności projektu EFRR</p>	<ul style="list-style-type: none"> • DPR – Wydział Perspektywy Finansowej UE 2014- 	<p>Wprowadzenie zmiany w dokumentacji programowej w zakresie kryteriów wyboru projektów w ramach Działania VII.4, polegającej na przeniesieniu kryterium</p>	31 grudnia 2018	Rekomendacja programowa operacyjna	System realizacji polityki spójności

		W wywiadach IDI beneficjenci i potencjalni beneficjenci podkreślali, że stanowi to znaczne utrudnienie w aplikowaniu, w sytuacji, gdy nawet odpowiednio wcześniej zaplanowana realizacja projektu komplementarnego współfinansowanego ze środków EFS nie doszła do skutku, na przykład w wyniku nieotrzymania dofinansowania. [str. 93 w raporcie cząstkowym nr 3]	z projektem EFS do merytorycznych ogólnych jako jeden z aspektów oceniany w kryterium „Stopień komplementarności z innymi przedsięwzięciami”. [str. 93 w raporcie cząstkowym nr 3]	2020	formalnego szczegółowego komplementarności projektu EFRR z projektem EFS do kryteriów merytorycznych ogólnych (zaliczenie tego kryterium do jednego z aspektów ocenianych w kryterium „Stopień komplementarności z innymi przedsięwzięciami”).			
16.	R4	Podczas warsztatu ewaluacyjnego zaproponowano zmianę w zakresie kryteriów formalnych dla osi priorytetowej I i II, polegającą na uwspólnieniu dwóch z nich: <i>Zgodność projektu z przepisami pomocy publicznej lub pomocy de minimis</i> oraz <i>Projekt nie dotyczy sektorów wyłączonych ze wsparcia</i> . Obydwa te kryteria odnoszą się do tych samych zapisów Rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu i Rozporządzenia Komisji (UE) nr 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy <i>de minimis</i> i mogłyby stanowić jedno kryterium. [Raport końcowy, str. 72]	W celu uproszczenia listy kryteriów, zaleca się wprowadzenie zmian w kryteriach dla Osi priorytetowej I i II poprzez połączenie dwóch kryteriów formalnych: "Zgodność projektu z przepisami pomocy publicznej lub pomocy <i>de minimis</i> " oraz „Projekt nie dotyczy sektorów wyłączonych ze wsparcia”. [Raport końcowy, str. 72]	<ul style="list-style-type: none"> DPR – Wydział Perspektywy Finansowej UE 2014-2020 	Wprowadzenie zmian w kryteriach dla Osi priorytetowej I i II poprzez połączenie dwóch kryteriów formalnych: „Zgodność projektu z przepisami pomocy publicznej lub pomocy <i>de minimis</i> ” oraz „Projekt nie dotyczy sektorów wyłączonych ze wsparcia”. (Rekomendacja będzie realizowana przy współpracy z Centrum Obsługi Przedsiębiorcy)	31 grudnia 2018	Rekomendacja programowa operacyjna	System realizacji polityki spójności
17.	R4	Jeśli chodzi o <i>Wspólne kryteria dla osi priorytetowych VIII, IX, X, XI</i> , najwięcej wniosków (przekrojowo) otrzymuje negatywne oceny kryterium <i>Spójność zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu oraz trafność doboru i opisu tych zadań</i> (np. Poddziałaniu XI.3.1 - <i>Kształcenie zawodowe</i> 92% odrzuconych wniosków nie spełniło kryterium: <i>Spójność zadań</i>	W odniesieniu do kryterium <i>Spójność zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu oraz trafność doboru i opisu tych zadań</i> , wskazane jest ograniczenie liczby elementów/ aspektów ocenianych w ramach tego kryterium. Proponuje się wprowadzenie zmiany polegającej na uwzględnieniu w ocenie kryterium <i>Spójność zadań</i>	<ul style="list-style-type: none"> DPR – Wydział Perspektywy Finansowej UE 2014-2020 	Wprowadzenie zmiany w dokumentacji programowej w zakresie kryterium <i>Spójność zadań przewidzianych do realizacji w ramach projektu oraz trafność doboru i opisu tych zadań</i> , polegającej na ograniczeniu liczby elementów/aspektów ocenianych w ramach tego kryterium do 3	31 grudnia 2018	Rekomendacja programowa operacyjna	System realizacji polityki spójności

	<p>przewidzianych do realizacji w ramach projektu oraz trafność doboru i opisu tych zadań.</p> <p>W ramach kryterium ocenie podlegały:</p> <ul style="list-style-type: none"> Opis uzasadnienia potrzeby realizacji zadań, Opis planowanego sposobu realizacji zadań, Opis sposobu realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełno-sprawnościami, Opis wartości wskaźników realizacji właściwego celu szczegółowego RPO Wł na lata 2014-2020 lub innych wskaźników określonych we wniosku o dofinansowanie, które zostaną osiągnięte w ramach zadań, Opis sposobu, w jaki zostanie zachowana trwałość rezultatów projektu (o ile dotyczy), Opis uzasadnienia wyboru partnerów do realizacji poszczególnych zadań (o ile dotyczy), Trafność doboru wskaźników dla rozliczenia kwot ryczałtowych i dokumentów potwierdzających ich wykonanie (o ile dotyczy). <p>Tak znaczący odsetek wniosków, w których kryterium to nie zostało spełnione w sposób pozwalający na otrzymanie dofinansowania, wskazuje na uzasadnioną potrzebę podjęcie działań ułatwiających wnioskodawcom właściwe przygotowanie wniosków w zakresie ww. kryteriów.</p> <p>[Raport końcowy, str.97]</p>	<p>przewidzianych do realizacji w ramach projektu oraz trafność doboru i opisu tych zadań w ramach, jedynie 3 elementów, bezpośrednio związanych z nazwa kryterium, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Opis uzasadnienia potrzeby realizacji zadań; Opis planowanego sposobu realizacji zadań; Opis sposobu realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. <p>Pozostałe aspekty tego kryterium, tj. Opis sposobu, w jaki zostanie zachowana trwałość rezultatów projektu (o ile dotyczy); Opis uzasadnienia wyboru partnerów do realizacji poszczególnych zadań (o ile dotyczy); Opis wartości wskaźników realizacji właściwego celu szczegółowego RPO Wł lub innych wskaźników określonych we wniosku o dofinansowanie, które zostaną osiągnięte w ramach zadań; Trafność doboru wskaźników dla rozliczenia kwot ryczałtowych i dokumentów potwierdzających ich wykonanie (o ile dotyczy), w celu poprawienia czytelności sposobu oceny wspólnych kryteriów dla osi priorytetowych VIII, IX, X, XI, powinny zostać wyodrębnione jako oddzielne kryteria merytoryczne.</p> <p>[Raport końcowy, str.97]</p>		<p>elementów, bezpośrednio związanych z nazwa kryterium, tj.:</p> <ul style="list-style-type: none"> Opis uzasadnienia potrzeby realizacji zadań; Opis planowanego sposobu realizacji zadań; Opis sposobu realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami. <p>Pozostałe aspekty tego kryterium, tj. Opis sposobu, w jaki zostanie zachowana trwałość rezultatów projektu (o ile dotyczy); Opis uzasadnienia wyboru partnerów do realizacji poszczególnych zadań (o ile dotyczy); Opis wartości wskaźników realizacji właściwego celu szczegółowego RPO Wł lub innych wskaźników określonych we wniosku o dofinansowanie, które zostaną osiągnięte w ramach zadań; Trafność doboru wskaźników dla rozliczenia kwot ryczałtowych i dokumentów potwierdzających ich wykonanie (o ile dotyczy), w celu poprawienia czytelności sposobu oceny wspólnych kryteriów dla osi priorytetowych VIII, IX, X, XI, powinny zostać wyodrębnione jako oddzielne kryteria merytoryczne. (Rekomendacja będzie realizowana przy współpracy z Departamentem Europejskiego Funduszu Społecznego i Wojewódzkim Urzędem Pracy)</p>			
--	---	--	--	--	--	--	--

7 BIBLIOGRAFIA

W ramach badania Wykonawca wykorzystał następujące dokumenty i źródła danych:

- Decyzja Komisji z dnia 20 grudnia 2011 r w sprawie stosowania art. 106 ust. 2 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych, przyznawanej przedsiębiorstwom zobowiązanym do wykonywania usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym
http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/decyzja_komisji_z_dnia_20_grudnia_2011r_.pdf
- Dziarski G. *Ewaluacja – kwestie techniczne. Ewaluacja dużych projektów – aspekty instytucjonalne*, POPT 2005
- Harmonogram naborów wniosków o dofinansowanie w trybie konkursowym dla Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 na rok 2016/2017
http://www.rpo.lodzkie.pl/files/harmonogramy/Harmonogram_RPO_WI_2014_2020_na_2016_aktualizacja_05022016.pdf
<http://www.rpo.lodzkie.pl/harmonogramy/harmonogram-na-2016-rok.pdf>
- Interpretacja dotycząca możliwości finansowania dróg lokalnych w ramach osi priorytetowej III Transport RPO WŁ na lata 2014-2020 <http://www.rpo.lodzkie.pl/dowiedz-sie-wiecej-o-programie/zapoznaj-sie-z-prawem-i-dokumentami/item/218-interpretacja-dotyczaca-mozliwosci-finansowania-drog-lokalnych-w-ramach-osi-priorytetowej-iii-transport-rpo-wl-na-lata-2014-2020>
- Interpretacja Ministerstwa Rozwoju w zakresie przepisów dotyczących pomocy publicznej <http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/108-interpretacja-pomoc-publiczna/interpretacja-mr-pomoc-publiczna.pdf>
- Komunikat Komisji - Zasady ramowe Unii Europejskiej dotyczące pomocy państwa w formie rekompensaty z tytułu świadczenia usług publicznych (2011)
http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/rozporzadzenia_unijne/Komunikat-komisji-zasady-ramowe-Unii-Europejskiej.pdf
- Komunikat Komisji w sprawie stosowania reguł Unii Europejskiej w dziedzinie pomocy państwa w odniesieniu do rekompensaty z tytułu usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym (Dz. Urz. UE C 8 z 11.1.2012, 4)
http://www.rpo.lodzkie.pl/images/aktualizacje_ustawy/komunikat-komisji-w-Dz-Urz-UE-C8-z-11.1.2012-str-4.pdf
- Komunikat Komisji w sprawie wytycznych interpretacyjnych w odniesieniu do rozporządzenia (WE) nr 1370/2007 dotyczącego usług publicznych w zakresie kolejowego i drogowego transportu pasażerskiego http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/90-uaktualnienie_danych/Komunikat-Komisji-w-sprawie-wytycznych-interpretacyjnych-w-odniesieniu-do-rozporzadzenia-WE-nr-1370-2007.pdf
- Kontrakt Terytorialny dla Województwa Łódzkiego
http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/I_2016/kontrakt_terytorialny.pdf
- Krajowe ramy strategiczne. *Policy paper* dla ochrony zdrowia na lata 2014-2020
<http://www.zdrowie.gov.pl/aktualnosci/news/id/2357.html>

- Krajowy program oczyszczania ścieków komunalnych <http://www.kzgw.gov.pl/Krajowy-program-oczyszczania-sciekow-komunalnych.html>
- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020. Nowy wymiar aktywnej integracji
<http://www.mpips.gov.pl/download/gfx/mpips/pl/defaultopisy/8806/1/1/Uchwała%20Nr%20165%20RM%20w%20sprawie%20przyjęcia%20Krajowego%20Programu%20Przeciwdziałania%20Ubóstwu%20i%20Wykluczeniu%20Społecznemu%202020.pdf>
- Lista wskaźników oraz ich definicji dla projektów realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 w Osi Priorytetowej: V Ochrona środowiska
http://www.rpo.lodzkie.pl/images/banners/definicje_wszystkich_wskaznikow__os_V.doc
- Lista wskaźników oraz ich definicji dla projektów realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 w Osi Priorytetowej: II Innowacyjna i konkurencyjna gospodarka, III Transport i VIII Zatrudnienie
http://www.rpo.lodzkie.pl/images/prawo-i-dokumenty/Lista_wskaznikow_oraz_ich_definicji.doc
- Mapy potrzeb zdrowotnych w zakresie kardiologii http://www.mz.gov.pl/wp-content/uploads/2015/12/MPZ_kardiologia_lodzkie.pdf
- Mapy potrzeb zdrowotnych w zakresie onkologii http://www.mz.gov.pl/wp-content/uploads/2015/12/MPZ_onkologia_lodzkie.pdf
- Masterplany oraz aktualizacja "Planów Gospodarowania Wodami dla dorzeczcy"
<http://www.apgw.kzgw.gov.pl/pl/dokumenty-do-pobrania>
- Masterplany oraz aktualizacja "Planów Gospodarowania Wodami dla dorzeczcy"
<http://www.apgw.kzgw.gov.pl/pl/dokumenty-do-pobrania>
- Ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych (rozp. 651/2014) - dokument roboczy Pomoc szkoleniowa http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/90_-_uaktualnienie_danych/COMP-2015-00732-02-04-PL-TRA_GBER_training_aid.pdf
- Ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych (rozp. 651/2014) - dokument roboczy Pomoc o charakterze społecznym w zakresie transportu na rzecz mieszkańców regionów oddalonych http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/90_-_uaktualnienie_danych/COMP-2015-00732-02-09-PL-TRA_GBER_transport_remote_regions.pdf [dostęp w dn. 17.05.2016]
- Ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych (rozp. 651/2014) - dokument roboczy Pomoc na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego
http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/90_-_uaktualnienie_danych/COMP-2015-00732-02-11-PL-TRA_GBER_culture_and_heritage.pdf
- Ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych (rozporządzenie 651/2014) - dokument roboczy Pomoc na działalność badawczą, rozwojową i innowacyjną
http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/90_-_uaktualnienie_danych/COMP-2015-00732-02-03-PL-TRA_GBER_aid_for_RDI.pdf
- Ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych (rozporządzenie 651/2014) - dokument roboczy Pomoc przeznaczona na pracowników znajdujących się w szczególnie niekorzystnej sytuacji oraz pracowników niepełnosprawnych
http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/90_-_uaktualnienie_danych/COMP-2015-00732-02-05-PL-TRA_GBER_aid_for_disadvantaged_workers.pdf

- Ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych (rozporządzenie 651/2014) - dokument roboczy pomoc na infrastrukturę sportową i wielofunkcyjną infrastrukturę rekreacyjną http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/90_-_uaktualnienie_danych/COMP-2015-00732-02-12-PL-TRA_GBER_sport_and_recreational_infrastructures.pdf
- Ogólne rozporządzenie w sprawie wyłączeń blokowych (rozporządzenie 651/2014) - dokument roboczy Pomoc na infrastrukturę lokalną http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/90_-_uaktualnienie_danych/COMP-2015-00732-02-13-PL-TRA_GBER_local_infrastructures.pdf
- Opis Funkcji i Procedur obowiązujących w Instytucji Zarządzającej i Certyfikującej Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/60_2016/OFiP_wersja_02_czysta.pdf
- Opis zmian do Szczegółowego Opisu Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 <http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/96-zmiany-szoop/Opis-zmian-do-SZOOOP-RPO-WL-2014-2020-110416.pdf>
- Pismo Ministerstwa Rozwoju dotyczące występowania pomocy publicznej w projektach obejmujących zasoby mieszkaniowe gmin http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/16_pismo_mr_w_sprawie_zasobow_mieszkaniowych_gmin/ukk01.pdf
- Plan przeciwdziałania depopulacji w województwie łódzkim <http://www.rpo.lodzkie.pl/images/prawo-i-dokumenty/Plan-przeciwdziaania-depopulacji-w-wojewdztwie-dzkim.pdf>
- Podręcznik Beneficjenta projektów EFS w ramach RPO Wł (wersja 1.0) http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/39_podrecznik_beneficjenta_efs/Podrecznik_Beneficjenta_EFS_w_ramach_RPO_WL_wersja_1.0.pdf
- Podręcznik beneficjenta w zakresie aplikacji SL2014 http://rpo.lodzkie.pl/images/2016/20_podrecznik_beneficjeta_sl2014_ver1.4/Podrecznik_Beneficjenta_SL2014_wersja1.4_rpo_wl.pdf
- Podręcznik wnioskodawcy i beneficjenta programów polityki spójności 2014-2020 w zakresie informacji i promocji http://www.rpo.lodzkie.pl/images/prawo-i-dokumenty/9_07_2015_Podrecznik_wnioskodawcy_i_beneficjenta_info_promo.pdf
- Poradnik KE dotyczący zamówień publicznych http://www.rpo.lodzkie.pl/images/406_poradnik_ke/KE_-_Zamowienia_publiczne_-_porady_dla_osob_odpowiedzialnych_za_udzielanie_zamowien_publicznych_EFSI.pdf
- Program rozwoju kultury w województwie łódzkim na lata 2014-2020 <http://www.lodzkie.pl/kultura/program-rozwoju-kultury>
- Program rozwoju kultury w województwie łódzkim na lata 2014-2020 <http://www.lodzkie.pl/kultura/program-rozwoju-kultury>
- Przewodnik dot. stosowania przepisów prawa UE z zakresu pomocy państwa, zamówień publicznych i rynku wewnętrznego do usług socjalnych świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym, w szczególności do usług socjalnych świadczonych w interesie ogólnym http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/90-uaktualnienie_danych/dokument-roboczy-sluzb-komisji-SWD-2013-53-final-2.pdf

- Raport z przeprowadzonego badania pn. *Ewaluacja ex- ante Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020* Ocena systemu kryteriów wyboru projektów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2007-2013
- Regionalna Strategia Innowacji dla Województwa Łódzkiego „LORIS 2030”
<http://www.rpo.lodzkie.pl/images/prawo-i-dokumenty/RSILORIS2030final1.pdf>
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020
http://www.rpo.lodzkie.pl/images/prawo-i-dokumenty/RPO_WL_2014_2020_31_12_2014.pdf
- Regulamin działania Komitetu Monitorującego Regionalny Program Operacyjny Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020
- Rozporządzenie (WE) nr 1370/2007 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2007 r. dot. usług publicznych w zakresie kolejowego i drogowego transportu pasażerskiego oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 1191/69 i (EWG) nr 1107/70
http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/90-uaktualnienie_danych/rozporzadzenie-WE-nr-1370-2007-Parlamentu-Europejskiego-i-Rady-z-dnia-23-pazdziernika-2007-r.pdf
- Rozporządzenie Delegowane Komisji (UE) nr 480/2014 z dnia 3 marca 2014 r. uzupełniające rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskie
http://www.rpo.lodzkie.pl/images/prawo-i-dokumenty/RD_480_2014_032015.pdf
- Rozporządzenie Komisji UE NR 1407/2013 z dnia 18 grudnia 2013 r. w sprawie stosowania art. 107 i 108 Traktatu o funkcjonowaniu Unii Europejskiej do pomocy de minimis
http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/Rozporzadzenie_Komisji_UE_NR_1407_2013_z_dnia_18_12_2013r.pdf
- Rozporządzenie Komisji UE NR 360/2012 z dnia 25 kwietnia 2012 r. w sprawie stosowania art.107 i 108 TFUE do pomocy de minimis przyznawanej przedsiębiorstwom wykonującym usługi świadczone w ogólny interesie gospodarczym
http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/Rozporzadzenie_Komisji_UE_NR_360_2012_z_dnia_25_04_2012r.pdf
- Rozporządzenie Komisji UE NR 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznające niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu
http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/Rozporzadzenie_Komisji_UE_nr_651_2014_z_dnia_17_czerwca_2014_r.pdf
- Rozporządzenie MliR z dnia 20 października 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę sportową i wielofunkcyjną infrastrukturę rekreacyjną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020
http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/10901/rozp_Min_Inf_Rozw_infr_sportowa_14_20.pdf
- Rozporządzenie MliR z dnia 21 lipca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na badania podstawowe, badania przemysłowe, eksperymentalne prace rozwojowe oraz studia wykonalności w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020
http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/7332/rozporzadzenie_badania_RPO.pdf
- Rozporządzenie MliR z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania pomocy mikroprzedsiębiorcom, małym i średnim przedsiębiorcom na usługi doradcze oraz udział

w targach w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020

http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/9008/rozp_Min_Inf_Rozw_MSP_dorad_targi_14_20.pdf

- Rozporządzenie MliR z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach celu tematycznego 3 w zakresie wzmocnienia konkurencyjności MŚP w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020
http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/8756/rozp_Min_Inf_Rozw_RPI_CT3_14_20.pdf
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z 2 lipca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis oraz pomocy publicznej w ramach programów operacyjnych finansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020
http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/7282/Rozporzadzenie_pomoc_de_minimis_EFS_2_07_2015.pdf
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z 28 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na inwestycje wspierające efektywność energetyczną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020
http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/8757/rozp_Min_Inf_Rozw_efekt_energ_14_20.pdf
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z 28 sierpnia 2015 r. w sprawie pomocy inwestycyjnej na kulturę i zachowanie dziedzictwa kulturowego w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020
http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/8758/rozp_Min_Inf_Rozw_kult_zach_dziedz_kult_14_20.pdf
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 19 marca 2015 r. w sprawie udzielania pomocy de minimis w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020
http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/3967/rozp_Min_Inf_Rozw_de_minimis_14_20_nowe.pdf
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 3 września 2015 r. w sprawie udzielania regionalnej pomocy inwestycyjnej w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020
http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/9007/rozp_Min_Inf_Rozw_RPI_14_20.pdf
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 listopada 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na realizację inwestycji służących podniesieniu poziomu ochrony środowiska w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020
http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/12695/rozp_Min_Inf_Rozw_normy_srodow_14_20.pdf
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 listopada 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na efektywny energetycznie system ciepłowniczy i chłodniczy w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020
http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/12694/rozp_Min_Inf_Rozw_syst_ciep_chlodn_14_20.pdf
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 listopada 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę energetyczną w ramach regionalnych

programów operacyjnych na lata 2014–2020

http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/12693/rozp_Min_Inf_Rozw_infr_energ_14_20.pdf

- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 listopada 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na wspieranie innowacyjności oraz innowacje procesowe i organizacyjne w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014–2020
http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/12692/rozp_Min_Inf_Rozw_innowacje_14_20.pdf
- Rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 5 sierpnia 2015 r. w sprawie udzielania pomocy inwestycyjnej na infrastrukturę lokalną w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020
http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/8470/rozp_Min_Inf_Rozw_infr_lokalna_14_20.pdf
- Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 24 czerwca 2014 r. w sprawie organizowania prac interwencyjnych i robót publicznych oraz jednorazowej refundacji kosztów z tytułu opłaconych składek na ubezpieczenia społeczne
http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/3952/rozp_Min_PIPS_org_prac_interw_nowe.pdf
- Rozporządzenie MiR z 3 września 2015 r. w sprawie udzielania pomocy na inwestycje w układy wysokosprawnej kogeneracji oraz na propagowanie energii ze źródeł odnawialnych w ramach regionalnych programów operacyjnych na lata 2014-2020
http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/9010/rozp_Min_Inf_Rozw_kogen_OZE_14_20.pdf
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1301/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego i przepisów szczególnych dotyczących celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia” oraz w sprawie uchylenia rozporządzenia (WE) nr 1080/2006 http://www.rpo.lodzkie.pl/images/prawo-i-dokumenty/Rozporzadzenie_PE_EFRR_2014_2020.pdf
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiające przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1083/2006 http://www.rpo.lodzkie.pl/images/prawo-i-dokumenty/Rozporzadzenie_PE_ogolne_2014_2020.pdf
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1304/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. w sprawie Europejskiego Funduszu Społecznego i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 1081/2006 http://www.rpo.lodzkie.pl/images/prawo-i-dokumenty/Rozporzadzenia_PE_EFS_2014_2020.pdf
- Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 12 kwietnia w sprawie Krajowych Ram Interoperacyjności, minimalnych wymagań dla rejestrów publicznych i wymiany informacji w postaci elektronicznej oraz minimalnych wymagań dla systemów teleinformatycznych

http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/90_-_uaktualnienie_danych/Rozporzadzenie-Rady-Ministrow-z-12042012.pdf

- Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) 2015/207 z dnia 20 stycznia 2015 r. ustanawiające szczegółowe zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 w odniesieniu do wzoru sprawozdania z postępów, formatu dokumentu służącego przekazywaniu informacji na temat dużych projektów, wzorów wspólnego planu działania, sprawozdań z wdrażania w ramach celu „Inwestycje na rzecz wzrostu i zatrudnienia”, deklaracji zarządczej, strategii audytu, opinii audytowej i rocznego sprawozdania z kontroli oraz metodyki przeprowadzania analizy kosztów i korzyści, a także zgodnie z rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1299/2013 w odniesieniu do wzoru sprawozdań z wdrażania w ramach celu „Europejska współpraca terytorialna” http://www.rpo.lodzkie.pl/images/prawo-i-dokumenty/RW_2015_207_032015.pdf
- Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) nr 215/2014 z dnia 7 marca 2014 r. ustanawiające zasady wykonania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 ustanawiającego wspólne przepisy dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności, Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich oraz Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego oraz ustanawiającego przepisy ogólne dotyczące Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego, Funduszu Spójności i Europejskiego Funduszu Morskiego i Rybackiego w zakresie metod wsparcia w odniesieniu do zmian klimatu, określania celów pośrednich i końcowych na potrzeby ram wykonania oraz klasyfikacji kategorii interwencji w odniesieniu do europejskich funduszy strukturalnych i inwestycyjnych <http://www.rpo.lodzkie.pl/images/prawo-i-dokumenty/CELEX-02014R0215-20141120-PL-TXT.pdf>
- Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) nr 821/2014 z dnia 28 lipca 2014 roku ustanawiające zasady stosowania rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1303/2013 w zakresie szczegółowych uregulowań dotyczących transferu wkładów z programów i zarządzania nimi, przekazywania sprawozdań z wdrażania instrumentów finansowych, charakterystyki technicznej działań informacyjnych i komunikacyjnych w odniesieniu do operacji oraz systemu rejestracji i przechowywania danych http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/876/CELEX_32014R0821_PL_TXT.pdf
- Sprostowanie do rozporządzenia Komisji (UE) nr 651/2014 z dnia 17 czerwca 2014 r. uznającego niektóre rodzaje pomocy za zgodne z rynkiem wewnętrznym w zastosowaniu art. 107 i 108 Traktatu http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/90_-_uaktualnienie_danych/sprostowanie-do-rozporzadzenia-komisji-ue-nr-651-2014-z_dnia-17-czerwca-2014.pdf
- Stanowisko Ministerstwa Rozwoju dotyczące realizacji mechanizmu racjonalnych usprawnień <http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/105-Stanowisko-MR-wsparcie-z-EFS/stanowisko-Ministerstwa-Rozwoju-dotycz%4%85ce-realizacji-mechanizmu-racjonalnych-usprawnien.pdf>
- Stanowisko Ministerstwa Rozwoju dotyczące występowania pomocy publicznej/pomocy de minimis w ramach wsparcia z Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze zdrowia <http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/105-Stanowisko-MR-wsparcie-z-EFS/stanowisko->

MR-dot-wystepowania-pomocy-publicznej-i-pomocy-de-minimis-w-ramach-wsparcia-z-EFS-w-obszarze-zdrowia.pdf

- Stanowisko Ministerstwa Rozwoju w sprawie obowiązywania Dyrektywy 2014/24/UE oraz Dyrektywy 2014/25/UE z dnia 26 lutego 2014 roku <https://www.uzp.gov.pl/aktualnosci/test>
- Stanowisko Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Gdańsku w sprawie wydawania deklaracji dotyczących obszaru Natura 2000 w ramach ubiegania się o dofinansowanie na przedsięwzięcia nieinfrastrukturalne <http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/107-RDOS-natura-2000/270416-pismo-Regionalny-Dyrektor-Ochrony-Srodowiska-Natura-2000.pdf>
- Stanowisko Urzędu Ochrony Konkurencji i Konsumentów dotyczące występowania pomocy publicznej w projektach obejmujących zasoby mieszkaniowe gmin http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/16_pismo_mr_w_sprawie_zasobow_mieszkaniowych_gmin/ukkalcy.pdf
- Strategia Europa 2020 http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/90_-_uaktualnienie_danych/strategia-europa-2020.pdf
- Strategia komunikacji Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 http://www.rpo.lodzkie.pl/images/prawo-i-dokumenty/Strategia_komunikacji_Regionalnego_Programu__Operacyjnego_Wojewodztwa_Lodzkiego_na_lata_2014-2020.pdf
- Strategia Rozwoju Łódzkiego Obszaru Metropolitalnego 2020+ (Strategia ZIT) <http://www.lom.lodz.pl/strategia-zit/>
- Strategia Rozwoju Województwa Łódzkiego 2020 http://www.rpo.lodzkie.pl/images/prawo-i-dokumenty/srwl_2020_uchwalona_26_02_2013.pdf
- Szczegółowy Opis Osi Priorytetowych Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020 (oraz kolejne zmiany tego dokumentu w okresie badania)
- Terminy i definicje Dyrektywy w sprawie oczyszczania ścieków komunalnych (91/271/EWG), Bruksela 2007. http://www.kzgw.gov.pl/files/file/Materialy_i_Informacje/Programy/KPOSK/TP2158_treatment_directive_definitions_pl.pdf
- uchwały Komitetu Sterującego ds. koordynacji interwencji EFSI w obszarze zdrowia http://www.zdrowie.gov.pl/strona-281-Komitet_Sterujacy.html
- Umowa Partnerstwa http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/14132/_Umowa__Partnerstwa_zmieniona_012016.pdf
- Ustawa z dnia 11 lipca 2014 r. o zasadach realizacji programów w zakresie polityki spójności finansowanych w perspektywie finansowej 2014–2020 <http://isap.sejm.gov.pl/DetailsServlet?id=WDU20140001146>
- Wyciąg ze standardów Funkcjonowania Sieci Punktów Informacyjnych Funduszy Europejskich http://www.rpo.lodzkie.pl/images/wyciag_ze_standardow_PIFE.pdf
- Wykaz kandydatów na ekspertów w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego 2014-2020, <http://www.rpo.lodzkie.pl/dowiedz-sie-wiecej-o-programie/dowiedz-sie-o-instytucjach-w-programie/baza-ekspertow-oceniajacych-wnioski>
- Wytyczne Ministra Infrastruktury i Rozwoju w zakresie kontroli realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020

http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/4625/Wytyczne_w_zakresie_kontroli_2014_2020_zatwierdzone_01062015.pdf

- Wytyczne MIR w zakresie realizacji projektów finansowanych ze środków Funduszu Pracy w ramach programów operacyjnych współfinansowanych z Europejskiego Funduszu Społecznego na lata 2014-2020 http://www.rpo.lodzkie.pl/images/prawo-i-dokumenty/A_A_A__13_Wytyczne_PUP_2014_2020_PODPISANE__16032015.pdf
- Wytyczne MIR w zakresie realizacji zasady partnerstwa na lata 2014-2020 http://www.rpo.lodzkie.pl/images/prawo-i-dokumenty/Wytyczne_realizacja_zasady_partnerstwa_2015_03.pdf
- Wytyczne MIR w zakresie trybów wyboru projektów na lata 2014-2020 http://www.rpo.lodzkie.pl/images/prawo-i-dokumenty/Wytyczne_w_zakresie_trybow_wyboru_projektow_2014_2020.pdf
- Wytyczne MIR w zakresie warunków gromadzenia i przekazywania danych w postaci elektronicznej na lata 2014-2020 http://www.rpo.lodzkie.pl/images/prawo-i-dokumenty/Wytyczne_gromadzenie_danych_20150303_zatwierdzone.pdf
- Wytyczne MIR w zakresie zagadnień związanych z przygotowaniem projektów inwestycyjnych, w tym projektów generujących dochód i projektów hybrydowych na lata 2014-2020 http://www.rpo.lodzkie.pl/images/prawo-i-dokumenty/Wytyczne_PGD_PH_2014_2020_podpisane_032015.pdf
- Wytyczne w sprawie krajowej pomocy regionalnej na lata 2014-2020 (Dz. Urz. UE C 209 z 27.7.2013) [http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013XC0723\(03\)&from=PL](http://eur-lex.europa.eu/legal-content/PL/TXT/PDF/?uri=CELEX:52013XC0723(03)&from=PL)
- Wytyczne w zakresie dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązek świadczenia usług publicznych w transporcie zbiorowym https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/10376/wytyczne_transport_221015.pdf
- Wytyczne w zakresie dokumentowania postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/10506/Wytyczne_w_zakresie_dokumentowania_postepowania_w_sprawie_oceny_oddziaływania_na_srodowisko.pdf
- Wytyczne w zakresie dokumentowania postępowania w sprawie oceny oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć współfinansowanych z krajowych lub regionalnych programów operacyjnych wraz z załącznikami https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/10506/Wytyczne_w_zakresie_dokumentowania_postepowania_w_sprawie_oceny_oddziaływania_na_srodowisko.pdf
- Wytyczne w zakresie ewaluacji polityki spójności na lata 2014-2020 http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/9318/wytyczne_090915_final.pdf
- Wytyczne w zakresie informacji i promocji programów operacyjnych polityki spójności na lata 2014-2020 http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/2358/Wytyczne_w_zakresie_informacji_i_promocji.pdf
- Wytyczne w zakresie kwalifikowalności wydatków w ramach Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego, Europejskiego Funduszu Społecznego oraz Funduszu Spójności na lata 2014-2020 http://www.rpo.lodzkie.pl/files/dokumentacja/dokumenty-drpo/Wytyczne_kwalifikowalnosc_wydatkow_EFFR_EFS_FS_2014_20_1.pdf

- Wytyczne w zakresie monitorowania postępu rzeczowego realizacji programów operacyjnych na lata 2014-2020
https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/2273/wytyczne_nr_13_220415.pdf
- Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć w obszarze włączenia społecznego i zwalczania ubóstwa z wykorzystaniem środków Europejskiego Funduszu Społecznego i Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego na lata 2014-2020
<https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/dokumenty/projekt-wytycznych-w-zakresie-realizacji-przedswiezec-w-obszarze-wlaczania-spoecznego-i-zwalczania-ubostwa-z-wykorzystaniem-srodkow-efs-i-efrr-na-lata-2014-2020/>
- Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze rynku pracy na lata 2014-2020
http://www.mojregion.eu/files/dokumenty%20rpo/dokumenty_prawne/Wytyczne_w_zakresie_realizacji_przedswiezec_w_obszarze_ryнку_pracy_22_07_2015.pdf
- Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze edukacji na lata 2014-2020
- Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego <https://www.power.gov.pl/strony/o-programie/dokumenty/wytyczne-w-zakresie-realizacji-przedswiezec-z-udzialem-srodkow-europejskiego-funduszu-spoecznego-w-obszarze-zdrowia-na-lata-2014-2020/>
- Wytyczne w zakresie realizacji przedsięwzięć z udziałem środków Europejskiego Funduszu Społecznego w obszarze zdrowia na lata 2014-2020
http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/05_wytyczne_w_zakresie_zdrowia/Wytyczne_ZDROWIE_2014-2020_091215.pdf
- Wytyczne w zakresie realizacji zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami oraz zasady równości szans kobiet i mężczyzn w ramach funduszy unijnych na lata 2014-2020
http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/30_wytyczne_w_zakresie_rownosci/Wytyczne_zasady_rownosci_szans12052015.pdf
- Wytyczne w zakresie reguł dofinansowania z programów operacyjnych podmiotów realizujących obowiązki świadczenia usług w ogólnym interesie gospodarczym w ramach zadań własnych samorządu gminy w gospodarce odpadami komunalnymi
https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/10377/wytyczne_odpady_221015.pdf
- Wytyczne w zakresie rewitalizacji w programach operacyjnych na lata 2014-2020
https://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/6107/Wytyczne_dot_rewitalizacji_zatwierdzone_3VII2015.pdf
- Wytyczne w zakresie sposobu korygowania i odzyskiwania nieprawidłowych wydatków oraz raportowania nieprawidłowości w ramach programów operacyjnych polityki spójności na lata 2014-2020 <http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/strony/o-funduszach/dokumenty/wytyczne-w-zakresie-sposobu-korygowania-i-odzyskiwania-nieprawidlowych-wydatkow-ora-raportowania-nieprawidlowosci-w-ramach-programow-operacyjnych-polityki-spojnosci-na-lata-2014-2020/>
- Wytyczne w zakresie sprawozdawczości na lata 2014-2020
http://www.funduszeuropejskie.gov.pl/media/2797/Wytyczne_w_zakresie_sprawozdawczosci_2014_2020.pdf

- Załącznik nr 1 – Tabela transpozycji PI na działania/ poddziałania w poszczególnych osiach priorytetowych <http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/96-zmiany-szoop/Zalacznik-nr-1-do-SZOOP-RPO-WL-2014-2020-110416.pdf>
- Załącznik nr 1 – Tabela transpozycji PI na działania/ poddziałania w poszczególnych osiach priorytetowych <http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/96-zmiany-szoop/Zalacznik-nr-1-do-SZOOP-RPO-WL-2014-2020-110416.pdf>
- Załącznik nr 2 – Tabela wskaźników rezultatu bezpośredniego i produktu dla działań i poddziałań <http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/96-zmiany-szoop/Zalacznik-nr-2-do-SZOOP-RPO-WL-2014-2020-110416.pdf>
- Załącznik nr 2 – Tabela wskaźników rezultatu bezpośredniego i produktu dla działań i poddziałań <http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/96-zmiany-szoop/Zalacznik-nr-2-do-SZOOP-RPO-WL-2014-2020-110416.pdf>
- Załącznik nr 3 – Kryteria wyboru projektów dla poszczególnych Osi Priorytetowych, działań i poddziałań <http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/96-zmiany-szoop/Zalacznik-nr-3-do-SZOOP-RPO-WL-2014-2020-110416.pdf>
- Załącznik nr 3 – Kryteria wyboru projektów dla poszczególnych osi priorytetowych, działań i poddziałań <http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/96-zmiany-szoop/Zalacznik-nr-3-do-SZOOP-RPO-WL-2014-2020-110416.pdf>
- Załącznik nr 4 – Wykaz projektów zidentyfikowanych przez właściwą instytucję w ramach trybu pozakonkursowego <http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/96-zmiany-szoop/Zalacznik-nr-4-do-SZOOP-RPO-WL-2014-2020-110416.pdf>
- Załącznik nr 4 – Wykaz projektów zidentyfikowanych przez właściwą instytucję w ramach trybu pozakonkursowego <http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/96-zmiany-szoop/Zalacznik-nr-4-do-SZOOP-RPO-WL-2014-2020-110416.pdf>
- Załącznik nr 5 – Zasady kwalifikowalności wydatków w zakresie EFRR <http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/96-zmiany-szoop/Zalacznik-nr-5-do-SZOOP-RPO-WL-2014-2020-110416.pdf>
- Załącznik nr 5 – Zasady kwalifikowalności wydatków w zakresie EFRR <http://www.rpo.lodzkie.pl/images/2016/96-zmiany-szoop/Zalacznik-nr-5-do-SZOOP-RPO-WL-2014-2020-110416.pdf>
- Zasady przygotowania studium wykonalności dla projektów realizowanych w ramach Regionalnego Programu Operacyjnego Województwa Łódzkiego na lata 2014-2020. http://www.rpo.lodzkie.pl/images/Zasady_przygotowania_studium_wykonalnosc.pdf

Spis rysunków

1. Rysunek 1 Porównanie średnich wyników badania ankietowego z potencjalnymi beneficjentami (*Pytanie: Jak ocenia Pan/i dostępność informacji dotyczących możliwości złożenia wniosku o dofinansowanie?*) w etapach I – IV badania ewaluacyjnego 45
2. Rysunek 2 Porównanie średnich wyników badania ankietowego z nieskutecznymi wnioskodawcami (*Pytanie: Jak ocenia Pan/i dostępność informacji dotyczących możliwości złożenia wniosku o dofinansowanie?*) w etapach I-IV badania ewaluacyjnego 46
3. Rysunek 3 Porównanie odpowiedzi na pytanie „*Jak ocenia Pan/i możliwą kwotę dofinansowania w obszarze, w jakim zamierza się Pan/Pani o środki RPO? (odpowiedź w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza - bardzo niska, a 5 - bardzo wysoka, 0 – nie mam zdania/trudno powiedzieć)*” – potencjalni beneficjenci wg osi priorytetowych, w których zamierzają ubiegać się o dofinansowanie..... 47
4. Rysunek 4 Porównanie odpowiedzi na pytanie „*Jak ocenia Pan/i możliwą kwotę dofinansowania w obszarze, w jakim zamierza się Pan/Pani o środki RPO? (odpowiedź w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza - bardzo niska, a 5 - bardzo wysoka, 0 – nie mam zdania/trudno powiedzieć)*” – nieskuteczni wnioskodawcy wg osi priorytetowych, w których zamierzają ubiegać się o dofinansowanie 47
5. Rysunek 5 Porównanie wyników badania ankietowego z potencjalnymi beneficjentami w etapach I-IV badania ewaluacyjnego 48
6. Rysunek 6 Porównanie wyników badania ankietowego z nieskutecznymi wnioskodawcami w etapach I-IV badania ewaluacyjnego..... 48
7. Rysunek 7 Porównanie odpowiedzi na pytanie „*Jak ocenia Pan/i następujące aspekty związane z harmonogramem konkursów? a. Termin ogłoszenia konkursu (odpowiedź w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza zupełnie niedostosowane do potrzeb mojej organizacji, 5 – w pełni dostosowane do potrzeb mojej organizacji, 0 – nie mam zdania/trudno powiedzieć)*” – potencjalni beneficjenci wg osi priorytetowych, w których zamierzają ubiegać się o dofinansowanie 54
8. Rysunek 8 Porównanie odpowiedzi na pytanie „*Jak ocenia Pan/i następujące aspekty związane z harmonogramem konkursów? b. Czas na przygotowanie dokumentacji w ramach konkursu (odpowiedź w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza zupełnie niedostosowane do potrzeb mojej organizacji, 5 – w pełni dostosowane do potrzeb mojej organizacji, 0 – nie mam zdania/trudno powiedzieć)*” – potencjalni beneficjenci wg osi priorytetowych, w których zamierzają ubiegać się o dofinansowanie 55
9. Rysunek 9 Porównanie odpowiedzi na pytanie „*Jak ocenia Pan/i następujące aspekty związane z harmonogramem konkursów? c. Czas na złożenie wniosku w ramach konkursu (odpowiedź w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza zupełnie niedostosowane do potrzeb mojej organizacji, 5 – w pełni dostosowane do potrzeb mojej organizacji, 0 – nie mam zdania/trudno powiedzieć)*” – potencjalni beneficjenci wg osi priorytetowych, w których zamierzają ubiegać się o dofinansowanie 55

10. Rysunek 10 Porównanie odpowiedzi na pytanie „*Jak ocenia Pan/i następujące aspekty związane z harmonogramem konkursów? d. Częstotliwość naborów* (odpowiedź w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza zupełnie niedostosowane do potrzeb mojej organizacji, 5 – w pełni dostosowane do potrzeb mojej organizacji, 0 – nie mam zdania/trudno powiedzieć)” – potencjalni beneficjenci wg osi priorytetowych, w których zamierzają ubiegać się o dofinansowanie 56
11. Rysunek 11 Porównanie odpowiedzi na pytanie „*Jak ocenia Pan/i następujące aspekty związane z harmonogramem konkursów a. Termin ogłoszenia konkursu?* (odpowiedź w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza zupełnie niedostosowane do potrzeb mojej organizacji, 5 – w pełni dostosowane do potrzeb mojej organizacji, 0 – nie mam zdania/trudno powiedzieć)” – nieskuteczni wnioskodawcy wg osi priorytetowych, w których zamierzają ubiegać się o dofinansowanie 57
12. Rysunek 12 Porównanie odpowiedzi na pytanie „*Jak ocenia Pan/i następujące aspekty związane z harmonogramem konkursów b. Czas na przygotowanie dokumentacji w ramach konkursu?* (odpowiedź w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza zupełnie niedostosowane do potrzeb mojej organizacji, 5 – w pełni dostosowane do potrzeb mojej organizacji, 0 – nie mam zdania/trudno powiedzieć)” – nieskuteczni wnioskodawcy wg osi priorytetowych, w których zamierzają ubiegać się o dofinansowanie 57
13. Rysunek 13 Porównanie odpowiedzi na pytanie „*Jak ocenia Pan/i następujące aspekty związane z harmonogramem konkursów c. Czas na złożenie wniosku w ramach konkursu?* (odpowiedź w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza zupełnie niedostosowane do potrzeb mojej organizacji, 5 – w pełni dostosowane do potrzeb mojej organizacji, 0 – nie mam zdania/trudno powiedzieć)” – nieskuteczni wnioskodawcy wg osi priorytetowych, w których zamierzają ubiegać się o dofinansowanie 58
14. Rysunek 14 Porównanie odpowiedzi na pytanie „*Jak ocenia Pan/i następujące aspekty związane z harmonogramem konkursów d. Częstotliwość naborów?* (odpowiedź w skali od 1 do 5, gdzie 1 oznacza zupełnie niedostosowane do potrzeb mojej organizacji, 5 – w pełni dostosowane do potrzeb mojej organizacji, 0 – nie mam zdania/trudno powiedzieć)” – nieskuteczni wnioskodawcy wg osi priorytetowych, w których zamierzają ubiegać się o dofinansowanie 58
15. Rysunek 15 Porównanie średnich wyników badania ankietowego z potencjalnymi beneficjentami (Pytanie: *Jak ocenia Pan/i następujące aspekty związane z harmonogramem konkursów?*) w etapach I-IV badania ewaluacyjnego 59
16. Rysunek 16 Porównanie średnich wyników badania ankietowego z nieskutecznymi wnioskodawcami (Pytanie: *Jak ocenia Pan/i następujące aspekty związane z harmonogramem konkursów?*) w etapach I-IV badania ewaluacyjnego 60
17. Rysunek 17 Porównanie wyników badania ankietowego z potencjalnymi beneficjentami 98
18. Rysunek 18 Porównanie wyników badania ankietowego z nieskutecznymi wnioskodawcami. 98